COLLECTIO

AUCTORUM CLASSICORUM

LATINORUM.

VOLUMEN QUINTUM.

VINDOBONAE,

TYPIS JOS. VINC. DEGEN,

MDCCCIV.

DEM[illegible]ÆNIS PHILIPPICÆ
[illegible]UATUOR.
GRÆCÈ.

DEMOSTHENIS PHILIPPICÆ
QUATUOR.
GRÆCÈ.

COLLECTIO

AUCTORUM CLASSICORUM

LATINORUM.

Prostant Viennae in charta ordin. . . 45 kr.

- - - - - - - - script. 1 fl. 15 kr.

- - - - - - - - velina 7 fl. 30 kr.

CATULLUS,

TIBULLUS,

PROPERTIUS

CUM

GALLI FRAGMENTIS

ET

PERVIGILIO VENERIS.

VINDOBONAE,

TYPIS JOS. VINC. DEGEN.

MDCCCIII.

Prostant Viennae in charta ordin. . . 45 kr.

\- - - - - - - - script. 1 fl. 15 kr.

\- - - - - - - - velina 7 fl. 30 kr.

CATULLUS, TIBULLUS, PROPERTIUS

CUM

GALLI FRAGMENTIS

ET

PERVIGILIO VENERIS.

VINDOBONAE,

TYPIS JOS. VINC. DEGEN.

MDCCCIII.

C. VALERII CATULLI

CARMINA.

C. VALERII CATULLI
VERONENSIS
AD
CORNELIUM NEPOTEM
LIBER.

I.

Quoi dono lepidum novum libellum,
Aridâ modò pumice expolitum?
Corneli, tibi: namque tu solebas
Meas esse aliquid putare nugas,
Jam tum, cùm ausus es unus Italorum
Omne aevum tribus explicare chartis,
Doctis, Juppiter! et laboriosis.
Quare habe tibi, quidquid hoc libelli est,
Qualecunque: quod, o patrona Virgo,
Plus uno maneat perenne seclo.

II.

AD PASSEREM LESBIAE.

Passer, deliciae meae puellae,
Quicum ludere, quem in sinu tenere,
Quoi primum digitum dare adpetenti,
Et acres solet incitare morsus:
Cum desiderio meo nitenti
Carum nescio quid lubet jocari,
(Ut solatiolum sui doloris,
Credo, ut tum gravis acquiescat ardor:)
Tecum ludere, sicut ipsa, possem,
Et tristis animi levare curas!
Tam gratum mihi, quàm ferunt puellae
Pernici aureolum fuisse malum,
Quod zonam solvit diu ligatam.

III.

LUCTUS IN MORTE PASSERIS.

Lugete, o Veneres, Cupidinesque,
Et quantum est hominum venustiorum.
Passer mortuus est meae puellae,
Passer, deliciae meae puellae,
Quem plus illa oculis suis amabat:
Nam mellitus erat, suamque nôrat
Ipsam tam bene, quàm puella matrem;
Nec sese a gremio illius movebat;
Sed circumsiliens modò huc, modò illuc,
Ad solam dominam usque pipilabat.
Qui nunc it per iter tenebricosum,

Illuc, unde negant redire quemquam.
At vobis malè sit, malae tenebrae
Orci, quae omnia bella devoratis:
Tam bellum mihi passerem abstulistis.
O factum malè! O miselle passer!
Tuâ nunc operâ meae puellae
Flendo turgiduli rubent ocelli.

IV.

DEDICATIO PHASELI.

Phaselus ille, quem videtis, hospites,
Ait fuisse navium celerrimus,
Neque ullius natantis impetum trabis
Nequîsse praeterire, sive palmulis
Opus foret volare, sive linteo.
Et hoc negat minacis Adriatici
Negare litus, insulasve Cycladas,
Rhodumve nobilem, horridamve Thraciam,
Propontida, trucemve Ponticum sinum;
Ubi iste, pòst Phaselus, antea fuit
Comata silva: nam Cytorio in jugo
Loquente saepe sibilum edidit comâ.
Amastri Pontica, et Cytore buxifer,
Tibi haec fuisse et esse cognitissima
Ait Phaselus: ultimâ ex origine
Tuo stetisse dicit in cacumine,
Tuo imbuisse palmulas in aequore,
Et inde tot per impotentia freta
Herum tulisse; laeva, sive dextera
Vocaret aura, sive utrumque Juppiter

VIII.

AD SE IPSUM.

Miser Catulle, desinas ineptire,
Et, quod vides perîsse, perditum ducas.
Fulsere quondam candidi tibi soles,
Cùm ventitabas, quò puella ducebat
Amatà nobis, quantùm amabitur nulla.
Ibi illa multa tum jocosa fiebant,
Quae tu volebas, nec puella nolebat.
Fulsere verè candidi tibi soles.
Nunc jam illa non vult: tu quoque, impotens, noli;
Nec, quae fugit, sectare; nec miser vive:
Sed obstinatâ mente perfer, obdura.
Vale, puella; jam Catullus obdurat:
Nec te requiret, nec rogabit invitam.
At tu dolebis, cùm rogaberis nullâ,
Scelesta, nocte. Quae tibi manet vita?
Quis nùnc te adibit? quoi videberis bella?
Quem nunc amabis? quojus esse dicêris?
Quem basiabis? quoi labella mordebis?
At tù, Catulle, obstinatus obdura.

IX.

AD VERANNIUM.

Veranni, omnibus e meis amicis
Antistans mihi millibus trecentis,
Venistine domum ad tuos Penates,

Fratresque unanimos, anumque matrem?
Venisti. O mihi nuntii beati!
Visam te incolumem, audiamque Hiberum
Narrantem loca, facta, nationes,
Ut mos est tuus; adplicansque collum,
Jucundum os, oculosque suaviabor.
O quantum est hominum beatiorum,
Quid me laetius est beatiusve!

X.

DE VARRI SCORTO.

Varrus me meus ad suos amores
Visum duxerat e foro otiosum:
Scortillum, ut mihi tum repentè visum est,
Non sanè illepidum, nec invenustum.
Huc ut venimus, incidêre nobis
Sermones varii: in quibus, quid esset
Jam Bithynia, quomodo se haberet,
Et quantum mihi profuisset aere?
Respondi, id quod erat: nihil neque ipsis,
Nec praetoribus esse, nec cohorti,
Cur quisquam caput unctius referret:
Praesertim quibus esset inrumator
Praetor, nec faceret pili cohortem.
At certè tamen, inquiunt, quod illic
Natum dicitur esse, comparâsti
Ad lecticam homines. Ego, ut puellae
Unum me facerem beatiorum,
Non, inquam, mihi tam fuit malignè,
Ut, provincia quòd mala incidisset,

Non possem octo homines parare rectos.
At mî nullus erat neque hîc, neque illic,
Fractum qui veteris pedem grabati
In collo sibi collocare posset.
Hîc illa, ut decuit cinaediorem,
Quaeso, inquit, mihi, mi Catulle, paulum
Istos commoda, nam volo ad Serapin
Deferri. Mane me, inquii puellae:
Istud, quod modo dixeram me habere,
Fugit me ratio. Meus sodalis
Cinna est Cajus: is sibi paravit.
Verùm, utrum illius, an mei, quid ad me?
Utor tam bene, quàm mihi parârim.
Sed tu insulsa malè, et molesta vivis,
Per quam non licet esse negligentem.

XI.

AD FURIUM ET AURELIUM.

Furi et Aureli, comites Catulli,
Sive in extremos penetrabit Indos;
Litus ut longè resonante Eoâ
Tunditur undâ;

Sive in Hircanos, Arabasque molles,
Seu Sacas, sagittiferosque Parthos,
Sive quâ septemgeminus colorat
Aequora Nilus;

Sive trans altas gradietur Alpes,
Caesaris visens monumenta magni,
Gallicum Rhênum, horribilesque ulti-
mosque Britannos:

Omnia haec quaecunque feret voluntas
Coelitum, tentare simul parati,
Pauca nuntiate meae puellae
Non bona dicta:

Cum suis vivat valeatque moechis,
Quos simul complexa tenet trecentos,
Nullum amans verè, sed identidem omnium
Ilia rumpens.

Nec meum respectet, ut antè, amorem,
Qui illius culpâ cecidit; velut prati
Ultimi flos, praetereunte postquam
Tactus aratro est.

XII.

AD ASINIUM.

Marrucine Asini, manu sinistrâ
Non bellè uteris in joco atque vino:
Tollis lintea negligentiorum.
Hoc salsum esse putas? fugit te, inepte,
Quàmvis sordida res et invenusta est.
Non credis mihi? Crede Pollioni
Fratri, qui tua furta vel talento
Mutari velit: est enim leporum
Disertus puer, ac facetiarum.
Quare aut hendecasyllabos trecentos
Exspecta, aut mihi linteum remitte,
Quod me non movet aestimatione,
Verum est mnemosynon mei sodalis.
Nam sudaria Setaba ex Hiberis

Miserunt mihi muneri Fabullus,
Et Verannius. Hoc amem necesse est
Ut Veranniolum meum, et Fabullum.

XIII.

AD FABULLUM.

Coenabis bene, mi Fabulle, apud me
Paucis, si tibi Dii favent, diebus,
Si tecum attuleris bonam atque magnam
Coenam, non sine candidâ puellâ,
Et vino, et sale, et omnibus cachinnis.
Haec si, inquam, attuleris, venuste noster,
Coenabis bene: nam tui Catulli
Plenus sacculus est aranearum.
Sed contrà accipies meros amores,
Seu quid suavius elegantiusve est:
Nam unguentum dabo, quod meae puellae
Donârunt Veneres, Cupidinesque:
Quod tu cùm olfacies, Deos rogabis,
Totum ut te faciant, Fabulle, nasum.

XIV.

AD CALVUM LICINIUM.

Ni te plus oculis meis amarem,
Jucundissime Calve, munere isto
Odissem te odio Vatiniano.
Nam quid feci ego, quidve sum locutus,
Cur me tot malè perderes poetis?

Isti Dii mala multa dent clienti,
Qui tantum tibi misit impiorum.
Quòd si, ut suspicor, hoc novum ac repertum
Munus dat tibi Sulla literator;
Non est mî male, sed bene ac beatè,
Quòd non dispereunt tui labores.
Dii magni, horribilem et sacrum libellum,
Quem tu scilicet ad tuum Catullum
Mîsti, continuo ut die periret,
Saturnalibus, optimo dierum.
Non, non hoc tibi, salse, sic abibit.
Nam, si luxerit, ad librariorum
Curram scrinia: Caesios, Aquinios,
Suffenum, omnia colligam venena,
Ac te his suppliciis remunerabor.
Vos hinc interea valete, abite
Illuc, unde malum pedem tulistis,
Secli incommoda, pessimi poetae.

XV.

AD AURELIUM.

Commendo tibi me ac meos amores,
Aureli. Veniam peto pudentem,
Ut, si quidquam animo tuo cupîsti,
Quod castum expeteres, et integellum,
Conserves puerum mihi pudicè:
Non dico a populo: nihil veremur
Istos, qui in plateâ modò huc, modò illuc
In re praetereunt suâ occupati:
Verùm a te metuo, tuoque pene,

Infesto pueris bonis, malisque.
Quem tu, quà lubet, ut lubet, moveto
Quantum vis, ubi erit foris, paratum.
Hunc unum excipio, ut puto, pudenter.
Quòd si te mala mens, furorque vecors
In tantam impulerit, sceleste, culpam,
Ut nostrum insidiis caput lacessas;
Ah! tum te miserum, malique fati,
Quem attractis pedibus, patente portâ,
Percurrent raphanique, mugilesque.

XVI.

AD AURELIUM ET FURIUM.

Paedicabo ego vos, et inrumabo,
Aureli pathice, et cinaede Furi;
Qui me ex versiculis meis putatis,
Quòd sint molliculi, parum pudicum.
Nam castum esse decet pium poetam
Ipsum: versiculos nihil necesse ést;
Qui tum denique habent salem ac leporem,
Si sunt molliculi, ac parum pudici,
Et, quod pruriat, incitare possunt;
Non dico pueris, sed his pilosis,
Qui duros nequeunt movere lumbos.
Vos, quòd millia multa basiorum
Legistis, malè me marem putatis:
Si quâ fortè mearum ineptiarum
Lectores eritis, manusque vostras
Non horrebitis admovere nobis,
Praedicabo ego vos, et inrumabo.

XVII.

AD COLONIAM.

O Colonia, quae cupis ponte ludere ligneo,
Et salire paratum habes: sed vereris inepta
Crura ponticuli asculis stantis, inredivivus
Ne supinus eat, cavâque in palude recumbat:
Sic tibi bonus ex tuâ pons libidine fiat,
In quo vel Salii ipsulis sacra suscipiunto:
Munus hoc mihi maximi da, Colonia, risus.
Quendam municipem meum de tuo volo ponte
Ire praecipitem in lutum, per caputque, pedesque:
Verùm totius ut lacus putidaeque paludis
Lividissima, maximèque est profunda vorago.
Insulsissimus est homo, nec sapit pueri instar
Bimuli, tremulâ patris dormientis in ulnâ,
Quoi cùm sit viridissimo nupta flore puella,
Et puella tenellulo delicatior haedo,
Asservanda nigerrimis diligentiùs uvis:
Ludere hanc sinit, ut lubet, nec pili facit uni,
Nec se sublevat ex suâ parte; sed velut alnus
In fossâ Liguri jacet subpernata securi,

Tantundem omnia sentiens, quàm si nulla sit usquam:
Talis iste meus stupor nil videt, nihil audit.
Ipse qui sit, utrùm sit, an non sit, id quoque nescit.
Nunc eum volo de tuo ponte mittere pronum,
Si pote stolidum repentè excitare veternum,
Et supinum animum in gravi derelinquere coeno,
Ferream ut soleam tenaci in voragine mula.

XVIII.

AD HORTORUM DEUM.

Hunc lucum tibi dedico, consecroque, Priape,
Quae domus tua Lampsaci est, quaeque silvà, Priape.
Nam te praecipuè in suis urbibus colit ora
Hellespontia, ceteris ostreosior oris.

XIX.

HORTORUM DEUS.

Hunc ego, juvenes, locum, villulamque palustrem,
Tectam vimine junceo, caricisque maniplis,

Quercus arida, rusticâ conformata securi,
Nutrio: magis et magis ut beata quotannis.
Hujus nam Domini colunt me, Deumque salutant,
Pauperis tugurî pater, filiusque coloni,
Alter adsiduâ colens diligentiâ, ut herba
Dumosa, asperaque a meo sit remota sacello:
Alter parva ferens manu semper munera largâ.
Florido mihi ponitur picta vere corolla
Primitu, et tenerâ virens spicâ mollis arista:
Luteae violae mihi, luteumque papaver,
Pallentesque cucurbitae, et suave olentia mala,
Uva pampineâ rubens educata sub umbrâ.
Sanguine hanc etiam mihi (sed tacebitis) aram
Barbatus linit hirculus, cornipesque capella.
Pro queis omnia honoribus haec necesse Priapo
Praestare, et domini hortulum, vineamque tueri.
Quare hinc, o pueri, malas abstinete rapinas.
Vicinus prope dives est, negligensque Priapus.
Inde sumite; semita haec deinde vos feret ipsa.

XX.

HORTORUM DEUS.

Ego haec, ego arte fabricata rusticâ,
Ego arida, o viator, ecce, populus
Agellulum hunc sinistra, tutè quem vides,
Herique villulam, hortulumque pauperis
Tuor, malasque furis arceo manus.
Mihi corolla picta vere ponitur:
Mihi rubens arista sole fervido:
Mihi virente dulcis uva pampino:
Mihique glauca duro oliva frigore.
Meis capella delicata pascuis
In urbem adulta lacte portat ubera:
Meisque pinguis agnus ex ovilibus
Gravem domum remittit aere dexteram:
Tenerque, matre mugiente, vaccula
Deûm profundit ante templa sanguinem.
Proin, viator, hunc Deum vereberis,
Manumque sorsum habebis. Hoc tibi expedit:
Parata namque crux, sine arte mentula.
Velim pol, inquis: at pol, ecce! villicus
Venit: valente cui revulsa brachio
Fit ista mentula apta clava dexterae.

XXI.

AD AURELIUM.

Aureli, pater esuritionum,
Non harum modò, sed quot aut fuerunt,

Aut sunt, aut aliis erunt in annis,
Paedicare cupis meos amores;
Nec clam: nam simul es, jocaris unà,
Haeres ad latus, omnia experiris.
Frustra: nam insidias mihi instruentem
Tangam te priùs inrumatione.
Atqui, si id faceres satur, tacerem.
Nunc ipsum id doleo, quòd esurire
Meus me puer, et sitire discet.
Quare desine, dum licet pudico:
Ne finem facias, sed inrumatus.

XXII.

AD VARRUM.

Suffenus iste, Varre, quem probè nôsti,
Homo est venustus, et dicax, et urbanus,
Idemque longè plurimos facit versus.
Puto esse ego illi millia aut decem, aut plura
Perscripta: nec sic, ut fit, in palimpsesto
Relata; chartae regiae, novi libri,
Novi umbilici, lora rubra, membrana
Directa plumbo, et pumice omnia aequata.
Haec cùm legas, tum bellus ille et urbanus
Suffenus, unus caprimulgus, aut fossor
Rursus videtur: tantum abhorret, ac mutat.
Hoc quid putemus esse? qui modò scurra,
Aus si quid hac re tritius videbatur,
Idem inficeto est inficetior rure,
Simul poëmata attigit: neque idem unquam

Aequè est beatus, ac poëma cùm scribit:
Tam gaudet in se, tamque se ipse miratur.
Nimirum idem omnes fallimur; neque est quisquam.
Quem non in aliquâ re videre Suffenum
Possis. Suus quoique attributus est error:
Sed non videmus manticae quod in tergo est.

XXIII.

AD FURIUM.

Furi, quoi neque servus est, neque arca,
Nec cimex, neque araneus, neque ignis;
Verùm est et pater, et noverca, quorum
Dentes vel silicem comêsse possunt:
Est pulchre tibi cum tuo parente,
Et cum conjuge ligneâ parentis.
Nec mirum: bene nam valetis omnes,
Pulchre concoquitis, nihil timetis:
Non incendia, non graves ruinas,
Non facta impia, non dolos veneni,
Non casus alios periculorum.
Atqui corpora sicciora cornu,
Aut, si quid magis aridum est, habetis,
Sole, et frigore, et esuritione.
Quare non tibi sit bene ac beatè?
A te sudor abest, abest saliva,
Mucusque, et mala pituita nasi.
Hanc ad munditiem adde mundiorem,
Quòd culus tibi purior salillo est,

Nec toto decies caeas in anno:
Atque id durius est fabâ, et lapillis:
Quod tu si manibus teras, fricesque,
Non umquam digitum inquinare possis.
Haec tu commoda tam beata, Furi,
Noli spernere, nec putare parvi:
Et sestertia, quae soles, precari
Centum desine; nam sat es beatus.

XXIV.

AD JUVENTIUM PUERUM.

O qui flosculus es Juventiorum,
Non horum modò, sed quot aut fuerunt,
Aut posthac aliis erunt in annis;
Mallem divitias mihi dedisses
Isti, quoi neque servus est, neque arca;
Quàm sic te sineres ab illo amari.
Qui? non est homo bellus? inquies. Est:
Sed bello huic neque servus est, neque arca.
Haec tu, quà lubet, abjice elevaque:
Nec servum tamen ille habet, neque arcam.

XXV.

AD THALLUM.

Cinaede Thalle, mollior cuniculi capillo,
Vel anseris medullulâ, vel imulâ oricillâ,
Vel pene languido senis, situque araneoso:
Idemque Thalle, turbidâ rapacior procellâ,

Cùm de viâ mulier aves ostendit oscitantes :
Remitte pallium mihi meum, quod involâsti,
Sudariumque Setabum, catagraphosque Thynos,
Inepte, quae palam soles habere, tanquam avita.
Quae nunc tuis ab unguibus reglutina, et remitte ;
Ne laneum latusculum, natesque mollicellas,
Inusta turpiter tibi flagella conscribillent,
Et insolenter aestues, velut minuta magno
Deprensa navis in mari, vesaniente vento.

XXVI.

AD FURIUM.

Furi, villula nostra non ad Austri
Flatus opposita est, nec ad Favonî,
Nec saevi Boreae, aut Apeliotae;
Verum ad millia quindecim et ducentos.
O ventum horribilem atque pestilentem!

XXVII.

AD POCILLATOREM PUERUM.

Minister vetuli, puer, Falerni,
Inger mî calices amariores,
Ut lex Postumiae iubet magistrae,

Ebriosa acina ebriosioris.
At vos, quò lubet, hinc abite, lymphae,
Vini pernicies, et ad severos
Migrate: hic merus est Thyonianus.

XXVIII.

AD VERANNIUM ET FABULLUM.

Pisonis comites, cohors inanis,
Aptis sarcinulis et expeditis,
Veranni optime, tuque, mi Fabulle,
Quid rerum geritis? satisne cum isto
Vappâ frigoraque et famem tulistis?
Ecquidnam in tabulis patet lucelli
Expensum? ut mihi, qui meum secutus
Praetorem, refero datum lucello:
O Memmi, bene me, ac diu supinum
Totâ istâ trabe lentus irrumâsti.
Sed, quantum video, pari fuistis
Casu: nam nihilo minore verpâ
Farti estis. Pete nobiles amicos.
At vobis mala multa Dii Deaeque
Dent, opprobria Romuli Remique!

XXIX.

IN CAESAREM.

Quis hoc potest videre, quis potest pati,
Nisi impudicus, et vorax, et helluo,
Mamurram habere, quod Comata Gallia

Habebat uncti, et ultima Britannia?
Cinaede Romule, haec videbis et feres?
Es impudicus, et vorax, et helluo.
Et ille nunc superbus, et superfluens
Perambulabit omnium cubilia,
Ut albulus columbus, aut Adoneus?
Cinaede Romule, haec videbis et feres?
Es impudicus, et vorax, et helluo.
Eone nomine, Imperator unice,
Fuisti in ultimâ Occidentis insulâ,
Ut ista vostra diffututa mentula
Ducenties comêsset, aut trecenties?
Quid est? an haec sinistra liberalitas
Parum expatravit? an parum helluatus est?
Paterna prima lancinata sunt bona:
Secunda praeda Pontica: inde tertia
Hibera, quam scit amnis aurifer Tagus.
Hunc, Galliae, timetis, et Britanniae.
Quid hunc malum fovetis? aut quid hic potest,
Nisi unctà devorâre patrimonia?
Eone nomine, Imperator unice,
Socer generque perdidistis omnia?

XXX.

AD ALPHENUM.

Alphene immemor, atque unanimis false sodalibus,
Jam te nil miseret, dure, tui dulcis amiculi:

Jam me prodere, iam non dubitas fallere, perfide.
Nec facta impia fallacum hominum coelicolis placent:
Quae tu negligis, ac me miserum deseris in malis.
Eheu! quid faciant, dehinc, homines, quoive habeant fidem?
Certè tutè jubebas animam tradere, iniquè me
Inducens in amorem, quasi tuta omnia mî forent.
Idem nunc retrahis te, ac tua dicta omnia factaque
Ventos irrita ferre, et nebulas aerias sinis.
Si tu oblitus es, at Dii meminerunt, meminit Fides:
Quae, te ut poeniteat postmodo facti, faciet, tui.

XXXI.

AD SIRMIONEM PENINSULAM.

Peninsularum, Sirmio, insularumque
Ocelle, quascunque in liquentibus stagnis,
Marique vasto fert uterque Neptunus:
Quàm te libenter, quàmque laetus inviso!
Vix mî ipse credens Thyniam, atque Bithynos
Liquisse campos, et videre te in tuto.
O quid solutis est beatius curis?

Cùm mens onus reponit, ac peregrino
Labore fessi venimus larém ad nostrum,
Desideratoque acquiescimus lecto.
Hoc est, quod unum est pro laboribus tantis.
Salve, o venusta Sirmio, atque hero gaude:
Gaudete vosque, Lydiae lacus undae:
Ridete quidquid est domi cachinnorum.

XXXII.

AD IPSITHILLAM.

Amabo, mea dulcis Ipsithilla,
Meae deliciae, mei lepores,
Jube ad te veniam meridiatum.
Quòd si jusseris, illud adjuvato,
Ne quis liminis obseret tabellam:
Neu tibi lubeat foras abire;
Sed domi maneas, paresque nobis
Novem continuas fututiones.
Verùm, si quid áges, statim jubeto:
Nam pransus jaceo, et satur supinus
Pertundo tunicamque palliumque.

XXXIII.

IN VIBENNIOS.

O furum optime balneariorum,
Vibenni pater, et cinaede fili:

Nam dextrâ pater inquinatiore,
Culo filius est voraciore:
Cur non exsilium malasque in oras
Itis? quandoquidem patris rapinae
Notae sunt populo, et nates pilosas,
Fili, non potes asse venditare.

XXXIV.

SECULARE CARMEN AD DIANAM.

Dianae sumus in fide
Puellae, et pueri integri:
Dianam, pueri integri,
Puellaeque canamus.

O Latonia, maximi
Magna progenies Jovis,
Quam mater prope Deliam
Deposivit olivam;

Montium domina ut fores,
Silvarumque virentium,
Saltuumque reconditorum,
Amniumque sonantum.

Tu Lucina dolentibus
Juno dicta puerperis:
Tu potens Trivia, et notho es
Dicta lumine Luna.

Tu cursu, Dea, menstruo
Metiens iter annuum,
Rustica agricolae bonis
Tecta frugibus exples.

Sis quocunque placet tibi
Sancta nomine, Romulique
Ancique, ut solita es, bona
Sospites ope gentem.

XXXV.

CAECILIUM INVITAT.

Poëtae tenero, meo sodali,
Velim Caecilio, papyre, dicas,
Veronam veniat, Novi relinquens
Comi moenia, Lariumque litus:
Nam quasdam volo cogitationes
Amici accipiat sui, meique.
Quare, si sapiet, viam vorabit,
Quàmvis candida millies puella
Euntem revocet, manusque collo
Ambas injiciens, roget morari:
Quae nunc: si mihi vera nuntiantur,
Illum deperit impotente amore.
Nam, quo tempore legit inchoatam
Dindymi dominam, ex eo misellae
Ignes interiorem edunt medullam.
Ignosco tibi Sapphicâ, puella,
Musâ doctior: est enim venustè
Magna Caecilio inchoata mater.

XXXVI.

IN ANNALES VOLUSII.

Annales Volusî, cacata charta,
Votum solvite pro meâ puellâ:
Nam sanctae Veneri, Cupidinique
Vovit, si sibi restitutus essem,
Desîssemque truces vibrare jambos,
Electissima pessimi poetae
Scripta tardipedi Deo daturam
Infelicibus ustulanda lignis.
Et haec pessima se puella vidit
Joco se lepidè vovere Divis.
Nunc, o caeruleo creata ponto,
Quae sanctum Idalium, Uriosque apertos,
Quaeque Ancona, Cnidumque arundinosam
Colis, quaeque Amathunta, quaeque Golgos,
Quaeque Durrachium Adriae tabernam:
Acceptum face, redditumque votum,
Si non illepidum, neque invenustum est.
At vos interea venite in ignem,
Pleni ruris et inficetiarum,
Annales Volusî, cacata charta.

XXXVII.

AD CONTUBERNALES.

Salax taberna, vosque contubernales,
A pileatis nona fratribus pila,

Solis putatis esse mentulas vobis?
Solis licere, quidquid est puellarum,
Confutuere, et putare ceteros hircos?
An, continenter quòd sedetis insulsi
Centum, aut ducenti, non putatis ausurum
Me unà ducentos inrumare sessores?
Atqui putate: namque totius vobis
Frontem tabernae scipionibus scribam.
Puella nam mea, quae meo sinu fugit,
Amata tantum, quantum amabitur nulla,
Pro quâ mihi sunt magna bella pugnata,
Consedit istic. Hanc boni beatique
Omnes amatis: et quidem, quod indignum est,
Omnes pusilli, et semitarii moechi:
Tu praeter omnes, une de capillatis
Cuniculosae Celtiberiae fili,
Egnati, opaca quém bonum facit barba,
Et dens Hiberâ defricatus urinà.

XXXVIII.

AD CORNIFICIUM.

Malè est, Cornifici, tuo Catullo:
Malè est, mehercule, et laboriosè,
Et magis magis in dies et horas;
Quem tu, quod minimum facillimumque est,
Quâ solatus es adlocutione?
Irascor tibi. Sic meos amores?
Paulum quid lubet adlocutionis,
Moestius lacrymis Simonideis.

XXXIX.

IN EGNATIUM.

Egnatius, quòd candidos habet dentes,
Renidet usquequaque: seu ad rei ventum est,
Subsellium, cùm orator excitat fletum,
Renidet ille: seu pii ad rogum filii
Lugetur, orba cùm flet unicum mater,
Renidet ille: quidquid est, ubicunque est,
Quodcunque agit, renidet. Hunc habet morbum,
Neque elegantem, ut arbitror, neque urbanum.
Quare monendus es mihi, bone Egnati:
Si urbanus esses, aut Sabinus, aut Tiburs,
Aut pastus Umber, aut obesus Etruscus,
Aut Lanuvinus ater atque dentatus,
Aut Transpadanus, ut meos quoque attingam,
Aut quilibet, qui puriter lavit dentes;
Tamen renidere usquequaque te nollem:
Nam risu inepto res ineptior nulla est.
Nunc Celtiber es: Celtiberiâ in terrâ
Quod quisque minxit, hoc solet sibi manè
Dentem, atque russam defricare gingivam;
Ut quo iste vester expolitior dens est,
Hoc te amplius bibisse praedicet lotî.

XL.

AD RAVIDUM.

Quaenam te mala mens, miselle Ravide,
Agit praecipitem in meos jambos?
Quis Deus tibi non bene advocatus
Vecordem parat excitare rixam?
Anne ut pervenias in ora volgi?
Quid vis? quâ lubet esse notus optas?
Eris: quandoquidem meos amores
Cum longâ voluisti amare poenâ.

XLI.

DE ACME.

Acme illa, illa puella defututa
Tota, millia me decem poposcit:
Ista turpiculo puella naso,
Decoctoris amica Formiani.
Propinqui, quibus est puella curae,
Amicos medicosque convocate:
Non est sana puella; nec rogate,
Qualis sit, solet haec imaginosum.

XLII.

IN QUANDAM.

Adeste, hendecasyllabi, quot estis
Omnes undique, quotquot estis omnes.

Jocum me putat esse moecha turpis,
Et negat mihi vostra reddituram
Pugillaria: si pati potestis,
Persequamur eam, et reflagitemus.
Quae sit, quaeritis? illa, quam videtis
Turpe incedere, mimicè ac molestè
Ridentem catuli ore Gallicani.
Circumsistite eam, et reflagitate:
Moecha putida, reddè codicillos,
Redde, putida moecha, codicillos.
Non assis facis? o lutum, lupanar,
Aut, si perditius potest quid esse.
Sed non est tamen hoc satis putandum.
Quòd si non aliud pote est, ruborem
Ferreo canis exprimamus ore.
Conclamate iterum altiore voce:
Moecha putida, redde codicillos,
Redde, putida moecha, codicillos.
Sed nil proficimus: nihil movetur.
Mutanda est ratio, modusque vobis,
Si quid proficere amplius potestis:
Pudica et proba, redde codicillos.

XLIII.

IN AMICAM FORMIANI.

Salve, nec minimo puella naso,
Nec bello pede, nec nigris ocellis,
Nec longis digitis, nec ore sicco,
Nec sanè nimis elegante linguâ,
Decoctoris amica Formiani.

Ten' provincia narrat esse bellam?
Tecum Lesbia nostra comparatur?
O seclum insipiens et inficetum!

XLIV.

AD FUNDUM.

O Funde noster, seu Sabine, seu Tiburs,
Nam te esse Tiburtem autumant, quibus non est
Cordi Catullum laedere: at quibus cordi est,
Quovis Sabinum pignore esse contendunt:
Sed seu Sabine, sive veriùs Tiburs,
Fui libenter in tuâ suburbanâ
Villâ, malamque pectore expuli tussim,
Non immerenti quam mihi meus venter,
Dum sumtuosas appeto, dedit, coenas.
Nam, Sextianus dum volo esse conviva,
Orationem in Antium petitorem
Plenam veneni et pestilentiae legit.
Hìc me gravedo frigida, et frequens tussis
Quassavit, usque dum in tuum sinum fugi,
Et me recuravi otioque et urticâ.
Quare refectus maximas tibi grates
Ago, meum quòd non es ulta peccatum.
Nec deprecor jam, si nefaria scripta
Sexti recepso, quin gravedinem et tussim
Non mî, sed ipsi Sextio ferat frigus,
Qui tunc vocat me, cùm malúm legit librum.

XLV.

DE ACME ET SEPTIMIO.

Acmen Septimius, suos amores,
Tenens in gremio, Mea, inquit, Acme,
Ni te perditè àmo, atque amare porro
Omnes sum adsiduè paratus annos,
Quantum qui pote plurimum perire:
Solus in Libyâ, Indiâve tostâ,
Caesio veniam obvius leoni.
Hoc ut dixit, Amor, sinistram ut antè,
Dextram sternuit adprobationem.
At Acme leviter caput reflectens,
Et dulcis pueri ebrios ocellos
Illo purpureo ore suaviata,
Sic, inquit, mea vita Septimille,
Huic uno domino usque serviamus,
Ut multo mihi major acriorque
Ignis mollibus ardet in medullis.
Hoc ut dixit, Amor, sinistram ut antè,
Dextram sternuit adprobationem.
Nunc ab auspicio bono profecti,
Mutuis animis amant, amantur.
Unam Septimius misellus Acmen
Mavolt, quàm Syrias Britanniasque:
Uno in Septimio fidelis Acme
Facit delicias libidinesque.
Quis ullos homines beatiores
Vidit? quis Venerem auspicatiorem?

XLVI.

AD SE IPSUM DE ADVENTU VERIS.

Jam ver egelidos refert tepores,
Jam coeli furor aequinoctialis
Jucundis Zephyri silescit auris.
Linquantur Phrygii, Catulle, campi,
Nicaeaeque ager uber aestuosae.
Ad claras Asiae volemus urbes.
Jam mens praetrepidans avet vagari;
Jam laeti studio pedes vigescunt.
O dulces comitum, valete, coetus,
Longè quos simul a domo profectos
Diversè variae viae reportant.

XLVII.

AD PORCIUM ET SOCRATIONEM.

Porci et Socration, duae sinistrae
Pisonis, scabies famesque Mundi:
Vos Veranniolo meo et Fabullo
Verpus praeposuit Priapus ille?
Vos convivia lauta sumtuosè
De die facitis; mei sodales
Quaerunt in triviis vocationes?

XLVIII.

AD JUVENTIUM.

Mellitos oculos tuos, Juventi,
Si quis me sinat usque basiare,

Usque ad millia basiem trecenta,
Nec unquam saturum inde cor futurum est:
Non si densior aridis aristis
Sit nostrae seges osculationis.

XLIX.

AD M. T. CICERONEM.

Disertissime Romuli nepotum,
Quot sunt, quotque fuere, Marce Tulli,
Quotque pòst aliis erunt in annis;
Gratias tibi maximas Catullus
Agit, pessimus omnium poëta:
Tanto pessimus omnium poëta,
Quanto tu optimus omnium patronus.

L.

AD LICINIUM.

Hesterno, Licini, die otiosi
Multùm lusimus in meis tabellis,
Ut convenerat esse delicatos:
Scribens versiculos uterque nostrûm,
Ludebat numero modò hoc, modò illoc,
Reddens mutua per jocum atque vinum.
Atque illinc abii, tuo lepore
Incènsus, Licini, facetiisque,
Ut nec me miserum cibus juvaret,
Nec somnus tegeret quiete ocellos;
Sed toto indomitus furore lecto
Versarer, cupiens videre lucem,

Ut tecum loquerer, simulque ut essem.
At defessa labore membra postquam
Semimortua lectulo jacebant,
Hoc, jucunde, tibi poëma feci,
Ex quo perspiceres meum dolorem.
Nunc audax, cave, sis; precesque nostras,
Oramus, cave despuas ocello,
Ne poenas Nemesis reposcat a te:
Est vehemens Dea; laedere hanc caveto.

LI.

AD LESBIAM.

Ille mî par esse Deo videtur,
Ille, si fas est, superare Divos,
Qui sedens adversus identidem te
Spectat et audit

Dulce ridentem, misero quod omnes
Eripit sensus mihi: nam simul te,
Lesbia, adspexi, nihil est super mî
* * *

Lingua sed torpet: tenuis sub artus
Flamma demanat: sonitu suapte
Tintinant aures: geminâ teguntur
Lumina nocte.

Otium, Catulle, tibi molestum est;
Otio exsultas, nimiùmque gestis:
Otium et reges priùs, et beatas
Perdidit urbes.

LII.

AD SE IPSUM DE STRUMA ET VATINIO.

Quid est, Catulle, quid moraris emori?
Sellâ in curuli Struma Nonius sedet:
Per consulatum pejerat Vatinius.
Quid est, Catulle, quid moraris emori?

LIII.

DE QUODAM ET CALVO.

Risi nescio quem modò in coronâ,
Qui, cùm mirificè Vatiniana
Meus crimina Calvus explicâsset,
Admirans ait haec, manusque tollens:
Dî magni, salaputium disertum!

LIV.

* * *

Othonis caput oppidò pusillum,
Vetti, rustice. Semilauta crura,
Subtile et leve peditum Libonis;
Si non omnia displicere vellem
Tibi, et Fuffitio seni recocto.
Irascere iterum meis jambis
Immerentibus, unice Imperator.

LV.

AD CAMERIUM.

Oramus, si fortè non molestum est,
Demonstres, ubi sint tuae tenebrae.
Te quaesivimus in minore campo,
Te in circo, te in omnibus libellis,
Te in templo superi Jovis sacrato,
In Magni simul ambulatione:
Femellas omnes, amice, prendi,
Quas vòltu vidi tamen sereno;
Has, vel te sic ipse flagitabam,
Camerium mihi, pessimae puellae.
Quaedam inquit, nudum sinum reducens:
En hic in roseis latet papillis.
Sed te jam ferre Herculei labos est.
Tanto te in fastu negas, amice.
Dic nobis, ubi sis futurus: ede,
Audacter committe, crede luci.
Num te lacteolae tenent puellae?
Si linguam clauso tenes in ore,
Fructus projicies amoris omnes:
Verbosâ gaudet Venus loquelâ.
Vel, si vis, licet obseres palatum,
Dum vostri sim particeps amoris:

* * *

Non custos si fingar ille Cretum,
Non si Pegaseo ferar volatu,
Non Ladas si ego, pennipesve Perseus,
Non Rhesi niveae citaeque bigae:
Adde huc plumipedes volatilesque,

Ventorumque simul require cursum,
Quos junctos, Cameri, mihi dicares:
Defessus tamen omnibus medullis,
Et multis languoribus peresus
Essem, te, mi amice, quaeritandò.

LVI.

AD CATONEM.

O rem ridiculam, Cato, et jocosam,
Dignamque auribus, et tuo cachinno.
Ride, quidquid amas, Cato, Catullum:
Res est ridicula, et nimis jocosa.
Deprendi modò pupulum puellae
Crissantem. Hunc ego, si placet Dionae,
Protelo rigidâ meâ cecidi.

LVII.

IN MAMURRAM ET CAESAREM.

Pulchre convenit improbis cinaedis
Mamurrae pathicoque, Caesarique.
Nec mirum: maculae pares utrisque,
Urbana altera, et illa Formiana,
Impressae resident, nec eluentur.
Morbosi pariter, gemelli utrique:
Uno in lectulo, erudituli ambo:
Non hic, quam ille, magis vorax adulter,
Rivales socii puellularum.
Pulchre convenit improbis cinaedis.

LVIII.

AD CAELIUM DE LESBIA.

Caeli, Lesbia nostra, Lesbia illa,
Illa Lesbia, quam Catullus unam
Plus quàm se, atque suos amavit omnes,
Nunc in quadriviis et angiportis
Glubit magnanimos Remi nepotes.

LIX.

DE RUFA ET RUFULO.

Bononiensis Rufa Rufulum fellat:
Uxor Menenî, saepe quam in sepulcretis
Vidistis ipso rapere de rogo coenam,
Cùm devolutum ex igne prosequens panem
Ab semiraso tunderetur ustore?

LX.

* * *

Num te leaena montibus Libystinis,
Aut Scylla latrans infimâ inguinum parte,
Tam mente durà procreavit ac tetrâ,
Ut supplicis vocem in novissimo casu
Contemtam haberes? O nimis fero corde!

LXI.

IN NUPTIAS JULIAE ET MANLII.

Collis o Heliconei
Cultor, Uraniae genus,
Qui rapis teneram ad virum
Virginem, o Hymenaee Hymen,
Hymen o Hymenaee;

Cinge tempora floribus
Suaveolentis amaraci.
Flammeum cape; laetus huc
Huc veni, niveo gerens
Luteum pede soccum:

Excitusque hilari die,
Nuptialia concinens
Voce carmina tinnulâ,
Pelle humum pedibus, manu
Pineam quate taedam.

Namque Julia Manlio,
Qualis Idalium colens
Venit ad Phrygium Venus
Judicem, bona cum bonâ
Nubit alite virgo:

Floridis velut enitens
Myrtus Asia ramulis,
Quos Hamadryades Deae
Ludicrum sibi roscido
Nutriunt humore.

Quare age, huc aditum ferens
Perge linquere Thespiae
Rupis Aonios specus,
Lympha quos super irrigat
Frigerans Aganippe:

Ac domum dominam voca,
Conjugis cupidam novi,
Mentem amore revinciens,
Ut tenax hedera huc et huc
Arborem implicat errans.

Vos item simul integrae
Virgines, quibus advenit
Par dies, agite, in modum
Dicite: O Hymenaee Hymen,
Hymen o Hymenaee:

Ut lubentiùs, audiens
Se citarier ad suum
Munus, huc aditum ferat
Dux bonae Veneris, bóni
Conjugator amoris.

Quis Deus magis ah magis
Est petendus amantibus?
Quem colent homines magis
Coelitum? O Hymenaee Hymen,
Hymen o Hymenaee.

Te suis tremulus parens
Invocat: tibi virgines
Zonulâ solvunt sinus:
Te, te Hymen cupidâ novus
Captat aure maritus.

Tu fero juveni in manus
Floridam ipse puellulam
Matris e gremio suae
Dedis, o Hymenaee Hymen,
Hymen o Hymenaee.

Nil potest sine te Venus,
Fama quod bona comprobet,
Commodi capere: at potest,
Te volente. Quis huic Deo
Compararier ausit?

Nulla quit sine te domus
Liberos dare, nec parens
Stirpe jungier: at potest,
Te volente. Quis huic Deo
Compararier ausit?

Quae tuis careat sacris,
Non queat dare praesides
Terra finibus: at queat,
Te volente. Quis huic Deo
Compararier ausit?

Claustra pandite januae,
Virgo adest. Viden', ut faces
Splendidas quatiunt comas?
Sed moraris, abit dies;
Prodeas, nova nupta.

Tardet ingenuus pudor,
Quem tamen magis audiens
Flet, quòd ire necesse sit.
Sed moraris, abit dies;
Prodeas, nova nupta.

Flere desine. Non tibi,
Arunculeja, periculum est,
Ne qua femina pulchrior
Clarum ab Oceano diem
Viderit venientem.

Talis in vario solet
Divitis domini hortulo
Stare flos hyacinthinus.
Sed moraris, abit dies;
Prodeas, nova nupta.

Prodeas, nova nupta, sis;
(Jam videtur) et audias
Nostra verba. Viden'? faces
Aureas quatiunt comas.
Prodeas nova nupta.

Non tuus levis in malâ
Deditus vir adulterâ,
Probra turpia persequens,
A tuis teneris volet
Secubare papillis:

Lenta qui velut adsitas
Vitis implicat arbores,
Implicabitur in tuum
Complexum. Sed abit dies;
Prodeas, nova nupta.

* * *
* * *
* * *

O cubile, quot (o nimis
Candido pede lecti)

Quae tuo veniunt hero,
Quanta gaudia, quae vagâ
Nocte, quae mediâ die
Gaudeat! Sed abit dies;
Prodeas, nova nupta.

Tollite, o pueri, faces:
Flammeum videor venire.
Ite, concinite in modum:
Io Hymen Hymenaee io,
Io Hymen Hymenaee.

Neu diu taceat procax
Fescennina locutio;
Neu nuces pueris neget
Desertum domini audiens
Concubinus amorem.

Da nuces pueris, iners
Concubine. Satis diu
Lusisti nucibus. Lubet
Jam servire Thalassio.
Concubine, nuces da.

Sordebam tibi, villice
Concubine, hodie atque heri:
Nunc tuum cinerarius
Tondet os. Miser, ah miser
Concubine, nuces da.

Diceris malè te a tuis
Unguentate glabris marite
Abstinere: sed abstine.
Io Hymen Hymenaee io,
Io Hymen Hymenaee.

Scimus haec tibi, quà licent
Sola cognita: sed marito
Ista non eadem licent.
Io Hymen Hymenaee io,
Io, Hymen Hymenaee.

Nupta tu quoque, quae tuus
Vir petet, cave ne neges;
Ne petitum aliunde eat.
Io Hymen Hymenaee io,
Io Hymen Hymenaee.

En tibi domus ut potens,
Et beata viri tui,
Quo tibicine serviet.
Io Hymen Hymenaee io,
Io Hymen Hymenaee.

Usque dum tremulum movens
Cana tempus anilitas
Omnia omnibus annuit.
Io Hymen Hymenaee io,
Io Hymen Hymenaee.

Transfer omine cum bono
Limen aureolos pedes,
Rasilemque subi forem.
Io Hymen Hymenaee io,
Io Hymen Hymenaee.

Adspice, intus ut accubans
Vir tuus Tyrio in toro,
Totus immineat tibi.
Io Hymen Hymenaee io,
Io Hymen Hymenaee.

Illi, non minùs ac tibi,
Pectore uritur intimo
Flamma, sed penite magis.
Io Hymen Hymenaee io,
Io Hymen Hymenaee.

Mitte brachiolum teres,
Praetextate, puellulae.
Jam cubile adeant viri.
Io Hymen Hymenaee io,
Io Hymen Hymenaee.

Vos bonae senibus viris
Cognitae bene feminae,
Collocate puellulam.
Io Hymen Hymenaee io,
Io Hymen Hymenaee.

Jam licet venias, marite:
Uxor in thalamo est tibi
Ore floridulo nitens,
Alba parthenice velut,
Luteumve papaver.

At, marite, (ita me juvent
Coelites) nihilominus
Pulcher es, neque te Venus
Negliget. Sed abit dies:
Perge, ne remorare.

Non diu remoratus es.
Jam venis. Bona te Venus
Juverit: quoniam palam
Quod cupis, capis, et bonum
Non abscondis amorem.

Ille pulvis Erythrii,
Siderumque micantium
Subducat numerum priùs,
Qui vostri numerare volt
Multa millia ludi.

Ludite, ut lubet, et brevi
Liberos date. Non decet
Tam vetus sine liberis
Nomen esse, sed indidem
Semper ingenerari.

Torquatus, volo, parvolus
Matris e gremio suae
Porrigens teneras manus,
Dulce rideat ad patrem,
Semihiante labello.

Sit suo similis patri
Manlio, et facilè insciis
Noscitetur ab omnibus,
Et pudicitiam suae
Matris indicet ore.

Talis illius a bonâ
Matre laus genus adprobet,
Qualis unicà ab optimâ
Matre Telemacho manet
Fama Penelopeo.

Claudite ostia, virgines:
Lusimus satis. At, boni
Conjuges, bene vivite, et
Munere adsiduo valentem
Exercete juventam.

LXII.

CARMEN NUPTIALE.

Vesper adest, Juvenes, consurgite: vesper Olympo
Exspectata diu vix tandem lumina tollit.
Surgere jam tempus, jam pingues linquere mensas:
Jam veniet virgo, jam dicetur Hymenaeus.
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

Cernitis, innuptae, juvenes? consurgite contrà,
Nimirum Oetaeos ostendit noctifer ignes.
Sic certè, viden ut perniciter exsiluere?
Non temerè exsiluere: canent, quo vincere par est.
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

Non facilis nobis, aequales, palma parata est:
Adspicite, innuptae secum ut meditata requirant.
Non frustra meditantur: habent memorabile quod sit.
Nec mirum: totâ penitus quae mente laborent.
Nos alio mentes, alio divisimus aures.
Jure igitur vincemur. Amat victoria curam.
Quare nunc animos saltem committite vostros:
Dicere jam incipient, jam respondere decebit:
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

Hespere, qui coelo fertur crudelior ignis?
Qui natam possis complexu avellere matris,
Complexu matris retinentem avellere natam,

Et juveni ardenti castam donare puellam?
Quid faciant hostes captâ crudeliùs urbe?
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

Hespere, qui coelo lucet jucundior ignis?
Qui desponsa tuâ firmes connubia flammâ.
Quod pepigere viri, pepigerunt antè parentes,
Nec junxere priùs, quàm se tuus extulit ardor.
Quid datur a Divis felici optatius horâ?
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

Hesperus e nobis, aequales, abstulit unam.
Namque tuo adventu vigilat custodia semper.
Nocte latent fures, quos idem saepe revertens,
Hespere, mutato comprendis nomine eosdem.

Ut lubet innuptis ficto te carpere questu.
Quid tum si carpunt, tacitâ quem mente requirunt?
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

Ut flos in septis secretus nascitur hortis,
Ignotus pecori, nullo contusus aratro,

Quem mulcent aurae, firmat sol, educat imber:
Multi illum pueri, multae optavere puellae:
Idem cùm tenui carptus defloruit ungui,
Nulli illum pueri, nullae optavere puellae:
Sic virgo dum intacta manet, tum cara suis. Sed
Cùm castum amisit polluto corpore florem,
Nec pueris jucunda manet, nec cara puellis.
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

Ut vidua in nudo vitis quae nascitur arvo,
Nunquam se extollit, nunquam mitem educat uvam;
Sed tenerum prono deflectens pondere corpus,
Jam jam contingit summum radice flagellum:
Hanc nulli agricolae, nulli accoluere juvenci:
At si fortè eadem est ulmo conjuncta marito,
Multi illam agricolae, multi accoluere juvenci:
Sic virgo, dum intacta manet, dum inculta senescit;
Cùm par connubium maturo tempore adepta est,

Cara viro magis, et minùs est invisa parenti.
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.
At tu ne pugna cum tali conjuge, virgo.
Non aequum est pugnare, pater quoi tradidit ipse,
Ipse pater cum matre, quibus parere necesse est.
Virginitas non tota tua est: ex parte parentum est:
Tertia pars patri data, pars data tertia matri,
Tertia sola tua est: noli pugnare duobus,
Qui genero sua jura simul cum dote dederunt.
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

LXIII.

DE ATY.

Super alta vectus Atys celeri rate maria,
Phrygium nemus citato cupidè pede tetigit,
Adiitque opaca silvis redimita loca Deae:
Stimulatus ubi furenti rabie, vagus animi,
Devolvit lenta acuto sibi pondera silice.
Itaque ut relicta sensit sibi membra sine viro:
Et jam recente terrae sola sanguine maculans,

Niveis citata cepit manibus leve tympanum,
Tympanum, tubam, Cybelle, tua, mater, initia:
Quatiensque terga tauri teneris cava digitis,
Canere haec suis adorta est tremebunda comitibus:
Agite, ite ad alta, Gallae, Cybelles nemora simul,
Simul ite, Dindymenae dominae vaga pecora,
Aliena quae petentes, velut exsules, loca,
Sectam meam exsecutae, duce me, mihi comites
Rapidum salum tulistis truculentaque pelagi,
Et corpus evirâstis Veneris nimio odio.
Hilarate excitatis erroribus animum.
Mora tarda mente cedat: simul ite, sequimini
Phrygiam ad domum Cybelles, Phrygia ad nemora Deae,
Ubi cymbalûm sonat vox, ubi tympana reboant,
Tibicen ubi canit Phryx curvo grave calamo,
Ubi capita Maenades vi jaciunt hederigerae,
Ubi sacra sancta acutis ululatibus agitant,
Ubi suevit illa Divae volitare vaga cohors:
Quò nos decet citatis celerare tripudiis.

Simul haec comitibus Atys cecinit notha mulier,
Thiasus repentè linguis trepidantibus ululat,
Leve tympanum remugit, cava cymbala recrepant.
Viridem citus adit Idam properante pede chorus.
Furibunda simul, anhelans, vaga vadit, animo egens,
Comitata tympano Atys, per opaca nemora dux,
Veluti juvenca vitans onus indomita jugi.
Rapidae ducem sequuntur Gallae pede propero.
Itaque, ut domum Cybelles tetigere lassulae,
Nimio e labore somnum capiunt sine Cerere.
Piger his labantes languore oculos sopor operit.
Abit in quiete molli rabidus furor animi.
Sed ubi oris aurei Sol radiantibus oculis
Lustravit aethera album, sola dura, mare ferum,
Pepulitque noctis umbras vegetis sonipedibus;
Ibi somnus excitum Atyn fugiens citus abiit:
Trepidantem eum recepit Dea Pasithea sinu.
Ita de quiete molli rabida sine rabie,

Simul ipsa pectore Atys sua facta recoluit,
Liquidâque mente vidit, sine queis, ubique foret,
Animo aestuante rursum reditum ad vada tetulit.
Ibi maria vasta visens lacrimantibus oculis,
Patriam adlocuta voce est ita moesta miseriter:
Patria o mea creatrix, patria o mea genetrix,
Ego quam miser relinquens, dominos ut herifugae
Famuli solent, ad Idae tetuli nemora pedem:
Ut apud nivem et ferarum gelida stabula forem,
Et earum omnia adirem furibunda latibula;
Ubinam, aut quibus locis te positam, patria, rear?
Cupit ipsa pupula ad te sibi dirigere aciem,
Rabie ferâ carens dum breve tempus animus est.
Egone a meâ remota haec ferar in nemora domo?
Patriâ, bonis, amicis, genitoribus abero?
Abero foro, palaestrâ, stadio, et gymnasiis?
Miser, ah miser, querendum est etiam atque etiam, anime.
Quod enim genus figurae est, ego non quod habuerim?

Ego mulier, ego adolescens, ego ephebus,
ego puer,
Ego gymnasii fui flos, ego eram decus
olei.
Mihi januae frequentes, mihi limina te-
pida,
Mihi floridis corollis redimita domus erat,
Linquendum ubi esset orto mihi Sole cu-
biculum.
Egone Deûm ministra, et Cybelles famula
ferar?
Ego Maenas, ego mei pars, ego vir ste-
rilis ero?
Ego viridis algidâ Idae nive amicta loca
colam?
Ego vitam agam sub altis Phrygiae colu-
minibus,
Ubi cerva silvicultrix, ubi aper nemoriva-
gus?
Jam jam dolet, quod egi, jam jamque
poenitet.
Roseis ut huic labellis palans sonitus abiit,
Geminas Deorum ad aures nova nuntia re-
ferens,
Ibi juncta juga resolvens Cybelle leoni-
bus,
Laevumque pecoris hostem stimulans, ita
loquitur:
Agedum, inquit, age ferox, i, face ut hinc
furoribus,
Face ut hinc furoris ictu reditum in nemora
ferat,

Mea liberè nimis qui fugere imperia cupit.
Age, caede terga caudâ: tua verbera patere:
Face cuncta mugienti fremitu loca retonent:
Rutilam ferox torosâ cervice quate jubam.
Ait haec minax Cybelle, religatque juga manu.
Ferus ipse sese adhortans rapidum incitat animum:
Vadit, fremit, et refringit virgulta pede vago.
At ubi ultima albicantis loca litoris adiit,
Tenerumque vidit Atyn prope marmora pelagi;
Facit impetum. Ille demens fugit in nemora fera.
Ibi semper omne vitae spatium famula fuit.
Dea, magna Dea, Cybelle, Didymi Dea domina,
Procul a meâ tuus sit furor omnis, herâ, domo:
Alios age incitatos, alios age rabidos.

LXIV.

EPITHALAMIUM PELEI ET THETIDOS.

Peliaco quondam prognatae vertice pinus
Dicuntur liquidas Neptuni nâsse per undas
Phasidos ad fluctus, et fines Aeetaeos:

Cùm lecti juvenes, Argivae robora pubis,
Auratam optantes Colchis avertere pellem,
Ausi sunt vada falsa citâ decurrere puppi,
Caerula verrentes abiegnis aequora palmis:
Diva quibus, retinens in summis urbibus arces,
Ipsa levi fecit volitantem flamine currum,
Pinea conjungens inflexae texta carinae.
Illa rudem cursu prima imbuit Amphitriten.
Quae simul ac rostro ventosum proscidit aequor,
Tortaque remigio spumis incanduit unda;
Emersere feri candenti e gurgite vultus,
Aequoreae monstrum Nereides admirantes;
Illâque atque aliâ viderunt luce marinas
Mortales oculi nudato corpore Nymphas,
Nutricum tenus exstantes e gurgite cano.
Tum Thetidis Peleus incensus fertur amore,
Tum Thetis humanos non despexit hymenaeos,
Tum Thetidi pater ipse jugandum Pelea sensit.
O nimis optato seclorum tempore nati
Heroes, salvete, Deûm genus! o bona mater!
Vos ego saepe meo vos carmine compellabo.
Teque adeò eximiè taedis felicibus aucte
Thessaliae columen Peleu, quoi Juppiter ipse,
Ipse suos Divûm genitor concessit amores.
Tene Thetis tenuit pulcherrima Neptunine?

Tene suam Tethys concessit ducere neptem,
Oceanusque, mari totum qui amplectitur orbem?
Quae simul optatae finito tempore luces
Advenere, domum conventu tota frequentat
Thessalia: oppletur laetanti regia coetu:
Dona ferunt: prae se declarant gaudia voltu.
Deseritur Scyros: linquunt Phthiotica Tempe,
Cranonisque domos, ac moenia Larissaea:
Pharsaliam coeunt, Pharsalia tecta frequentant.
Rura colit nemo; mollescunt colla juvencis:
Non humilis curvis purgatur vinea rastris:
Non glebam prono convellit vomere taurus:
Non falx attenuat frondatorum arboris umbram:
Squalida desertis robigo infertur aratris.
Ipsius at sedes, quacunque opulenta recessit
Regia, fulgenti splendent auro, atque argento.
Candet ebur soliis; collucent pocula mensis:
Tota domus gaudet regali splendida gazâ.
Pulvinar verò Divae geniale locatur
Sedibus in mediis, Indo quod dente politum

Tincta tegit roseo conchylî purpura fuco.
Haec vestis, priscis hominum variata figuris,
Heroum mirâ virtutes indicat arte.
Namque fluentisono prospectans litore Diae
Thesea cedentem celeri cum classe tuetur
Indomitos in corde gerens Ariadna furores:
Necdum etiam sese, quae visit, visere credit;
Utpote fallaci quae tum primùm excita somno
Desertam in solâ miseram se cernit arenâ.
Immemor at juvenis fugiens pellit vada remis,
Irrita ventosae linquens promissa procellae:
Quem procul ex algâ moestis Minois ocellis,
Saxea ut effigies bacchantis prospicit Evoe:
Prospicit, et magnis curarum fluctuat undis,
Non flavo retinens subtilem vertice mitram,
Non contecta levi velatum pectus amictu,
Non tereti strophio lactantes vincta papillas;
Omnia quae toto delapsa e corpore passim
Ipsius ante pedes fluctus salis adludebant.
Sed neque tum mitrae, neque tum fluitantis amictus
Illa vicem curans, toto ex te pectore, Theseu,

Toto animo, totâ pendebat perdita mente.
Ah misera, adsiduis quam luctibus exsternavit
Spinosas Erycina serens in pectore curas.
Illâ tempestate, ferox quo et tempore Theseus
Egressus curvis e litoribus Piraei,
Attigit injusti regis Gortynia tecta.
Nam perhibent olim crudeli peste coactam
Androgeoneae poenas exsolvere caedis,
Electos juvenes simul et decus innuptarum
Cecropiam solitam esse dapem dare Minotauro.
Queis angusta malis cùm moenia vexarentur,
Ipse suum Theseus pro caris corpus Athenis
Projicere optavit potiùs, quàm talia Cretam
Funera Cecropiae ne funera portarentur.
Atque ita nave levi nitens, ac lenibus auris,
Magnanimum ad Minoa venit, sedesque superbas.
Hunc simulac cupido conspexit lumine virgo
Regia, quam suaves exspirans castus odores
Lectulus in molli complexu matris alebat:
Quales Eurotae progignunt flumina myrtos,
Aurave distinctos educit verna colores:
Non priùs ex illo flagrantia declinavit

Lumina, quàm cuncto concepit pectore flammam
Funditus, atque imis exarsit tota medullis,
Heu! misere exagitans immiti corde furores.
Sancte puer, curis hominum qui gaudia misces,
Quaeque regis Golgos, quaeque Idalium frondosam,
Qualibus incensam jactâstis mente puellam
Fluctibus, in flavo saepe hospite suspirantem!
Quantos illa tulit languenti corde timores!
Quantum saepe magis fulgore expalluit auri!
Cùm saevum cupiens contra contendere monstrum,
Aut mortem oppeteret Theseus, aut praemia laudis.
Non ingrata, tamen frustra, munuscula Divis
Promittens, tacito suspendit vota labello.
Nam velut in summo quatientem brachia Tauro
Quercum, aut conigeram sudanti cortice pinum,
Indomitus turbo contorquens flamine robur
Eruit; illa procul radicibus exturbata
Prona cadit, latèque et cominus obvia frangens:

Sic domito saevum prostravit corpore Theseus
Nequidquam vanis jactantem cornua ventis.
Inde pedem sospes multâ cum laude reflexit,
Errabunda regens tenui vestigia filo:
Ne labyrintheis e flexibus egredientem
Tecti frustraretur inobservabilis error.
Sed quid ego, a primo digressus carmine, plura
Commemorem? ut linquens genitoris filia voltum,
Ut consanguineae complexum, ut denique matris,
Quae miserâ in gnatâ flevit deperdita, laeta
Omnibus his Thesei dulcem praeferret amorem?
Aut ut vecta ratis spumosa ad litora Diae?
Aut ut eam tristi devinctam lumina somno
Liquerit immemori discedens pectore conjux?
Saepe illam perhibent ardenti corde furentem
Clarisonas imo fudisse e pectore voces;
Ac tum praeruptos tristem conscendere montes,
Unde aciem in pelagi vastos protenderet aestus:
Tum tremuli salis adversas procurrere in undas
Mollia nudatae tollentem tegmina surae;

Atque haec extremis moestam dixisse querelis,
Frigidulos udo singultus ore cientem:
Siccine me patriis avectam, perfide, ab oris,
Perfide, deserto liquisti in litore, Theseu?
Siccine discedens, neglecto numine Divûm,
Immemor ah! devota domum perjuria portas?
Nullane res potuit crudelis flectere mentis
Consilium? tibi nulla fuit clementia praestò,
Immite ut nostri vellet miserescere pectus?
At non haec quondam nobis promissa dedisti
Voce: mihi non hoc miserae sperare jubebas:
Sed connubia laeta, sed optatos hymenaeos:
Quae cuncta aërii discerpunt irrita venti.
Jam jam nulla viro juranti femina credat,
Nulla viri speret sermones esse fideles:
Qui, dum aliquid cupiens animus praegestit apisci,
Nil metuunt jurare, nihil promittere parcunt:
Sed simulac cupidae mentis satiatâ libido est,
Dicta nihil metuêre, nihil perjuria curant.
Certè ego te in medio versantem turbine leti
Eripui, et potiùs germanum amittere crevi,

Quàm tibi fallaci supremo in tempore dessem.
Pro quo dilaceranda feris dabor, alitibusque
Praeda, neque injectâ tumulabor mortua terrâ.
Quaenam te genuit solâ sub rupe leaena?
Quod mare conceptum spumantibus exspuit undis?
Quae Syrtis, quae Scylla vorax, quae vasta Charybdis,
Talia qui reddis pro dulci praemia vitâ?
Si tibi non cordi fuerant connubia nostra,
Saeva quòd horrebas prisci praecepta parentis;
Attamen in vostras potuisti ducere sedes,
Quae tibi jucundo famularer serva labore,
Candida permulcens liquidis vestigia lymphis,
Purpureâve tuum consternens veste cubile.
Sed quid ego ignaris nequidquam conqueror auris,
Exsternata malo? quae nullis sensibus auctae
Nec missas audire queunt, nec reddere voces.
Ille autem prope jam mediis versatur in undis,
Nec quisquam apparet vacuâ mortalis in algâ.
Sic nimis insultans extremo tempore saeva
Fors etiam nostris invidit questibus aures.

Juppiter omnipotens, utinam nec tempore primo
Gnosia Cecropiae tetigissent litora puppes;
Indomito nec dira ferens stipendia tauro
Perfidus in Cretam religâsset navita funem;
Nec malus hic, celans dulci crudelia formâ
Consilia, in nostris requiêsset sedibus hospes!
Nam quò me referam? quali spe perdita nitar?
Idaeosne petam montes? at gurgite lato
Discernens patriam truculentum dividit aequor.
An patris auxilium sperem, quemne ipsa reliqui,
Respersum juvenem fraternâ caede secuta?
Conjugis an fido consoler memet amore,
Quine fugit lentos incurvans gurgite remos?
Praeterea nullo litus, sola insula, tecto:
Nec patet egressus, pelagi cingentibus undis.
Nulla fugae ratio, nulla spes: omnia muta,
Omnia sunt deserta: ostentant omnia letum.
Non tamen antè mihi languescent lumina morte,
Nec priùs a fesso secedent corpore sensus,
Quàm justam a Divis exposcam prodita multam,

Coelestumque fidem postremâ comprecer horâ.
Quare facta virûm multantes vindice poenâ,
Eumenides, quibus anguineo redimita capillo
Frons exspirantis praeportat pectoris iras,
Huc huc adventate, meas audite querelas,
Quas ego, vae miserae! extremis proferre medullis
Cogor inops, ardens, amenti caeca furore.
Quae quoniam verè nascuntur pectore ab imo,
Vos nolite pati nostrum vanescere luctum:
Sed quali solam Theseus me mente reliquit,
Tali mente, Deae, funestet seque suosque.
Has postquam moesto profudit pectore voces,
Supplicium saevis exposcens anxia factis;
Annuit invicto coelestum numine rector,
Quo tunc et tellus, atque horrida contremuerunt
Aequora, concussitque micantia sidera mundus.
Ipse autem caecâ mentem caligine Theseus
Consitus, oblito dimisit pectore cuncta,
Quae mandata priùs constanti mente tenebat:
Dulcia nec moesto sustollens signa parenti,
Sospitem, et ereptum se ostendit visere portum.

Namque ferunt, olim classi cùm moenia Divae
Linquentem gnatum ventis concrederet Aegeus,
Talia complexum juveni mandata dedisse:
Gnate, mihi longâ jucundior unice vitâ,
Gnate, ego quem in dubios cogor dimittere casus,
Reddite in extremae nuper mihi fine senectae,
Quandoquidem fortuna mea, ac tua fervida virtus
Eripit invito mihi te, quoi languida nondum
Lumina sunt gnati carâ saturata figurâ:
Non ego te gaudens laetanti pectore mittam,
Nec te ferre sinam Fortunae signa secundae:
Sed primùm multas expromam mente querelas,
Canitiem terrâ, atque infuso pulvere foedans:
Inde infecta vago suspendam lintea malo,
Nostros ut luctus, nostraeque incendia mentis,
Carbasus obscurâ dicat ferrugine Hibera.
Quòd tibi si sancti concesserit incola Itoni,
Quae nostrum genus, ac sedes defendere fretis
Annuit, ut tauri respergas sanguine dextram:

Tum verò facito, ut memori tibi condita corde
Haec vigeant mandata; nec ulla obliteret aetas:
Ut, simulac nostros invisent lumina colles,
Funestam antennae deponant undique vestem,
Candidaque intorti sustollant vela rudentes,
Lucida quâ splendent summi carchesia mali:
Quamprimum cernens ut laetâ gaudia mente
Agnoscam, cùm te reducem aetas prospera sistet.
Haec mandata priùs constanti mente tenentem
Thesea, ceu pulsae ventorum flamine nubes
Aërium nivei montis, liquere, cacumen.
At pater, ut summâ prospectum ex arce petebat,
Anxia in adsiduos absumens lumina fletus,
Cùm primùm inflati conspexit lintea veli,
Praecipitem sese scopulorum e vertice jecit,
Amissum credens immiti Thesea fato.
Sic funesta domus ingressus tecta, paternâ
Morte ferox Theseus, qualem Minoidi luctum
Obtulerat mente immemori, talem ipse recepit.
Quae tamen adspectans cedentem moesta carinam,

Multiplices animo volvebat saucia curas.
At parte ex aliâ florens volitabat Iacchus,
Cum thiaso Satyrorum, et Nysigenis Silenis,
Te quaerens, Ariadna, tuoque incensus amore:
Qui tum alacres passim lymphatâ mente furebant,
Evoe bacchantes, evoe, capita inflectentes.
Horum pars tectâ quatiebant cuspide thyrsos;
Pars e divolso raptabant membra juvenco;
Pars sese tortis serpentibus incingebant;
Pars obscura cavis celebrabant orgia cistis,
Orgia, quae frustra cupiunt audire profani:
Plangebant alii proceris tympana palmis,
Aut tereti tenues tinnitus aere ciebant.
Multi raucisonos efflabant cornua bombos,
Barbaraque horribili stridebat tibia cantu.
Talibus amplificè vestis decorata figuris
Pulvinar complexa suo velabat amictu.
Quae postquam cupidè spectando Thessala pubes
Expleta est, sanctis coepit decedere Divis.
Ac quali flatu placidum mare matutino
Horrificans Zephyrus proclives incitat undas,
Aurorâ exoriente vagi sub lumina Solis,
Quae tardè primùm clementi flamine pulsae
Procedunt, lenique sonant plangore cachinni:

Pòst, vento crescente, magis magis increbrescunt,
Purpureâque procul nantes a luce refulgent:
Sic tum vestibuli linquentes regia tecta,
Ad se quisque vago passim pede discedebant.
Quorum post abitum, princeps e vertice Pelii
Advênit Chiron portans silvestria dona.
Nam quotcunque ferunt campi, quos Thessala magnis
Montibus ora creat, quos propter fluminis undas
Aura parit flores tepidi foecunda Favonî,
Hos indistinctis plexos tulit ipse corollis,
Queis permulsa domus jucundo risit odore.
Confestim Peneos adest, viridantia Tempe,
Tempe, quae silvae cingunt superimpendentes,
Mnemonidum, linquens, doctis celebranda choreis,
Non vacuus: namque ille tulit radicitus altas
Fagos, ac recto proceras stipite laurus,
Non sine nutanti platano, lentâque sorore
Flammati Phaethontis, et aëriâ cupressu,
Haec circum sedes latè contexta locavit,
Vestibulum ut molli velatum fronde vireret.
Post hunc consequitur sollerti corde Prometheus,
Extenuata gerens veteris vestigia poenae;

Quam quondam silici restrictus membra catenâ
Persolvit, pendens e verticibus praeruptis.
Inde pater Divûm, sanctâ cum conjuge, natisque
Advênit coelo, te solum, Phoebe, relinquens,
Unigenamque simul cultricem montibus Idri:
Pelea nam tecum pariter soror aspernata est,
Nec Thetidis taedas voluit celebrare jugales.
Qui postquam niveos flexerunt sedibus artus,
Largè multiplici constructae sunt dape mensae.
Cùm interea infirmo quatientes corpora motu,
Veridicos Parcae coeperunt edere cantus.
His corpus tremulum complectens undique vestis,
Candida purpureâ quam Tyro intexerat orâ:
At roseo niveae residebant vertice vittae,
Aeternumque manus carpebant rite laborem.
Laeva colum molli lanâ retinebat amictum:
Dextera tum leviter deducens fila supinis
Formabat digitis; tum prono in pollice torquens
Libratum tereti versabat turbine fusum:
Atque ita decerpens aequabat semper opus dens,

Laneaque aridulis haerebant morsa labellis,
Quae priùs in leni fuerant exstantia filo.
Ante pedes autem candentis mollia lanae
Vellera virgati custodibant calathisci.
Hae tum clarisonâ pellentes vellera voce,
Talia divino fuderunt carmine fata,
Carmine, perfidiae quod pòst nulla arguet aetas:
O decus eximium magnis virtutibus augens,
Emathiae tutamen opis, clarissime nato,
Accipe, quod laetâ tibi pàndunt luce sorores,
Veridicum oraclum: sed vos, quae fata sequuntur,
Currite, ducentes subtemina, currite, fusi.
Adveniet tibi jam portans optata maritis
Hesperus: adveniet fausto cum sidere conjux,
Quae tibi flexanimo mentem perfundat amore,
Languidulosque paret tecum conjungere somnos,
Levia substernens robusto brachia collo.
Currite, ducentes subtemina, currite, fusi.
Nulla domus tales umquam contexit amores:
Nullus amor tali conjunxit foedere amantes:
Qualis adest Thetidi, qualis concordia Peleo.
Currite, ducentes subtemina, currite, fusi.

Nascetur vobis expers terroris Achilles,
Hostibus haud tergo, sed forti pectore notus;
Qui, persaepe vago victor certamine cursus,
Flammea praevertet celeris vestigia cervae.
Currite, ducentes subtemina, currite, fusi.
Non illi quisquam bello se conferet heros,
Cùm Phrygii Teucro manabunt sanguine rivi:
Troicaque obsidens longinquo moenia bello
Perjuri Pelopis vastabit tertius heres.
Currite, ducentes subtemina, currite, fusi.
Illius egregias virtutes, claraque facta
Saepe fatebuntur gnatorum in funere matres:
Cùm tremulo incanos solvent a vertice crines,
Putridaque infirmis variabunt pectora palmis.
Currite, ducentes subtemina, currite, fusi.
Namque, velut densas prosternens cultor aristas,
Sole sub ardenti flaventia demetit arva,
Trojugenûm infesto prosternet corpora ferro.
Currite, ducentes subtemina, currite, fusi.
Testis erit magnis virtutibus unda Scamandri,
Quae passim rapido diffunditur Hellesponto:

Quojus iter caesis angustans corporum acervis,
Alta tepefaciet permixtâ flumina caede.
Currite, ducentes subtemina, currite, fusi.
Denique testis erit morti quoque reddita praeda:
Cùm teres excelso coacervatum aggere bustum
Excipiet niveos perculsae virginis artus.
Currite, ducentes subtemina, currite, fusi.
Nam simulac fessis dederit fors copiam Achivis
Urbis Dardaniae Neptunia solvere vincla:
Alta Polyxeniâ madefient caede sepulcra;
Quae, velut ancipiti succumbens victima ferro,
Projiciet truncum submisso poplite corpus.
Currite, ducentes subtemina, currite, fusi.
Quare agite, optatos animi conjungite amores;
Accipiat conjux felici foedere Divam:
Dedatur cupido jamdudum nupta marito.
Currite, ducentes subtemina, currite, fusi.
Non illam nutrix orienti luce revisens,
Hesterno collum poterit circumdare filo.
Currite, ducentes subtemina, currite, fusi.
Anxia nec mater discordis moesta puellae
Secubitu, caros mittet sperare nepotes.
Currite, ducentes subtemina, currite, fusi.
Talia praefantes quondam, felicia Pelei
Carmina divino cecinerunt omine Parcae.

Praesentes namque ante domos invisere castas
Saepius, et sese mortali ostendere coetu
Coelicolae nondum spretâ pietate solebant.
Saepe pater Divûm templo in fulgente revisens,
Annua dum festis venissent sacra diebus,
Conspexit terrâ centum procurrere currus.
Saepe vagus Liber Parnassi vertice summo
Thyadas effusis evantes crinibus egit:
Cùm Delphi totâ certatim ex urbe ruentes
Acciperent lacti Divum fumantibus aris.
Saepe in letifero belli certamine Mavors,
Aut rapidi Tritonis hera, aut Rhamnusia virgo
Armatas hominum est praesens hortata catervas.
Sed postquam tellus scelere est imbuta nefando,
Justitiamque omnes cupidâ de mente fugârunt:
Perfudere manus fraterno sanguine fratres:
Destitit exstinctos gnatus lugere parentes:
Optavit genitor primaevi funera gnati,
Liber ut innuptae potiretur flore novercae:
Ignaro mater substernens se impia gnato,
Impia non verita est Divos scelerare parentes:
Omnia fanda, nefanda, malo permixta furore
Justificam nobis mentem avertêre Deorum.

Quare nec tales dignantur visere coetus,
Nec se contingi patiuntur lumine claro.

LXV.

AD ORTALUM.

Etsi me adsiduo confectum cura dolore
Sevocat a doctis, Ortale, virginibus:
Nec potis est dulces Musarum expromere foetus
Mens animi: tantis fluctuat ipsa malis:
Namque mei nuper Lethaeo gurgite fratris
Pallidulum manans adluit unda pedem;
Troia Rhoeteo quem subter litore tellus
Ereptum nostris obterit ex oculis.
Adloquar, audierone unquam tua facta loquentem,
Numquam ego te, vitâ frater amabilior,
Adspiciam posthac? At certè semper amabo,
Semper moesta tuâ carmina morte legam:
Qualia sub densis ramorum concinit umbris
Daulias, absumti fata gemens Ityli.
Sed tamen in tantis moeroribus, Ortale, mitto
Haec excerpta tibi carmina Battiadae:
Ne tua dicta vagis nequidquam credita ventis
Effluxisse meo fortè putes animo:

Ut missum sponsi furtivo munere malum
Procurrit casto virginis e gremio,
Quod miserae oblitae molli sub veste locatum,
Dum adventu matris prosilit, excutitur,
Atque illud prono praeceps agitur decursu:
Huic manat tristi conscius ore rubor.

LXVI.

DE COMA BERENICES.

Omnia qui magni dispexit lumina mundi,
Qui stellarum ortus comperit atque obitus:
Flammeus ut rapidi solis nitor obscuretur,
Ut cedant certis sidera temporibus,
Ut Triviam furtim sub Latmia saxa relegans,
Dulcis amor gyro devocet aërio:
Idem me ille Conon coelesti lumine vidit
E Bereniceo vertice caesariem,
Fulgentem clarè: quam multis illa Deorum,
Laevia protendens brachia, pollicita est;
Quâ rex tempestate, novo auctus hymenaeo,
Vastatum fines iverat Assyrios,
Dulcia nocturnae portans vestigia rixae,
Quam de virgineis gesserat exuviis.
Estne novis nuptis odio Venus? anne parentum
Frustrantur falsis gaudia lacrymulis,

Ubertim thalami quas intrà limina fundunt?
Non, ita me Divi, vera gemunt, juverint.
Id mea me multis docuit regina querelis,
Invisente novo proelia torva viro.
At tu non orbum luxti deserta cubile,
Et fratris cari flebile discidium.
Cùm penitus moestas exedit cura medullas:
Ut tibi nunc toto pectore sollicitae
Sensibus ereptis mens excidit! Atqui ego certè
Cognôram a parvâ virgine magnanimam.
Anne bonum oblita es facinus, quo regium adepta es
Conjugium, quod non fortior ausit alis?
Sed tum moesta virum mittens, quaè verba locuta es!
Juppiter, ut tristi lumina saepe manu!
Quis te mutavit tantus Deus? an quòd amantes
Non longè a caro corpore abesse volunt?
At quae ibi, proh, cunctis pro dulci conjuge Divis
Non sine taurino sanguine pollicita es,
Si reditum tetulisset! is haud in tempore longo
Captam Asiam Aegypti finibus addiderat?
Queis ego pro factis coelesti reddita coetu,
Pristina vota novo munere dissoluo.

Invita, o regina, tuo de vertice cessi,
Invita: adjuro teque tuumque caput:
Digna ferat, quòd si quis inaniter adjurârit.
Sed qui se ferro postulet esse parem?
Ille quoque eversus mons est, quem maximum in oris
Progenies Phthiae clara supervehitur:
Cùm Medi peperere novum mare, cùmque juventus
Per medium classi barbara navit Athon.
Quid facient crines, cùm ferro talia cedant?
Juppiter, ut Chalybum omne genus pereat,
Et qui principio sub terrâ quaerere venas
Institit, ac ferri fingere duritiem!
Abjunctae paulo antè comae mea fata sorores
Lugebant, cùm se Memnonis Aethiopis
Unigena, impellens nutantibus aëra pennis,
Obtulit Arsinoës Chloridos ales equus.
Isque per aetherias me tollens advolat umbras,
Et Veneris casto conlocat in gremio.
Ipsa suum Zephyritis eo famulumque legârat,
Grata Canopiis in loca litoribus:
Scilicet in vario ne solùm lumine coeli,
Aut Ariadneis aurea temporibus
Fixa corona foret; sed nos quoque fulgeremus
Devotae flavi verticis exuviae.

Uvidulam a fletu, cedentem ad templa Deûm, me
Sidus in antiquis Diva novum posuit.
Virginis et saevi contingens námque Leonis
Lumina, Callisto juxta Lycaonida,
Vertor in occasum, tardum dux ante Booten,
Qui vix serò alto mergitur Oceano.
Sed quàmquam me nocte premunt vestigia Divûm,
Luce autem canae Tethyi restituor:
(Pace tuâ fari haec liceat, Rhamnusia virgo:
Namquc ego non ullo vera timore tegam:
Non, si me infestis discerpant sidera dictis,
Condita quin veri pectoris evoluam:)
Non his tam laetor rebus, quàm me abfore semper,
Abfore me a dominae vertice discrucior:
Quicum ego, dum virgo quondam fuit, omnibus expers
Unguentis, murrhae millia multa bibi.
Nunc vos, optato quae junxit lumine taeda,
Non pòst unanimis, corpora, conjugibus:
Tradite nudantes rejectâ veste papillas,
Quae jucunda mihi munera libet onyx:

Voster onyx, casto petitis quae jura cubili.
Sed quae se impuro dedit adulterio,
Illius ah! mala dona levis bibat irrita pulvis:
Namque ego ab indignis praemia nulla peto.
Sed magis, o nuptae, semper concordia vostras,
Semper amor sedes incolat adsiduus.
Tu verò, regina, tuens cùm sidera, Divam
Placabis festis luminibus Venerem,
Sanguinis expertem non siveris esse tuam me,
Sed potiùs largis adfice muneribus.
Sidera cur iterent? utinam coma regia fiam:
Proximus Hydrochoi fulgeret Oarion.

LXVII.

AD JANUAM MOECHAE CUJUSDAM.

CATULLUS.

O dulci jucunda viro, jucunda parenti,
Salve, teque bonâ Juppiter auctet ope,
Janua: quam Balbo dicunt servîsse benignè
Olim, cùm sedes ipse senex tenuit:
Quamque ferunt rursus voto servîsse maligno,
Postquam est porrecto facta marita sene.
Dic agedum nobis, quare mutata feraris
In dominum veterem deseruisse fidem.

JANUA.

Non, ita Caecilio placeam, quoi tradita nunc sum,
Culpa mea est, quàmquam dicitur esse mea.
Nec peccatum a me quisquam pote dicere quidquam:
Verùm isti populo janua quid faciat:
Qui quâcunque aliquid reperitur non bene factum,
Ad me omnes clamant: Janua, culpa tua est.

CATULLUS.

Non istuc satis est uno te dicere verbo;
Sed facere, ut quivis sentiat et videat.

JANUA.

Quî possum? nemo quaerit, nec scire laborat.

CATULLUS.

Nos volumus: nobis dicere ne dubita.

JANUA.

Primum igitur, virgo quòd fertur tradita nobis,
Falsum est. Non illam vir prior attigerat,

Languidior tenerâ quoi pendens sicula betâ,
Nunquam se mediam sustulit ad tunicam:
Sed pater illius nati violâsse cubile
Dicitur, et miseram conscelerâsse domum;
Sive quòd impia mens caeco flagrabat amore,
Seu quòd iners sterili semine natus erat,
Et quaerendum unde unde foret nervosius illud,
Quod posset zonam solvere virgineam.

CATULLUS.

Egregium narras mirâ pietate parentem,
Qui ipse sui gnati minxerit in gremium.

JANUA.

Atqui non solùm hoc se dicit cognitum habere
Brixia, Chinaeâ suppositâ speculâ,
Flavus quam molli percurrit flumine Mela,
Brixia, Veronae mater amata meae:
Sed de Posthumio, et Cornelî narrat amore,
Cum quibus illa malum fecit adulterium.
Dixerit hic aliquis: Qui tu isthaec, janua, nôsti,
Quoi nunquam domini limine abesse licet,
Nec populum auscultare: sed huic suffixa tigillo
Tantùm operire soles, aut aperire domum?

Saepe illam audivi furtivâ voce loquentem
   Solam cum ancillis haec sua flagitia,
Nomine dicentem, quos diximus: utpote quae mî
   Speret nec linguam esse, nec auriculam.
Praeterea addebat quendam, quem dicere nolo
   Nomine, ne tollat rubra supercilia.
Longus homo est, magnas quoi lites intulit olim
   Falsum mendaci ventre puerperium.

LXVIII.

AD MANLIUM.

Quod mihi fortunâ, casuque oppressus acerbo,
   Conscriptum hoc lacrymis mittis epistolium,
Naufragum ut ejectum spumantibus aequoris undis
   Sublevem, et a mortis limine restituam:
Quem neque sancta Venus molli requiescere somno
   Desertum in lecto coelibe perpetitur;
Nec veterum dulci scriptorum carmine Musae
   Oblectant, cùm mens anxia pervigilet:

Id gratum est mihi, me quoniam tibi ducis amicum,
Muneraque et Musarum hinc petis et Veneris.
Sed tibi ne mea sint ignota incommoda, Manli,
Neu me odisse putes hospitis officium:
Accipe, queis merser fortunae fluctibus ipse,
Ne ampliùs a misero dona beata petas.
Tempore quó primùm vestis mihi tradita pura est,
Jucundum cùm aetas florida ver ageret,
Multa satis lusi: non est Dea nescia nostri,
Quae dulcem curis miscet amaritiem.
Sed totum hoc studium luctu fraterna mihi mors
Abscidit. O misero frater ademte mihi!
Tu mea, tu moriens fregisti commoda, frater:
Tecum unà tota est nostra sepulta domus:
Omnia tecum unà perierunt gaudia nostra
Quae tuus in vitâ dulcis alebat amor.
Quojus ego interitu totâ de mente fugavi
Haec studia, atque omnes delicias animi.
Quare, quod scribis, Veronae turpe Catullo
Esse, quòd hic quisque de meliore notâ
Frigida deserto tepefecit membra cubili:
Id, Manli, non est turpe; magis miserum est.

Ignosces igitur, si, quae mihi luctus ademit,
Haec tibi non tribuo munera, cùm nequeo.
Nam, quòd scriptorum non magna est copia apud me,
Hoc fit, quòd Romae vivimus: illa domus,
Illa mihi sedes, illic mea carpitur aetas:
Huc una e multis capsula me sequitur.
Quod cùm ita sit, nolim statuas, nos mente malignâ
Id facere, aut animo non satis ingenuo;
Quòd tibi non utriusque petiti copia facta est:
Ultro ego deferrem, copia si qua foret.
Non possum reticere, Deae, quâ Manlius in re
Juverit, aut quantis juverit officiis;
Ne fugiens seclis obliviscentibus aetas
Illius hoc caecâ nocte tegat studium.
Sed dicam vobis. Vos porro dicite multis
Millibus, et facite haec charta loquatur anus.

* * *

Notescatque magis mortuus, atque magis:
Ne tenuem texens sublimis aranea telam,
Deserto in Manlî nomine opus faciat.
Nam, mihi quam dederit duplex Amathusia curam,
Scitis, et in quo me torruerit genere:

Cùm tantum arderem, quantum Trinacria rupes,
Lymphaque in Oetaeis Malia Thermopylis;
Moesta neque adsiduo tabescere lumina fletu
Cessarent, tristique imbre madere genae:
Qualis in aërii pellucens vertice montis
Rivus, muscoso prosilit e lapide:
Qui cùm de pronâ praeceps est valle volutus,
Per medium densi transit iter populi,
Dulce viatori lasso in sudore levamen,
Cùm gravis exustos aestus hiulcat agros.
Ac veluti nigro jactatis turbine nautis
Leniùs adspirans aura secunda venit,
Jam prece Pollucis, jam Castoris implorată:
Tale fuit nobis Manlius auxilium.
Is clausum lato patefecit limite campum,
Isque domum nobis, isque dedit dominam:
Ad quam communes exerceremus amores,
Quo mea se molli candida Diva pede
Intulit, et trito fulgentem in limine plantam
Innixa, argutâ constituit soleâ:
Conjugis ut quondam flagrans advênit amore,
Protesilaeam Laodamia domum
Inceptam frustra, nondum cùm sanguine sacro
Hostia coelestes pacificâsset heros.

Nil mihi tam valde placeat, Rhamnusia virgo,
Quod temerè invitis suscipiatur heris.
Quàm jejuna pium desideret ara cruorem,
Docta est amisso Laodamia viro;
Conjugis antè coacta novi dimittere collum,
Quàm veniens una atque altera rursus hiems
Noctibus in longis avidum saturâsset amorem,
Posset ut abrupto vivere conjugio:
Quod scibant Parcae non longo tempore abesse,
Si miles muros îsset ad Iliacos.
Nam tum Helenae raptu primores Argivorum
Coeperat ad sese Troja ciere viros:
Troja (nefas!) commune sepulcrum Europae Asiaeque,
Troja virûm et virtutum omnium acerba cinis;
Quae nempe et nostro letum miserabile fratri
Attulit: heu misero frater ademte mihi!
Heu misero fratri jucundum lumen ademtum!
Tecum unà tota est nostra sepulta domus:
Omnia tecum unà perierunt gaudia nostra,
Quae tuus in vitâ dulcis alebat amor.

Quem nunc tam longè non inter nota sepulcra,
Nec prope cognatos compositum cineres,
Sed Trojâ obscoenâ, Trojâ infelice sepultum
Detinet extremo terra aliena solo.
Ad quam tum properans fertur unde undique pubes
Graeca penetrales deseruisse focos:
Ne Paris abducta gravisus libera moechâ
Otia pacato degeret in thalamo.
Quo tibi tum casu, pulcherrima Laodamia,
Ereptum est vitâ dulcius atque animâ
Conjugium; tanto te absorbens vortice amoris
Aestus in abruptum detulerat barathrum;
Quale ferunt Graji Pheneum prope Cylleneum
Siccari emulsâ pingue palude solum;
Quod quondam caesis montis fodisse medullis
Audet falsiparens Amphitryoniades:
Tempore quo certâ Stymphalia monstra sagitta
Perculit, imperio deterioris heri:
Pluribus ut coeli tereretur janua Divis,
Hebe nec longâ virginitate foret.
Sed tuus altus amor barathro fuit altior illo,
Qui tunc indomitam ferre jugum docuit.

Nam neque tam carum confecto aetate parenti
Una caput seri gnata nepotis alit:
Qui cum divitiis vix tandem inventus avitis
Nomen testatas intulit in tabulas,
Impia derisi gentilis gaudia tollens,
Suscitat a cano vulturium capite.
Nec tantùm niveo gavisa est pulla columbo
Compar: quae multo dicitur improbiùs
Oscula mordenti semper decerpere rostro;
Quàmquam praecipuè multivola est mulier.
Sed tu olim magnos vicisti sola furores,
Ut semel es flavo conciliata viro:
Aut nihil, aut paulo quoi tum concedere digna,
Lux mea se nostrum contulit in gremium:
Quam circumcursans hinc illinc saepe Cupido
Fulgebat crocinâ candidus in tunicâ.
Quae tamen etsi uno non est contenta Catullo,
Rara verecundae furta feremus herae:
Ne nimiùm simus stultorum more molesti.
Saepe etiam Juno, maxima Coelicolûm,
Conjugis in culpâ flagravit quotidïanâ,
Noscens omnivoli plurima furta Jovis.
Atqui nec Divis homines componier aequum est:
Ingratum tremuli tolle parentis onus.

Nec tamen illa mihi dextrâ deducta paternâ
  Fragrantem Assyrio venit odore domum:
Sed furtiva dedit mirâ munuscula nocte,
  Ipsius ex ipso demta viri gremio.
Quare illud satis est, si nobis is datur unis,
  Quem lapide illa diem candidiore notat.
Hoc tibi, quod potui, confectum carmine munus
  Pro multis, Manli, redditur officiis:
Ne vostrum scabrâ tangat robigine nomen
  Haec atque illa dies, atque alia, atque alia.
Huc addent Divi quàm plurima, quae Themis olim
  Antiquis solita est munera ferre piis.
Sitis felices et tu simul, et tua vita,
  Et domus ipsa, in quâ lusimus, et domina:
Et qui principio nobis terram dedit, aufert,
  A quo sunt primo omnia nata bona:
Et longè ante omnes mihi quae me carior ipso est,
  Lux mea; quâ vivâ vivere dulce mihi est.

LXIX.

AD RUFUM.

Noli admirari, quare tibi femina nulla,
Rufe, velit tenerum supposuisse femur:
Non, si illam rarae labefactes munere vestis,
Aut pelluciduli deliciis lapidis.
Laedit te quaedam mala fabula, quâ tibi fertur
Valle sub alarum trux habitare caper.
Hunc metuunt omnes: neque mirum; nam mala valde est
Bestia, nec quicum bella puella cubet.
Quare aut crudelem nasorum interfice pestem;
Aut admirari desine, cur fugiunt.

LXX.

DE INCONSTANTIA FEMINEI AMORIS.

Nulli se dicit mulier mea nubere malle,
Quàm mihi: non si se Juppiter ipse petat.
Dicit: sed mulier cupido quod dicit amanti,
In vento et rapidâ scribere oportet aquâ.

LXXI.

AD VIRRONEM.

Si quoi, Virro, bono sacer alarum obstitit hircus,
Aut si quem meritò tarda podagra secat:
Aemulus iste tuus, qui vostrum exercet amorem,
Mirificè est a te nactus utrumque malum.
Nam quoties futuit, toties ulciscitur ambos:
Illam adfligit odore, ipse perit podagrâ.

LXXII.

AD LESBIAM.

Dicebas quondam, solum te nôsse Catullum,
Lesbia; nec prae me velle tenere Jovem.
Dilexi tum te, non tantùm ut volgus amicam,
Sed pater ut gnatos diligit et generos.
Nunc te cognovi. Quare, etsi impensiùs uror,
Multo mî tamen es vilior et levior.
Quî potis est? inquis. Quòd amantem injuria talis
Cogit amare magis, sed bene velle minùs.

LXXIII.

IN INGRATUM.

Desine de quoquam quidquam bene velle mereri,
Aut aliquem fieri posse putare pium.
Omnia sunt ingrata: nihil fecisse benignè est:
Immo etiam taedet, taedet obestque magis:
Ut mihi, quem nemo graviùs nec acerbiùs urget,
Quàm modò qui me unum atque unicum amicum habuit.

LXXIV.

IN GELLIUM.

Gellius audierat, patruum objurgare solere,
Si quis delicias diceret, aut faceret.
Hoc ne ipsi accideret, patrui perdepsuit ipsam
Uxorem, et patruum reddidit Harpocratem.
Quod voluit, fecit: nam, quàmvis inrumet ipsum
Nunc patruum, verbum non faciet patruus.

LXXV.

AD LESBIAM.

Nulla potest mulier tantum se dicere amatam
Verè, quantum a me, Lesbia, amata mea es.
Nulla fides ullo fuit unquam foedere tanta,
Quanta in amore tuo ex parte reperta meâ est.
Nunc est mens adducta tuâ, mea Lesbia, culpâ,
Atque ita se officio perdidit ipsa pio:
Ut jam nec bene velle queam tibi, si optima fias,
Nec desistere amare, omnia si facias.

LXXVI.

AD SE IPSUM.

Si qua recordanti benefacta priora voluptas
Est homini, cùm se cogitat esse pium,
Nec sanctam violâsse fidem, nec foedere in ullo
Divûm ad fallendos numine abusum homines:
Multa parata manent in longâ aetate, Catulle,
Ex hoc ingrato gaudia amore tibi.

Nam quaecunque homines bene quoiquam aut dicere possunt,
Aut facere, haec a te dictaque factaque sunt;
Omnia quae ingratae perierunt credita menti.
Quare jam te cur ampliùs excrucies?
Quin te animum offirmas, teque istinc usque reducis;
Et, Dîs invitis, desinis esse miser?
Difficile est longum subitò deponere amorem:
Difficile est: verùm hoc quâlubet efficias.
Una salus haec est, hoc est tibi pervincendum,
Hoc facies, sive id non pote, sive pote.
O Dî, si vostrum est misereri, aut si quibus unquam
Extremâ jam ipsâ in morte tulistis opem;
Me miserum adspicite, et, si vitam puriter egi,
Eripite hanc pestem perniciemque mihi,
Quae mihi subrepens imos, ut torpor, in artus,
Expulit ex omni pectore laetitias.
Non jam illud quaero, contrà ut me diligat illa,
Aut, quod non potis est, esse pudica velit:
Ipse valere opto, et tetrum hunc deponere morbum.
O Dî, reddite mî hoc pro pietate meâ.

LXXVII.
AD RUFUM.

Rufe, mihi frustra ac nequidquam credite amice,
Frustra? immo magno cum pretio atque malo:
Siccine subrepsti mî, atque intestina perurens,
Mî misero eripuisti omnia nostra bona?
Eripuisti. Heu, heu, nostrae crudele venenum
Vitae, heu, heu, nostrae pestis amicitiae!

LXXVIII.
DE GALLO.

Gallus habet fratres, quorum est lepidissima conjux
Alterius, lepidus filius alterius.
Gallus homo est bellus: nam dulces jungit amores,
Cum puero ut bello bella puella cubet.
Gallus homo est stultus, nec se videt esse maritum,
Qui patruus patrui monstret adulterium.

* * *

Sed nunc id doleo, quòd purae impura puellae
Suavia conjunxit spurca saliva tua.
Verùm id non impunè feres: nam te omnia secla
Noscent, et, qui sis, fama loquetur anus.

LXXIX.
IN LESBIUM.

Lesbius est pulcher: quidni? quem Lesbia malit,
Quàm te cum totâ gente, Catulle, tuâ.
Sed tamen hic pulcher vendat cùm gente Catullum,
Si tria natorum suavia repererit.

LXXX.
AD GELLIUM.

Quid dicam, Gelli, quare rosea ista labella
Hibernâ fiant candidiora nive,
Manè domo cùm exis, et cùm te octava quiete
E molli longo suscitat hora die?
Nescio, quid certè est. An verè fama susurrat,
Grandia te medii tenta vorare viri?
Sic certè: clamant Virronis rupta miselli
Ilia, et emulso labra notata sero.

LXXXI.
AD JUVENTIUM.

Nemone in tanto potuit populo esse, Juventi,
Bellus homo, quem tu diligere inciperes,

Praeterquam iste tuus moribundâ a sede Pisauri
  Hospes, inauratâ pallidior statuâ?
Qui tibi nunc cordi est, quem tu praeponere nobis
  Audes. Ah! nescis, quod facinus facias.

LXXXII.

AD QUINTIUM.

Quinti si tibi vis oculos debere Catullum,
  Aut aliud, si quid carius est oculis;
Eripere ei noli, multo quod carius illi
  Est oculis, seu quid carius est oculis.

LXXXIII.

IN MARITUM LESBIAE.

Lesbia mî praesente viro mala plurima dicit:
  Hoc illi fatuo maxima laetitia est.
Mule, nihil sentis. Si nostri oblita taceret,
  Sana esset: quod nunc gannit et obloquitur,
Non solùm meminit; sed, quae multo acrior est res,
  Irata est: hoc est, uritur et loquitur.

LXXXIV.

DE ARRIO.

Chommoda dicebat, si quando commoda vellet
Dicere, et hinsidias Arrius insidias:
Et tum mirificè sperabat se esse locutum,
Cùm, quantum poterat, dixerat hinsidias.
Credo sic mater, sic liber avunculus ejus,
Sic maternus avus dixerit, atque avia.
Hoc misso in Syriam, requiêrant omnibus aures,
Audibant eadem haec leniter et leviter.
Nec sibi post illa metuebant talia verba,
Cùm subitò adfertur nuntius horribilis,
Ionios fluctus, postquam illuc Arrius îsset,
Jam non Ionios esse, sed Hionios.

LXXXV.

DE AMORE SUO.

Odi et amo. Quare id faciam, fortasse requiris.
Nescio: sed fieri sentio, et excrucior.

LXXXVI.

DE QUINTIA ET LESBIA.

Quintia formosa est multis: mihi candida, longa,
Recta est. Hoc ego: sic singula confiteor.
Totum illud, formosa, nego: nam nulla venustas,
Nulla in tam magno est corpore mica salis.
Lesbia formosa est: quae cum pulcherrima tota est,
Tum omnibus una omnes surripuit Veneres.

LXXXVII.

IN GELLIUM.

Quid facit is, Gelli, qui cum matre atque sorore
Prurit, et abjectis pervigilat tunicis?
Quid facit is, patruum qui non sinit esse maritum?
Ecquid scis, quantum suscipiat sceleris?
Suscipis, o Gelli, quantum non ultima Tethys,
Non genitor Nympharum abluit Oceanus.

Jam nihil est quidquam sceleris, quod prodeat ultra:
Non si demisso se ipse voret capite.

LXXXVIII.

DE GELLIO.

Gellius est tenuis: quidni? quoi tam bona mater,
Tamque valens vivat, tamque venusta soror,
Tamque bonus patruus, tamque omnia plena puellis
Cognatis: quare is desinat esse macer?
Qui ut nihil attingit, nisi quod fas tangere non est,
Quantumvis quare sit macer, invenies.

LXXXIX.

IN GELLIUM.

Nascatur Magus ex Gellî matrisque nefando
Conjugio, et discat Persicum haruspicium.
Nam Magus ex matre et gnato gignatur oportet,
Si vera est Persarum impia relligio,
Gnatus ut accepto veneretur carmine Divos,
Omentum in flammâ pingue liquefaciens.

XC.

IN GELLIUM.

Non ideo, Gelli, sperabam te mihi fidum
In misero hoc nostro, hoc perdito amore fore:
Quòd te cognôssem bene, constanterque putarem
Haud posse a turpi mentem inhibere probro:
Sed quòd nec matrem, nec germanam esse videbam
Hanc tibi, quojus me magnus edebat amor.
Et quàmvis tecum multo conjungerer usu,
Non satis id causae credideram esse tibi.
Tu satis id duxti: tantum tibi gaudium in omni
Culpâ est, in quâcunque est aliquid sceleris.

XCI.

DE LESBIA.

Lesbia mî dicit semper malè, nec tacet unquam
De me: Lesbia me, dispeream, nisi amat.
Quo signo? quasi non totidem mox deprecer illi
Adsidue: verùm dispeream, nisi amo.

XCII.

IN CAESAREM.

Nil nimiùm studeo, Caesar, tibi velle placere,
Nec scire, utrùm sis albus, an ater homo.

XCIII.

IN MENTULAM.

Mentula moechatur: moechatur Mentula certè.
Hoc est, quod dicunt, Ipsa olera olla legit.

XCIV.

DE SMYRNA CINNAE POETAE.

Smyrna mei Cinnae nonam post denique messem
Quàm coepta est, nonamque edita post hiemem:
Millia cùm interea quingenta Hortensius uno
* * *
Smyrna cavas barathri penitus mittetur ad undas
Smyrnam cana diu secula pervoluent.

At Volusî annales Aduam morientur ad ipsum,
Et laxas scombris saepe dabunt tunicas.
Parva mei mihi sunt cordi monumenta laboris
At populus tumido gaudeat Antimacho.

XCV.

AD CALVUM DE QUINTILIA.

Si quidquam mutis gratum acceptumve sepulcris
Accidere a nostro, Calve, dolore potest,
Quo desiderio veteres renovamus amores,
Atque olim missas flemus amicitias:
Certè non tanto mors immatura dolori est
Quintiliae, quantum gaudet amore tuo.

XCVI.

IN AEMILIUM.

Non, ita me Dî ament, quidquam referre putavi,
Utrumne os an culum olfacerem Aemilio.
Nil immundius hoc, nihiloque immundius illud.
Verùm etiam culus mundior et melior:
Nam sine dentibus est. Hoc dentes sesquipedales,
Gingivas vero ploxemi habet veteris:
Praeterea rictum, qualem defessus in aestum
Mejentis mulae cunnus habere solet.

Hic futuit multas, et se facit esse venustum,
Et non pistrino traditur atque asino?
Quem si qua attingit, non illam posse putemus
Aegroti culum lingere carnificis?

XCVII.

AD VECTIUM.

In te, si quemquam, dici pote, putide Vecti,
Id quod verbosis dicitur et fatuis:
Istâ cum linguâ, si usus veniat tibi, possis
Culos et crepidas lingere carbatinas.
Si nos omnino vis omnes perdere, Vecti,
Dicas: omnino quod cupis, efficies.

XCVIII.

AD JUVENTIUM.

Surripui tibi, dum ludis, mellite Juventi,
Suaviolum dulci dulcius ambrosiâ.
Verum id non impunè tuli: namque ampliùs horam
Suffixum in summâ me memini esse cruce;
Dum tibi me purgo, nec possum fletibus ullis
Tantillum vostrae demere saevitiae.

Nam simul id factum est, multis diluta labella
Guttis abstersisti omnibus articulis;
Ne quidquam nostro contractum ex ore maneret,
Tanquam comminctae spurca saliva lupae.
Praeterea infesto miserum me tradere amori
Non cessâsti, omnique excruciare modo:
Ut mî ex ambrosiâ mutatum jam foret illud
Suaviolum, tristi tristius helleboro.
Quam quoniam poenam misero proponis amori,
Non unquam posthac basia surripiam.

XCIX.

DE COELIO ET QUINTIO.

Coelius Aufilenum, et Quintius Aufilenam,
Flos Veronensium depereunt juvenum;
Hic fratrem, ille sororem. Hoc est, quod dicitur, illud
Fraternum verè dulce sodalitium.
Quoi faveam potiùs? Coeli, tibi: nam tua nobis
Perspecta exigitur unica amicitia,
Cùm vesana meas torreret flamma medullas.
Sis felix, Coeli, sis in amore potens.

C.

INFERIAE AD FRATRIS TUMULUM.

Multas per gentes, et multa per aequora vectus
Advenio has miseras, frater, ad inferias,
Ut te postremo donarem munere mortis,
Et mutum nequidquam adloquerer cinerem:
Quandoquidem fortuna mihi tete abstulit ipsum:
Heu! miser indignè frater ademte mihi.
Nunc tamen interea prisco quae more parentum
Tradita sunt tristes munera ad inferias,
Accipe, fraterno multùm manantia fletu,
Atque in perpetuum, frater, ave atque vale.

CI.

AD CORNELIUM.

Si quidquam tacito commissum est fido ab amico,
Quojus sit penitus nota fides animi:
Meque esse invenies illorum jure sacratum,
Corneli, et factum me puta Harpocratem.

CII.

AD SILONEM.

Aut, sodes, mihi redde decem sestertia, Silo,
Deinde esto quàmvis saevus et indomitus:
Aut, si te nummi delectant, desine quaeso,
Leno esse, atque idem saevus et indomitus.

CIII.

AD QUENDAM DE LESBIA.

Credis, me potuisse meae maledicere vitae,
Ambobus mihi quae carior est oculis?
Nec potui; nec, si possem, tam perditè amarem:
Sed tu cum Tappone omnia monstra facis.

CIV.

IN MENTULAM.

Mentula conatur Pimplaeum scandere montem:
Musae furcillis praecipitem ejiciunt.

CV.

DE PUERO ET PRAECONE.

Cum puero bello praeconem qui videt esse,
Quid credat, nisi se vendere discupere?

CVI.

AD LESBIAM.

Si quidquam cupidoque optantique obtigit unquam
Insperanti, hoc est gratum animo propriè:
Quare hoc est gratum, nobis quoque carius auro,
Quòd te restituis, Lesbia, mî cupido.
Restituis cupido, atque insperanti ipsa refers te
Nobis. O lucem candidiore notâ!
Quis me uno vivit felicior, aut magis est me
Optandus vitâ, dicere quis poterit?

CVII.

IN COMINIUM.

Si, Comini, populi arbitrio tua cana senectus
Spurcata impuris moribus intereat:

Non equidem dubito, quin primum inimica bonorum
Lingua exsecta avido sit data volturio:
Effossos oculos voret atro gutture corvus,
Intestina canes, cetera membra lupi.

CVIII.

AD LESBIAM.

Jucundum, mea vita, mihi proponis amorem
Hunc nostrum inter nos, perpetuumque fore.
Dî magni, facite, ut verè promittere possit;
Atque id sincerè dicat, et ex animo:
Ut liceat nobis totâ producere vitâ
Alternum hoc sanctae foedus amicitiae.

CIX.

AD AUFILENAM.

Aufilena, bonae semper laudantur amicae:
Accipiunt pretium, quae facere instituunt.
Tu quod promîsti mihi, quod mentita inimica es,
Quod nec das, nec fers, saepe facis facinus.
Aut facere ingenuae est, aut non promîsse pudicae,
Aufilena, fuit. Sed data corripere.

Fraudando, effecit plusquam meretricis avarae,
Quae sese toto corpore prostituit.

CX.

AD AUFILENAM.

Aufilena, viro contentas vivere solo,
Nuptarum laus e laudibus eximiis.
Sed quoivis quamvis potiùs succumbere fas est,
Quàm matrem fratres efficere ex patruo.

CXI.

IN NASONEM.

Multus homo es, Naso; nam tecum multus homo est, qui
Descendit: Naso, multus es et pathicus.

CXII.

AD CINNAM.

Consule Pompejo primùm duo, Cinna, solebant
Moechi: illi, ah! facto Consule nunc iterum
Manserunt duo: sed creverunt millia in unum
Singulum: foecundum semen adulterio.

CXIII.

IN MENTULAM.

Firmanus saltus non falsò, Mentula, dives
  Fertur; qui quot res in se habet egregias?
Aucupia omne genus, pisces, prata, arva, ferasque.
  Nequidquam: fructus sumtibus exsuperat.
Quare concedo sit dives, dum omnia desint.
  Saltum laudemus, dum tamen ipse egeat.

CXIV.

IN MENTULAM.

Mentula habet instar triginta jugera prati,
  Quadraginta arvi: cetera sunt maria.
Cur non divitiis Croesum superare potis sit,
  Uno qui in saltu tot moda possideat,
Prata, arva, ingentes silvas, saltusque, paludesque,
  Usque ad Hyperboreos et mare ad Oceanum?
Omnia magna haec sunt: tamen ipse est maximus ultor,
  Non homo, sed verè mentula magna minax.

CXV.

AD GELLIUM.

Saepe tibi studioso animo venanda requirens
  Carmina uti possem mittere Battiadae,
Queis te lenirem nobis, neu conarere
  Telis infesto mî icere musca caput:
Hunc video mihi nunc frustra sumtum esse laborem,
  Gelli, nec nostras hinc valuisse preces.
Contra nos tela ista tua evitamus amictu:
  At fixus nostris tu dabi' supplicium.

ALBII TIBULLI.

CARMINA.

ALBII TIBULLII

LIBER PRIMUS.

ELEGIA I.

Divitias alius fulvo sibi congerat auro,
  Et teneat culti jugera multa soli,
Quem labor adsiduus vicino terreat hoste,
  Martia cui somnos classica pulsa fugent:
Me mea paupertas vitae traducat inerti,
  Dum meus adsiduo luceat igne focus.
Ipse seram teneras maturo tempore vites
  Rusticus, et facili grandia poma manu.
Nec spes destituat, sed frugum semper acervos
  Praebeat, et pleno pinguia musta lacu.
Nam veneror, seu stipes habet desertus in agris,
  Seu vetus in trivio florea serta lapis:
Et quodcunque mihi pomum novus educat annus,
  Libatum agricolae ponitur antè Deo.

Flava Ceres, tibi sit nostro de rure corona
Spicea, quae templi pendeat ante fores;
Pomosisque ruber custos ponatur in hortis,
Terreat ut saevâ falce, Priapus, aves.
Vos quoque felicis quondam, nunc pauperis, agri
Custodes, fertis munera vestra, Lares.
Tunc vitula innumeros lustrabat caesa juvencos:
Nunc agna exigui est hostia magna soli.
Agna cadet vobis, quam circum rustica pubes
Clamet: Io messes, et bona vina date.
Jam modò non possum contentus vivere parvo,
Nec semper longae deditus esse viae:
Sed Canis aestivos ortus vitare sub umbrâ
Arboris, ad rivos praetereuntis aquae.
Nec tamen interdum pudeat tenuisse bidentem,
Aut stimulo tardos increpuisse boves.
Non agnamve sinu pigeat foetumve capellae
Desertum, oblitâ matre, referre domum.
At vos exiguo pecori, furesque, lupique,
Parcite: de magno est praeda petenda grege.

* * *

Hîc ego pastoremque meum lustrare quotannis,
Et placidam soleo spargere lacte Palem.
Adsitis, Divi, neu vos de paupere mensâ
Dona, nec e puris spernite fictilibus.
Fictilia antiquus primùm sibi fecit agrestis
Pocula, de facili composuitque luto.
Non ego divitias patrum, fructusque requiro,
Quos tulit antiquo condita messis avo:
Parva seges satis est; satis est, requiescere lecto
Si licet, et solito membra levare toro.
Quàm juvat immites ventos audire cubantem,
Et dominam tenero detinuisse sinu!
Aut, gelidas hibernus aquas cùm fuderit Auster,
Securum somnos, imbre juvante, sequi!
Hoc mihi contingat: sit dives jure, furorem
Qui maris et tristes ferre potest pluvias.
O quantum est auri potiùs pereatque zmaragdi,
Quàm fleat ob nostras ulla puella vias.
Te bellare decet terrâ, Messala, marique,
Ut domus hostiles praeferat exuvias.
Me retinent vinctum formosae vincla puellae,
Et sedeo duras janitor ante fores.
Non egò laudari curo, mea Delia: tecum
Dummodo sim, quaeso, segnis inersque vocer.

Te spectem, suprema mihi cùm venerit hora,
Te teneam moriens deficiente manu.
Flebis et arsuro positum me, Delia, lecto,
Tristibus et lacrymis oscula mixta dabis.
Flebis; non tua sunt duro praecordia ferro
Vincta, nec in tenero stat tibi corde silex.
Illo non juvenis poterit de funere quisquam
Lumina, non virgo, sicca referre domum.
Tu manes ne laede meos: sed parce solutis
Crinibus, et teneris, Delia, parce genis.
Interea, dum fata sinunt, jungamus amores:
Jam veniet tenebris Mors adoperta caput.
Jam subrepet iners aetas, nec amare decebit,
Dicere nec cano blanditias capite.
Nunc levis est tractanda Venus, dum frangere postes
Non pudet, et rixas inseruisse juvat.
Hîc ego dux, milesque bonus; vos, signa tubaeque,
Ite procul, cupidis vulnera ferte viris.
Ferte et opes: ego composito securus acervo
Despiciam dites, despiciamque famem.

ELEGIA II.

Adde merum, vinoque novos compesce dolores,
Occupet ut fessi lumina victa sopor:
Neu quisquam multo perfusum tempora Baccho
Excitet, infelix dum requiescit amor.
Nam posita est nostrae custodia saeva puellae,
Clauditur et durâ janua fulta serâ.
Janua difficilis domini, te verberet imber,
Te Jovis imperio fulmina missa petant.
Janua, jam pateas uni mihi, victa querelis,
Neu furtim verso cardine aperta sones.
Et, mala si qua tibi dixit dementia nostra,
Ignoscas; capiti sint, precor, illa meo.
Te meminisse decet, quae plurima voce peregi
Supplice, cùm posti florea serta darem.
Tu quoque ne timidè custodes, Delia, falle;
Audendum est: fortes adjuvat ipsa Venus.
Illa favet, seu quis juvenis nova limina tentat,
Seu reserat fixo dente puella fores.
Illa docet furtim molli descendere lecto;
Illa pedem nullo ponere posse sono;

Illa viro coram nutus conferre loquaces,
  Blandaque compositis abdere verba notis.
Nec docet hoc omnes; sed quos nec inertia tardat,
  Nec vetat obscurâ surgere nocte timor.
Nec sinit occurrat quisquam, qui corpora ferro
  Vulneret, aut raptâ praemia veste petat.
Quisquis amore tenetur, eat tutusque sacerque
  Qualibet: insidias non timuisse decet.
Non mihi pigra nocent hibernae frigora noctis,
  Non mihi, cùm multà decidit imber aquâ.
Non labor hic laedit, reseret modò Delia postes,
  Et vocet ad digiti me taciturna sonum.
Parcite luminibus, seu vir, seu femina fias
  Obvia: celari vult sua furta Venus.
Neu strepitu terrete pedum, neu quaerite nomen,
  Neu prope fulgenti lumina ferte face.
Si quis et imprudens adspexerit, occulat ille,
  Perque Deos omnes se meminisse neget.
Nam fuerit quicunque loquax, is sanguine natam,
  Is Venerem e rapido sentiet esse mari.
Nec tamen huic credet conjux tuus: ut mihi verax
  Pollicita est magico saga ministerio.

Hanc ego de coelo ducentem sidera vidi.
  Fluminis haec rapidi carminé vertit iter.
Haec cantu finditque solum, Manesque sepulcris
  Elicit, et tepido devocat ossa rogo.
Jam tenet infernas magico stridore catervas,
  Jam jubet adspersas lacte referre pedem.
Cùm libet, haec tristi depellit nubila coelo:
  Cùm libet, aestivo convocat orbe nives.
Sola tenere malas Medeae dicitur herbas,
  Sola feros Hecatae perdomuisse canes.
Haec mihi composuit cantus, queis fallere posses.
  Ter cane, ter dictis despue carminibus.
Ille nihil poterit de nobis credere cuiquam,
  Non sibi, si in molli viderit ipse toro.
Tu tamen abstineas aliis: nam cetera cernet
  Omnia: de me uno sentiet ipse nihil.
Quid credam? nempe haec eadem se dixit amores
  Cantibus, aut herbis, solvere posse meos;
Et me lustravit taedis; et nocte serenâ
  Concidit ad magicos hostia pulla Deos.
Non ego, totus abesset amor, sed mutuus esset,
  Orabam; nec te posse carere velim.

* * *

Ferreus ille fuit, qui, te cùm posset habere,
 Maluerit praedas stultus et arma sequi.
Ille licet Cilicum victas agat ante catervas,
 Ponat et in capto Martia castra solo;
Totus et argento contextus, totus et auro,
 Insideat celeri conspiciendus equo.
Ipse boves, mea, sim tecum modò, Delia, possim
 Jungere, et in solo pascere monte pecus;
Et, te dum liceat teneris retinere lacertis,
 Mollis et incultâ sit mihi somnus humo.
Quid Tyrio recubare toro sine amore secundo
 Prodest, cùm fletu nox vigilanda venit?
Nam neque tum plumae, nec stragula picta soporem,
 Nec sonitus placidae ducere possit aquae.

* * *

Num Veneris magnae violavi numina verbo,
 Et mea nunc poenas impia lingua luit?
Num feror incestus sedes adiisse Deorum,
 Sertaque de sanctis deripuisse focis?
Non ego, si merui, dubitem procumbere templis,
 Et dare sacratis oscula liminibus;
Non ego tellurem genibus perrepere supplex,
 Et miserum sancto tundere poste caput.

At tu, qui laetus rides mala nostra, caveto
Mox tibi; non unus saeviet usque Deus.
Vidi ego, qui juvenum miseros lusisset amores;
Post Veneris vinclis subdere colla senem;
Et sibi blanditias tremulâ componere voce,
Et manibus canas fingere velle comas;
Stare nec ante fores puduit, caraeve puellae
Ancillam medio detinuisse foro.
Hunc puer, hunc juvenis turba circumterit arta;
Despuit in molles et sibi quisque sinus.
At mihi parce, Venus; semper tibi dedita servît
Mens mea: quid messes uris acerba tuas?

ELEGIA III.

Ibitis Aegeas sine me, Messala per undas,
O utinam memores, ipse cohorsque, mei!
Me tenet ignotis aegrum Phaeacia terris.
Abstineas avidas, Mors, precor, atra, manus!
Abstineas, Mors atra, precor; non hîc mihi mater,
Quae legat in moestos ossa perusta sinus;
Non soror, Assyrios cineri quae dedat odores,
Et fleat effusis ante sepulcra comis;

Delia non usquam: quae me quàm mitteret urbe,
Dicitur antè omnes consuluisse Deos.
Illa sacras pueri sortes ter sustulit: illi
Retulit e triviis omnia certa puer.
Cuncta dabant reditus: tamen est deterrita nunquam,
Quin fleret, nostras respiceretque vias.
Ipse ego solator, cùm jam mandata dedissem,
Quaerebam tardas anxius usque moras.
Aut ego sum causatus, aves, aut omina dira,
Saturni aut sacram me tenuisse diem.
O quoties ingressus iter, mihi tristia dixi
Offensum in portâ signa dedisse pedem!
Audeat invito ne quis discedere Amore,
Aut sciat egressum se prohibente Deo.
Quid tua nunc Isis mihi, Delia? quid mihi prosunt
Illa tuâ toties aera repulsa manu?
Quidve, piè dum sacra colis, purèque lavari
Te (memini) et puro secubuisse toro?
Nunc, Dea, nunc succurre mihi: nam posse mederi
Picta docet templis multa tabella tuis:
Ut mea votivas persolvens Delia voces;
Ante sacras, lino tecta, fores sedeat:
Bisque die, resoluta comas, tibi dicere laudes
Insignis turbâ debeat in Phariâ.

At mihi contingat patrios celebrare Penates,
Reddereque antiquo menstrua tura Lari.
Quàm bene Saturno vivebant rege, priùs quàm
Tellus in longas est patefacta vias!
Nondum caeruleas pinus contemserat undas,
Effusum ventis praebueratque sinum;
Nec vagus ignotis repetens compendia terris
Presserat externâ navita merce ratem.
Illo non validus subiit juga tempore taurus;
Non domito frenos ore momordit equus;
Non domus ulla fores habuit; non fixus in agris,
Qui regeret certis finibus arva, lapis.
Ipsae mella dabant quercus, ultroque ferebant
Obvia securis ubera lactis oves.
Non acies, non ira fuit, non bella; nec ensem
Immiti saevus duxerat arte faber.
Nunc Jove sub domino caedes, nunc vulnera semper,
Nunc mare; nunc leti mille repentè viae.
Parce, pater, timidum non me perjuria terrent,
Non dicta in sanctos impia verba Deos.
Quòd si fatales jam nunc explevimus annos,
Fac lapis his scriptus stet super ossa notis:

HIC JACET IMMITI CONSUMTUS MORTE TIBULLUS,
MESSALAM TERRA DUM SEQUITURQUE MARI.
Sed me, quòd facilis tenero sum semper Amori,
Ipsa Venus campos ducet in Elysios.
Hîc choreae cantusque vigent; passimque vagantes
Dulce sonant tenui gutture carmen aves.
Fert casiam non culta seges, totosque per agros
Floret odoratis terra benigna rosis.
Hîc juvenum series teneris immixtà puellis
Ludit, et adsiduè proelia miscet Amor.
Illic est, cuicunque rapax mors venit amanti,
Et gerit insigni myrtea serta comâ.
At scelerata jacet sedes in nocte profundâ
Abdita, quam circum flumina nigra sonant.
Tisiphoneque impexa feros pro crinibus angues
Saevit, et huc illuc impia turba fugit.
Tum niger in portâ serpentum Cerberus ore
Stridit, et aeratas excubat ante fores.
Illic Junonem tentare Ixionis ausi
Versantur celeri noxia membra rotâ;
Porrectusque novem Tityus per jugera terrae
Adsiduas atro viscere pascit aves.

Tantalus est illic, et circum stagna: sed acrem
  Jam jam poturi deserit unda sitim;
Et Danai proles, Veneris quae numina laesit,
  In cava Lethaeas dolia portat aquas.
Illic sit, quicunque meos violavit amores,
  Optavit lentas et mihi militias.
At tu casta, precor, maneas; sanctique pudoris
  Adsideat custos sedula semper anus.
Haec tibi fabellas referat, positâque lucernâ
  Deducat plenâ stamina longa colo.
Ac circa gravibus pensis adfixa puella
  Paulatim somno fessa remittat opus.
Tunc veniam subitò, nec quisquam nuntiet antè:
  Sed videar coelo missus adesse tibi.
Tunc mihi, qualis eris, longòs turbata capillos,
  Obvia nudato, Delia, curre pede.
Hoc precor: hunc illum nobis Aurora nitentem
  Luciferum roseis candida portet equis.

ELEGIA IV.

Sic umbrosa tibi contingant tecta, Priape,
  Ne capiti soles, ne noceantque nives:

Quae tua formosos cepit sollertia? certè
 Non tibi barba nitet, non tibi culta coma est;
Nudus et hibernae producis frigora brumae,
 Nudus et aestivi tempora sicca Canis.
Sic ego: tum Bacchi respondet rustica proles,
 Armatus curvâ sic mihi falce Deus:
O fuge te tenerae puerorum credere turbae:
 Nam causam justi semper amoris habent.
Hic placet, angustis quòd equum compescit habenis,
 Hic placidam niveo pectore pellit aquam.
Hic, quia fortis adest audacia, cepit: at illi
 Virgineus teneras stat pudor ante genas.
Sed te ne capiant, primò si fortè negârit,
 Taedia; paulatim sub juga colla dabit.
Longa dies homini docuit parere leones,
 Longa dies molli saxa peredit aquâ.
Annus in apricis maturat collibus uvas;
 Annus agit certâ lucida signa vice.
Nec jurare time: Veneris perjuria venti
 Irrita per terras et freta summa ferunt.
Gratia magna Jovi; vetuit pater ipse valere,
 Jurâsset cupidè quidquid ineptus amor.
Perque suas impunè sinet Dictynna sagittas
 Affirmes, crines perque Minerva suos.

At si tardus eris, errabis: transiit aetas
Quàm citò! non segnis stat remeatve dies.
Quàm citò purpureos deperdit terra colores!
Quàm citò formosas populus alba comas!
Quàm jacet, infirmae venêre ubi fata senectae,
Qui priùs Eleo est carcere missus equus!
Vidi ego jam juvenem, premeret cùm serior aetas,
Moerentem stultos praeteriisse dies.
Crudeles Divi! serpens novus exuit annos;
Formae non ullam fata dedêre moram.
Solis aeterna est Phoebo Bacchoque juventas:
Nam decet intonsus crinis utrumque Deum.
Tu, puero quodcunque tuo tentare libebit,
Cedas: obsequio plurima vincit amor.
Neu comes ire neges, quàmvis via longa paretur,
Et Canis arenti torreat arva siti,
Quàmvis praetexens piceâ ferrugine coelum
Venturam admittat imbrifer arcus aquam.
Vel si caeruleas puppi volet ire per undas,
Ipse levem remo per freta pelle ratem.

Nec te poeniteat duros subiisse labores,
Aut operi insuetas atteruisse manus;
Nec, velit insidiis altas si claudere valles,
Dum placeas, humeri retia ferre negent.
Si volet arma, levi tentabis ludere dextrâ;
Saepe dabis nudum, vincat ut ille, latus.
Tunc tibi mitis erit; rapias tum cara licebit
Oscula; pugnabit, sed tamen apta dabit.
Rapta dabit primò, mox offeret ipse roganti;
Pòst etiam collo se implicuisse volet.
Heu, malè nunc artes miseras haec secula tractant,
Jam tener adsuevit munera velle puer.
At tibi, qui Venerem docuisti vendere primus,
Quisquis es, infelix urgeat ossa lapis.
Pieridas, pueri, doctos et amate poëtas,
Aurea nec superent munera Pieridas.
Carmine purpurea est Nisi coma; carmina ni sint,
Ex humero Pèlopis non nituisset ebur.
Quem referent Musae, vivet, dum robora tellus,
Dum coelum stellas, dum vehet amnis aquas.
At qui non audit Musas, qui vendit amorem,
Idaeae currus ille sequatur Opis;

Et tercentenas erroribus expleat urbes,
Et secet ad Phrygios vilia membra modos.
Blanditiis vult esse locum Venus ipsa; querelis
Supplicibus, miseris fletibus illa favet.
Haec mihi, quae canerem Titio, Deus edidit ore;
Sed Titium conjux haec meminisse vetat.
Pareat ille suae: vos me celebrate magistrum,
Quos malè habet multâ callidus arte puer.
Gloria cuique sua est: me, qui spernentur, amantes
Consultent; cunctis janua nostra patet.
Tempus erit, cùm me, Veneris praecepta ferentem,
Deducat juvenùm sedula turba senem.
Heu, heu, quàm lento Marathus mé torquet amore?
Deficiunt artes, deficiuntque doli.
Parce, puer, quaeso, ne turpis fabula fiam,
Cùm mea ridebunt vāna magisteria.

ELEGIA V.

Asper eram, et bene discidium me ferre loquebar;
At mihi nunc longè gloria fortis abest.

Namque agor, ut per plana citus sola verbere turbo,
  Quem celer adsuetâ versat ab arte puer.
Ure ferum et torque: libeat ne dicere quidquam
  Magnificum posthac: horrida verba doma.
Parce tamen, per te furtivi foedera lecti,
  Per Venerem quaeso, compositumque caput.
Ille ego, cùm tristi morbo defessa jaceres,
  Te dicor votis eripuisse meis.
Ipseque ter circum lustravi sulfure puro,
  Carmine cùm magico praecinuisset anus.
Ipse procuravi, ne possent saeva nocere,
  Somnia, ter sanctâ deveneranda molâ.
Ipse ego, velatus filo, tunicisque solutis,
  Vota novem Triviae nocte silente dedi.
Omnia persolvi: fruitur nunc alter amore,
  Et precibus felix utitur ille meis.
At mihi felicem vitam, si salva fuisses,
  Fingebam demens, sed renuente Deo.
Rura colam, frugumque aderit mea Delia custos,
  Area dum messes sole calente teret.
Aut mihi servabit plenis in lintribus uvas,
  Pressaque veloci candida musta pede.
Consuescet numerare pecus; consuescet amantis
  Garrulus in dominae ludere verna sinu.
Illa Deo sciet agricolae pro vitibus uvam,
  Pro segete spicas, pro grege ferre dapem.

Illa regat cunctos, illi sint omnia curae;
Et juvet in totâ me nihil esse domo.
Huc veniet Messala meus, cui dulcia poma
Delia selectis detrahat arboribus.
Et, tantùm venerata virum hunc, sedula curet,
Huic paret atque epulas ipsa ministra gerat.
Haec mihi fingebam, quae nunc Eurusque Notusque
Jactat odoratos vota per Armenios.

* * *

Saepe ego tentavi curas depellere vino;
At dolor in lacrymas verterat omne merum.
Saepe aliam tenui; sed jam cùm gaudia adirem,
Admonuit dominae deseruitque Venus.
Tunc me devotum descendens femina dixit,
Et, pudet heu, narrat scire nefanda mea.
Non facit hoc verbis; facie tenerisque lacertis
Devovet et flavis nostra puella comis.
Talis ad Haemonium Nereis Pelea quondam
Vecta est frenato caerula pisce Thetis.
Haec nocuere mihi, quòd adest huic dives amator;
Venit in exitium callida lena meum.

Sanguineas edat illa dapes, atque ore cruento
Tristia cum multo pocula felle bibat.
Hanc volitent animae circum, sua fata querentes
Semper, et e tectis strix violenta canat.
Ipsa, fame stimulante furens, herbasque sepulcris
Quaerat, et a saevis ossa relicta lupis;
Currat et inguinibus nudis, ululetque per urbes,
Post agat e triviis aspera turba canum.
Evenient; dat signa Deus: sunt numina amanti,
Saevit et injustâ lege relicta Venus.
At tu quamprimum sagae praecepta rapacis
Desere: nam donis vincitur omnis amor.
Pauper erit praestò tibi, praestò pauper adibit
Primus, et in tenero fixus erit latere.
Pauper in angusto fidus comes agmine turbae
Subjicietque manus, efficietque viam.
Pauper ad occultos furtim deducit amicos,
Vinclaque de niveo detrahit ipse pede.
Heu canimus frustra, nec verbis victa fatiscit
Janua, sed plenâ est percutienda manu.

* * *

At tu, qui potior nunc es, mea fata timeto:
Versatur celeri Fors levis orbe rotae.
Non frustra quidam jam nunc in limine perstat
Sedulus, ac crebrò prospicit, ac refugit:
Et simulat transire domum, mox deinde recurrit
Solus; et ante ipsas exscreat usque fores.
Nescio quid furtivus amor parat; utere quaeso,
Dum licet; in liquidâ nat tibi linter aquâ.

ELEGIA VI.

Semper, ut inducar, blandos offers mihi vultus;
Pòst tamen es misero tristis et asper, Amor.
Quid tibi, saeve puer, mecum est? an gloria magna,
Insidias homini composuisse Deum?
Jam mihi tenduntur casses: jam Delia furtim
Nescio quem tacitâ callida nocte fovet.
Illa quidem tam multa negat: sed credere durum est.
Sic etiam de me pernegat usque viro.

Ipse miser docui, quo posset ludere pacto
Custodes; heu, heu, nunc premor arte meâ.
Fingere tunc didicit causas, cur sola cubaret:
Cardine tunc tacito vertere posse fores.
Tum succos herbasque dedi, queis livor abiret,
Quem facit impresso mutua dente Venus.
At tu, fallacis conjux incaute puellae,
Me quoque servato, peccet ut illa minùs.
Neu juvenes celebret multo sermone, caveto;
Neve cubet laxo pectus aperta sinu.
Neu te decipiat nutu, digitoque liquorem
Ne trahat, et mensae ducat in orbe notas.
Exibit quàm saepe, time; seu visere dicet
Sacra Bonae, maribus non adeunda, Deae.
At mihi si credas, illam sequar unus ad aras.
Tunc mihi non oculis sit timuisse meis.
Saepe, velut gemmas ejus signumve probarem,
Per causam memini me tetigisse manum.
Saepe mero somnum peperi tibi; at ipse bibebam
Sobria suppositâ pocula victor aquâ.

Non ego te laesi prudens: ignosce fatenti.
  Jussit Amor: contra quis ferat arma Deos?
Ille ego sum, nec me jam dicere vera pudebit,
  Instabat totâ cui tua nocte canis.
Quid tenerâ tibi conjuge opus? tua si bona nescis
  Servare: ah frustra clavis inest foribus.
Te tenet, absentes alios suspirat amores,
  Et simulat subitò condoluisse caput.
At mihi servandam credas; non saeva recuso
  Verbera, detrecto non ego vincla pedum.
Tunc procul absitis, quisquis colis arte capillos,
  Effluit effuso cui toga laxa sinu.
Quisquis et occurret, ne possit crimen habere,
  Stet procul, aut aliâ stet procul antè viâ.
Sic fieri jubet ipse Deus; sic magna sacerdos
  Est mihi divino vaticinata sono.
Haec ubi Bellonae motu est agitata, nec acrem
  Flammam, non amens verbera torta timet.
Ipsa bipenne suos caedit violenta lacertos,
  Sanguineque effuso spargit inulta Deam.

Statque latus praefixa veru; stat saucia pectus;
Et canit eventus, quos Dea magna monet:
Parcite, quam custodit Amor, violare puellam;
Ne pigeat magno pòst didicisse malo:
Attigeris, labentur opes; ut vulnere nostro
Sanguis, ut hic ventis diripiturque cinis.
Et tibi nescio quas dixit, mea Delia, poenas;
Si tamen admittas, sit, precor, illa levis!
Non ego te propter parco tibi: sed tua mater
Me movet, atque iras aurea vincit anus.
Haec mihi te adducit tenebris, multoque timore
Conjungit nostras clam taciturna manus.
Haec foribusque manet noctu me adfixa, proculque
Cognoscit strepitus me veniente pedum.
Vive diu mihi, dulcis anus: proprios ego tecum,
Sit modò fas, annos conteruisse velim.
Te semper, natamque tuam te propter, amabo.
Quidquid agat, sanguis est tamen illa tuus.
Sit modò casta, doce, quàmvis non vitta ligatos
Impediat crines, nec stola longa pedes.

Et mihi sint durae leges, laudare nec ullam
Possim ego, quin oculos adpetat illa meos.
Et, si quid peccâsse puter, ducterque capillis
Immeritò, pronas per rapiarque vias.
Non ego te pulsare velim; sed, venerit iste
Si furor, optârim non habuisse manus.
Nec saevo sis casta metu; sed mente fideli
Mutuus absenti te mihi servet amor.
At, quae fida fuit nulli, pòst, victa senectâ,
Ducit inops tremulâ stamina torta manu,
Firmaque conductis adnectit licia telis,
Tractaque de niveo vellere ducta putat.
Hanc animo gaudente vident, juvenumque catervae
Commemorant, meritò tot mala ferre senem.
Hanc Venus ex alto flentem sublimis Olympo
Spectat, et, infidis quàm sit acerba, monet.
Haec aliis maledicta cadant; nos, Delia, amoris
Exemplum canâ stemus uterque comâ.

ELEGIA VII.

Hunc cecinere diem Parcae fatalia nentes
Stamina, non ulli dissoluenda Deo:
Hunc fore, Aquitanas posset qui fundere gentes,
Quem tremeret forti milite victus Atur.
Evenere; novos pubes Romana triumphos
Vidit, et evinctos brachia capta duces.
At te victrices lauros, Messala, gerentem
Portabat niveis currus eburnus equis.
Non sine me est tibi partus honos. Tarbella Pyrene
Testis, et Oceani litora Santonici.
Testis Arar, Rhodanusque celer, magnusque Garumna,
Carnuti et flavi caerula lympha Liger.
An te, Cydne, canam, tacitis qui leniter undis
Caeruleis placidus per vada serpis aquis?
Quantus et, aetherio contingens vertice nubes,
Frigidus intonsos Taurus arat Cilicas?
Quid referam, ut volitet crebras intacta per urbes
Alba Palaestino sancta columba Syro?
Utque maris vastum prospectet turribus aequor
Prima ratem ventis credere docta Tyros?

Qualis et, arentes cùm findit Sirius agros,
  Fertilis aestivâ Nilus abundet aquâ?
Nile pater, quânam possum te dicere causâ,
  Aut quibus in terris, occuluisse caput?
Te propter nullos tellus tua postulat imbres;
  Arida nec Pluvio supplicat herba Jovi.
Te canit, atque suum pubes miratur Osirim
  Barbara, Memphitem plangere docta bovem.
Primus aratra manu sollerti fecit Osiris,
  Et teneram ferro sollicitavit humum.
Primus inexpertae commisit semina terrae,
  Pomaque non notis legit ab arboribus:
Hic docuit teneram palis adjungere vitem:
  Hic viridem durâ caedere falce comam.
Illi jucundos primùm matura sapores
  Expressa incultis uva dedit pedibus.
Ille liquor docuit voces inflectere cantu,
  Movit et ad certos nescia membra modos.
Bacchus et agricolae magno confecta labore
  Pectora tristitiae dissoluenda dedit.
Bacchus et adflictis requiem mortalibus adfert,
  Crura licet durâ compede pulsa sonent.
Non tibi sunt tristes curae, nec luctus, Osiri,
  Sed chorus, et cantus, et levis aptus amor;

Sed varii flores, et frons redimita corymbis;
Fusa sed ad teneros lutea palla pedes;
Et Tyriae vestes, et dulcis tibia cantu,
Et levis occultis conscia cista sacris.
Huc ades, et centum ludis Geniumque choreis
Concelebra, et multo tempora funde mero.
Illius et nitido stillent unguenta capillo,
Et capite et collo mollia serta gerat.
Sic venias hodierne: tibi dem turis honores,
Liba et Mopsopio dulcia melle feram.
At tibi succrescat proles, quae facta parentis
Augeat, et circa stet veneranda senem.
Nec taceat monumenta viae, quem Tuscula tellus,
Candida quem antiquo detinet Alba Lare.
Namque opibus congesta tuis hîc glarea dura
Sternitur; hîc aptâ jungitur arte silex.
Te canet agricola, e magnâ cùm venerit urbe
Serus, inoffensum retuleritque pedem.
At tu, Natalis, multos celebrande per annos,
Candidior semper, candidiorque veni.

ELEGIA VIII.

Non ego celari possim, quid nutus amantis,
Quidve ferant miti lenia verba sono.
Nec mihi sunt sortes, nec conscia fibra Deorum;
Praecinit eventus nec mihi cantus avis:
Ipsa Venus magico religatum brachia nodo
Perdocuit multis non sine verberibus.
Desine dissimulare; Deus crudeliùs urit,
Quos videt invitos succubuisse sibi.
Quid tibi nunc molles prodest coluisse capillos?
Saepeque mutatas disposuisse comas?
Quid succo splendente genas onerâsse? quid ungues
Artificis doctâ subsecuisse manu?
Frustra jam vestes, frustra mutantur amictus,
Ansaque compressos colligit arta pedes.
Ipsa placet, quàmvis inculto venerit ore,
Nec nitidum tardâ comserit arte caput.
Num te carminibus, num te pollentibus herbis
Devovit tacito tempore noctis anus?
Cantus vicinis fruges traducit ab agris,
Cantus et iratae detinet anguis iter.
Cantus et e curru Lunam deducere tentat;
Et faceret, si non aerà repulsa sonent.

Quid queror, heu, misero carmen nocuisse? quid herbas?
Forma nihil magicis utitur auxiliis.
Sed corpus tetigisse nocet, sed longa dedisse
Oscula, sed femori conseruisse femur.
Nec tu difficilis puero tamen esse memento;
Persequitur poenis tristia facta Venus.
Munera ne poscas; det munera canus amator,
Ut foveas molli frigida membra sinu.
Carior est auro juvenis, cui laevia fulgent
Ora, nec amplexus aspera barba terit.
Huic tu candentes humero suppone lacertos,
Et regum magnae despiciantur opes.
At Venus inveniet puero succumbere furtim,
Dum tumet, et teneros conserit usque sinus,
Et dare anhelanti pugnantibus humida linguis
Oscula, et in collo figere dente notas.
Non lapis hanc gemmaeque juvent, quae frigore sola
Dormiat, et nulli sit cupienda viro.
Heu serò revocatur amor, seròque juventas.
Cùm vetus infecit cana senecta caput.
Tum studium formae; coma tum mutatur, ut annos
Dissimulet viridi cortice tincta nucis.

Tollere tunc cura est albos a stirpe capillos,
Et faciem demtâ pelle referre novam.
At tu, dum primi floret tibi temporis aetas,
Utere; non tardo labitur illa pede.
Neu Marathum torque; puero quae gloria victo?
In veteres esto dura, puella, senes.
Parce, precor, tenero: non illi sontica causa est;
Sed nimius luto corpora tingit amor.
Vel miser absenti moestas quàm saepe querelas
Conjicit, et lacrymis omnia plena madent.
Quid me spernit? ait: poterat custodia vinci;
Ipse dedit cupidis fallere posse Deus.
Nota Venus furtiva mihi est; ut lenis agatur
Spiritus, ut nec dent oscula rapta sonum.
Et possim mediâ quàmvis obrepere nocte,
Et strepitu nullo clam reserare fores.
Quid prosunt artes, miserum si spernit amantem,
Et fugit ex ipso saeva puella toro?
Vel cùm promittit, subitò sed perfida fallit,
Est mihi nox multis evigilanda modis.
Dum mihi venturam fingo, quodcunque movetur,
Illius credo tunc sonuisse pedem.

Desistas lacrymare, puer: non frangitur illa,
Et tua jam fletu lumina fessa tument.
Oderunt, Pholoe, moneo, fastidia Divi:
Nec prodest sanctis tura dedisse focis.
Hic Marathus quondam miseros ludebat amantes,
Nescius ultorem post caput esse Deum.
Saepe etiam lacrymas fertur risisse dolentis,
Et cupidum fictâ detinuisse morâ.
Nunc omnes odit fastus, nunc displicet illi
Quaecunque adpositâ est janua dura serâ.
At te poena manet, ni desinis esse superba.
Quàm cupies votis hunc revocare diem!

ELEGIA IX.

Quid mihi, si fueras miseros laesurus amores,
Foedera per Divos, clam violanda, dabas?
Ah miser! etsi quis primò perjuria celat,
Sera tamen tacitis Poena venit pedibus.
Parcite, coelestes: aequum est impunè licere
Numina formosis laedere vestra semel.
Lucra petens habili tauros adjungit aratro,
Et durum terrae rusticus urget opus.

Lucra petituras freta per parentia ventis
  Ducunt instabiles sidera certa rates.
Muneribus meus est captus puer; at Deus illa
  In cinerem et liquidas munera vertat aquas.
Jam mihi persolvet poenas, pulvisque decorem
  Detrahet et ventis horrida facta coma.
Uretur facies, urentur sole capilli,
  Deteret invalidos et via longa pedes.
Admonui quoties, auro ne pollue formam;
  Saepe solent auro multa subesse mala.
Divitiis captus si quis violavit amorem;
  Asperaque est illi difficilisque Venus.
Ure meum potiùs flammâ caput, et pete ferro
  Corpus, et intorto verbere terga seca.
Nec tibi celandi spes sit peccare paranti.
  Est Deus, occultos qui vetat esse dolos.
Ipse Deus tacito permisit lena ministro
  Ederet ut multo libera verba mero.
Ipse Deus somno domitos emittere vocem
  Jussit, et invitos facta tegenda loqui.
Haec ego dicebam: nunc me flevisse loquentem,
  Nunc pudet ad teneros procubuisse pedes.
Tunc mihi jurabas, nullo te divitis auri
  Pondere, non gemmis vendere velle fidem;

Non, tibi si pretium Campania terra daretur,
Non, tibi si Bacchi cura, Falernus ager.
Illis eriperes verbis mihi, sidera coelo
Lucere, et puras fluminis esse vias.
Quin etiam flebas: at, non ego fallere doctus,
Tergebam humentes credulus usque genas.
Quid faceres, nisi et ipse fores in amore puellae?
Sit, precor, exemplo sit levis illa tuo!
O quoties, verbis ne quisquam conscius esset,
Ipse comes multâ lumina nocte tuli?
Saepe insperanti venit tibi munere nostro,
Et latuit clausas post adoperta fores.
Tum miser interii, stultè confisus amari:
Nam poteram ad laqueos cautior esse tuos.
Quin etiam attonitâ laudes tibi mente canebam:
At me nunc nostri, Pieridumque pudet.
Illa velim rapidâ Vulcanus carmina flammâ
Torreat, et liquidâ deleat amnis aquâ.
Tu procul hinc absis, cui formam vendere cura est,
Et pretium plenâ grande referre manu.
At te, qui puerum donis corrumpere es ausus,
Rideat adsiduis uxor inulta dolis;

Et, cùm furtivo juvenem lassaverit usu,
Tecum interpositâ languida veste cubet.
Semper sint externa tuo vestigia lecto,
Et pateat cupidis semper aperta domus.
Nec lasciva soror dicatur plura bibisse
Pocula, vel plures emeruisse viros.
Illam saepe ferunt convivia ducere Baccho,
Dum rota Luciferi provocet orta diem.
Illâ nulla queat meliùs consumere noctem,
Aut operum varias disposuisse vices.
At tua perdidicit; nec tu, stultissime sentis,
Cùm tibi non solitâ corpus ab arte movet.
Tune putas illam pro te disponere crines?
Aut tenues denso pectere dente comas?
Ista haec persuadet facies, auroque lacertos
Vinciat, et Tyrio prodeat apta sinu.
Non tibi, sed juveni cuidam vult bella videri,
Devoveat pro quo remque domumque tuam.
Nec facit hoc vitio, sed corpora foeda podagrâ
Et senis amplexus culta puella fugit.
Huic tamen accubuit noster puer; hunc ego credam
Cum trucibus Venerem jungere posse feris.
Blanditiasne meas aliis tu vendere es ausus?
Tune aliis demens oscula ferre mea?

Tunc flebis, cùm me vinctum puer alter habebit,
Et geret in gremio regna superba tuo.
At tua tum me poena juvet, Venerique merenti
Fixa notet casus aurea palma meos:
HANC TIBI FALLACI RESOLUTUS AMORE TIBULLUS
DEDICAT; ET GRATA SIS, DEA, MENTE, ROGAT.

ELEGIA X.

Quis fuit, horrendos primus qui protulit enses?
Quàm ferus, et verè ferreus, ille fuit!
Tunc caedes hominum generi, tunc proelia nata:
Tunc brevior dirae mortis aperta via est.
At nihil ille miser meruit: nos ad mala nostra
Vertimus, in saevas quod dedit ille feras.
Divitis hoc vitium est auri; nec bella fuerunt,
Faginus adstabat cùm scyphus ante dapes:
Non arces, non vallus erat; somnumque petebat
Securus varias dux gregis inter oves.

Tunc mihi vita foret dulcis, nec tristia nôssem
 Arma, nec audîssem corde micante tubam!
Nunc ad bella trahor, et jam quis forsitan hostis
 Haesura in nostro tela gerit latere.
Sed patrii servate Lares; aluistis et îdem,
 Cursarem vestros cùm tener ante pedes.
Neu pudeat prisco vos esse e stipite factos;
 Sic veteris sedes incoluistis avi.
Tunc meliùs tenuere fidem, cùm paupere cultu
 Stabat in exiguâ ligneus aede Deus.
Hic placatus erat, seu quis libaverat uvam,
 Seu dederat sanctae spicea serta comae.
Atque aliquis voti compos liba ipse ferebat,
 Pòstque comes purum filia parva favum.
At nobis aerata, Lares, depellite tela:
 Hostia erit plenâ rustica porcus harâ:
Hanc purâ cum veste sequar, myrtoque canistra
 Vincta geram, myrto vinctus et ipse caput.
Sic placeam vobis: alius sit fortis in armis,
 Sternat et adversos Marte favente duces;
Ut mihi potanti possit sua dicere facta
 Miles, et in mensâ pingere castra mero.

Quis furor est atram bellis arcessere mortem?
  Imminet, et tacito clam venit illa pede.
Non seges est infra, non vinea culta; sed audax
  Cerberus, et Stygiae navita turpis aquae.
Illic exesisque genis ustoque capillo
  Errat ad obscuros pallida turba lacus.
Quàm potiùs laudandus hic est, quem prole paratâ
  Occupat in parvâ pigra senecta casâ.
Ipse suas sectatur oves, at filius agnos;
  Et calidam fesso comparat uxor aquam.
Sic ego sim, liceatque caput candescere canis,
  Temporis et prisci facta referre senem.
Interea Pax arva colat. Pax candida primùm
  Duxit araturos sub juga curva boves.
Pax aluit vites, et succos condidit uvae,
  Funderet ut nato testa paterna merum.
Pace bidens vomerque vigent: at tristia duri
  Militis in tenebris occupat arma situs.
Rusticus e lucoque vehit, malè sobrius ipse,
  Uxorem plaustro progeniemque domum.
Sed Veneris tunc bella calent; scissosque capillos
  Femina perfractas conqueriturque fores.
Flet teneras subtusa genas; sed victor et ipse
  Flet, sibi dementes tam valuisse manus.

At lascivus Amor rixae mala verba ministrat,
Inter et iratum lentus utrumque sedet.
Ah lapis est ferrumque, suam quicunque puellam
Verberat; e coelo deripit ille Deos.
Sit satis, e membris tenuem rescindere vestem;
Sit satis, ornatus dissoluisse comae:
Sit lacrymas movisse satis; quater ille beatus,
Quoi tenera irato flere puella potest.
Sed manibus qui saevus erit, scutumque sudemque
Is gerat, et miti sit procul a Venere.
At nobis, Pax alma, veni, spicamque teneto;
Perpluat et pomis candidus antè sinus.

ALBII TIBULLI

LIBER SECUNDUS.

ELEGIA I.

Quisquis ades, faveas; fruges lustramus et agros,
Ritus ut a prisco traditus exstat avo.
Bacche veni, dulcisque tuis e cornibus uva
Pendeat, et spicis tempora cinge, Ceres.
Luce sacrâ requiescat humus, requiescat arator;
Et grave suspenso vomere cesset opus.
Solvite vincla jugis; nunc ad praesepia debent
Plena coronato stare boves capite.
Omnia sint operata Deo; non audeat ulla
Lanificam pensis imposuisse manum.
Vos quoque abesse procul jubeo, discedite ab aris,
Queis tulit hesternâ gaudia nocte Venus.

Casta placent Superis; purâ cum veste venite,
Et manibus puris sumite fontis aquam.
Cernite, fulgentes ut eat sacer agnus ad aras,
Vinctaque pòst oleâ candida turba comas.
Dî patrii, purgámus agros, purgamus agrestes,
Vos mala de nostris pellite limitibus.
Neu seges eludat messem fallacibus herbis,
Neu timeat celeres tardior agna lupos.
Tunc nitidus plenis confisus rusticus agris
Ingeret ardenti grandia ligna foco;
Turbaque vernarum, saturi bona signa coloni,
Ludet, et ex virgis exstruet antè casas.
Eventura precor. Viden' ut felicibus extis
Significet placidos nuntia fibra Deos?
Nunc mihi fumosos veteris proferte Falernos
Consulis, et Chio solvite vincla cado.
Vina diem celebrent; non festâ luce madere
Est rubor, errantes et malè ferre pedes.
Sed, bene Messalam, sua quisque ad pocula dicat;
Nomen et absentis singula verba sonent.
Gentis Aquitanae celeber Messala triumphis,
Et magna intonsis gloria victor avis,

Huc ades, adspiraque mihi, dum carmine nostro
Redditur agricolis gratia coelitibus.
Rura cano, rurisque Deos: his vita magistris
Desuevit quernâ pellere glande famem.
Illi compositis primùm docuere tigillis
Exiguam viridi fronde operire domum.
Illi etiam tauros primùm docuisse feruntur
Servitium, et plaustro supposuisse rotam.
Tunc victus abiere feri, tunc consita pomus,
Tunc bibit irriguas fertilis hortus aquas.
Aurea tunc pressos pedibus dedit uva liquores,
Mixtaque securo est sobria lympha mero.
Rura ferunt messes, calidi cùm sideris aestu
Deponit flavas annua terra comas.
Rure levis verno flores apis ingerit alveo,
Compleat ut dulci sedula melle favos.
Agricola adsiduo primùm satiatus aratro
Cantavit certo rustica verba pede:
Et satur arenti primùm est modulatus avenâ
Carmen, ut ornatos diceret ante Deos.
Agricola et minio suffusus, Bacche, rubenti
Primus inexpertâ duxit ab arte choros.
Huic datus, a pleno memorabile munus ovili,
Dux pecoris hircus: duxerat hircus oves.

Rure puer verno primùm de flore coronam
Fecit, et antiquis imposuit Laribus.
Rure etiam, teneris curam exhibitura puellis,
Molle gerit tergo lucida vellus ovis;
Hinc et femineus labor est; hinc pensa colusque;
Fusus et adposito pollice versat opus:
Atque aliqua adsiduae textis operata Minervae
Cantat, et applauso tela sonat latere.
Ipse interque greges interque armenta Cupido
Natus et indomitas dicitur inter equas.
Illic indocto primùm se exercuit arcu.
Hei mihi, quàm doctas nunc habet ille manus!
Neu pecudes, velut antè, petit; fixisse puellàs
Gestit, et audaces perdomuisse viros.
Hic juveni detraxit opes; hic dicere jussit
Limen ad iratae verba pudenda senem.
Hoc duce, custodes furtim transgressa jacentes,
Ad juvenem tenebris sola puella venit;
Et pedibus praetentat iter, suspensa timore,
Explorat caecas cui manus antè vias.
Ah miseri, quos hic graviter Deus urget! at ille
Felix, cui placidus leniter adflat Amor!

Sancte, veni dapibus festis; sed pone sagittas,
Et procul ardentes, hinc procul, abde faces.
Vos celebrem cantate Deum, pecorique vocate
Voce; palam pecori, clam sibi quisque vocet:
Aut etiam sibi quisque palam: nam turba jocosa
Obstrepit, et Phrygio tibia curva sono.
Ludite; jam Nox jungit equos, currumque sequuntur
Matris lascivo Sidera fulva choro.
Pòstque venit tacitus fuscis circumdatus alis
Somnus, et incerto Somnia nigra pede.

ELEGIA II.

Dicamus bona verba, venit Natalis, ad aras;
Quisquis ades, linguâ, vir mulierque, fave.
Urantur pia tura focis, urantur odores,
Quos tener e terrâ divite mittit Arabs.
Ipse suos Genius adsit visurus honores,
Cui decorent sanctas mollia serta comas.
Illius puro destillent tempora nardo;
Atque satur libo sit, madeatque mero.

Adnuat et, Cerinthe, tibi, quodcunque rogabis.
En age, quid cessas? adnuet ille; roga.
Auguror, uxoris fidos optabis amores;
Jam reor hoc ipsos edidicisse Deos.
Nec tibi malueris, totum quaecunque per orbem
Fortis arat valido rusticus arva bove:
Nec tibi, gemmarum quidquid felicibus Indis
Nascitur, Eoi quâ maris unda rubet.
Vota cadunt. Viden' ut trepidantibus advolet alis,
Flavaque conjugio vincula portet Amor?
Vincula, quae maneant semper, dum tarda senectus
Inducat rugas, inficiatque comas.
Hac venias, Natalis, avi, prolemque ministres:
Ludat et ante tuos turba novella pedes.

ELEGIA III.

Rura meam, Cerinthe, tenent villaeque puellam:
Ferreus est, eheu, quisquis in urbe manet.
Ipsa Venus laetos jam nunc migravit in agros,
Verbaque aratoris rustica discit Amor.

O ego, cùm dominam adspicerem, quàm fortiter illic
Versarem valido pingue bidente solum,
Agricolaeque modo curvum sectarer aratrum,
Dum subigunt steriles arva serenda boves.
Nec quererer, quòd sol graciles exureret artus,
Laederet aut teneras pustula rupta manus.
Pavit et Admeti tauros formosus Apollo;
Nec cithara, intonsae profueruntve comae:
Nec potuit curas sanare salubribus herbis:
Quidquid erat medicae, vicerat, artis, amor.
Tunc fiscella levi detexta est vimine junci,
Raraque per nexus est via facta sero.
O quoties, illo vitulum gestante per agros,
Dicitur occurrens erubuisse soror.
O quoties ausae, caneret dum valle sub altâ,
Rumpere mugitu carmina docta boves.
Saepe duces trepidis petiere oracula rebus,
Venit et e templis irrita turba domum.
Saepe horrere sacros doluit Latona capillos,
Quos admirata est ipsa noverca priùs.
Quisquis inornatumque caput, crinesque solutos
Adspiceret, Phoebi quaereret ille comam.

Delos ubi nunc, Phoebe, tua est? ubi Delphica Pytho?
Nempe amor in parvâ te jubet esse casâ.
Felices olim, Veneri cùm fertur apertè
Servire aeternos non puduisse Deos.
Fabula nunc ille est; sed cui sua cura puella est,
Fabula sit, mavult, quàm sine amore Deus.

* * *

At tu, quisquis is es, cui tristi fronte Cupido
Imperitat, nostrâ sint tua castra domo.
Ferrea non Venerem, sed praedam secula laudant;
Praeda tamen multis est operata malis.
Praeda feras acies cinxit discordibus armis;
Hinc cruor, hinc caedes, mors propiorque venit.
Praeda vago jussit geminare pericula ponto,
Bellica cùm dubiis rostra dedit ratibus.
Praedator cupit immensos obsidere campos,
Ut multo innumeram jugere pascat ovem;
Cui lapis externus curae est; urbique tumultus
Portatur validis mille columna jugis;
Claudit et indomitum moles mare, lentus ut intrà
Negligat hibernas piscis adesse minas.

At tibi laeta trahant Samiae convivia testae,
Fictaque Cumanâ lubrica terra rotâ.
Heu, heu, divitibus video gaudere puellas;
Jam veniant praedae, si Venus optat opes;
Ut mea luxuriâ Nemesis fluat, utque per urbem
Incedat donis conspicienda meis.
Illa gerat vestes tenues, quas femina Coa
Texuit, auratas disposuitque vias.
Illi sint comites fusci, quos India torret,
Solis et admotis inficit ignis equis.
Illi selectos certent praebere colores,
Africa puniceum, purpureumque Tyros.
Nota loquor; regnum ipse tenet, quem saepe coëgit
Barbara gypsatos ferre catasta pedes.

* * *

At tibi, dura Ceres, Nemesin quae abducis ab urbe,
Persolvat nullâ semina terra fide.
Et tu, Bacche tener, jucundae consitor uvae,
Tu quoque devotos, Bacche, relinque lacus.
Haud impunè licet formosas tristibus agris
Abdere: non tanti sunt tua musta, pater.
O valeant fruges, ne sint modò rure puellae;
Glans alat, et prisco more bibantur aquae.

Glans aluit veteres, et passim semper amârunt;
Quid nocuit sulcòs non habuisse satos?
Tum, quibus adspirabat Amor, praebebat apertè
Mitis in umbrosâ gaudia valle Venus.
Nullus erat custos, nulla exclusura dolentes
Janua: si fas est, mos, precor, ille redi.

* * *

Horrida villosâ corpora veste tegant.
Nunc si clausa mea est, si copia rara videndi,
Heu miserum, in laxâ quid juvat esse togâ?
Ducite, ad imperium dominae sulcabimus agros,
Non ego me vinclis verberibusque nego.

ELEGIA IV.

Hîc mihi servitium video, dominamque paratam.
Jam mihi libertas illa paterna, vale.
Servitium sed triste datur; teneorque catenis,
Et nunquam misero vincla remittit Amor.
Et, seu quid merui, seu quid peccavimus, urit;
Uror, io, remove, saeva puella, faces.

O ego ne possim tales sentire dolores,
Quàm mallem in gelidis montibus esse lapis,
Stare vel insanis cautes obnoxia ventis,
Naufraga quam vasti tunderet unda maris!
Nunc et amara dies, et noctis amarior umbra est;
Omnia jam tristi tempora felle madent.
Nec prosunt elegi, nec carminis auctor Apollo;
Illa cavâ pretium flagitat usque manu.
Ite procul, Musae, si nil prodestis amanti;
Non ego vos, ut sint bella canenda, colo:
Nec refero Solisque vias, et qualis ubi orbem
Complevit, versis Luna recurrat equis:
Ad dominam faciles aditus per carmina quaero.
Ite procul, Musae, si nihil ista valent.
At mihi per caedem et facinus sunt dona paranda,
Ne jaceam clausam flebilis ante domum;
Aut rapiam suspensa sacris insignia fanis:
Sed Venus ante alios est violanda mihi.
Illa malum facinus suadet, dominamque rapacem
Dat mihi; sacrilegas sentiat illa manus.
O pereat, quicunque legit viridesque zmaragdos,
Et niveam Tyrio murice tingit ovem!

Hic dat avaritiae causas, et Coa, puellis,
Vestis, et a rubro lucida concha mari.
Haec fecere malas; hinc clavem janua sensit,
Et coepit custos liminis esse canis.
Sed, pretium si grande feras, custodia victa est,
Nec prohibent claves, et canis ipse tacet.
Heu, quicunque dedit formam coelestis avarae,
Quale bonum multis addidit ille malis!
Hinc fletus rixaeque sonant; haec denique causa
Fecit, ut infamis hic Deus esset Amor.
At tibi, quae pretio victos excludis amantes,
Diripiant partas ventus et ignis opes.
Quin tua tunc, juvenes spectent incendia laeti,
Nec quisquam flammae sedulus addat aquam.
Seu veniet tibi mors: neque erit, qui lugeat, ullus,
Nec qui det moestas munus in exsequias.
At bona quae, nec avara, fuit, centum licet annos
Vixerit, ardentem flebitur ante rogum.
Atque aliquis senior, veteres veneratus amores,
Annua constructo serta dabit tumulo,

Et, bene, discedens dicet, placidèque
quiescas,
Terraque securae sit super ossa levis!
Vera quidem moneo; sed prosunt quid mihi
vera?
Illius est nobis lege colendus amor.
Quin etiam sedes jubeat si vendere avitas,
Ite sub imperium, sub titulumque, Lares.

* * *

Quidquid habet Circe, quidquid Medea
veneni,
Quidquid et herbarum Thessala terra ge-
rit,
Et quod, ubi indomitis gregibus Venus
adflat amores,
Hippomanes cupidae stillat ab inguine
equae,
Si modò me placido videat Nemesis mea
vultu,
Mille alias herbas misceat illa, bibam.

ELEGIA V.

Phoebe, fave; novus ingreditur tua tem-
pla sacerdos;
Huc, age, cum citharâ carminibusque
veni.
Nunc te vocales impellere pollice chordas,
Nunc, precor, ad laudes flectere verba
meas.

Ipse, triumphali devinctus tempora lauro,
Dum cumulant aras, ad tua sacra veni:
Sed nitidus pulcherque veni; nunc indue vestem
Sepositam; longas nunc bene pecte comas:
Qualem te memorant, Saturno rege fugato,
Victori laudes concinuisse Jovi.
Tu procul eventura vides; tibi debitus augur
Scit bene, quid fati provida cantet avis;
Tuque regis sortes; per te praesentit haruspex,
Lubrica signavit cùm Deus exta notis;
Te duce Romanos nunquam frustrata Sibylla est,
Abdita quae senis fata canit pedibus.
Phoebe, sacras Messalinum sine tangere chartas
Vatis: et ipse, precor, quid canat illa, doce.
Haec dedit Aeneae sortes, postquam ille parentem
Dicitur et raptos sustinuisse Lares;
Nec fore credebat Romam, cùm moestus ab alto
Ilion ardentes respiceretque Deos:
(Romulus aeternae nondum formaverat urbis
Moenia, consorti non habitanda Remo.
Sed tunc pascebant herbosa Palatia vaccae,
Et stabant humiles in Jovis arce casae.

Lacte madens illic suberat Pan ilicis umbrae,
Et facta agresti lignea falce Pales,
Pendebatque, vagi pastoris in arbore votum,
Garrula silvestri fistula sacra Deo:
Fistula, cui semper decrescit arundinis ordo;
Nam calamus cerâ jungitur usque minor.
At quâ Velabri regio patet, ire solebat
Exiguus pulsâ per vada linter aquâ.
Illâ saepe gregis ditis placitura magistro
Ad juvenem festâ est vecta puella die:
Cum quâ foecundi redierunt munera ruris,
Caseus et niveae candidus agnus ovis.)
Impiger Aenea, volitantis frater Amoris,
Troia qui profugis sacra vehis ratibus!
Jam tibi Laurentes adsignat Juppiter agros;
Jam vocat errantes hospita terra Lares.
Illic sanctus eris, cùm te veneranda Numicî
Unda Deum coelo miserit Indigetem.
Ecce super fessas volitat Victoria puppes.
Tandem ad Trojanos Diva superba venit.
Ecce mihi lucent Rutulis incendia castris.
Jam tibi praedico, barbare Turne, necem.
Ante oculos Laurens castrum, murusque Lavinî est,
Albaque ab Ascanio condita Longa duce.

Te quoque jam video, Marti placitura sacerdos,
Ilia, Vestales deseruisse focos:
Concubitusque tuos furtim, vittasque jacentes,
Et cupidi ad ripas arma relicta Dei.
Carpite nunc, tauri, de septem montibus herbas,
Dum licet: hîc magnae jam locus urbis erit.
Roma, tuum nomen terris fatale regendis,
Quâ sua de coelo prospicit arva Ceres,
Quâque patent ortus, et quâ fluitantibus undis
Solis anhelantes abluit amnis equos.
Troja quidem tum se mirabitur, et sibi dicet
Vos bene tam longâ consuluisse viâ.
Vera cano: sic usque sacras innoxia laurus
Vescar, et aeternùm sit mihi virginitas!
Haec cecinit vates, et te sibi, Phoebe, vocavit,
Jactavit fusas et caput ante comas.

* * *

Quidquid Amalthea, quidquid Mermessia dixit;
Herophile Phoebo grataque quod monuit;
Quasque Albuna sacras Tiberis per flumina sortes
Portârit, sicco perlueritque sinu.

Hae fore dixerunt, belli mala signa, cometen,
Multus ut in terras deplueretque lapis:
Atque tubas, atque arma ferunt crepitantia coelo
Audita, et lucos praecinuisse fugam.
Ipsum etiam Solem defectum lumine vidit
Jungere pallentes nubilus annus equos,
Et simulacra Deûm lacrymas fudisse tepentes,
Fataque vocales praemonuisse boves.
Haec fuerint olim. Sed tu jam mitis, Apollo,
Prodigia indomitis merge sub aequoribus,
Et succensa sacris crepitet bene laurea flammis;
Omine quo felix et sacer annus erit.
Laurus, io, bona signa dedit: gaudete, coloni;
Distendet spicis horrea plena Ceres.
Oblitus et musto feriet pede rusticus uvas,
Dolia dum magni deficiantque lacus.
At madidus Baccho sua festa Palilia pastor
Concinet; a stabulis tunc procul este lupi.
Ille levis stipulae solemnes potus acervos
Accendet, flammas transilietque sacras;
Et foetus matrona dabit, natusque parenti
Oscula comprensis auribus eripiet.
Nec taedebit avum parvo advigilare nepoti,
Balbaque cum puero dicere verba senem.

Tunc operata Deo pubes discumbet in herbâ,
  Arboris antiquae quà levis umbra cadit;
Aut e veste suâ tendent umbracula sertis
  Vincta; coronatus stabit et antè calix.
At sibi quisque dapes et festas exstruet altè
  Cespitibus mensas, cespitibusque torum.
Ingeret hîc potus juvenis maledicta puellae;
  Postmodo quae votis irrita facta velit.
Nam ferus ille suae plorabit sobrius idem;
  Et se jurabit mente fuisse malâ.
Pace tuâ, pereantque arcus, pereantque sagittae,
  Phoebe, modò in terris erret inermis Amor;
Ars bona: sed, postquam sumsit sibi tela Cupido,
  Heu, heu, quàm multis ars dedit illa malum!
Et mihi praecipuè, jaceo cùm saucius annum,
  Et faveo morbo; (tam juvat ipse dolor)
Vixque cano Nemesin, sine quâ versus mihi nullus
  Verba potest, justos aut reperire pedes.
At tu (nam Divûm servat tutela poëtas)
  Praemoneo, vati parce, puella, sacro;
Ut Messalinum celebrem, cùm, praemia belli,
  Ante suos currus oppida victa feret.

Ipse, gerens laurus, lauro devinctus agresti,
Miles, io, magnâ voce, Triumphe, canet.
Tunc Messala meus pia det spectacula turbae,
Et plaudat curru praetereunte pater.
Adnue; sic tibi sint intonsi, Phoebe, capilli,
Sic tua perpetuò sit tibi casta soror.

ELEGIA VI.

Castra Macer sequitur; tenero quid fiet Amori?
Sit comes? et collo fortiter arma gerat?
Et, seu longa virum terrae via, seu vaga ducent
Aequora, cum telis ad latus ire volet?
Ure, puer, quaeso, tua qui ferus otia liquit,
Atque iterum erronem sub tua signa voca.
Quòd si militibus parces, erit hic quoque miles,
Ipse levem galeâ qui sibi portet aquam.
Castra peto: valeatque Venus, valeantque puellae:
Et mihi sunt vires, et mihi facta tuba est.

Magna loquor : sed magnificè mihi magna locuto
Excutiunt clausae fortia verba fores.
Juravi quoties, rediturum ad limina nunquam?
Cùm bene juravi, pes tamen ipse redit.
Acer Amor, fractas utinam, tua tela, sagittas
Ilicet exstinctas adspiciamquè faces!
Tu miserum torques; tu me mihi dira precari
Cogis, et insanâ mente nefanda loqui.
Jam mala finîssem leto : sed credula vitam
Spes fovet, et fore cras semper ait melius.
Spes alit agricolas, spes sulcis credit aratis
Semina, quae magno foenore reddat ager.
Haec laqueo volucres, haec captat arundine pisces,
Cùm tenues hamos abdidit antè cibus.
Spes etiam validâ solatur compede vinctum;
Crura sonant ferro, sed canit inter opus.
Spes facilem Nemesin spondet mihi; sed negat illa.
Heu mihi, ne vincas, dura puella, Deam!
Parce, per immatura tuae precor ossa sororis;
Sic bene sub tenerâ parva quiescat humo.

Illa mihi sancta est, illius dona sepulcro
Et madefacta meis serta feram lacrymis;
Illius ad tumulum fugiam, supplexque sedebo,
Et mea cum muto fata querar cinere.
Non feret usque suum te propter flere clientem;
Illius ut verbis, sis mihi lenta, veto:
Ne tibi neglecti mittant mala somnia Manes,
Moestaque sopitae stet soror ante torum;
Qualis, ab excelsâ praeceps delapsa fenestrâ,
Venit ad infernos sanguinolenta lacus.
Desino, ne dominae luctus renoventur acerbi.
Non ego sum tanti, ploret ut illa semel.
Nec lacrymis oculos digna est foedare loquaces.
Lena nocet nobis; ipsa puella bona est.
Lena necat miserum Phryne, furtimque tabellas
Occulto portans itque reditque sinu.
Saepe ego, cùm dominae dulces a limine duro
Agnosco voces, haec negat esse domi.
Saepe, ubi nox promissa mihi est, languere puellam
Nuntiat, aut aliquas extimuisse minas.

Tunc morior curis, tunc mens mihi perdita fingit,
Quisve meam teneat, quot teneatve modis.
Tunc tibi, lena, precor diras; satis anxia vivas,
Moverit e votis pars quotacunque Deos.

ALBII TIBULLI

LIBER TERTIUS.

ELEGIA I.

Martis Romani festae venêre Kalendae;
Exoriens nostris hinc fuit annus avis.
Et vaga nunc certâ discurrunt undique pompâ
Perque vias urbis munera perque domos.
Dicite, Pierides, quonam donetur honore
Seu mea, seu fallor, cara Neaera tamen.
Carmine formosae, pretio capiuntur avarae:
Gaudeat, ut digna est, versibus illa meis.
Lutea sed niveum involvat membrana libellum,
Pumex et canas tondeat antè comas;
Summaque praetexat tenuis fastigia chartae,
Indicet ut nomen litera facta meum;

Atque inter geminas pingantur cornua frontes:
Sic etenim comtum mittere oportet opus.
Per vos, auctores hujus mihi carminis, oro,
Castaliamque umbram Pieriosque lacus,
Ite domum, cultumque illi donate libellum,
Sicut erit: nullus defluat inde color.
Illa mihi referet, si nostri mutua cura est,
An minor, an toto pectore deciderim.
Sed primùm nympham longâ donate salute,
Atque haec submisso dicite verba sono:
Haec tibi vir quondam, nunc frater, casta Neaera,
Mittit, et, accipias munera parva, rogat;
Teque suis jurat caram magis esse medullis,
Sive sibi conjux, sive futura soror.
Sed potiùs conjux; hujus spem nominis illi
Auferet exstincto pallida Ditis aqua.

ELEGIA II.

Qui primus caram juveni, carumque puellae
Eripuit juvenem, ferreus ille fuit.

Durus et ille fuit, qui tantum ferre dolorem,
Vivere et ereptâ conjuge qui potuit.
Non ego firmus in hoc; non haec patientia nostro
Ingenio; frangit fortia corda dolor.
Nec mihi vera loqui pudor est, vitaeque fateri
Tot mala perpessae taedia nata meae.
Ergo cùm tenuem fuero mutatus in umbram,
Candidaque ossa super nigra favilla teget:
Ante meum veniat, longos incomta capillos,
Et fleat ante meum moesta Neaera rogum.
Sed veniat carae matris comitata dolore;
Moereat haec genero, moereat illa viro.
Praefatae antè meos manes, animamque precatae,
Perfusaeque pias antè liquore manus,
Pars quae sola mei superabit corporis, ossa
Incinctae nigrâ candida veste legant;
Et primùm annoso spargant collecta Lyaeo,
Mox etiam niveo fundere lacte parent;
Post haec carbaseis humorem tollere velis,
Atque in marmoreâ ponere sicca domo.
Illuc, quas mittit dives Panchaia merces,
Eoique Arabes, pinguis et Assyria,
Et nostri memores lacrymae fundantur eòdem:
Sic ego componi, versus in ossa, velim.

Sed tristem mortis demonstret litera causam,
Atque haec in celebri carmina fronte notet:
LYGDAMUS HIC SITUS EST; DOLOR HUIC ET CURA NEAERAE,
CONJUGIS EREPTAE, CAUSA PERIRE FUIT.

ELEGIA III.

Quid prodest coelum votis implêsse, Neaera,
Blandaque cum multâ tura dedisse prece:
Non, ut marmorei prodirem et limine tecti,
Insignis clarâ conspicuusque domo;
Aut ut multa mei renovarent jugera tauri,
Et magnas messes terra benigna daret:
Sed, tecum ut longae sociarem gaudia vitae,
Inque tuo caderet nostra senecta sinu;
Tunc cùm, praemensae defunctus tempora lucis,
Nudus Letheâ cogerer ire rate?
Nam grave quid prodest pondus mihi divitis auri?
Arvaque si findant pinguia mille boves?
Quidve domus prodest Phrygiis innixa columnis;
Taenare, sive tuis, sive, Caryste, tuis?

Et nemora in domibus sacros imitantia lucos?
Aurataeque trabes, marmoreumque solum?
Quidve, in Erythraeo legitur quae litore, concha,
Tinctaque Sidonio murice lana juvat?
Et quae praeterea populus miratur? in illis
Invidia est; falsò plurima vulgus amat.
Non opibus mentes hominum curaeque levantur;
Nam Fortuna suâ tempora lege regit.
Sit mihi paupertas tecum jucunda, Neaera;
At sine te regum munera nulla volo.
O niveam, quae te poterit mihi reddere, lucem!
O mihi felicem terque quaterque diem!
At si, pro dulci reditu quaecunque voventur,
Audiat aversâ non meus aure Deus:
Nec me regna juvent, nec Lydius aurifer amnis,
Nec, quas terrarum sustinet orbis, opes.
Haec alii cupiant; liceat mihi, paupere cultu,
Securo carâ conjuge posse frui.
Adsis, et timidis faveas, Saturnia, votis,
Et faveas, conchâ, Cypria, vecta tuâ.
Aut si Fata negant reditum, tristesque Sorores,
Stamina quae ducunt, quaeque futura canunt:

Me vocet in vastos amnes nigramque paludem
Dives in ignavâ luridus Orcus aquâ.

ELEGIA IV.

Dî meliora ferant, nec sint insomnia vera,
Quae tulit extremâ pessima nocte quies.
Ite procul. Vanum falsumque avertite visum;
Desinite in vobis quaerere velle fidem.
Divi vera monent; venturae nuntia sortis,
Vera monent Thuscis exta probata viris:
Somnia fallaci ludunt temeraria nocte,
Et pavidas mentes falsa timere jubent.
Et natum in curas hominum genus omina noctis
Farre pio placant et saliente sale.
Et tamen, utcunque est, sive illi vera moneri,
Mendaci somno credere sive volent;
Efficiat vanos noctis Lucina timores,
Et frustra immeritum praetimuisse velit:
Si mea nec turpi mens est obnoxia facto,
Nec laesit magnos impia lingua Deos.
Jam Nox aetherium nigris emensa quadrigis
Mundum caeruleo laverat amne rotas:
Nec me sopierat, menti Deus utilis aegrae,
Somnus; sollicitas deficit ante domos.

Tandem, cùm summo Phoebus prospexit ab ortu,
 Pressit languentis lumina sera quies.
Hîc juvenis, castâ redimitus tempora lauru,
 Est visus nostrâ ponere sede pedem.
Non illo quidquam formosius ulla priorum
 Aetas, humanum nec videt illud opus.
Intonsi crines longâ cervice fluebant;
 Stillabat Syrio myrtea rore coma.
Candor erat, qualem praefert Latonia Luna,
 Et color in niveo corpore purpureus:
Ut juveni primùm virgo deducta marito
 Inficitur teneras, ore rubente, genas:
Ut, cùm contexunt amaranthis alba puellae
 Lilia; ut autumno candida mala rubent.
Ima videbatur talis illudere palla;
 Namque haec in nitido corpore vestis erat.
Artis opus rarae, fulgens testudine et auro,
 Pendebat laevâ garrula parte lyra.
Hanc primùm veniens plectro modulatus eburno,
 Felices cantus ore sonante dedit.
Sed postquam fuerant digiti cum voce locuti,
 Edidit haec dulci tristia verba modo:
Salve cura Deûm; casto nam rite poetae
 Phoebusque et Bacchus Pieridesque favent.

Sed, proles Semelae, Bacchus doctaeque Sorores
  Dicere non nôrunt, quid ferat hora sequens:
At mihi fatorum leges, aevique futuri
  Eventura, pater posse videre dedit.
Quare, ego quae dico non fallax, accipe, vates,
  Quodque Deus vero Cynthius ore feram.
Tantum cara tibi, quantum nec filia matri,
  Quantum nec cupido bella puella viro:
Pro quâ sollicitas coelestia numina votis;
  Quae tibi securos non sinit ire dies:
Et, cùm te fusco Somnus velavit amictu,
  Vanum nocturnis fallit imaginibus:
Carminibus celebrata tuis, formosa Neaera
  Alterius mavult esse puella viri:
Diversasque tuis agitat mens impia curas,
  Nec gaudet castâ nupta Neaera domo.
Ah crudele genus, nec fidum femina nomen!
  Ah pereat, didicit fallere si qua virum!
Sed flecti poterit; mens est mutabilis illis.
  Tu modò cum multâ brachia tende prece.
Saevus Amor docuit validos tentare labores:
  Saevus Amor docuit verbera saeva pati.
Me quondam Admeti niveos pavisse juvencos,
  Non est in vanum fabula ficta jocum.

Tunc ego nec citharâ poteram gaudere sonorâ,
Nec similes chordis reddere voce sonos;
Sed perlucenti cantus meditabar avenâ,
Ille ego Latonae filius atque Jovis.
Nescis, quid sit amor, juvenis, si ferre recusas
Immitem dominam conjugiumque ferum.
Ergo ne dubita blandas adhibere querelas:
Vincuntur molli pectora dura prece.
Quòd si vera canunt sacris oracula templis,
Haec illi nostro nomine dicta refer:
Hoc tibi conjugium promittit Delius ipse.
Felix hoc, alium desine velle virum.
Dixit, et ignavus defluxit pectore somnus.
Ah ego non possum tanta videre mala!
Nec tibi crediderim votis contraria vota,
Nec tantum crimen pectore inesse tuo.
Nam te nec vasti genuerunt aequora ponti,
Nec flammam volvens ore Chimaera fero,
Nec consanguineâ redimitus terga catervâ,
Cui tres sunt linguae tergeminumque caput,
Scyllave virgineam canibus succincta figuram:
Nec te conceptam saeva leaena tulit,
Barbara nec Scythiae tellus, horrendave Syrtis;
Sed culta, et duris non habitanda, domus,

Et longè antè alias omnes mitissima mater,
Isque pater, quo non alter amabilior.
Haec Deus in melius crudelia somnia vertat,
Et jubeat tepidos irrita ferre Notos.

ELEGIA V.

Vos tenet, Etruscis manat quae fontibus unda,
Unda sub aestivum non adeunda Canem,
Nunc autem sacris Bajarum maxima lymphis,
Cùm se purpureo vere remittit humus.
At mihi Persephone nigram denuntiat horam:
Immerito juveni parce nocere, Dea.
Non ego tentavi, nulli temeranda virorum,
Audax laudandae sacra docere Deae.
Nec mea mortiferis infecit pocula succis
Dextera, nec cuiquam tetra venena dedit;
Nec nos sacrilegos templis admovimus ignes;
Nec cor sollicitant facta nefanda meum;
Nec nos, insanae meditantes jurgia linguae,
Impia in aversos solvimus ora Deos.
Et nondum cani nigros laesere capillos;
Nec venit tardo curva Senecta pede.

Natalem nostri primum vidêre parentes,
* Cùm cecidit fato Consul uterque pari.
Quid fraudare juvat vitem crescentibus uvis?
Et modò nata malâ vellere poma manu?
Parcite, pallentes undas quicunque tenetis,
Duraque sortiti tertia regna Dei.
Elysios olim liceat cognoscere campos,
Lethaeamque ratem, Cimmeriosque lacus:
Cùm mea rugosâ pallebunt ora senectâ,
Et referam pueris tempora prisca senex.
Atque utinam vano nequidquam terrear aestu!
Languent ter quinos sed mea membra dies.
At vobis Tuscae celebrantur numina lymphae,
Et facilis lentâ pellitur unda manu.
Vivite felices, memores et vivite nostri,
Sive erimus, seu nos Fata fuisse volent.
Interea nigras pecudes promittite Diti,
Et nivei lactis pocula mixta mero.

ELEGIA VI.

Candide Liber, ades: sic sit tibi mystica vitis,
Semper sic hederâ tempora vincta geras.

Aufer et ipse meum pariter medicande dolorem:
Saepe tuo cecidit munere victus amor.
Care puer, madeant generoso pocula Baccho;
I, nobis pronâ funde Falerna manu.
Ite procul durum, curae, genus, ite labores;
Fulserit hîc niveis Delius alitibus.
Vos modò proposito, dulces, faveatis, amici,
Neve neget quisquam me duce se comitem.
Aut si quis vini certamen mite recusat,
Fallat eum tecto cara puella dolo.
Ille facit dites animos Deus: ille ferocem
Contudit, et dominae misit in arbitrium.
Armenias tigres et fulvas ille leaenas
Vicit, et indomitis mollia corda dedit.
Haec Amor, et majora valet; sed poscite Bacchi
Munera; quem vestrûm pocula sicca juvant?
Convenit ex aequo, nec torvus Liber in illis,
Qui se, quique unà vina jocosa colunt.
Jam venit iratus nimiùm nimiùmque severis;
Qui timet irati numina magna, bibat.
Quales his poenas qualis quantusque minetur,
Cadmeae matris praeda cruenta docet.

Sed procul a nobis hic sit timor; illaque, si qua est,
Quid valeat laesi, sentiat, ira Dei.
Quid precor, ah, demens? venti temeraria vota,
Aëriae et nubes diripienda ferant!
Quàmvis nulla mei superest tibi cura, Neaera,
Sis felix, et sint candida fata tua.
At nos securae reddamus tempora mensae.
Venit post multos una serena dies.
Heu mihi difficile est, imitari gaudia falsa;
Difficile est, tristi fingere mente jocum:
Nec bene mendaci risus componitur ore;
Nec bene sollicitis ebria verba sonant.
Quid queror infelix? turpes discedite curae.
Odit Lenaeus tristia verba pater.
Gnosia, Theseae quondam perjuria linguae
Flevisti ignoto sola relicta mari.
Sic cecinit pro te doctus, Minoi, Catullus,
Ingrati referens impia facta viri.
Vos ego nunc moneo: Felix, quicunque dolore
Alterius disces posse carere tuo.
Nec vos aut capiant pendentia brachia collo,
Aut fallat blandâ sordida lingua prece.
Etsi perque suos fallax jurârit ocellos,
Junonemque suam, perque suam Venerem:
Nulla fides inerit; perjuria ridet amantum
Juppiter, et ventos irrita ferre jubet.

Ergo quid toties fallacis verba puellae
  Conqueror? ite a me, seria verba, procul.
Quàm vellem longas tecum requiescere noctes,
  Et tecum longos pervigilare dies!
Perfida, nec meritò nobis, nec amica merenti!
  Perfida, sed quàmvis perfida, cara tamen.
Naida Bacchus amat; cessas, o lente minister?
  Temperet annosum Martia lympha merum.
Non ego, si fugiat nostrae convivia mensae
  Ignotum cupiens vana puella torum,
Sollicitus repetam totâ suspiria nocte.
  Tu puer, i, liquidum fortius adde merum.
Jamdudum Syrio madefactus tempora nardo
  Debueram sertis implicuisse comas.

ALBII TIBULLI

LIBER QUARTUS.

CARMEN I.

Te, Messala, canam. Quàmquam me cognita virtus
Terret, ut infirmae nequeant subsistere vires:
Incipiam tamen. At meritas si carmina laudes
Deficiant, humilis tantis sim conditor actis;
Nec tua, praeter te, chartis intexere quisquam
Facta queat, dictis ut non majora supersint:
Est nobis voluisse satis. Nec munera parva
Respueris. Etiam Phoebo gratissima dona
Cres tulit, et cunctis Baccho jucundior hospes
Icarus; ut puro testantur sidera coelo,

Erigoneque Canisque, neget ne longior aetas.
Quin etiam Alcides, Deus adscensurus Olympum,
Laeta Molorcheis posuit vestigia tectis.
Parvaque coelestes placavit mica; nec illis
Semper inaurato taurus cadit hostia cornu.
Hic quoque sit gratus parvus labor, ut tibi possim
Inde alios aliosque memor componere versus.
Alter dicat opus magni mirabile mundi:
Qualis in immenso desederit aëre tellus;
Qualis et in curvum pontus confluxerit orbem,
Et vagus a terris quâ surgere nititur aër;
Hinc ut contextus passim fluat igneus aether,
Pendentique super claudantur ut omnia coelo.
At, quodcunque meae poterunt audere Camenae,
Seu tibi par poterunt, seu quod spes abnuit ultro,
Sive minus, certèque canent minus, omne vovemus
Hoc tibi; nec tanto careat mihi carmine charta.
Nam, quàmquam antiquae gentis superant tibi laudes,
Non tua majorum contenta est gloria famâ;

Nec quaeris, quid quâque index sub imagine dicat;
Sed generis priscos contendis vincere honores,
Quàm tibi majores, majus decus ipse futuris.
At tua non titulus capiet sub nomine facta;
Aeterno sed erunt tibi magna volumina versu,
Convenientque tuas cupidi componere laudes
Undique, quique canent vincto pede, quique soluto.
Quis potior, certamen erit; sim victor in illis,
Ut nostrum tantis inscribam nomen in actis.
Nam quis te majora gerit castrisve, forove?
Nec tamen hinc, aut hinc, tibi laus majorve, minorve;
Justa pari premitur veluti cum pondere libra,
Prona nec hac plus parte sedet, nec surgit ab illâ:
Qualis, inaequatum si quando onus urget utrinque,
Instabilis natat, alterno depressior orbe.
Nam seu diversi fremat inconstantia vulgi,
Non alius sedare queat; seu judicis ira
Sit placanda, tuis poterit mitescere verbis.

Non Pylos aut Ithace tantos genuisse feruntur
Nestora, vel parvae magnum decus urbis Ulixen;
Vixerit ille senex quàmvis, dum terna per orbem
Secula fertilibus Titan decurrerit horis:
Ille per ignotas audax erraverit urbes,
Quâ maris extremis tellus excluditur undis.
Nam Ciconumque manus adversis repulit armis;
Nec valuit Lotos coeptos avertere cursus.
Cessit et Aetnaeae Neptunius incola rupis,
Victa Maroneo foedatus lumina Baccho.
Vexit et Aeolios placidum per Nerea ventos.
Incultos adiit Laestrygonas, Antiphatenque,
Nobilis Artacie gelidâ quos irrigat undâ.
Solum nec doctae verterunt pocula Circes:
Quàmvis illa foret Solis genus, apta vel herbis,
Aptaque vel cantu veteres mutare figuras.
Cimmeriorum etiam obscuras accessit ad arces;
Queis nunquam candente dies apparuit ortu,
Sive supra terras Phoebus, seu curreret infra.
Vidit, ut inferno Plutonis subdita regno

Magna Deûm proles levibus discurreret umbris.
Praeteriitque citâ Sirenum litora puppi.
Illum inter geminae nantem confinia mortis
Nec Scyllae saevo conterruit impetus ore,
Cùm canibus rabidas inter freta serperet undas:
Nec violenta suo consumsit more Charybdis;
Vel si sublimis fluctu consurgeret imo,
Vel si interrupto nudaret gurgite pontum.
Non violata vagi sileantur pascua Solis,
Non amor, et foecunda Atlantidos arva Calypsus,
Finis et errorum misero, Phaeacia tellus.
Atque haec seu nostras inter sunt cognita terras,
Fabula sive novum dedit his erroribus orbem;
Sit labor illius, tua dum facundia major.
Jam te non alius belli tenet aptiùs artes:
Quà deceat tutam castris praeducere fossam;
Qualiter adversos hosti defigere cervos;
Quemvè locum ducto melius sit claudere vallo;
Fontibus ut dulces erumpat terra liquores;
Ut facilisque tuis aditus sit, et arduus hosti;
Laudis et adsiduo vigeat certamine miles,
Quis tardamve sudem meliùs celeremve sagittam

Jecerit, aut lento perfregerit obvia pilo?
Aut quis equum celerem arctato compescere fraeno
Possit, et effusas tardo permittere habenas;
Inque vicem modò directo contendere cursu;
Seu libeat curvo breviùs compellere gyro?
Quis, parmâ seu dextra velit seu laeva tueri,
Sive hac sive illac veniat gravis impetus hastae,
Amplior, aut signata citâ loca tangere fundâ?
Jam simul audacis veniunt certamina Martis,
Adversisque parant acies concurrere signis:
Tunc tibi non desit faciem componere pugnae;
Seu sit opus, quadratum acies consistat in agmen,
Rectus ut aequatis decurrat frontibus ordo;
Seu libeat duplici sejunctim cernere Marte,
Dexter uti laevum teneat, dextrumque sinister
Miles, sitque duplex geminis victoria castris.
At non per dubias errant mea carmina laudes:
Nam bellis experta cano. Testis mihi victae
Fortis Iapydiae miles; testis quoque fallax

Pannonius, gelidas passim disjectus in Alpes;
Testis Arupinas et pauper natus in armis;
Quem, si quis videat, vetus ut non fregerit aetas:
Terna minùs Pyliae miretur secula famae.
Centum foecundos Titan renovaverit annos:
Ipse tamen velox celerem super edere corpus
Gaudet equum, validisque sedet moderator habenis.
Te duce, non aliàs, conversus terga domator
Libera Romanae subjecit colla catenae.
Nec tamen his contentus eris; majora peractis
Instant; compertum est veracibus ut mihi signis,
Queis Amythaonius nequeat certare Melampus.
Nam modò fulgentem Tyrio subtemine vestem
Indueras oriente die duce fertilis anni:
Splendidior liquidis cùm Sol caput extulit undis,
Et fera discordes tenuerunt flaminà Venti,
Curva nec adsuetos egerunt flumina cursus.
Quin rapidum placidis etiam mare constitit undis;
Nulla nec aërias volucris perlabitur auras,

Nec quadrupes densas depascitur aspera silvas,
Cùm largita tuis sunt muta silentia votis.
Juppiter ipse levi vectus per inania curru
Adfuit, et coelo vicinum liquit Olympum,
Intentâque tuis precibus se praebuit aure;
Cunctaque veraci capite adnuit. Additus aris
Laetior eluxit structos super ignis acervos.
Quin hortante Deô magnis insistere rebus
Incipe; non iidem tibi sint aliisque triumphi.
Non te vicino remorabitur obvia Marte
Gallia, nec latis audax Hispania terris;
Nec fera Theraeo tellus obsessa colono;
Nec quâ vel Nilus, vel regia lympha Choaspes
Profluit, aut rapidus, Cyri dementia, Gindes
Radit Arectaeos haud una per ostia campos;
Nec quâ regna vago Tomyris finivit Araxe;
Impia nec saevis celebrans convivia mensis
Ultima vicinus Phoebo tenet arva Padaeus;
Quâque Histrus Tanaisque Getas rigat atque Mosynos.
Quid moror? Oceanus ponto quâ continet orbem:
Nulla tibi adversis regio sese offeret armis.
Te manet invictus Romano Marte Britannus,

Teque interjecto mundi pars altera sole.
Nam circumfuso considit in aëre tellus,
Et quinque in partes toto disponitur orbe.
Atque duae gelido vastantur frigore semper:
Illic et densâ tellus absconditur umbrâ,
Et nulla incepto perlabitur unda liquore,
Sed durata riget densam in glaciemque nivemque;
Quippe ubi non unquam Titan superingerit ortus.
At media est Phoebi semper subjecta calori,
Seu propior terris aestivum fertur in orbem,
Seu celer hibernas properat decurrere luces.
Non ergo presso tellus consurgit aratro,
Nec frugem segetes praebent, nec pabula terrae.
Non illic colit arva Deus, Bacchusve, Ceresve,
Nulla nec exustas habitant animalia partes.
Fertilis hanc inter posita est, interque rigentes,
Nostraque, et huic adversa solo pars altera nostro;
Quas utrinque tenens similis vicinia coeli
Temperat, alter et alterius vires necat aër.
Hinc placidus nobis per tempora vertitur annus.

Hinc et colla jugo didicit submittere taurus,
Et lenta excelsos vitis conscendere ramos,
Tondeturque seges maturos annua partus;
Et ferro tellus, pontus confinditur aere.
Quin etiam structis exsurgunt oppida muris.
Ergo, ubi per claros ierint tua facta triumphos,
Solus utroque idem dicêris magnus in orbe.
Non ego sum satis ad tantae praeconia laudis,
Ipse mihi non si praescribat carmina Phoebus.
Est tibi, qui possit magnis se accingere rebus,
Valgius, aeterno propior non alter Homero.
Languida nam noster peragit labor otia, quàmvis
Fortuna, ut mos est illi, me adversa fatiget.
Nam, mihi cùm magnis opibus domus alta niteret,
Cui fuerant flavi ditantes ordine sulci
Horrea, foecundas ad deficientia messes,
Cuique pecus denso pascebant agmine colles,
Et domino satis, et nimiùm furique lupoque:
Nunc desiderium superest; nam cura novatur,

Cùm memor anteactos semper dolor admovet annos.
Sed licet asperiora cadant, spolierque relictis,
Non te deficient nostrae memorare Camenae.
Nec solùm tibi Pierii tribuentur honores:
Pro te vel rapidas ausim maris ire per undas,
Adversis hiberna licet tumeant freta ventis;
Pro te vel solus densis subsistere turmis,
Vel parvum Aetnaeae corpus committere flammae.
Sum quodcunque, tuum est: nostri sit parvula cura.
Sit tibi, quanta libet; si sit modò: non mihi regna
Lydia, non magni potior sit fama Gylippi;
Posse Meleteas nec mallem vincere chartas.
Quòd tibi si versus noster totusve, minùsve,
Vel bene sit notus, summo vel inerret in ore:
Nulla mihi statuent finem te fata canendi.
Quin etiam mea cùm tumulus contexerit ossa;
Seu matura dies celerem properat mihi mortem,
Longa manet seu vita; tamen, mutata figura

Seu me finget equum rigidos percurrere campos
Doctum; seu tardi pecoris sim gloria taurus;
Sive ego per liquidum volucri vehar aëra pennâ;
Quandocunque hominem me longa receperit aetas,
Inceptis de te subtexam carmina chartis.

SULPICIAE ET ALIORUM ELEGIDIA.

CARMEN II.

Sulpicia est tibi culta tuis, Mars magne, Kalendis;
Spectatum e coelo, si sapis, ipse veni.
Hoc Venus ignoscet; at tu violente, caveto,
Ne tibi miranti turpiter arma cadant.
Illius ex oculis, cùm vult exurere Divos,
Accendit geminas lampadas acer Amor.
Illam, quidquid agit, quòquo vestigia movit,
Componit furtim subsequiturque Decor.
Seú solvit crines, fusis decet esse capillis;
Seu comsit, comtis est veneranda comis.
Urit, seu Tyriâ voluit procedere pallâ:
Urit, seu niveâ candida veste venit.

Talis in aeterno felix Vertumnus Olympo
Mille habet ornatus, mille decenter habet.
Sola puellarum digna est, cui mollia caris
Vellera det succis bis madefacta Tyros;
Possideatque, metit quidquid bene olentibus arvis
Cultor odoratae dives Arabs segetis,
Et quascunque niger rubro de litore conchas
Proximus Eois colligit Indus equis.
Hanc vos, Pierides, festis cantate Kalendis,
Et testudineâ, Phoebe, superbe lyrâ.
Hoc solemne sacrum multos celebretur in annos.
Dignior est vestro nulla puella choro,

CARMEN III.

Parce meo juveni, seu quis bona pascua campi,
Seu colis umbrosi devia montis, aper:
Nec tibi sit duros acuisse in proelia dentes;
Incolumem custos hunc mihi servet Amor.
Sed procul abducit venanti Delia curas.
O pereant silvae, deficiantque canes!
Quis furor est, quae mens, densos indagine colles
Claudentem, teneras laedere velle manus?

Quidve juvat furtim latebras intrare ferarum?
Candidaque hamatis crura notare rubis?
Sed tamen, ut tecum liceat, Cerinthe, vagari,
Ipsa ego per montes retia torta feram.
Ipsa ego velocis quaeram vestigia cervae,
Et demam celeri ferrea vincla cani.
Tunc mihi, tunc placeant silvae; sic, lux mea, tecum
Arguar ante ipsas concubuisse plagas.
Tunc veniat licet ad casses, illaesus abibit,
Ne Veneris cupidae gaudia turbet, aper.
Nunc sine me sit nulla Venus; sed lege Dianae,
Caste puer, castâ retia tende manu.
Et quaecunque meo furtim subrepet amori,
Incidat in saevas diripienda feras.
At tu venandi studium concede parenti,
Et celer in nostros ipse recurre sinus.

CARMEN IV.

Huc ades, et tenerae morbos expelle puellae,
Huc ades, intonsâ, Phoebe, superbe comâ.
Crede mihi, propera, nec jam te, Phoebe, pigebit
Formosae medicas applicuisse manus.

Effice, ne macies pallentes occupet artus,
Neu notet informis candida membra color.
Et quodcunque mali est, et quidquid triste timemus,
In pelagus rapidis devehat amnis aquis.
Sancte, veni, tecumque feras, quicunque sopores,
Quicunque et cantus corpora fessa levant.
Neu juvenem torque, metuit qui fata puellae,
Votaque pro dominâ vix numeranda facit:
Interdum vovet, interdum, quòd langueat illa,
Dicit in aeternos aspera verba Deos.
Pone metum, Cerinthe; Deus non laedit amantes.
Tu modò semper ama: salva puella tibi est.
Nil opus est fletu: lacrymis erit aptius uti,
Si quando fuerit tristior illa tibi.
At nunc tota tua est; te solum candida secum
Cogitat; et frustra credula turba sedet.
Phoebe, fave, laus magna tibi tribuetur, in uno
Corpore servato restituisse duos.
Jam celeber, jam laetus eris, cùm debita reddet
Certatim sanctis laetus uterque focis.

Tunc te felicem dicet pia turba Deorum,
Optabunt artes et sibi quisque tuas.

CARMEN V.

Qui mihi te, Cerinthe, dies dedit, hic mihi sanctus,
Atque inter festos semper habendus erit.
Te nascente novum Parcae cecinere puellis
Servitium, et dederunt regna superba tibi.
Uror ego ante alias; juvat hoc, Cerinthe, quòd uror,
Si tibi de nobis mutuus ignis adest.
Mutuus adsit amor, per te, dulcissima furta,
Perque tuos oculos, per Geniumque rogo.
Magne Geni, cape dona libens, votisque faveto;
Si modò, cùm de me cogitat, ille calet.
Quòd si fortè alios jam nunc suspirat amores,
Tu, precor, infidos, sancte, relinque focos.
Nec tu sis injusta, Venus; vel serviat aequè
Vinctus uterque tibi, vel mea vincla leva:

Sed potiùs validâ teneamur uterque catenâ,
 Nulla queat posthac quam soluisse dies.
Optat idem juvenis, quod nos, sed tectiùs optat;
 Nam pudet haec illum dicere verba palam.
At tu, Natalis, quoniam Deus omnia sentis,
 Adnue; quid refert, clamve palamve roget?

CARMEN VI.

Natalis Juno, sanctos cape turis honores,
 Quos tibi dat tenerâ docta puella manu.
Tota tibi est hodie; tibi se laetissima comsit,
 Staret ut ante tuos conspicienda focos.
Illa quidem ornandi causas tibi, Diva, relegat;
 Est tamen, occultè cui placuisse velit.
At tu, sancta, fave, ne nox divellat amantes;
 Sed juveni, quaeso, mutua vincla para.
Sic bene compones: ulli non ille puellae
 Servire, aut cuiquam dignior illa viro.
Nec possit cupidos vigilans deprendere custos,
 Fallendique vias mille ministret Amor.

Adnue, purpureâque veni perlucida pallâ.
Ter tibi fit libo, ter, Dea casta, mero.
Praecipit en natae mater studiosa, quid optet;
Illa aliud tacitâ clam sibi mente rogat.
Uritur, ut celeres urunt altaria flammae;
Nec, liceat quàmvis, sana fuisse velit.
Sic juveni gratis, veniet cùm proximus annus,
Hic idem votis jam vetus adsit amor.

CARMEN VII.

Tandem venit amor, qualem texisse pudore,
Quàm nudâsse alicui, sit mihi fama minor:
Exorata meis illum Cytherea Camenis
Attulit, in nostrum deposuitque sinum.
Exsolvit promissa Venus; mea gaudia narret,
Dicetur si quis non habuisse suam.
Non ego signatis quidquam mandare tabellis,
Ne legat id nemo, quàm meus, antè, velim:
Sed peccâsse juvat; vultus componere famae
Taedet; cum digno digna fuisse ferar,

CARMEN VIII.

Invisus natalis adest, qui rure molesto
Et sine Cerintho tristis agendus erit.
Dulcius urbe quid est? an villa sit apta puellae,
Atque Eretino frigidus annus agro?
Jam, nimiùm Messala mei studiose, quiescas,
Non tempestivae saepe propinque viae.
Hîc animum sensusque meos abducta relinquo,
Arbitrii quoniam non sinis esse mei.

CARMEN IX.

Scis iter ex animo sublatum triste puellae:
Natali Romae jam sinis esse tuo.
Omnibus ille dies nobis natalis agatur,
Qui nec opinanti jam tibi fortè venit.

CARMEN X.

Gratum est, securus multum quod jam tibi de me
Promittis, subitò ne malè inepta cadam.

Si tibi cura toga est potior, pressumque quasillo
Scortum, quàm Servî filia Sulpicia:
Solliciti sunt pro nobis, quibus illa dolori est,
Ne cedam ignoto, maxima cura, toro.

CARMEN XI.

Estne tibi, Cerinthe, tuae pia cura puellae,
Dum mea nunc vexat corpora fessa calor?
Ah ego non aliter tristes evincere morbos
Optârim, quàm te si quoque velle putem.
Nam mihi quid prosit morbos evincere; ubi tu
Nostra potes lento pectore ferre mala?

CARMEN XII.

Ne tibi sim, mea lux, aequè jam fervida cura,
Ac videor paucos ante fuisse dies:
Si quidquam totâ commisi stulta juventâ,
Cuius me fatear poenituisse magis,

Hesternâ quàm te solum quòd nocte reliqui,
Ardorem cupiens dissimulare meum.

CARMEN XIII.

Nulla tuum nobis subducet femina lectum.
Hoc primùm juncta est foedere nostra Venus.
Tu mihi sola places; nec jam, te praeter, in urbe
Formosa est oculis ulla puella meis.
Atque utinam possis uni mihi bella videri!
Displiceas aliis! sic ego tutus ero.
Nil opus invidiâ est; procul absit gloria vulgi;
Qui sapit, in tacito gaudeat ille sinu.
Sic ego secretis possim bene vivere silvis,
Quâ nulla humano sit via trita pede.
Tu mihi curarum requies, tu nocte vel atrà
Lumen, et in solis tu mihi turba locis.
Nunc licet e coelo mittatur amica Tibullo,
Mittetur frustra, deficietque Venus.
Haec tibi sancta tuae Junonis numina juro,
Quae sola ante alios est mihi magna Deos.

Quid facio demens? heu heu mea pignora cedo.
Juravi stultè; proderit iste timor.
Nunc tu fortis eris, nunc tu me audaciùs ures.
Hoc peperit misero garrula lingua malum.
Jam faciam, quodcunque voles; tuus usque manebo;
Nec fugiam notae servitium dominae:
Sed Veneris sanctae considam vinctus ad aras;
Haec notat injustos, supplicibusque favet.

CARMEN XIV.

Rumor ait, crebrò nostram peccare puellam.
Nunc ego me surdis auribus esse velim.
Crimina non haec sunt nostro sine jacta dolore.
Quid miserum torques, Rumor acerbe? tace.

CARMEN XV.

DOMITII MARSI.

Te quoque Virgilio comitem non aequa, Tibulle,
Mors juvenem campos misit ad Elysios:
Ne foret, aut elegis molles qui fleret amores,
Aut caneret forti regia bella pede.

SEX. AUREL. PROPERTII

ELEGIARUM

LIBRI IV.

SEX. AUREL. PROPERTII

LIBER PRIMUS.

CYNTHIA.

ELEGIA I.

Cynthia prima suis miserum me cepit ocellis,
Contactum nullis antè Cupidinibus.
Tum mihi constantis dejecit lumina fastus,
Et caput impositis pressit Amor pedibus:
Donec me docuit castas odisse puellas
Improbus, et nullo vivere consilio.
Et mihi jam toto furor hic non deficit anno,
Cùm tamen adversos cogor habere Deos.
Milanion nullos fugiendo, Tulle, labores
Saevitiam durae contudit Iasidos.
Nam modò Partheniis amens errabat in antris,
Ibat et hirsutas ille ferire feras.

Ille etiam Hylaei percussus vulnere rami
  Saucius Arcadiis rupibus ingemuit.
Ergo velocem potuit domuisse puellam;
  Tantum in amore preces et benefacta valent.
In me tardus Amor non ullas cogitat artes;
  Nec meminit notas, ut priùs, ire vias.
At vos, deductae quibus est fallacia Lunae,
  Et labor in magicis sacra piare focis:
En agedum, dominae mentem convertite nostrae,
  Et facite illa meo palleat ore magis.
Tunc ego crediderim vobis, et sidera, et amnes
  Posse Cytaeaeis ducere carminibus.
Et vos, qui serò lapsum revocatis, amici,
  Quaerite non sani pectoris auxilia.
Fortiter et ferrum, saevos patiemur et ignes:
  Sit modò libertas, quae volet ira, loqui.
Ferte per extremas gentes, et ferte per undas,
  Quà non ulla meum femina nôrit iter.
Vos remanete, quibus facili Deus adnuit ore,
  Sitis et in tuto semper amore pares.
In me nostra Venus noctes exercet amaras,
  Et nullo vacuus tempore defit amor.
Hoc, moneo, vitate malum. Sua quemque moretur
  Cura, neque adsueto mutet amore locum.

Quòd si quis monitis tardas adverterit aures,
Heu referet quanto verba dolore mea.

ELEGIA II.

Quid juvat ornato procedere, vita, capillo?
Et tenues Coâ veste movere sinus?
Aut quid Oronteâ crines perfundere myrrhâ?
Teque peregrinis vendere muneribus?
Naturaeque decus mercato prodere cultu?
Nec sinere in propriis membra nitere bonis?
Crede mihi, non ulla tuae est medicina figurae:
Nudus Amor formae non amat artificem.
Adspice, quot submittat humus formosa colores,
Et veniant hederae sponte suâ meliùs:
Surgat et in solis formosiùs arbutus antris,
Et sciat indociles currere lympha vias:
Litora nativos per se dent picta lapillos,
Et volucres nullâ dulciùs arte canant.
Non sic Leucippis succendit Castora Phoebe,
Pollucem cultu non Hilaira soror:
Non Idae, et cupido quondam discordia Phoebo
Eveni patriis filia litoribus:

Nec Phrygium falso traxit candore maritum
Avecta externis Hippodamia rotis:
Sed facies aderat nullis obnoxia gemmis,
Qualis Apelleis est color in tabulis.
Non illis studium vulgo conquirere amantes;
Illis ampla satis forma, pudicitia.
Non ego nunc vereor, ne sis mihi vilior istis;
Uni si qua placet, culta puella sat est;
Cùm tibi praesertim Phoebus sua carmina donet,
Aoniamque libens Calliopea lyram:
Unica nec desit jucundis gratia verbis,
Omnia quaeque Venus, quaeque Minerva probat.
His tu semper eris nostrae gratissima vitae,
Taedia dum miserae sint tibi luxuriae.

ELEGIA III.

Qualis Theseâ jacuit cedente carinâ
Languida desertis Gnosia litoribus;
Qualis et accubuit primo Cepheia somno
Libera jam duris cautibus Andromede;
Nec minùs adsiduis Edonis fessa choreis
Qualis in herboso concidit Apidano:
Talis visa mihi mollem spirare quietem
Cynthia, non certis nixa caput manibus.

Ebria cùm multo traherem vestigia Baccho,
Et quaterent serâ nocte facem pueri;
Hanc ego, nondum etiam sensus deperditus omnes,
Molliter impresso conor adire toro:
Et, quàmvis duplici correptum ardore juberent
Hac Amor, hac Liber, durus uterque Deus,
Subjecto leviter positam tentare lacerto,
Osculaque admotâ sumere ad ora manu:
Non tamen ausus eram dominae turbare quietem,
Expertae metuens verbera saevitiae.
Sed sic intentis haerebam fixus ocellis,
Argus ut ignotis cornibus Inachidos.
Et modò solvebam nostrâ de fronte corollas,
Ponebamque tuis, Cynthia, temporibus.
Et modò gaudebam lapsos formare capillos;
Nunc furtiva cavis poma dabam manibus.
Omniaque ingrato largîbar munera somno,
Munera de prono saepe voluta sinu.
Et quoties raro duxti suspiria motu,
Obstupui vano credulus auspicio;
Ne qua tibi insolitos portarent visa timores,
Neve quis invitam cogeret esse suam:
Donec diversas percurrens Luna fenestras,
Luna moraturis sedula luminibus,

Compositos levibus radiis patefecit ocellos,
Sic ait, in molli fixa toro cubitum:
Tandem te nostro referens injuria lecto
Alterius clausis expulit e foribus?
Namque ubi longa meae consumsti tempora noctis,
Languidus exactis, heu mihi, sideribus?
O utinam tales producas, improbe, noctes,
Me miseram quales semper habere jubes!
Nam modò purpureo fallebam stamine somnum,
Rursus et Orpheae carmine fessa lyrae;
Interdum graviter mecum deserta querebar
Externo longas saepe in amore moras:
Dum me jucundis lapsam sopor impulit alis.
Illa fuit lacrymis ultima cura meis.

ELEGIA IV.

Quid mihi tam multas laudando, Basse, puellas
Mutatum dominâ cogis abire meâ?
Quid me non pateris, vitae quodcunque sequetur,
Hoc magis adsueto ducere servitio?
Tu licet Antiopae formam Nycteidos, et tu
Spartanam referas laudibus Hermionen,

Et quascunque tulit formosi temporis aetas,
Cynthia non illas nomen habere sinet:
Nedum, si levibus fuerit collata figuris,
Inferior duro judice turpis eat.
Haec sed forma mei pars est extrema furoris:
Sunt majora, quibus, Basse, perire juvat.
Ingenuus color, et multis decus artibus, et quae
Gaudia sub tacitâ ducere veste libet.
Quo magis et nostros contendis solvere amores,
Hoc magis acceptâ fallit uterque fide.
Non impunè feres. Sciet hoc insana puella,
Et tibi non tacitis vocibus hostis erit.
Nec tibi me post haec committet Cynthia, nec te
Quaeret: erit tanti criminis illa memor:
Et te circum omnes alias irata puellas
Differet: heu nullo limine carus eris.
Nullas illa suis contemnet fletibus aras,
Et quicunque sacer, qualis ubique, lapis.
Non ullo graviùs tentatur Cynthia damno,
Quàm sibi cùm rapto cessat amore Deus:
Praecipue nostri. Maneat sic semper, adoro:
Nec quidquam ex illâ, quod querar, inveniam.

ELEGIA V.

Invide, tu tandem voces compesce molestas,
Et sine nos cursu, quo sumus, ire pares.
Quid tibi vis, insane? meos sentire furores?
Infelix, properas ultima nôsse mala,
Et miser ignotos vestigia ferre per ignes,
Et bibere e totâ toxica Thessaliâ.
Non est illa vagis similis collata puellis:
Molliter irasci non sciet illa tibi.
Quòd si fortè tuis non est contraria votis,
At tibi curarum millia quanta dabit!
Non tibi jam somnos, non illa relinquet ocellos.
Illa feros animis adligat una viros.
Ah mea contemtus quoties ad limina curres,
Cum tibi singultu fortia verba cadent;
Et tremulus moestis orietur fletibus horror,
Et timor informem ducet in ore notam;
Et quaecunque voles fugient tibi verba querenti,
Nec poteris, qui sis, aut ubi, nôsse miser.
Tum grave servitium nostrae cogêre puellae
Discere, et exclusum quid sit abire domum.

Nec jam pallorem toties mirabere nostrum,
Aut cur sim toto corpore nullus ego.
Nec tibi nobilitas poterit succurrere amanti:
Nescit amor priscis cedere imaginibus.
Quòd si parva tuae dederis vestigia culpae,
Quàm citò de tanto nomine rumor eris?
Non ego tum potero solatia ferre roganti,
Cùm mihi nulla mei sit medicina mali:
Sed pariter miseri socio cogemur amore
Alter in alterius mutua flere sinu.
Quare, quid possit mea Cynthia, desine, Galle,
Quaerere: non impunè illa rogata venit.

ELEGIA VI.

Non ego nunc Hadriae vereòr mare noscere tecum,
Tulle, neque Aegaeo ducere vela salo:
Cum quo Rhiphaeos possim conscendere montes,
Ulteriùsque domos vadere Memnonias.
Sed me complexae remorantur verba puellae,
Mutatoque graves saepe colore preces.
Illa mihi totis argutat noctibus ignes,
Et queritur nullos esse relicta Deos.
Illa meam mihi se jam denegat, illa minatur,
Quae solet ingrato tristis amica viro.

His ego non horam possum durare querelis.
Ah pereat, si quis lentus amare potest!
An mihi sit tanti doctas cognoscere Athenas,
Atque Asiae veteres cernere divitias:
Ut mihi deductâ faciat convicia puppi
Cynthia, et insanis ora notet manibus;
Osculaque opposito dicat sibi debita vento,
Et nihil infido durius esse viro?
Tu patrui meritas conare anteire secures,
Et vetera oblitis jura referre foris:
Nam tua non aetas unquam cessavit Amori,
Semper at armatae cura fuit patriae:
Et tibi non unquam nostros puer iste labores
Adferat, et lacrymis ultima vota meis.
Me sine, quem semper voluit fortuna jacere,
Hanc animam extremae reddere nequitiae.
Multi longinquo periere in amore libenter,
In quorum numero me quoque terra tegat.
Non ego sum laudi, non natus idoneus armis:
Hanc me militiam fata subire volunt.
At tu, seu mollis quà tendit Ionia, seu quà
Lydia Pactoli tingit arata liquor,

Seu pedibus terras, seu pontum carpere remis
  Ibis, et accepti pars eris imperii:
Tum tibi si qua mei veniet non immemor hora,
  Vivere me duro sidere certus eris.

ELEGIA VII.

Dum tibi Cadmeae dicuntur, Pontice, Thebae,
  Armaque fraternae tristia militiae;
Atque (ita sim felix) primo contendis Homero,
  Sint modò fata tuis mollia carminibus:
Nos, ut consuêmus, nostros agitamus amores,
  Atque aliquid duram quaerimus in dominam.
Nec tantum ingenio, quantum servire dolori
  Cogor, et aetatis tempora dura queri.
Hic mihi conteritur vitae modus, haec mea fama est.
  Hinc cupio nomen carminis ire mei.
Me laudent doctae solùm placuisse puellae,
  Pontice, et injustas saepe tulisse minas.
Me legat adsiduè post haec neglectus amator,
  Et prosint illi cognita nostra mala.

Te quoque si certo puer hic concusserit arcu,
(Quod nolim nostros evoluisse Deos)
Longè castra tibi, longè miser agmina septem
Flebis in aeterno surda jacere situ;
Et frustra cupies mollem componere versum,
Nec tibi subjiciet carmina serus Amor.
Tunc me non humilem mirabere saepe poëtam:
Tunc ego Romanis praeferar ingeniis.
Nec poterunt juvenes nostro reticere sepulcro,
ARDORIS NOSTRI MAGNE POETA, JACES.
Tu cave nostra tuo contemnas carmina fastu.
Saepe venit magno foenore tardus Amor.

ELEGIA VIII.

Tune igitur demens? nec te mea cura moratur?
An tibi sum gelidâ vilior Illyriâ:
Et tibi jam tanti, quicunque est iste, videtur,
Ut sine me vento quolibet ire velis?
Tune audire potes vesani murmura ponti
Fortis, et in durâ nave jacere potes?
Tu pedibus teneris positas fulcire pruinas?
Tu potes insolitas, Cynthia, ferre nives?

O utinam hibernae duplicentur tempora brumae,
Et sit iners tardis navita Vergiliis!
Nec tibi Tyrrhenâ solvatur funis in orâ,
Neve inimica meas elevet aura preces:
Atque ego non videam tales subsidere ventos,
Cùm tibi provectas auferet unda rates:
Et me defixum vacuâ patiaris arenâ
Crudelem infestâ saepe vocare manu.
Sed quocunque modo de me, perjura, mereris,
Sit Galatea tuae non aliena viae:
Ut te, felici praevecta Ceraunia remo,
Accipiat placidis Oricos aequoribus.
Nam me non ullae poterunt corrumpere taedae,
Quin ego, vita, tuo limine vera querar.
Nec me deficiet nautas rogitare citatos:
Dicite, quo portu clausa puella mea est?
Et dicam, licet Atraciis considat in oris,
Et licet Eleis, illa futura mea est.
Hîc erit: hîc jurata manet. Rumpantur iniqui.
Vicimus! adsiduas non tulit illa preces.
Falsa licet cupidus deponat gaudia livor,
Destitit ire novas Cynthia nostra vias.
Illi carus ego, et per me carissima Roma
Dicitur; et sine me dulcia regna negat.
Illa vel angusto mecum requiescere lecto,
Et quocunque modo maluit esse mea;

Quàm sibi dotatae regnum vetus Hippodamiae,
Et quas Elis opes antè pararat equis.
Quàmvis magna daret, quàmvis majora daturus,
Non tamen illa meos fugit avara sinus.
Hanc ego non auro, non Indis flectere conchis,
Sed potui blandi carminis obsequio.
Sunt igitur Musae, neque amanti tardus Apollo:
Queis ego fretus amo: Cynthia rara mea est.
Nunc mihi summa licet contingere sidera plantis:
Sive dies, seu nox venerit, illa mea est.
Nec mihi rivalis certos subducet amores:
Ista meam nôrit gloria canitiem.

ELEGIA IX.

Dicebam tibi venturos, irrisor, amores,
Nec tibi perpetuò libera verba fore.
Eccè jaces, supplexque venis ad jura puellae,
Et tibi nunc quovis imperat emta modo.
Non me Chaoniae vincant in amore columbae
Dicere, quos juvenes quaeque puella domet.

Me dolor et lacrymae meritò fecere peritum:
Atque utinam posito dicar amore rudis!
Quid tibi nunc misero prodest grave ducere carmen,
Aut Amphioniae moenia flere lyrae?
Plus in amore valet Mimnermi versus Homero:
Carmina mansuetus lenia quaerit Amor.
I, quaeso, et tristes istos compone libellos;
Et cane, quod quaevis nôsse puella velit.
Quid si non esset facilis tibi copia? nunc tu
Insanus medio flumine quaeris aquam:
Nec dum etiam palles, vero nec tangeris igni.
Haec est venturi prima favilla mali.
Tunc magis Armenias cupies accedere tigres,
Et magis infernae vincula nôsse rotae,
Quàm pueri totis arcum sentire medullis,
Et nihil iratae posse negare tuae.
Nullus Amor cuiquam faciles ita praebuit alas,
Ut non alternâ presserit ille manu.
Nec te decipiat, quòd sit satis illa parata:
Acriùs illa subit, Pontice, si qua tua est.
Quippe ubi non liceat vacuos seducere ocellos,
Nec vigilare alio nomine, cedat Amor?

Qui non antè patet, donec manus attigit ossa.
Quisquis es, adsiduas effuge blanditias.
Illis et silices, et possunt cedere quercus:
Ne dum tu possis, spiritus iste levis.
Quare, ni pudor est, quàm primùm errata fatere.
Dicere quo pereas, saepe in amore levat.

ELEGIA X.

O jucunda quies! primo cùm testis amori
Adfueram vestris conscius in lacrymis.
O noctem meminisse mihi jucunda voluptas,
O quoties votis illa vocanda meis!
Cùm te complexâ morientem, Galle, puellâ
Vidimus, et longâ ducere verba morâ.
Quàmvis labentes premeret mihi somnus ocellos,
Et mediis coelo Luna ruberet equis:
Non tamen a vestro potui secedere lusu,
Tantus in alternis vocibus ardor erat.
Sed quoniam non es veritus concredere nobis,
Accipe commissae munera laetitiae.
Non solùm vestros didici reticere dolores,
Est quiddam in nobis majus, amice, fide.

Possum ego diversos iterum conjungere amantes,
Et dominae tardas possum aperire fores:
Et possum alterius curas sanare recentes,
Nec levis in verbis est medicina meis.
Cynthia me docuit semper, quaecunque petenda,
Quaeque cavenda forent: non nihil egit Amor.
Tu cave, ne tristi cupias pugnare puellae,
Neve superba loqui, neve tacere diu:
Neu si quid petiit, ingratâ fronte negâris,
Neu tibi pro vano verba benigna cadant.
Irritata venit, quando contemnitur illa;
Nec meminit justas ponere laesa minas.
At quo sis humilis magis, et subjectus Amori,
Hoc magis effectu saepe fruare bono.
Is poterit felix unâ remanere puellâ,
Qui nunquam vacuo pectore liber erit.

ELEGIA XI.

Ecquid te mediis cessantem, Cynthia, Bajis,
Quâ jacet Herculeis semita litoribus,
Et modò Thesproti mirantem subdita regno,
Proxima Misenis aequora nobilibus,

Nostri cura subit memores ah ducere noctes?
Ecquis in extremo restat amore locus?
An te nescio quis simulatis ignibus hostis
Sustulit e nostris, Cynthia, carminibus?
Atque utinam mage te remis confisa minutis
Parvula Lucrinâ cymba moretur aquâ:
Aut teneat clausam tenui Teuthrantis in undâ
Alternae facilis cedere lympha manu:
Quàm vacet alterius blandos audire susurros
Molliter in tacito litore compositam;
Ut solet amoto labi custode puella
Perfida, communes nec meminisse Deos.
Non quia perspectâ non es mihi cognita famâ;
Sed quòd in hac omnis parte timetur Amor.
Ignosces igitur, si quid tibi triste libelli
Attulerint nostri: culpa timoris erit.
An mihi sit major carae custodia matris,
Aut sine te vitae cura sit ulla meae?
Tu mihi sola domus, tu, Cynthia, sola parentes,
Omnia tu nostrae tempora laetitiae.
Seu tristis veniam, seu contrà laetus amicis,
Quidquid ero, dicam, Cynthia causa fuit.

Tu modò quamprimùm corruptas desere Bajas:
  Multis ista dabunt litora dissidium,
Litora, quae fuerunt castis inimica puellis.
  Ah pereant Bajae, crimen amoris, aquae.

ELEGIA XII.

Quid mihi desidiae non cessas fingere crimen,
  Quòd faciat nobis conscia Roma moram?
Tam multa illa meo divisa est millia lecto
  Quanta Hypanis Veneto dissidet Eridano.
Nec mihi consuetos amplexu nutrit amores
  Cynthia, nec nostrâ dulcis in aure sonat.
Olim gratus eram: non illo tempore cuiquam
  Contigit, ut simili posset amare fide.
Invidiae fuimus. Num me Deus obruit? an quae
  Lecta Prometheis dividit herba jugis?
Non sum ego, qui fueram: mutat via longa puellas.
  Quantus in exiguo tempore fugit amor!
Nunc primùm longas solus cognoscere noctes
  Cogor, et ipse meis auribus esse gravis.

Felix, qui potuit praesenti flere puellae;
Nonnihil adspersis gaudet Amor lacrymis:
Aut si despectus potuit mutare calores;
Sunt quoque translato gaudia servitio.
Mî neque amare aliam, neque ab hac discedere fas est:
Cynthia prima fuit, Cynthia finis erit.

ELEGIA XIII.

Tu, quod saepe soles, nostro laetabere casu,
Galle, quòd abrepto solus amore vacem.
At non ipse tuas imitabor, perfide, voces:
Fallere te nunquam, Galle, puella velit.
Dum tibi deceptis augetur fama puellis,
Certus et in nullo quaeris amore moram:
Perditus in quâdam tardis pallescere curis
Incipis, et primo lapsus abire gradu.
Haec erit illarum contemti poena doloris:
Multarum miseras exiget una vices.
Haec tibi vulgares istos compescet amores:
Nec nova quaerendo semper amicus eris.
Haec ego non rumore malo, non augure doctus;
Vidi ego: me, quaeso, teste negare potes?

Vidi ego te toto vinctum languescere collo,
Et flere injectis, Galle, diu manibus;
Et cupere optatis animam deponere labris,
Et quae deinde meus celat, amice, pudor.
Non ego complexus potui diducere vestros;
Tantus erat demens inter utrosque furor.
Non sic Haemonio Salmonida mixtus Enipeo
Taenarius facili pressit amore Deus:
Nec sic coelestem flagrans amor Herculis Heben
Sensit ab Oetaeis gaudia prima jugis.
Una dies omnes potuit praecurrere amantes:
Nam tibi non tepidas subdidit illa faces.
Nec tibi praeteritos passa est succedere fastus;
Nec sinet abduci: te tuus ardor aget.
Nec mirum, cùm sit Jove digna, et proxima Ledae,
Et Ledae partu, gratior una tribus;
Illa sit Inachiis et blandior Heroinis,
Illa suis verbis cogat amare Jovem.
Tu verò quoniam semel es periturus amore,
Urere: non alio limine dignus eras.
Quae tibi sit felix, quoniam novus incidit error:
Et quotcunque voles, una sit ista tibi.

ELEGIA XIV.

Tu licet abjectus Tiberinâ molliter undâ
Lesbia Mentoreo vina bibas opere;
Et modò tam celeres mireris currere lintres,
Et modò tam tardas funibus ire rates;
Et nemus omne satas intendat vertice silvas,
Urgetur quantis Caucasus arboribus:
Non tamen ista meo valeant contendere amori;
Nescit Amor magnis cedere divitiis.
Nam sive optatam mecum trahit illa quietem,
Seu facili totum ducit amore diem:
Tum mihi Pactoli veniunt sub tecta liquores,
Et legitur rubris gemma sub aequoribus:
Tum mihi cessuros spondent mea gaudia reges,
Quae maneant, dum me fata perire volent.
Nam quis divitiis adverso gaudet amore?
Nulla mihi tristi praemia sint Venere.
Illa potest magnas heroum infringere vires;
Illa etiam duris mentibus esse dolor.

Illa neque Arabium metuit transcendere limen,
Nec timet ostrino, Tulle, subire toro,
Et miserum toto juvenem versare cubili.
Quid relevant variis serica textilibus?
Quae mihi dum placata aderit, non ulla verebor
Regna, nec Alcinoi munera despicere.

ELEGIA XV.

Saepe ego multa tuae levitatis dura timebam,
Hac tamen exceptâ, Cynthia, perfidiâ.
Adspice me quanto rapiat Fortuna periclo.
Tu tamen in nostro lenta timore venis:
Et potes hesternos manibus componere crines,
Et longâ faciem quaerere desidiâ;
Nec minùs Eois pectus radiare lapillis,
Ut formosa novo quae parat ire viro.
At non sic Ithaci digressu mota Calypso
Desertis olim fleverat aequoribus.
Multos illa dies incomtis moesta capillis
Sederat, injusto multa locuta salo;
Et, quàmvis nunquam posthac visura, dolebat
Illa tamen longae conscia laetitiae.
Alphesiboea suos ulta est pro conjuge fratres,
Sanguinis et cari vincula rupit Amor.

Nec sic Aesoniden rapientibus anxia ventis
  Hypsipyle vacuo constitit in thalamo:
Hypsipyle nullos post illos sensit amores,
  Ut semel Haemonio tabuit hospitio.
Conjugis Evadne miseros elata per ignes
  Occidit, Argivae fama pudicitiae.
Quarum nulla tuos potuit convertere mores,
  Tu quoque uti fieres nobilis historia.
Desine jam revocare tuis perjuria verbis,
  Cynthia, et oblitos parce movere Deos:
Audax ah nimiùm, nostro dolitura periclo,
  Si quid fortè tibi durius inciderit.
Multa priùs vasto labentur flumina ponto,
  Annus et inversas duxerit antè vices,
Quàm tua sub nostro mutetur pectore cura;
  Sis quodcunque voles, non aliena tamen;
Quàmve mihi viles isti videantur ocelli,
  Per quos saepe mihi credita perfidia est.
Hos tu jurabas, si quid mentita fuisses,
  Ut tibi suppositis exciderent manibus.
Et contra magnum potes hos attollere Solem?
  Nec tremis admissae conscia nequitiae?
Quis te cogebat multos pallere colores,
  Et fletum invitis ducere luminibus?
Queis ego nunc pereo, similes moniturus amantes.
  O nullis tutum credere blanditiis!

ELEGIA XVI.

Quae fueram magnis olim patefacta triumphis
Janua Tarpejae nota pudicitiae,
Cujus inaurati celebrârunt limina currus,
Captorum lacrymis humida supplicibus;
Nunc ego, nocturnis potorum saucia rixis,
Pulsata indignis saepe queror manibus.
Et mihi non desunt turpes pendere corollae
Semper, et exclusi signa jacere faces.
Nec possum infamis dominae defendere noctes
Nobilis obscoenis tradita carminibus.
Nec tamen illa suae revocatur parcere famae,
Turpior et secli vivere luxuriâ.
Haec inter gravibus cogor deflere querelis
Supplicis ah longas tristior excubias.
Ille meos nunquam patitur requiescere postes;
Argutâ referens carmina blanditiâ.
Janua, vel dominâ penitus crudelior ipsâ,
Quid mihi tam duris clausa taces foribus?
Cur nunquam reserata meos admittis amores,
Nescia furtivas reddere mota preces?
Nullane finis erit nostro concessa dolori?
Tristis et in tepido limine somnus erit?

Me mediae noctes, me sidera prona jacentem,
  Frigidaque Eoo me dolet aura gelu.
Tu sola humanos nunquam miserata labores
  Respondes tacitis mutua cardinibus.
O utinam trajecta cavâ mea vocula rimâ,
  Percussas dominae vertat in auriculas!
Sit licet et saxo patientior illa Sicano,
  Sit licet et ferro durior et chalybe:
Non tamen illa suos poterit compescere ocellos,
  Surget et invitis spiritus in lacrymis.
Nunc jacet alterius felici nixa lacerto;
  At mea nocturno verba cadunt Zephyro.
Sed tu sola mei, tu maxima causa doloris,
  Victa meis nunquam, janua, muneribus.
Te non ulla meae laesit petulantia linguae,
  Quae solet iratus dicere trita loco:
Ut me tam longâ raucum patiare querelâ,
  Sollicitas trivio pervigilare moras.
At tibi saepe novo deduxi carmina versu,
  Osculaque impressis nixa dedi gradibus.
Ante tuos quoties verti me, perfida, postes,
  Debitaque occultis vota tuli manibus?
Haec ille, et si quae miseri novistis amantes,
  Et matutinis obstrepit alitibus.
Sic ego nunc dominae vitiis, et semper amantis
  Fletibus, aeternâ differor invidiâ.

ELEGIA XVII.

Et meritò, quoniam potui fugisse puellam,
Nunc ego desertas adloquor Alcyonas.
Nec mihi Cassiope solito visura carinam est,
Omniaque ingrato litore vota cadunt.
Quin etiam absenti prosunt tibi, Cynthia, venti:
Adspice, quàm saevas increpet aura minas.
Nullane placatae veniet fortuna procellae?
Haeccine parva meum funus arena teget?
Tu tamen in melius saevas converte querelas.
Sat tibi sit poenae nox et iniqua vada.
An poteris siccis mea fata reponere ocellis?
Ossaque nulla tuo nostra tenere sinu?
Ah pereat, quicunque rates et vela paravit
Primus, et invito gurgite fecit iter.
Nonne fuit melius dominae pervincere mores,
(Quàmvis dura, tamen rara puella fuit.)
Quàm sic ignotis circumdata litora silvis
Cernere, et optatos quaerere Tyndaridas?

Illic si qua meum sepelîssent fata dolorem,
  Ultimus et posito staret amore lapis:
Illa meo caros donâsset funere crines:
  Molliter et tenerâ poneret ossa rosâ:
Illa meum extremo clamâsset pulvere nomen.
  Tum mihi non ullo pondere terra foret.
At vos aequoreae formosâ Doride natae,
  Candida felici solvite vela choro.
Si quando vestras labens Amor attigit undas,
  Mansuetis socio parcite litoribus.

ELEGIA XVIII.

Haec certè deserta loca, et taciturna querenti,
  Et vacuum Zephyri possidet aura nemus.
Hîc licet occultos proferre impunè dolores,
  Si modò sola queant saxa tenere fidem.
Unde tuos primùm repetam, mea Cynthia, fastus?
  Quod mihi das flendi, Cynthia, principium?
Qui modò felices inter numerabar amantes,
  Nunc in amore tuo cogor habere notam.
Quid tantum merui? quae te mihi crimina mutant?
  An nova tristitiae causa puella tuae?

Sic mihi te referas levis, ut non altera nostro
Limine formosos intulit ulla pedes.
Quàmvis multa tibi dolor hic meus aspera debet;
Non ita saeva tamen venerit ira mea,
Ut tibi sim meritò semper furor, et tua flendo
Lumina dejectis turpia sint lacrymis.
An quia parva damus mutato signa calore?
Et non ulla meo clamat in ore fides?
Vos eritis testes, si quos habet arbor amores,
Fagus, et Arcadio pinus amica Deo.
Ah quoties teneras resonant mea verba sub umbras,
Scribitur et vestris Cynthia corticibus!
An, tua quòd peperit nobis injuria curas,
Quae solùm tacitis cognita sunt foribus?
Omnia consuevi timidus perferre superbae
Jussa, neque arguto facta dolore queri.
Pro quo, Dî, vivi fontes, et frigida rupes,
Et datur inculto tramite dura quies,
Et quodcunque meae possunt narrare querelae,
Cogor ad argutas dicere solus aves.
Sed qualiscunque es, resonent mihi Cynthia silvae,
Nec deserta tuo nomine saxa vacent.

ELEGIA XIX.

Non ego nunc tristes vereor, mea Cynthia, manes,
Nec moror extremo debita fata rogo.
Sed ne fortè tuo careat mihi funus amore,
Hic timor est ipsis durior exsequiis.
Non adeò leviter nostris puer haesit ocellis,
Ut meus oblito pulvis amore vacet.
Illic Phylacides jucundae conjugis heros
Non potuit caecis immemor esse locis:
Sed cupidus falsis attingere gaudia palmis
Thessalis antiquam venerat umbra domum.
Illic, quidquid ero, semper tua dicar imago,
Trajicit et fati litora magnus amor.
Illic formosae veniant chorus heroinae,
Quas dedit Argivis Dardana praeda viris:
Quarum nulla tuâ fuerit mihi, Cynthia, formâ
Gratior: et Tellus hoc ita justa sinat.
Quàmvis te longae remorentur fata senectae,
Cara tamen lacrymis ossa futura tuis:
Quae tu viva meâ possis sentire favillâ.
Tum mihi non ullo mors sit amara loco.
Quàm vereor, ne te contemto, Cynthia, busto
Abstrahat a nostro pulvere iniquus Amor;

Cogat et invitam lacrymas siccare cadentes!
Flectitur adsiduis certa puella minis.
Quare, dum licet, inter nos laetemur amantes:
Non satis est ullo tempore longus amor.

ELEGIA XX.

Hoc pro continuo te, Galle, monemus amore,
Id tibi ne vacuo defluat ex animo:
Saepe imprudenti fortuna occurrit amanti.
Crudelis Minyis dixerit Ascanius.
Est tibi non infra speciem, non nomine dispar
Thiodamanteo proximus ardor Hylae.
Huic tu, sive leges umbrosae flumina silvae,
Sive Aniena tuos tinxerit unda pedes,
Sive Giganteâ spatiabere litoris orâ,
Sive ubicunque vago fluminis hospitio,
Nympharum semper cupidas defende rapinas.
Non minor Ausoniis est amor ah Dryasin.
Ne tibi sit duros montes et frigida saxa,
Galle, neque expertos semper adire lacus:
Quae miser ignotis error perpessus in oris
Herculis, indomito fleverat Ascanio.

Namque ferunt olim Pagasae navalibus Argo
Egressam longè Phasidos îsse viam;
Et jam praeteritis labentem Athamantidos undis
Mysorum scopulis adplicuisse ratem.
Hîc manus heroum, placitis ut constitit oris,
Mollia compositâ litora fronde tegit.
At comes invicti juvenis processerat ultra
Raram sepositi quaerere fontis aquam.
Hunc duo sectati fratres, Aquilonia proles,
Hunc super et Zethes, hunc super et Calais,
Oscula suspensis instabant carpere plumis;
Oscula et alternâ ferre supina fugâ.
Ille sub extremâ pendens secluditur alâ,
Et volucres ramo submovet insidias.
Jam Pandioniae cesset genus Orithyiae:
Ah dolor ibat Hylas, ibat Hamadryasin.
Hîc erat Arganthi Pege sub vertice montis
Grata domus Nymphis, humida Thyniasin.
Quam supra nullae pendebant debita curae
Roscida desertis poma sub arboribus:
Et circum irriguo surgebant lilia prato
Candida purpureis mixta papaveribus.
Quae modò decerpens tenero pueriliter ungui,
Proposito florem praetulit officio.
Et modò formosis incumbens nescius undis
Errorem blandis tardat imaginibus.

Tandem haurire parat demissis flumina palmis
  Innixus dextro plena trahens humero.
Cujus ut accensae Dryades candore puellae
  Miratae solitos destituêre choros:
Prolapsum leviter facili traxere liquore:
  Tum sonitum rapto corpore fecit Hylas.
Cui procul Alcides iterat responsa: sed illi
  Nomen ab extremis fontibus aura refert.
His, o Galle, tuos monitis servabis amores,
  Formosum Nymphis credere tutus Hylan.

ELEGIA XXI.

Tu, qui consortem properas evadere casum,
  Miles ab Etruscis saucius aggeribus,
Quid nostro gemitu turgentia lumina torques?
  Pars ego sum vestrae proxima militiae.
Sic te servato possint gaudere parentes,
  Haec soror Acca tuis sentiat e lacrymis,
Gallum per medios ereptum Caesaris enses
  Effugere ignotas non potuisse manus.
Et quaecunque super dispersa invenerit ossa
  Montibus Etruscis, haec sciat esse mea.

ELEGIA XXII.

Qualis, et unde genus, qui sint mihi, Tulle, penates,
Quaeris pro nostrâ semper amicitiâ.
Si Perusina tibi patriae sunt nota sepultae
Italiae duris funera temporibus,
Cùm Romana suos egit discordia cives;
(Sis mihi praecipuè pulvis Etrusca dolor.
Tu projecta mei perpessa es membra propinqui,
Tu nullo miseri contegis ossa solo:)
Proxima supposito contingens Umbria campo
Me genuit, terris fertilis uberibus.

SEX. AUREL. PROPERTII

LIBER SECUNDUS.

ELEGIA I.

Quaeritis, unde mihi toties scribantur amores?
  Unde meus veniat mollis in ora liber?
Non haec Calliope, non haec mihi dictat Apollo.
  Ingenium nobis ipsa puella facit.
Sive illam Cois fulgentem incedere totis,
  Hoc totum e Coâ veste volumen erit:
Seu vidi ad frontem sparsos errare capillos,
  Gaudet laudatis ire superba comis:
Sive lyrae carmen digitis percurrit eburnis,
  Miramur, faciles ut premat arte manus:
Seu cùm poscentes somnum declinat ocellos,
  Invenio causas mille poeta novas:

Seu nuda ereptò mecum luctatur amictu,
Tunc verò longas condimus Iliadas:
Seu quidquid fecit, sive est quodcunque locuta,
Maxima de nihilo nascitur historia.
Quòd mihi si tantum, Maecenas, fata dedissent,
Ut possem heroas ducere in arma manus:
Non ego Titanas canerem, non Ossan Olympo
Impositum, ut coelo Pelion esset iter;
Non veteres Thebas, nec Pergama, nomen Homeri,
Xerxis et imperio bina coîsse vada;
Regnave prima Remi, aut animos Carthaginis altae,
Cimbrorumque minas, et benefacta Marî:
Bellaque, resque tui memorarem Caesaris, et tu
Caesare sub magno cura secunda fores.
Nam quoties Mutinam, aut, civilia busta, Philippos,
Aut canerem Siculae classica bella fugae;
Eversosque focos antiquae gentis Etruscae,
Et Ptolemaeae litora capta Phari;
Aut canerem Aegyptum et Nilum, cùm tractus in urbem
Septem captivis debilis ibat aquis;
Aut regum auratis circumdata colla catenis,
Actiaque in Sacrâ currere rostra viâ:

Te mea Musa illis semper contexeret armis,
Et sumtâ et positâ pace fidele caput.
Theseus infernis, superis testatur Achilles,
Hic Ixioniden, ille Menoetiaden.
Sed neque Phlegraeos Jovis, Enceladique tumultus
Intonet angusto pectore Callimachus:
Nec mea conveniunt duro praecordia versu
Caesaris in Phrygios condere nomen avos.
Navita de ventis, de tauris narrat arator;
Enumerat miles vulnera, pastor oves.
Nos contrà angusto versamus proelia lecto.
Quâ pote, quisque in eâ conterat arte diem.
Laus in amore mori: laus altera, si datur uno
Posse frui. Fruar o solus amore meo,
His saltem ut tenear jam finibus: aut mihi si quis
Venerit alter amor, acriùs ut moriar.
Sed memini, solet illa leves culpare puellas,
Et totam ex Helenâ non probat Iliadâ.
Seu mihi sint tangenda novercae pocula Phaedrae,
Pocula privigno non nocitura suo:
Seu mihi Circaeo pereundum gramine, sive
Colchis Iolciacis urat aëna focis:
Una meos quoniam praedata est femina sensus,
Ex hac ducentur funera nostra domo.

Omnes humanos sanat medicina dolores:
Solus amor morbi non amat artificem.
Tarda Philoctetae sanavit crura Machaon,
Phoenicis Chiron lumina Phillyrides.
Et Deus exstinctum Cressis Epidaurius herbis
Restituit patriis Androgeona focis.
Mysus et Haemoniâ juvenis quâ cuspide vulnus
Senserat, hac ipsâ cuspide sensit opem.
Hoc si quis vitium poterit mihi demere, solus
Tantaleae poterit tradere poma manu.
Dolia virgineis idem ille repleverit urnis,
Ne tenera adsiduâ colla graventur aquâ.
Idem Caucasiâ solvet de rupe Promethei
Brachia, et a medio pectore pellet avem.
Non hîc herba valet, non hîc nocturna Cytaeis,
Non Perimedeâ gramina secta manu.
Quippe ubi nec causas, nec apertos cernimus ictus,
Unde tamen veniant tot mala, caeca via est.
Non eget hic medicis, non lectis mollibus aeger:
Huic nullum coeli tempus, et aura nocet.
Ambulat, et subitò mirantur funus amici.
Sic est incautum, quidquid habetur amor.
Quandocunque igitur vitam mea fata reposcent,
Et breve in exiguo marmore nomen ero:

Maecenas, nostrae spes invidiosa juventae,
Et vitae et morti gloria justà meae:
Si te fortè meo ducet via proxima busto,
Esseda caelatis siste Britanna jugis;
Taliaque illacrymans mutae jace verba favillae:
Huic misero fatum dura puella fuit.

ELEGIA II.

Qui nullam tibi dicebas jam posse nocere,
Haesisti: cecidit spiritus ille tuus.
Vix unum potes infelix requiescere mensem,
Et turpis de te jam liber alter erit.
Liber eram, et vacuo quaerebam vivere lecto:
At me compositâ pace fefellit Amor.
Quaerebam, siccâ si posset piscis arenâ,
Nec solitus ponto vivere torvus aper;
Aut ego si possem studiis vigilare severis.
Differtur, nunquam tollitur ullus amor.
Ac veluti primo taurus detractat aratro,
Mox venit adsueto mollis ad arva jugo;
Sic primò juvenes trepidant in amore feroces,
Dehinc domiti post haec aequa et iniqua ferunt.

Turpia perpessus vates est vincla Melampus,
Cognitus Iphicli subripuisse boves:
Quem non lucra, magis Pero formosa coëgit,
Mox Amythaoniâ nupta futura domo.
Nec me tam facies, quàmvis sit candida, cepit:
Lilia non dominâ sunt magis alba meâ:
Ut Maeotica nix minio si certet Hibero,
Utque rosae puro lacte natant folia:
Nec de more comae per laevia colla fluentes,
Non oculi, geminae, sidera nostra, faces:
Nec si qua Arabio lucet bombyce puella.
Non sum de nihilo blandus amator ego.
Quantum quod posito formosè saltat Iaccho,
Egit ut evantes dux Ariadna choros.
Et quantum, Aeolio cùm tentat carmina plectro,
Par Aganippeae ludere docta lyrae.
Et sua cùm antiquae committit scripta Corinnae,
Carminaque Erinnes non putat aequa suis.
Num tibi nascenti primis, mea vita, diebus
Aureus argutum sternuit omen Amor?
Haec tibi contulerunt coelestia munera Divi,
Haec tibi ne matrem fortè dedisse putes.

Non, non humani sunt partus talia dona:
Ista decem menses non peperere bona.
Gloria Romanis una es tu nata puellis:
Romano accumbes prima puella Jovi.
Nec semper nobiscum humana cubilia vises:
Post Helenam haec terris forma secunda redit.
Hac ego nunc mirer si flagret nostra juventus?
Pulchrius hac fuerat, Troja, perire tibi.
Olim mirabar, cur tanti ad Pergama belli
Europae atque Asiae causa puella fuit.
Nunc, Pari, tu sapiens, et tu, Menelaë, fuïsti:
Tu, quia poscebas; tu, quia lentus eras.
Digna quidem facies, pro quâ vel obiret Achilles:
Vel Priamo belli causa probanda fuit.
Si quis vult famâ tabulas anteire vetustas,
Hic dominam exemplo ponat in arte meam.
Sive illam Hesperiis, sive illam ostendet Eois,
Uret et Eoos, uret et Hesperios.
Cur haec in terris facies humana moratur?
Juppiter, ignosco pristina furta tua.
Fulva coma est, longaeque manus, et maxima toto
Corpore; et incedit vel Jove digna soror;

Aut cùm Dulichias Pallas spatiatur ad aras,
Gorgonis anguiferae pectus operta comis.
Qualis et Ischomache, Lapithae genus heroinae,
Centauris medio grata rapina mero,
Mercurio et sanctis fertur Boebeidos undis
Virgineum Brimo composuisse latus.
Cedite jam, Divae, quas pastor viderat olim
Idaeis tunicam ponere verticibus.
Hanc utinam faciem nolit mutare senectus,
Etsi Cumaeae secula vatis aget.

ELEGIA III.

Multa priùs dominae delicta queraris oportet:
Saepe roges aliquid, saepe repulsus eas:
Et saepe immeritos corrumpas dentibus ungues,
Et crepitum dubio suscitet ira pede.
Nequidquam perfusa meis unguenta capillis:
Ibat et expenso planta morata gradu.
Nam cui non ego sum fallaci praemia vati?
Quae mea non decies somnia versat anus?
Hostis si quis erit nobis, amet ille puellas:
Gaudeat in puero, si quis amicus erit.

Tranquillo tutâ descendis flumine cymbâ:
 Quid tibi tam parvi litoris unda nocet?
Alter saepe uno mutat praecordia verbo:
 Altera vix ipso sanguine mollis erit.

ELEGIA IV.

Hoc verum est, totâ te ferri, Cynthia, Româ,
 Et non ignotâ vivere nequitiâ?
Haec merui sperare? dabis mihi, perfida, poenas;
 Et nobis Aquilo, Cynthia, ventus erit.
Inveniam tamen e multis fallacibus unam,
 Quae fieri nostro carmine nota velit;
Nec mihi tam duris insultet moribus, et te
 Vellicet. Heu serò flebis amata diu!
Nunc est ira recens, nunc est discedere tempus:
 Si dolor abfuerit, crede, redibit amor.
Non ita Carpathiae variant Aquilonibus undae,
 Nec dubio nubes vertitur atra Noto,
Quàm facilè irati verbo mutantur amantes.
 Dum licet, injusto subtrahe colla jugo.
Nec tu non aliquid, sed primâ nocte dolebis:
 Omne in amore malum, si patiare, leve est.

At tu, per dominae Junonis dulcia jura,
Parce tuis animis, vita, nocere tibi.
Non solùm taurus ferit uncis cornibus hostem,
Verum etiam instanti laesa repugnat ovis.
Nec tibi perjurae scindam de corpore vestem,
Nec mea praeclusas fregerit ira fores:
Nec tibi connexos iratus carpere crines,
Nec duris ausim laedere pollicibus.
Rusticus haec aliquis tam turpia proelia quaerat,
Cujus non hederae circuiere caput.
Scribam igitur, tua quod numquam deleverit aetas,
CYNTHIA FORMA POTENS, CYNTHIA FORMA LEVIS.
Crede mihi, quàmvis contemnas murmura famae,
Hic tibi pallori, Cynthia, versus erit.

ELEGIA V.

Non ita complebant Ephyreae Laidos aedes,
Ad cujus jacuit Graecia tota fores:
Turba Menandreae fuerat nec Thaidos olim
Tanta, in quâ populus lusit Erichthonius.

Nec quae deletas potuit componere Thebas
 Phryne, tam multis facta beata viris.
Quin etiam falsos fingis tibi saepe propinquos,
 Oscula ne desint qui tibi jure ferant.
Me juvenum facies pictae, me nomina laedunt,
 Me tener in cunis, et sine voce puer:
Me laedit, si multa tibi dedit oscula, mater,
 Me soror, et cùm quae dormit amica simul.
Omnia me laedunt: timidus sum: ignosce timori.
 Et miser in tunicâ suspicor esse virum.
Felix Admeti conjux, et lectus Ulixis,
 Et quaecunque viri femina limen amat.
Templa Pudicitiae quid opus statuisse puellis,
 Si cuivis nuptae quidlibet esse licet?
Quae manus obscoenas depinxit prima tabellas,
 Et posuit castâ turpia visa domo;
Illa puellarum ingenuos corrupit ocellos,
 Nequitiaeque suae noluit esse rudes.
Ah gemat, in terris istâ qui protulit arte
 Jurgia sub tacitâ condita laetitiâ.
Non istis olim variabant tecta figuris.
 Tum paries nullo crimine pictus erat.
Sed non immeritò velavit aranea fanum,
 Et mala desertos occupat herba Deos.

Quos igitur tibi custodes, quae limina ponam,
Quae nunquam supra pes inimicus eat?
Nam nihil invitae tristis custodia prodest:
Quam peccare pudet, Cynthia, tuta sat est.

ELEGIA VI.

Gavisa es certè sublatam, Cynthia, legem,
Quâ quondam edictâ flemus uterque diu,
Ni nos divideret; quàmvis diducere amantes
Non queat invitos Juppiter ipse duos.
At magnus Caesar: sed magnus Caesar in armis:
Devictae gentes nil in amore valent.
Nam citiùs paterer caput hoc discedere collo,
Quàm possem nuptae perdere amore faces.
Anne ego transirem tua limina clausa maritus,
Respiciens udis prodita luminibus?
Âh mea tum quales caneret tibi tibia somnos,
Tibia funestâ tristior illa tubâ!
Unde mihi patriis natos praebere triumphis?
Nullus de nostro sanguine miles erit.

Quòd si Romanae comitarent castra puellae,
Non mihi sat magnus Castoris iret equus.
Hinc etenim tantùm meruit mea gloria nomen,
Gloria ad hibernos lata Borysthenidas.
Tu mihi sola places: placeam tibi, Cynthia, solus:
Hic erit et patrio sanguine pluris amor.
Uxor me nunquam, nunquam me ducet amica:
Semper amica mihi, semper et uxor eris.

ELEGIA VII.

Eripitur nobis jam pridem cara puella:
Et tu me lacrymas fundere, amice, vetas?
Nullae sunt inimicitiae, nisi amoris, acerbae:
Ipsum me jugula, lenior hostis ero.
Possum ego in alterius positam spectare lacerto?
Nec mea dicetur, quae modò dicta mea est?
Hic olim ignaros luctus populavit Achivos,
Atridae magno cùm stetit alter amor.
His olim, ut fama est, vitiis ad proelia ventum est,
His Trojana vides funera principiis.

Aspera Centauros eàdem dementia jussit
 Frangere in adversum pocula Pirithoum.
Cur exempla petam Grajûm? tu criminis auctor
 Nutritus durae, Romule, lacte lupae.
Tu rapere intactas docuisti impunè Sabinas:
 Per te nunc Romae quidlibet audet Amor.
Ille etiam abreptâ desertus conjuge Achilles
 Cessare in Teucros pertulit arma sua.
Viderat ille fugas, fractos in litore Achivos;
 Fervere et Hectoreâ Dorica castra face:
Viderat informem multâ Patroclon arenâ
 Porrectum, et sparsas caede jacere comas:
Omnia formosam propter Briseida passus:
 Tantus in erepto saevit amore dolor.
At postquam serâ captiva est reddita poenâ,
 Fortem illum Haemoniis Hectora traxit equis.
Inferior multo cùm sim vel matre, vel armis,
 Mirum si de me jure triumphat Amor?
Magni saepe duces, magni cecidere tyranni:
 Et Thebae steterunt, altaque Troja fuit.
Omnia vertuntur: certè vertuntur amores.
 Vinceris, aut vincis: haec in amore rota est.

Iste quod est, ego saepe fui: sed fors et in horâ
Hoc ipso ejecto carior alter erit.
Munera quanta dedi, vel qualia carmina feci!
Illa tamen nunquam ferrea dixit, Amo.
Ergo tam multos nimiùm temerarius annos,
Improba, qui tulerim teque tuamque domum,
Ecquandone tibi liber sum visus? an usque
In nostrum jacies verba superba caput?
Penelope poterat bis denos salva per annos
Vivere, tam multis femina digna procis.
Conjugium falsâ poterat differre Minervâ,
Nocturno solvens texta diurna dolo.
Visura et quàmvis nunquam speraret Ulixen,
Illum exspectando facta remansit anus.
Nec non exanimum amplectens Briseis Achillen,
Candida vesanâ verberat ora manu:
Et dominum lavit moerens captiva cruentum
Adpositum flavis in Simoënta vadis;
Foedavitque comas, et tanti corpus Achillei,
Maximaque in parvâ sustulit ossa manu.
Cùm tibi nec Peleus aderat, nec caerula mater,
Scyria nec viduo Deidamia toro.

Tunc igitur veris gaudebat Graecia natis:
Tunc etiam felix inter et arma pudor.
At tu non unâ potuisti nocte vacare,
Impia, non unum sola manere diem.
Quin etiam multo duxisti pocula risu:
Forsitan et de me verba fuere mala.
Hic etiam petitur, qui te priùs ipse reliquit.
Dî faciant, istó capta fruare viro.
Haec mihi vota tuam propter suscepta salutem,
Cùm capite hoc Stygiae jam poterentur aquae;
Et lectum flentes circumstaremus amici:
Hîc ubi tùm, proh Dî, perfida, quisque fuit?
Quid si longinquos retinerer miles ad Indos?
Aut mea si staret navis in Oceano?
Sed vobis facile est verba et componere fraudes.
Hoc unum didicit femina semper opus.
Non sic incerto mutantur flamine Syrtes,
Nec folia hiberno tam tremefacta Noto;
Quam citò femineâ non constat foedus in irâ,
Sive ea causa gravis, sive ea causa levis.
Nunc quoniam ista tibi placuit sententia, cedam.
Tela, precor, pueri, promite acuta magis.

Figite certantes, atque hanc mihi solvite vitam;
Sanguis erit vobis maxima palma meus.
Sic igitur primâ moriere aetate, Properti?
Sed morere: interitu gaudeat illa tuo.
Exagitet nostros manes, sectetur et umbras,
Insultetque rogis, calcet et ossa mea.
Quid? non Antigonae tumulo Boeotius Haemon
Corruit ipse suo saucius ense latus?
Et sua cum miserae permiscuit ossa puellae,
Quà sine Thebanam noluit ire domum?
Sed non effugies: mecum moriaris oportet.
Hoc eodem ferro stillet uterque cruor.
Quàmvis ista mihi mors est inhonesta futura;
Mors inhonesta quidem; tu moriere tamen.
Sidera sunt testes, et matutina pruina,
Et furtim misero janua aperta mihi,
Te nihil in vitâ nobis acceptius unquam.
Nunc quoque eris, quàmvis sis inimica mihi:
Nec domina ulla meo ponet vestigia lecto.
Solus ero, quoniam non licet esse tuo.
Atque utinam, si fortè pios eduximus annos,
Ille vir in medio fiat amore lapis.

ELEGIA VIII.

Non ob regna magis diris cecidere sub armis
Thebani, mediâ non sine matre, duces:
Quàm, mihi si mediâ liceat pugnare puellâ,
Mortem ego non fugiam morte subire tuâ.
Sed tempus lustrare aliis Helicona choreis,
Et campum Haemonio jam dare tempus equo.
Jam libet et fortes memorare ad proelia turmas,
Et Romana mei dicere castra ducis.
Quòd si deficiant vires, audacia certè
Laus erit: in magnis et voluisse sat est.
Aetas prima canat Veneres, extrema tumultus.
Bella canam, quando scripta puella mea est.
Nunc volo subducto gravior procedere vultu:
Nunc aliam citharam me mea Musa docet.
Surge, anime, ex humili: jam carmina sumite vires:
Pierides, magni nunc erit oris opus.
Jam negat Euphrates equitem post terga tueri
Parthorum, et Crassos se tenuisse dolet.

India quin, Auguste, tuo dat colla triumpho,
Et domus intactae te tremit Arabiae.
Et, si qua extremis tellus se subtrahit oris,
Sentiet illa tuas postmodo capta manus.
Haec ego castra sequar vates: tua castra canendo
Magnus ero: servent hunc mihi fata diem!
Ut caput in magnis ubi non est tangere signis,
Ponitur hîc imos ante corona pedes:
Sic nos, nunc inopes laudis conscendere carmen,
Pauperibus sacris vilia tura damus.
Nondum etiam Ascraeos nôrunt mea carmina fontes,
Sed modò Permessi flumine lavit Amor.
Scribant de te alii, vel sis ignota licebit:
Laudet, qui sterili semina ponit humo.
Omnia, crede mihi, secum uno munera lecto
Auferet extremi funeris atra dies.
Et tua transibit contemnens ossa viator,
Nec dicet, CINIS HIC, DOCTA PUELLA FUIT.

ELEGIA IX.

Quicunque ille fuit, puerum qui pinxit Amorem,
Nonne putas miras hunc habuisse manus?
Hic primùm vidit, sine sensu vivere amantes,
Et levibus curis magna perire bona.
Idem non frustra ventosas addidit alas,
Fecit et humano corde volare Deum:
Scilicet alternâ quoniam jactamur in undâ,
Nostraque non ullis permanet aura locis.
Et meritò hamatis manus est armata sagittis,
Et pharetra ex humero Gnosia utroque jacet:
Antè ferit quoniam, tuti quàm cernimus hostem,
Nec quisquam ex illo vulnere sanus abit.
In me tela manent, manet et puerilis imago;
Sed certè pennas perdidit ille suas:
Evolat heu nostro quoniam de pectore nusquam,
Adsiduusque meo sanguine bella gerit.
Quid tibi jucundum siccis habitare medullis?
Si pudor est, aliò trajice tela tua.

Intactos isto satius tentare veneno:
Non ego, sed tenuis vapulat umbra mei.
Quam si perdideris, quis erit qui talia cantet?
Haec mea Musa levis gloria magna tua est.
Quae caput, et digitos, et lumina nigra puellae,
Et canit, ut soleant molliter ire pedes.

ELEGIA X.

Non tot Achaemeniis armantur Susa sagittis,
Spicula quot nostro pectore fixit Amor.
Hic me tam graciles vetuit contemnere Musas,
Jussit et Ascraeum sic habitare nemus.
Non ut Pieriae quercus mea verba sequantur,
Aut possim Ismariâ ducere valle feras:
Sed magis ut nostro stupefiat Cynthia versu,
Tunc ego sim Inachio notior arte Lino.
Non ego sum formae tantùm mirator honestae,
Nec si qua illustres femina jactat avos.
Me juvat in gremio doctae legisse puellae,
Auribus et puris scripta probâsse mea.

Haec ubi contigerint, populi confusa valeto
Fabula: nam dominâ judice tutus ero.
Quae si fortè bonas ad pacem verterit aures,
Possum inimicitias tunc ego ferre Jovis.
Quandocunque igitur nostros nox claudet ocellos,
Accipe quae serves funeris acta mei.
Nec mea tunc longâ spatietur imagine pompâ,
Nec tuba sit fati vana querela mei.
Nec mihi tum fulcro sternatur lectus eburno;
Nec sit in Attalico mors mea nixa toro.
Desit odoriferis ordo mihi lancibus; adsint
Plebeji parvae funeris exsequiae.
Sat mea sat magna est, si tres sint pompa libelli,
Quos ego Persephonae maxima dona feram.
Tu verò nudum pectus lacerata sequare,
Nec fueris nomen lassa vocare meum.
Osculaque in gelidis ponas suprema labellis,
Cùm dabitur Syrio munere plenus onyx.
Deinde, ubi suppositus cinerem me fecerit ardor,
Accipiat manes parvula testa meos:
Et sit in exiguo laurus superaddita busto,
Quae tegat exstincti funeris umbra locum.

Et duo sint versus: *Qui nunc jacet horrida pulvis,*
Unius hic quondam servus Amoris erat.
Nec minùs haec nostri notescet fama sepulcri,
Quàm fuerant Phthii busta cruenta viri.
Tu quoque, si quando venies ad fata, memento
Hoc iter: ad lapides cana veni memores.
Interea cave sis non aspernata sepultos:
Nonnihil ad verum conscia terra sapit.
Atque utinam primis animam me ponere cunis
Jussisset quaevis de tribus una soror.
Nam quò tam dubiae servetur spiritus horae?
Nestoris est visus post tria secla cinis.
Si tam longaevae minuisset fata senectae
Gallicus Iliacis miles in aggeribus,
Non ille Antilochi vidisset corpus humati;
Diceret aut, O mors, cur mihi sera venis?
Tu tamen amisso non nunquam flebis amico:
Fas est praeteritos semper amare viros.
Testis, qui niveum quondam percussit Adonin,
Venantem Idalio vertice, durus aper.
Illis formosum jacuisse paludibus, illuc
Diceris effusâ tu, Venus, îsse comâ.

Sed frustra mutos revocabis, Cynthia, manes:
Nam mea quid poterunt ossa minuta loqui?

ELEGIA XI.

Non ita Dardanio gavisus Atrida triumpho est,
Cùm caderent magnae Laomedontis opes:
Non sic errore exacto laetatus Ulixes,
Cùm tetigit carae litora Dulichiae:
Nec sic Electra, salvum cùm adspexit Oresten,
Cujus falsa tenens fleverat ossa soror:
Nec sic incolumem Minois Thesea vidit,
Daedaleum lino cùm duce rexit iter:
Quanta ego praeteritâ collegi gaudia nocte.
Immortalis ero, si altera talis erit.
At dum demissis supplex cervicibus ibam,
Dicebar sicco vilior esse lacu.
Nec mihi jam fastus opponere quaerit iniquos,
Nec mihi ploranti lenta sedere potest.
Atque utinam non tam serò mihi nota fuisset
Conditio: cineri nunc medicina datur.
Ante pedes caecis lucebat semita nobis.
Scilicet insano nemo in amore videt.

Hoc sensi prodesse magis. Contemnite, amantes.
Sic hodie veniet, si qua negavit heri.
Pulsabant alii frustra, dominamque vocabant:
Mecum habuit positum lenta puella caput.
Haec mihi devictis potior victoria Parthis:
Haec spolia, haec reges, haec mihi currus erunt.
Magna ego dona tuâ figam, Cytherea, columnâ,
Taleque sub nostro munere carmen erit:
HAS PONO ANTE TUAM TIBI, DIVA, PROPERTIUS AEDEM
EXUVIAS, TOTA NOCTE RECEPTUS AMANS.
Nunc ad te, mea lux, veniat mea litore navis
Servata: an mediis sidat onusta vadis.
Quòd si fortè aliquâ nobis mutabere culpâ,
Vestibulum jaceam mortuus ante tuum.

ELEGIA XII.

O me felicem! o nox mihi candida! et o tu
Lectule, deliciis facte beate meis!
Nam modò nudatis mecum est luctata papillis,
Interdum tunicâ duxit operta moram.

Illa meos somno lapsos patefecit ocellos
Ore suo, et dixit, Siccine lente jaces?
Quàm vario amplexu mutamus brachia! quantum
Oscula sunt labris nostra morata tuis!
Quàm multa adpositâ narramus verba lucernâ!
Quantaque sublato lumine rixa fuit!
Non juvat in caeco Venerem corrumpere motu.
Si nescis, oculi sunt in amore duces.
Ipse Paris nudâ fertur periisse Lacaenâ,
Cùm Menelaëo surgeret e thalamo.
Nudus et Endymion Phoebi cepisse sororem
Dicitur, et nudae concubuisse Deae.
Quòd si pertendens animo vestita cubâris,
Scissâ veste meas experiere manus.
Quin etiam, si me ulteriùs provexerit ira,
Ostendes matri brachia laesa tuae.
Necdum inclinatae prohibent te ludere mammae.
Viderit hoc, si quam jam peperisse pudet.
Dum nos fata sinunt, oculos satiemus amore.
Nox tibi longa venit, nec reditura dies.
Atque utinam haerentes sic nos vincire catenâ
Velles, ut nunquam solveret ulla dies.
Exemplo junctae tibi sint in amore columbae,
Masculus et totum femina conjugium.

Errat, qui finem vesani quaerit amoris:
Verus amor nullum novit habere modum.
Terra priùs falso partu deludet arantes,
Et citiùs nigros Sol agitabit equos;
Fluminaque ad caput incipient revocare liquores,
Aridus et sicco gurgite piscis erit:
Quàm possim nostros aliò transferre calores.
Hujus ero vivus, mortuus hujus ero.
Quòd mihi si secum tales concedere noctes
Illa velit, vitae longus et annus erit;
Si dabit haec multas, fiam immortalis in illis:
Nocte unâ quivis vel Deus esse potest;
Qualem si cuncti vellent decurrere vitam,
Et pressi multo membra jacere mero:
Non ferrum crudele, neque esset bellica navis;
Nec nostra Actiacum verteret ossa maré.
Nec toties propriis circum oppugnata triumphis
Lassa foret crines solvere Roma suos.
Me certè meritò poterunt laudare minores.
Laeserunt nullos pocula nostra Deos.
Tu modò, dum licet, hunc fructum ne desere vitae:
Omnia, si dederis oscula pauca, dabis.
At veluti folia arentes liquêre corollas,
Quae passim calathis strata natare vides;

Sic nobis, qui nunc magnum spiramus amantes,
Forsitan includet crastina fata dies.

ELEGIA XIII.

Praetor ab Illyricis venit modò, Cynthia, terris,
Maxima praeda tibi, maxima cura mihi.
Non potuit saxo vitam posuisse Cerauno?
Ah, Neptune, tibi qualia dona darem!
Nunc sine me plenâ fiunt convivia mensâ;
Nunc sine me totâ janua nocte patet.
Quare, si sapis, oblatas ne desere messes,
Et stolidum pleno vellere carpe pecus.
Deinde, ubi consumto restabit munere pauper,
Dic alias iterum naviget Illyrias.
Cynthia non sequitur fasces, nec curat honores:
Semper amatorum ponderat illa sinus.
At tu nunc nostro, Venus o, succurre dolori,
Rumpat ut adsiduis membra libidinibus.
Ergo muneribus quivis mercatur amorem?
Juppiter, indignâ merce puella perit.
Semper in Oceanum mittit me quaerere gemmas,
Et jubet ex ipsâ tollere dona Tyro.

Atque utinam Romae nemo esset dives, et ipse
Stramineâ posset dux habitare casâ!
Nunquam venales essent ad munus amicae,
Atque unâ fieret cana puella domo.
Non, quia septenas noctes sejuncta cubâris,
Candida tam foedo brachia fusa viro;
Non quia peccâris, testor te: sed quia vulgò
Formosis levitas semper amica fuit.
Barbarus excussis agitat vestigia lumbis,
Et subitò felix nunc mea regna tenet.
Adspice quid donis Eriphyla invênit amaris,
Arserit et quantis nupta Creusa malis.
Nullane sedabit nostros injuria fletus?
An dolor hic vitiis nescit abesse suis?
Tot jam abiere dies, cùm me nec cura theatri,
Nec tetigit campi, nec mea Musa juvat.
Ah pudeat certè, pudeat: nisi fortè, quod ajunt,
Turpis amor surdis auribus esse solet.
Cerne ducem, modò qui fremitu complevit inani
Actia damnatis aequora militibus.
Hunc infamis amor versis dare terga carinis
Jussit, et extremo quaerere in orbe fugam.

Quid si jam canis aetas mea caneret annis?
  Et faceret scissas languida ruga genas?
At non Tithoni spernens Aurora senectam
  Desertum Eoâ passa jacere domo est.
Illum saepe suis decedens fovit in ulnis,
  Quàm priùs abjunctos sedula lavit equos.
Illum ad vicinos cùm amplexa quiesceret Indos,
  Maturos iterum est questa redire dies.
Illa Deos, currum conscendens, dixit iniquos:
  Invitum et terris praestitit officium:
Cui majora senis Tithoni gaudia vivi,
  Quàm gravis amisso Memnone luctus erat.
Cum sene non puduit talem dormire puellam,
  Et canae toties oscula ferre comae.
At tu etiam juvenem odisti me, perfida, cùm sis
  Ipsa anus haud longâ curva futura die:
Cùm tibi nec frater, nec sit tibi filius ullus,
  Frater ego, et tibi sim filius unus ego.
Nunc etiam infectos demens imitare Britannos,
  Ludis et externo tincta nitore caput.
An, si caeruleo quaedam sua tempora fuco
  Tinxerit, idcirco caerula forma bona est!
Ut natura dedit, sic omnis recta figura:
  Turpis Romano Belgicus ore color.
Illi sub terris fiant mala multa puellae,
  Quae mentita suas vertit inepta comas.

De me, mî certè poteris formosa videri,
Mî formosa sat es, si modò saepe venis.
Ipse tuus semper tibi sit custodia lectus,
Nec nimis ornatâ fronte sedere velis.
Credam ego narranti; noli committere Famae:
Et terram rumor transilit, et maria.

ELEGIA XV.

Etsi me invito discedis, Cynthia, Româ,
Laetor, quòd sine me devia rura colis.
Nullus erit castis juvenis corruptor in agris,
Qui te blanditiis non sinat esse probam.
Nulla neque ante tuas orietur rixa fenestras,
Nec tibi clamatae somnus amarus erit.
Sola eris, et solos spectabis, Cynthia, montes,
Et pecus, et fines pauperis agricolae.
Illic te nulli poterunt corrumpere ludi,
Fanaque peccatis plurima causa tuis.
Illic adsiduè tauros spectabis arantes,
Et vitem doctâ ponere falce comas.
Atque ibi rara feres inculto tura sacello,
Hoedus ubi agrestes corruet ante focos;
Protinus et nudâ choreas imitabere surâ,
Omnia ab externo sint modò tuta viro.

Ipse ego venabor. Jam nunc me sacra Dianae
Suscipere, et Veneri ponere vota juvat.
Incipiam captare feras, et reddere pinu
Cornua, et audaces ipse monere canes:
Non tamen, ut vastos ausim tentare leones,
Aut celer agrestes cominus ire sues.
Haec igitur mihi sit lepores audacia molles
Excipere, et structo figere avem calamo;
Quâ formosa suo Clitumnus flumina luco
Integit, et niveos abluit unda boves.
Tu, quoties aliquid conabere, vita, memento
Venturum paucis me tibi luciferis.
Sic me nec solae poterunt avertere silvae,
Nec vaga muscosis flumina fusa jugis:
Quin ego in adsiduâ mutem tua nomina linguâ,
Absenti nemo ne nocuisse velit.

ELEGIA XVI.

Quid fles abductâ graviùs Briseide? quid fles
Anxia captivâ tristiùs Andromachâ?
Quidve meâ de fraude Deos, insana, fatigas?
Quid quereris nostram sic cecidisse fidem?

Non tam nocturnâ volucris funesta querelâ
  Attica Cecropiis obstrepit in fòliis:
Nec tantum Niobe bis sex ad busta superba
  Sollicito lacrymas depluit e Sipylo.
Me licet aeratis adstringant brachia nodis,
  Sint mea vel Danaës condita membra domo;
In te ego et aeratas rumpam, mea vita, catenas,
  Ferratam Danaës transiliamque domum.
De te quodcunque ad surdas mihi dicitur aures:
  Tu modò ne dubita de gravitate meâ.
Ossa tibi juro per matris, et ossa parentis,
  (Si fallo, cinis heu sit mihi uterque gravis!)
Me tibi ad extremas mansurum, vita, tenebras.
  Ambos una fides auferet, una dies.
Quòd si nec nomen, nec me tua forma teneret,
  Posset servitium mite tenere tuum.
Septima jam plenae deducitur orbita Lunae;
  Cùm de me et de te compita nulla tacent.
Interea nobis non nunquam janua mollis,
  Non nunquam lecti copia facta tui:

Nec mihi muneribus nox ulla est emta beatis.
Quidquid eram, hoc animi gratia magna tui.
Cùm te tam multi peterent, tu me una petîsti.
Possum ego naturae non meminisse tuae?
Tunc me vel tragicae vexetis Erinnyes, et me
Inferno damnes, Aeace, judicio:
Atque inter Tityi volucres mea poena vagetur,
Tumque ego Sisyphio saxa labore geram.
Nec tu supplicibus me sis venerata tabellis.
Ultima talis erit, quae mea prima fides.
Hoc mihi perpetuò jus est, quòd solus amator
Nec citò desisto, nec temere incipio.

ELEGIA XVII.

At quantum de me Panthi tibi pagina finxit,
Tantum illi Pantho ne sit amica Venus.
Sed tibi jam videor Dodonâ verior augur?
Uxorem ille tuus pulcher amator habet.
Tot noctes periere. Nihil pudet? adspice, cantat
Liber: tu nimiùm credula sola jaces.

Et nunc inter eos tu sermo es: te ille superbus
Dicit se invito saepe fuisse domi.
Dispeream, si quidquam aliud, quàm gloria, de te
Quaeritur: has laudes ille maritus habet.
Colchida sic hospes quondam decepit Iason:
Ejecta est; tenuit namque Creusa domum.
Sic a Dulichio juvene est elusa Calypso;
Vidit amatorem pandere vela suum.
Ah nimiùm faciles aurem praebere puellae,
Discite desertae non temere esse bonae.
Nunc quoque, qui restet, jam pridem quaeritur alter.
Experta in primo, stulta, cavere potes.
Nos quocunque loco, nos omni tempore tecum
Sive aegrâ pariter, sive valente sumus.

ELEGIA XVIII.

Scis here mî multas pariter placuisse puellas,
Scis mihi, Demophoon, multa venire mala.

Nulla meis frustra lustrantur compita plantis:
Omnia in exitium nata theatra meum.
Sive aliquis molli deducit candida gestu
Brachia, seu varios incinit ore modos.
Interea nostri quaerunt sibi vulnus ocelli,
Candida non tecto pectore si qua sedet;
Sive vagi crines puris in frontibus errant,
Indica quos medio vertice gemma tenet.
Quae si fortè aliquid vultu mihi dura negârat,
Frigida de totâ fronte cadebat aqua.
Quaeris, Demophoon, cur sim tam mollis in omnes?
Quod quaeris, quare non habet ullus amor?
Cur aliquis sacris laniat sua brachia cultris?
Et Phrygis insanos caeditur ad numeros?
Unicuique dedit vitium natura creato.
Mî naturâ aliquid semper amare dedit.
Me licet et Thamyrae cantoris fata sequantur,
Nunquam ad formosas, invide, caecus ero.
Sed, tibi si exiles videor tenuatus in artus,
Falleris: haud unquam est culta labore Venus.
Percontere licet: saepe est experta puella
Officium totâ nocte valere meum.

Juppiter Alcmenae geminas requieverat Arctos,
Et coelum noctù bis sine rege fuit.
Nec tamen idcirco languens ad fulmina venit.
Nullus amor vires eripit ipse suas.
Quid? cùm e complexu Briseidos iret Achilles,
Num fugêre minùs Thessala tela Phryges?
Quid? ferus Andromachae lecto cùm surgeret Hector,
Bella Mycenaeae non timuere rates?
Ille vel hic classes poterat, vel perdere muros.
Hic ego Pelides, hic ferus Hector ego.
Adspice uti coelo modò sol, modò luna ministret:
Sic etiam nobis una puella parum est.
Altera me cupidis teneat foveatque lacertis;
Altera, si quando non sinit esse locum.
Aut, si fortè irata meo sit facta ministro,
Ut sciât esse aliam, quae velit esse mea.
Nam meliùs duo defendunt retinacula navem,
Tutiùs et geminos anxia mater alit.
Aut si es dura, nega: sin es non dura, venito.
Quid juvat in nullo pondere verba loqui?

Hic unus dolor est ex omnibus acer amanti,
Speranti subitò si qua venire negat.
Quanta illum toto versant suspiria lecto,
Cùm recipi, quem non noverit, illa vetat?
Et rursum puerum quaerendo audita fatigat,
Quem, quae scire timet, dicere plura jubet.
Cui fuit indocto fugienda haec semita vulgi,
Ipsa petita lacu nunc mihi dulcis aqua est.
Ingenuus quisquam alterius dat munera servo,
Ut promissa suae verba ferat dominae?
Et quaerit toties, Quaenam nunc porticus illam
Integit? et, Campo quo mòvet illa pedes?
Deinde ubi pertuleris, quos dicit fama, labores
Herculis, ut scribat, Muneris ecquid habes?
Et modò pavonis caudae flabella superbi,
Et manibus durâ frigus habere pilâ:
Et cupit iratum talos me poscere eburnos,
Quaeque nitent Sacrâ vilia dona viâ.
Ah peream, si me ista movent dispendia; verùm
Fallaci dominae jam pudet esse jocum.

Cernere uti possis vultum custodis avari,
Captus et immundâ saepe latere casâ,
Quàm carè semel in toto nox vertitur anno?
Ah pereant, si quos janua clausa juvat.
Contrà, rejecto quae libera vadit amictu,
Custodum et nullo septa timore, placet.
Cui saepe immundo Sacra conteritur via socco,
Nec sinit esse moram, si quis adire velit.
Differet haec nunquam, nec poscet garrula, quae te
Adstrictus ploret saepe dedisse pater.
Nec dicet, Timeo, propera jam surgere, quaeso:
Infelix, hodie vir mihi rure venit.
Et quas Euphrates, et quas mihi misit Orontes,
Me capiant: nolim furta pudica tori.
Libertas quoniam nulli jam restat amanti,
Nullus liber erit, si quis amare volet.
Tu loqueris, cùm sis jam noto fabula libro,
Et tua sit toto Cynthia lecta foro?
Cui non his verbis adspergat tempora surdo
Aut pudor ingenuus, aut reticendus amor?
Quòd si tam facilis spiraret Cynthia nobis,
Non ego nequitiae dicerer esse caput.

Nec sic per tôtam infamis traducerer urbem:
Urerer et quàmvis nomine, verba darem.
Quare ne tibi sit mirum me quaerere viles.
Parciùs infamant: num tibi causa levis?

ELEGIA XIX.

Hoc erat in primis quòd me gaudere jubebas?
Tam te formosam non pudet esse levem?
Una aut altera nox nondum est in amore peracta,
Et dicor lecto jam gravis esse tuo.
Me modò laudabas, et carmina nostra legebas.
Ille tuus pennas tam citò vertit amor?
Contendat mecum ingenio, contendat et arte,
In primis unâ discat amare domo:
Si libitum tibi erit, Lernaeas pugnet ad hydras,
Et tibi ab Hesperio mala dracone ferat:
Tetra venena libens, et naufragus ebibat undas,
Et nunquam pro te deneget esse miser:
(Quos utinam in nobis, vita, experiare labores)
Jam tibi de timidis iste protervus erit,

Qui nunc se in tumidum jactando venit honorem:
  Dissidium vobis proximus annus erit.
Dura est, quae multis simulatum fingit amorem,
  Et se plus uni si qua parare potest.
At me non aetas mutabit tota Sibyllae,
  Non labor Alcidae, non niger ille dies.
Tu mea compones, et dices, Ossa, Properti,
  Haec tua sunt: heu heu, tu mihi certus eras.
Certus eras heu heu: quàmvis nec sanguine avito
  Nobilis, et quàmvis non ita dives eras.
Nil ego non patiar: nunquam me injuria mutat:
  Ferre ego formosam nullum onus esse puto.
Credo ego, non paucos istâ periisse figurâ:
  Credo ego, sed multos non habuisse fidem.
Parvo dilexit spatio Minoida Theseus,
  Phyllida Demophoon, hospes uterque malus.
Jam tibi Jasoniâ nota est Medea carinâ,
  Et modò servato sola relicta viro.
Noli nobilibus, noli conferre beatis.
  Vix venit, extremo qui legat ossa die.
Ii tibi nos erimus: sed tu potiùs, precor, ut me
  Demissis plangas pectore nuda comis.

Unica nata meo pulcherrima cura dolori,
Excludit quoniam sors mea, saepe venis.
Ista meis fiet notissima forma libellis:
Calve, tuâ veniâ; pace, Catulle, tuâ.
Miles depositis annosus secubat armis,
Grandaevique negant ducere aratra boves:
Putris et in vacuâ requiescit navis arenâ,
Et vetus in templo bellica parma vacat.
At me ab amore tuo deducet nulla senectus,
Sive ego Tithonus, sive ego Nestor ero.
Et si secla forent antiquis grata puellis,
Essem ego, quod nunc tu: tempore vincor ego.
Non tamen ista meos mutabunt secula mores.
Unusquisque suâ noverit ire viâ.
Nonne fuit satius duro servire tyranno?
Et gemere in tauro, saeve Perille, tuo?
Gorgonis et satius fuit obdurescere vultu?
Caucasias etiam si pateremur aves?
Sed tamen obsistam: teritur robigine mucro
Ferreus, et parvo saepe liquore silex.
At nullo dominae teritur sub limine amor, qui
Restat, et immeritâ sustinet aure minas.
Ultro contemtus rogat, et peccâsse fatetur
Laesus, et invitis ipse redit pedibus.

Tu quoque, qui pleno fastus adsumis amore,
Credule, nulla diu femina pondus habet.
An quisquam in mediis persolvit vota procellis,
Cùm saepe in portu fracta carina natet?
Aut priùs infecto deposcit praemia cursu,
Septima quàm metam triverit antè rota?
Mendaces ludunt flatus in amore secundo.
Si qua venit serò, magna ruina venit.
Tu tamen interea, quàmvis te diligat illa,
In tacito cohibe gaudia clausa sinu.
Namque in amore suo semper sua maxima cuique
Nescio quo pacto verba nocere solent.
Quàmvis te persaepe vocet, semel ire memento.
Invidiam quod habet, non solet esse diu.
At vos, qui officia in multos revocatis amores,
Quantum sic cruciat lumina vestra dolor:
Vidistis pleno teneram candore puellam;
Vidistis fusco: ducit uterque color.
Vidistis quandam Argivâ prodire figurâ:
Vidistis nostras: utraque forma rapit.
Illaque plebejo, vel sit sandicis amictu:
Haec atque illa mali vulneris una via est.
Cùm satis una tuis insomnia portet ocellis,
Una sit et cuivis femina multa mala.

ELEGIA XX.

Vidi ego te in somnis fractâ, mea vita, carinâ
 Ionio lassas ducere rore manus;
Et quaecunque in me fueras mentita, fateri;
 Nec jam humore graves tollere posse comas:
Qualem purpureis agitatam fluctibus Hellen,
 Aurea quam molli tergore vexit ovis.
Quàm timui, ne fortè tuum mare nomen haberet,
 Atque tuâ labens navita fleret aquâ!
Quae tum ego Neptuno, quae tum cum Castore fratri,
 Quaeque tibi excepi tum, Dea Leucothee?
At tu, vix primas extollens gurgite palmas,
 Saepe meum nomen jam peritura vocas.
Quòd si fortè tuos vidisset Glaucus ocellos,
 Esses Ionii facta puella maris.
Et tibi prae invidiâ Nereides increpitarent,
 Candida Nesaee, caerula Cymothoë.
Sed tibi subsidium delphinum currere vidi,
 Qui, puto, Arioniam vexerat antè lyram.

Jamque ego conabar summo me mittere saxo,
Cùm mihi discussit talia visa metus.
Nunc admirentur, quòd tam mihi pulchra puella
Serviat, et totâ dicar in urbe potens.
Non, si Cambysae redeant, et flumina Croesi,
Dicat: De nostro surge, poeta, toro.
Nam mea cùm recitat, dicit se odisse beatos.
Carmina tam sanctè nulla puella colit.
Multùm in amore fides, multùm constantia prodest.
Qui dare multa potest, multa et amare potest.
Seu mare per longum mea cogitet ire puella,
Hanc sequar, et fidos una aget aura duos.
Unum litus erit sopitis, unaque tecto
Arbor, et ex unâ saepe bibemus aquâ.
Et tabula una duos poterit componere amantes,
Prora cubile mihi, seu mihi puppis erit.
Omnia perpetiar; saevus licet urgeat Eurus,
Velaque in incertum frigidus Auster agat.
Quicunque et venti miserum vexâstis Ulixen,
Et Danaûm Euboico litore mille rates.

Et qui movistis duo litora, cùm rudis Argus
Dux erat ignoto missa columba mari.
Illa meis tantùm non usquam desit ocellis,
Incendat navem Juppiter ipse licet.
Certe iisdem nudi pariter jactabimur oris.
Me licet unda ferat, te modò terra tegat.
Sed non Neptunus tanto crudelis amori,
Neptunus fratri par in amore Jovi.
Testis Amymone, latices cùm ferret in arvis,
Compressa, et Lernae pulsa tridente palus.
Jam Deus amplexu votum persolvit: at illi
Aurea divinas urna profudit aquas.
Crudelem et Boream rapta Orithyia negabit.
Hic Deus et terras et maria alta domat.
Crede mihi, nobis mitescet Scylla, nec unquam
Alternas removet vasta Charybdis aquas.
Ipsaque sidera erunt nullis obscura tenebris:
Purus et Orion, purus et Hoedus erit.
Quòd mihi si ponenda tuo sit corpore vita,
Exitus hic nobis non inhonestus erit.
At vos incertam, mortales, funeris horam
Quaeritis, et quâ sit mors aditura viâ:

Quaeritis et coelo Phoenicum inventa sereno,
Quae sit stella homini commoda, quaeque mala:
Seu pedibus Parthos sequimur, seu classe Britannos,
Et maris et terrae caeca pericla viae.
Rursus et objectum fletis capiti esse tumultum,
Cùm Mavors dubias miscet utrinque manus:
Praeterea domibus flammam, domibusque ruinam;
Neu subeant labris pocula nigra tuis.
Solus amans novit, quando periturus, et a quâ
Morte: neque hic Boreae flabra, neque arma timet.
Jam licet et Stygiâ sedeat sub arundine remex,
Cernat et infernae tristia vela ratis:
Si modò clamantis revocaverit aura puellae,
Concessum nullâ lege redibit iter.

ELEGIA XXI.

Juppiter, adfectae tandem miserere puellae:
Tam formosa tuum mortua crimen erit.

Hoc tibi vel poterit conjux ignoscere Juno.
Frangitur et Juno, si qua puella perit.
Venit enim tempus, quo torridus aestuat aër,
Incipit et sicco fervere terra Cane.
Sed non tam ardoris culpa est, neque crimina coeli;
Quàm toties sanctos non habuisse Deos.
Hoc perdit miseras, hoc perdidit antè puellas:
Quidquid jurârunt, ventus et unda rapit.
Num sibi collatam doluit Venus? illa peraequè
Prae se formosis invidiosa Dea est.
An contemta tibi Junonis templa Pelasgae?
Palladis aut oculos ausa negare bonos?
Semper, formosae, non nôstis parcere verbis.
Hoc tibi lingua nocens, hoc tibi forma dedit.
Sed tibi, vexatae per multa pericula vitae,
Extremo veniet mollior hora die.
Io versa caput primos mugiverat annos:
Nunc Dea, quae Nili flumina vacca bibit.
Ino etiam primâ terras aetate vagata est:
Hanc miser implorat navita Leucotheen.
Andromede monstris fuerat devota marinis:
Haec eadem Persei nobilis uxor erat.
Callisto Arcadios erraverat ursa per agros:
Haec nocturnâ suo sidere vela regit.

Quòd si fortè tibi properârint fata quietem,
Illa sepulturae fata beata tuae;
Narrabis Semelae, quo sis formosa periclo:
Credet et illa suo docta puella malo.
Et tibi Maeonias inter Heroidas omnes
Primus erit, nullâ non tribuente, locus.
Nunc, utcunque potes, fato gere saucia morem.
Et Deus, et durus vertitur ipse dies.
Deficiunt magico torti sub carmine rhombi,
Et tacet exstincto laurus adusta foco.
Et jam Luna negat toties descendere coelo;
Nigraque funestum concinit omen avis.
Una ratis fati nostros portabit amores
Caerula ad infernos velificata lacus.
Si non unius, quaeso, miserere duorum:
Vivam, si vivet: si cadet illa, cadam.
Pro quibus optatis sacro me carmine damno:
Scribam ego, PER MAGNUM SALVA PUELLA JOVEM.
Ante tuosque pedes illa ipsa adoperta sedebit,
Narrabitque sedens longa pericla sua.
Haec tua, Persephone, maneat clementia; nec tu,
Persephones conjux, saevior esse velis.
Sunt apud infernos tot millia formosarum:
Pulchra sit in superis, si licet, una locis.

Vobiscum Antiope, vobiscum candida Tyro,
Vobiscum Europe, nec proba Pasiphaë:
Et quot Iona tulit, vetus et quot Achaia formas,
Et Thebae, et Priami diruta regna senis:
Et quaecunque erat in numero Romana puella,
Occidit. Has omnes ignis avarus habet.
Nec forma aeternum, aut cuiquam est fortuna perennis.
Longiùs, aut propiùs, mors sua quemque manet.
Tu quoniam es, mea lux, magno demissa periclo,
Munera Dianae debita redde choros.
Redde etiam excubias Divae nunc, antè juvencae:
Votivas noctes et mihi solve decem.

ELEGIA XXII.

Hesternâ, mea lux, cùm potus nocte vagarer,
Nec me servorum duceret ulla manus;
Obvia nescio quot pueri mihi turba minuta
Venerat: (hos vetuit me numerare timor)

Quorum alii faculas, alii retinere sagittas,
Pars etiam visa est vincla parare mihi.
Sed nudi fuerant. Quorum lascivior unus,
Arripite hunc, inquit: nam bene nôstis eum.
Hic erat: hunc mulier nobis irata locavit.
Dixit, et in collo jam mihi nodus erat.
Hîc alter jubet in medium propellere: et alter,
Intereat, qui nos non putat esse Deos.
Haec te non meritum totas exspectat in horas:
At tu nescio quas quaeris, inepte, fores.
Quae cùm Sidoniae nocturna ligamina mitrae
Solverit, atque oculos moverit illa graves;
Adflabunt tibi non Arabum de gramine odores,
Sed quos ipse suis fecit Amor manibus.
Parcite jam, fratres: jam certos spondet amores:
Et jam ad mandatam venimus ecce domum.
Atque ita mî injecto dixerunt rursus amictu,
I nunc, et noctes disce manere domi.
Manè erat, et volui, si sola quiesceret illa,
Visere: at in lecto Cynthia sola fuit.
Obstupui: non illa mihi formosior unquam
Visa, neque ostrinâ cùm fuit in tunicâ.

Ibat et hinc castae narratum somnia Vestae,
Neu sibi, neve mihi quae nocitura forent.
Talis visa mihi somno demissa recenti.
Heu quantum per se candida forma valet!
Quò tu matutinus, ait, speculator amicae?
Me similem vestris moribus esse putas?
Non ego tam facilis: sat erit mihi cognitus unus,
Vel tu, vel si quis verior esse potest.
Adparent non ulla toro vestigia presso,
Signa voluptatis; nec jacuisse duos.
Adspice, ut in toto nullus mihi corpore surgat
Spiritus, admisso notus adulterio.
Dixit, et oppositâ propellens suavia dextrâ,
Prosilit in laxâ nixa pedem soleâ.
Sic ego tam sancti custos excludor amoris.
Ex illo felix nox mihi nulla fuit.

ELEGIA XXIII.

Quaeris, cur veniam tibi tardior? aurea Phoebi
Porticus a magno Caesare aperta fuit.
Tota erat in speciem Poenis digesta columnis:
Inter quas Danai femina turba senis.

Hîc equidem Phoebo visus mihi pulchrior ipso
Marmoreus tacitâ carmen hiare lyrâ.
Atque aram circum steterant armenta Myronis
Quatuor artificis vivida signa boves.
Tum medium Clario surgebat marmore templum,
Et patriâ Phoebo carius Ortygiâ.
Auro solis erat supra fastigia currus,
Et valvae, Libyci nobile dentis opus.
Altera dejectos Parnassi vertice Gallos,
Altera moerebat funera Tantalidos.
Deinde inter matrem Deus ipse, interque sororem,
Pythius in longâ carmina veste sonat.
Illic adspicias scopulis haerere sorores,
Et canere antiqui dulcia furta Jovis:
Ut Semele est combustus, ut est deperditus Io:
Denique ut ad Trojae tecta volârit avis.
Qui videt, is peccat: qui non et viderit, ergo
Non cupiet: facti crimina lumen habet.
Quòd si nemo exstat, qui vicerit alitis arma,
Communis culpae cur reus unus agor?
Unâ contentum pudeat me vivere amicâ?
Hoc si crimen erit, crimen amoris erit.
Mî nemo objiciat, libeat tibi, Cynthia, mecum
Roscida muscosis antra tenere jugis.

Nec tu Virginibus reverentia moveris ora:
Hic quoque non nescit, quid sit amare, chorus.
Si tamen Oeagri quaedam compressa figurâ
Bistoniis olim rupibus accubuit.
Hîc ubi me primâ statuent in parte choreae,
Et medius tectâ cuspide Bacchus erit:
Tum capiti sacros patiar pendere corymbos;
Nam sine te nostrum non valet ingenium.
Hoc utinam spatiere loco, quodcunque vacabis,
Cynthia: sed tibi me credere turba vetat;
Cùm videt accensis devotam currere taedis
In nemus, et Triviae lumina ferre Deae.
Nam quid Praenestis dubias, o Cynthia, sortes?
Quid petis Aeaei moenia Telegoni?
Curve te in Herculeum deportant esseda Tibur?
Appia cur toties te via ducit anum?
Scilicet umbrosis sordèt Pompeja columnis
Porticus aulaeis nobilis Attalicis;
Et creber platanis pariter surgentibus ordo,
Flumina sopito quaeque Marone cadunt;
Et leviter Nymphis totâ crepitantibus urbe,
Cùm subitò Triton ore recondit aquam.
Falleris: ista tui furtum via monstrat amoris.
Non urbem, demens, lumina nostra fugis.

Quò fugis, ah demens? nulla est fuga. Tu licet usque
Ad Tanain fugias, usque sequetur Amor.
Non, si Pegaseo vecteris in aëra dorso;
Nec, tibi si Persei moverit ala pedes:
Vel, si te sectae rapiant talaribus aurae:
Nil tibi Mercurii proderit alta via.
Instat semper Amor supra caput; instat amanti,
Et gravis ipse super liberà colla sedet.
Excubat ille acer custos, et tollere nusquam
Te patietur humo lumina capta semel.
Et jam si pecces, Deus exorabilis ille est,
Si modò praesentes viderit esse preces.
Num jam, dura, paras Phrygias nunc ire per undas,
Et petere Hyrcani litora nota maris?
Spargere et missa communes caede penates,
Et ferre ad patrios praemia dira lares?
Nil agis: insidias in me componis inanes:
Tendis iners docto retia nota mihi.
Sed de me minus est: famae jactura pudicae
Tanta tibi miserae, quanta mereris, erit.
Nuper enim de te nostras me laedit ad aures
Rumor, et in totâ non bonus urbe fuit.
Sed te non debes inimicae credere linguae:
Semper formosis fabula poena fuit.

Non tua deprenso damnata est fama veneno.
  Testis eris puras, Phoebe, videre manus.
Sin autem longo nox una aut altera lusu
  Consumta est, non me crimina parva movent.
Ista senes licet accusent convivia duri;
  Nos modò propositum, vitae, teramus iter.
Illorum antiquis onerentur legibus aures:
  Hic locus est, in quo tibia docta sones;
Quae non jure vado Maeandri jacta natâsti,
  Turpia cùm faceret Palladis ora tumor.
Tyndaris externo patriam mutavit amore,
  Et sine decreto viva reducta domum.
Ipsa Venus, quàmvis corrupta libidine Martis,
  Num minùs in coelo semper honesta fuit?
Quàmvis Ida Parim pastorem dicat amâsse,
  Atque intèr pecudes accubuisse Deam:
Hoc et Hamadryadum spectavit turba sororum,
  Silenique senes, et pater ipse chori.
Cum quibus Idaeo legisti poma sub antro,
  Suppositâ excipiens, Nai, caduca manu.
An quisquam in tanto stuprorum examine quaerit,
  Cur haec tam dives? quis dedit? unde dedit?

O nimiùm nostro felicem tempore Romam,
Si contra mores una puella facit?
Haec eadem ante illam impunè et Lesbia fecit.
Quae sequitur, certè est invidiosa minùs.
Qui quaerit Tatios veteres, durasque Sabinas,
Hic posuit nostrâ nuper in urbe pedem.
Tu priùs et fluctus poteris siccare marinos,
Altaque mortali deligere astra manu,
Quàm facere ut nostrae nolint peccare puellae.
Hic mos Saturno regna tenente fuit:
Et cùm Deucalionis aquae fluxere per orbem,
Et post antiquas Deucalionis aquas.
Dic mihi, quis potuit lectum servare pudicum?
Quae Dea cum solo vivere sola Deo?
Uxorem quondam magni Minoïs, ut ajunt,
Corrupit torvi candida forma bovis.
Nec minùs aerato Danaë circumdata muro,
Non potuit magno casta negare Jovi.
Quòd si tu Grajas, seu sis imitata Latinas:
Semper vive meo libera judicio.

ELEGIA XXIV.

Tristia jam redeunt iterum solemnia nobis:
Cynthia jam noctes est operata decem.
Atque utinam Nilo pereat quae sacra tepente
Misit matronis Inachis Ausoniis.
Quae Dea tam cupidos toties divisit amantes,
Quaecunque illa fuit, semper amara fuit.
Tu certè Jovis occultis in amoribus, Io,
Sensisti, multas quid sit inire vias;
Cùm te jussit habere puellam cornua Juno,
Et pecoris duro perdere verba sono.
Ah quoties quernis laesisti frondibus ora:
Mansisti stabulis abdita pasta tuis.
An, quoniam agrestem detraxit ab ore figuram
Juppiter, idcirco facta superba Dea es?
An tibi non satis est fuscis Aegyptus alumnis?
Cur tibi tam longâ Roma petita viâ?
Quidve tibi prodest viduas dormire puellas?
Sed tibi, crede mihi, cornua rursus erunt.
Aut nos e nostrâ te, saeva, fugabimus urbe:
Cum Tiberi Nilo gratia nulla fuit.

At tu, quae nostro nimiùm placata dolore es,
Noctibus his vacui ter faciamus iter.
Non audis, et verba sinis mea ludere; cùm jam
Flectant Icarii sidera tarda boves.
Lenta bibis: mediae nequeunt te frangere noctes.
An nondum est talos mittere lassa manus?
Ah pereat, quicunque meracas reperit uvas,
Corrupitque bonas nectare primus aquas.
Icare, Cecropiis meritò jugulate colonis,
Pampineus, nôsti, quàm sit amarus odor.
Tu quoque, o Eurytion, vino, Centaure, perîsti:
Nec non Ismario tu, Polypheme, mero.
Vino forma perit, vino corrumpitur aetas;
Vino saepe suum nescit amica virum.
Me miserum, ut multo nihil est mutata Lyaeo!
Jam bibe: formosa es: nil tibi vina nocent.
Cùm tua praependent demissae in pocula sertae,
Et mea deductâ carmina voce legis;
Largiùs effuso madeat tibi mensa Falerno,
Spumet et aurato molliùs in calice.
Nulla tamen lecto recipit se sola libenter.
Est quiddam, quod vos quaerere cogat Amor.

Semper in absentes felicior aestus amantes.
Elevat adsiduos copia longa viros.

ELEGIA XXV.

Cur quisquam faciem dominae jam credat Amori?
Sic erepta mihi penè puella mea est.
Expertus dico, nemo est in amore fidelis.
Formosam raró non sibi quisque petit.
Polluit ille Deus cognatos, solvit amicos,
Et bene concordes tristia ad arma vocat.
Hospes in hospitium Menelao venit adulter.
Colchis et ignotum nonne secuta virum est?
Lynceu, tune meam potuisti tangere curam?
Perfide, nonne tuae tunc cecidere manus?
Quid si non constans illa et tam certa fuisset?
Posses in tanto vivere flagitio?
Tu mihi vel ferro pectus, vel perde veneno:
A dominâ tantùm te modò tolle meâ.
Te socium vitae, te corporis esse licebit,
Te dominum admitto rebus, amice, meis.

Lecto te solùm, lecto te deprecor uno.
  Rivalem possum non ego ferre Jovem.
Ipse meas solus, quòd nil est, aemulor umbras,
  Stultus, quòd stulto saepe timore tremo.
Una tamen causa est, quâ crimina tanta remitto,
  Errabant multo quòd tua verba mero.
Sed nunquam vitae fallet me ruga severae.
  Omnes jam nôrunt, quàm sit amare bonum.
Lynceus ipse meus seros insanit amores.
  Solùm te nostros laetor adire Deos.
Quid tua Socraticis tibi nunc sapientia libris
  Proderit? aut rerum dicere posse vias?
Aut quid Cretaei tibi prosunt carmina lecta?
  Nil juvat in magno vester amore senex.
Tu satiùs Musis meliorem imitere Philétam,
  Et non inflati somnia Callimachi.
Non rursus licet Aetoli referas Acheloï
  Luxerit ut magno fractus amore liquor.
Atque etiam ut Phrygio fallax Maeandria campo
  Errat, et ipsa suas decipit unda vias.
Qualis et Adrasti fuerit vocalis Arion,
  Tristia ad Archemori funera victor equus.
Amphiaraeae nil prosunt fata quadrigae,
  Aut Capanei magno grata ruina Jovi.

Desine et Aeschyleo componere verba cothurno,
Desine, et ad molles membra resolve choros.
Incipe jam angusto versus includere torno;
Inque tuos ignes, dure poëta, veni.
Tu non Antimacho, non tutior ibis Homero.
Despicit et magnos recta puella Deos.
Sed non antè gravi taurus succumbit aratro,
Cornua quàm validis haeserit in laqueis.
Nec tu tam duros per te patieris amores.
Trux tamen a nobis antè domandus eris.
Harum nulla solet rationem quaerere mundi,
Nec cur fraternis Luna laboret equis:
Nec si post Stygias aliquid restabit ad undas,
Nec si consultò fulmina missa tonent.
Adspice me, cui parva domi fortuna relicta est,
Nullus et antiquo Marte triumphus avi:
Ut regnem mixtas inter conviva puellas
Hoc, ego quo tibi nunc elevor, ingenio.
Me juvet hesternis positum languere corollis,
Quem tetigit jactu certus ad ossa Deus:
Actia Virgilium custodis litora Phoebi,
Caesaris et fortes dicere posse rates:
Qui nunc Aeneae Trojani suscitat arma;
Jactaque Lavinis moenia litoribus.

Cedite Romani scriptores, cedite Graji.
  Nescio quid majus nascitur Iliade.
Tu canis umbrosi subter pineta Galesi
  Thyrsin, et attritis Daphnin arundinibus:
Utque decem possint corrumpere mala puellam,
  Missus et impressis hoedus ab uberibus.
Felix, qui viles pomis mercaris amores,
  Huic licet ingratae Tityrus ipse canat.
Felix, intactum Corydon qui tentat Alexin
  Agricolae domini carpere delicias.
Quàmvis ille suam lassus requiescat avenam,
  Laudatur faciles inter Hamadryadas.
Tu canis Ascraei veteris praecepta poëtae,
  Quo seges in campo, quo viret uva jugo.
Tale facis carmen doctâ testudine, quale
  Cynthius impositis temperat articulis.
Non tamen haec ulli venient ingrata legenti,
  Sive in amore rudis, sive peritus erit.
Nec minor his animis, nec se minor ore canorus
  Anseris indocto carmine cessit olor.
Haec quoque perfecto ludebat Iasone Varro,
  Varro Leucadiae maxima flamma suae.
Haec quoque lascivi cántârunt scripta Catulli,
  Lesbia queis ipsâ notior est Helenâ.

Haec etiam docti confessa est pagina Calvi,
Cùm caneret miserae funera Quintiliae.
Et modò formosâ qui multa Lycoride Gallus
Mortuus infernâ vulnera lavit aquâ.
Cynthia quin etiam versu laudata Propertî,
Hos inter si me ponere Fama volet.

SEX. AUREL. PROPERTII

LIBER TERTIUS.

ELEGIA I.

Callimachi manes, et Coi sacra Philetae,
In vestrum, quaeso, me sinite ire nemus.
Primus ego ingredior puro de fonte sacerdos
Itala per Grajos orgia ferre choros.
Dicite, quo pariter carmen tenuâstis in antro,
Quove pede ingressi, quamve bibistis aquam.
Ah valeat, Phoebum quicunque moratur in armis.
Exactus tenui pumice versus eat:
Quo me Fama levat terrâ sublimis, et a me
Nata coronatis Musa triumphat equis,

Et mecum in curru parvi vectantur Amores,
Scriptorumque meas turba secuta rotas.
Quid frustra missis in me certatis habenis?
Non datur ad Musas currere lata via.
Multi, Roma, tuas laudes annalibus addent,
Qui finem imperii Bactra futura canent.
Sed, quod pace legas, opus hoc de monte Sororum
Detulit intactâ pagina nostra viâ.
Mollia, Pegasides, vestro date serta poëtae:
Non faciet capiti dura corona meo.
At mihi, quod vivo detraxerit invida turba,
Post obitum duplici foenore reddet honos.
Omnia post obitum fingit majora vetustas:
Majus ab exsequiis nomen in ora venit.
Nam quis equo pulsas abiegno nosceret arces?
Fluminaque Haemonio cominus îsse viro?
Idaeum Simoënta Jovis cunabula parvi?
Hectora ter campos, ter maculâsse rotas?
Deiphobumque, Helenumque, et Pulydamanta sine armis?
Qualemcunque Parin vix sua nôsset humus.
Exiguo sermone fores nunc, Ilion, et tu
Troja, bis Oetaei numine capta Dei.

Nec non ille tui casus memorator Homerus
 Posteritate suum crescere sentit opus.
Meque inter seros laudabit Roma nepotes.
 Illum post cineres auguror ipse diem.
Ne mea contemto lapis indicet ossa sepulcro,
 Provisum est, Lycio vota probante Deo.
Carminis interea nostri, redeamus in orbem,
 Gaudeat ut solito tacta puella sono.
Orpheu, te duxisse feras, et concita dicunt
 Flumina Threiciâ sustinuisse lyrâ.
Saxa Cithaeronis Thebas agitata per artem
 Sponte suâ in muri membra coîsse ferunt.
Quin etiam, Polypheme, ferâ Galatea sub Aetnâ
 Ad tua rorantes carmina flexit equos.
Miremur, nobis et Baccho et Apolline dextro,
 Turba puellarum si mea verba colit?
Quòd non Taenariis domus est mihi fulta columnis,
 Nec camera auratas inter eburna trabes;
Nec mea Phaeacas aequant pomaria silvas;
 Non operosa rigat Marcius antra liquor:
At Musae comites, et carmina cara legenti,
 Et defessa choris Calliopea meis.
Fortunata meo si qua es celebrata libello,
 Carmina erunt formae tot monumenta tuae.

Nam neque Pyramidum sumtus ad sidera ducti,
Nec Jovis Elaei coelum imitata domus,
Nec Mausolei dives fortuna sepulcri
Mortis ab extremâ conditione vacant.
Aut illis flamma, aut imber subducet honores;
Annorum aut ictu pondera victa ruent.
At non ingenio quaesitum nomen ab aevo
Excidet: ingenio stat sine morte decus.

ELEGIA II.

Visus eram, molli recubans Heliconis in umbrâ,
Bellerophontei quâ fluit humor equi,
Reges, Alba, tuos, et regum facta tuorum,
Tantum operis nervis hiscere posse meis:
Parvaque tammagnis admôram fontibus ora,
Unde pater sitiens Ennius antè bibit,
Et cecinit Curios fratres, et Horatia pila,
Regiaque Aemiliâ vecta tropaea rate;
Victricesque moras Fabii, pugnamque sinistram
Cannensem, et versos ad pia vota Deos;
Hannibalemque Lares Romanâ sede fugantes,
Anseris et tutum voce fuisse Jovem.
Cùm me Castaliâ speculans ex arbore Phoebus
Sic ait, auratâ nixus ad antra lyrâ:

Quid tibi cum tali, demens, est flumine? quis te
  Carminis heroi tangere jussit opus?
Non hinc ulla tibi speranda est fama, Properti.
  Mollia sunt parvis prata terenda rotis,
Ut tuus in scamno jactetur saepe libellus,
  Quem legat exspectans sola puella virum.
Cur tua praescriptos evecta est pagina gyros?
  Non est ingenii cymba gravanda tui.
Alter remus aquas, alter tibi radat arenas;
  Tutus eris: medio maxima turba mari est.
Dixerat, et plectro sedem mihi monstrat eburno,
  Quâ nova muscoso semita facta solo.
Hîc erat adfixis viridis spelunca lapillis,
  Pendebantque cavis tympana pumicibus.
Ergo Musarum, et Sileni patris imago
  Fictilis, et calami, Pan Tegeaee, tui.
Et Veneris dominae volucres, mea turba, columbae
  Tingunt Gorgoneo Punica rostra lacu.
Diversaeque novem sortitae rura puellae
  Exercent teneras in sua dona manus.
Haec hederas legit in thyrsos, haec carmina nervis
  Aptat; at illa manu texit utrâque rosam.
E quarum numero me contigit una sororum:
  Ut reor a facie, Calliopea fuit.

Contentus niveis semper vectabere cycnis,
Nec te fortis equi ducet ad arma sonus.
Nil tibi sit rauco praetoria classica cornu
Flare, nec Aonium cingere Marte nemus:
Aut quibus in campis Mariano proelia signo
Stent, et Teutonicas Roma refringat opes:
Barbarus aut Suevo perfusus sanguine Rhenus
Saucia moerenti corpora vectet aquâ.
Quippe coronatos alienum ad limen amantes,
Nocturnaeque canes ebria signa fugae.
Ut per te clausas sciat excantare puellas,
Qui volet austeros arte ferire viros.
Talia Calliope, lymphisque a fonte petitis,
Ora Philetéâ nostra rigavit aquâ.

ELEGIA III.

Arma Deus Caesar dites meditatur ad Indos,
Et freta gemmiferi findere classe maris.
Magna viae merces: parat ultima terra triumphos.
Tigris et Euphrates sub tua jura fluent.
Seres et Ausoniis venient provincia virgis:
Adsuescent Latio Partha tropaea Jovi.

Ite, agite, expertae bello date lintea prorae,
Et solitum armigeri ducite munus equi.
Omnia fausta cano. Crassos, cladesque piate:
Ite, et Romanae consulite historiae.
Mars pater, et sacraé fatalia lumina Vestae,
Ante meos obitus sit, precor, illa dies,
Quâ videam spoliis onerato Caesaris axe
Ad vulgi plausus saepe resistere equos;
Inque sinu carae nixus spectare puellae
Incipiam, et titulis oppida capta legam;
Tela fugacis equi, et braccati militis arcus,
Et subter captos arma sedere Duces.
Ipsa tuam serva prolem, Venus: hoc sit in aevum,
Cernis ab Aeneâ quod superesse caput.
Praeda sit haec illis, quorum meruere labores:
Mî sat erit Sacrâ plaudere posse viâ.
Pacis Amor Deus est, pacem veneramur amantes.
Stant mihi cum dominâ proelia dura meâ.
Non tamen inviso pectus mihi carpitur auro,
Nec bibit e gemmâ divite nostra sitis:
Nec mihi mille jugis Campania pinguis aratur;
Nec miser aera paro clade, Corinthe, tuâ.

O prima infelix fingenti terra Prometheo:
Ille parum cauti pectoris egit opus:
Corpora disponens, mentem non vidit in arte.
Recta animi primùm debuit esse via.
Nunc maris in tantum vento jactamur, et hostem
Quaerimus, atque armis nectimus arma nova.
Haud ullas portabis opes Acherontis ad undas:
Nudus ab infernâ, stulte, vehêre rate.
Victor cum victis pariter miscebimur Indis.
Consule cum Mario, capte Jugurtha, sedes.
Lydus Dulichio non distat Croesus ab Iro.
Optima mors, parcâ quae venit apta die.
Me juvat in primâ coluisse Helicona juventâ,
Musarumque choris implicuisse manus.
Me juvat et multo mentem vincire Lyaeo,
Et caput in vernâ semper habere rosâ.
Atque ubi jam Venerem gravis interceperit aetas,
Sparserit et nigras alba senecta comas:
Tum mihi Naturae libeat perdiscere mores;
Quis Deus hanc mundi temperet arte domum:
Quâ venit exoriens, quâ deficit; unde coactis
Cornibus in plenum menstrua Luna redit:

Unde salo superant venti: quid flamine captet
Eurus: et in nubes unde perennis aqua:
Si ventura dies, mundi quae subruat arces:
Purpureus pluvias cur bibit arcus aquas:
Aut cur Perrhaebi tremuere cacumina Pindi,
Solis et atratis luxerit orbis equis:
Cur serus versare boves, et plaustra Bootes:
Pleiadum spisso cur coit imbre chorus:
Curve suos fines altum non exeat aequor,
Plenus et in partes quatuor annus eat:
Sub terris si jura Deûm, et tormenta Gigantum:
Tisiphones atro si furit angue caput:
Aut Alcmaeoniae furiae, aut jejunia Phinei;
Num rota, num scopuli, num sitis inter aquas:
Num tribus infernum custodit faucibus antrum
Cerberus, et Tityo jugera pauca novem:
An ficta in miseras descendit fabula gentes,
Et timor haud ultra, quàm rogus, esse potest.
Exitus hic vitae superet mihi. Vos, quibus arma
Grata magis, Crassi signa referte domum.

ELEGIA IV.

Dic mihi de nostrâ, quae sentis, vera puellâ:
Sic tibi sint dominae, Lygdame, demta juga.
Num me laetitiâ tumefactum fallis inani,
Haec referens, quae me credere velle putas?
Omnis enim debet sine vanis esse relator,
Majoremque metu servus habere fidem.
Nunc mihi, si qua tenes, ab origine dicere primâ
Incipe: suspensis auribus ista bibam.
Siccine eam incomtis vidisti flere capillis?
Illius ex oculis multa cadebat aqua?
Nec speculum strato vidisti, Lygdame, lecto?
Ornabat niveas nullane gemma manus?
Ac moestam teneris vestem pendere lacertis?
Scriniaque ad lecti clausa jacere pedes?
Tristis erat domus? et tristes sua pensa ministrae
Carpebant? medio nebat et ipsa loco?
Humidaque impressâ siccabat lumina lanâ?
Retulit et querulo jurgia nostra sono?
Haec te teste mihi promissa est, Lygdame, merces?
Est poenae servo rumpere teste fidem.

Ille potest nullo miseram me linquere facto?
Ac qualem nullâ dicere habere domo?
Gaudet me vacuo solam tabescere lecto?
Si placet, insultet, Lygdame, morte meâ.
Non me moribus illa, sed herbis improba vicit.
Stamineâ rhombi ducitur ille rotâ.
Illum turgentis ranae portenta rubetae,
Et lecta exsectis unguibus ossa trahunt:
Et strigis inventae per busta jacentia plumae,
Cinctaque funesto lanea vitta toro.
Si non vana canunt mea, Lygdame, somnia, testor,
Poena erit ante meos sera, sed ampla, pedes.
Putris et in vacuo texetur aranea lecto:
Noctibus illorum dormiet ipsa Venus.
Quae tibi si veris animis est questa puella,
Hac eâdem rursus, Lygdame, curre viâ,
Et mea cum multis lacrymis mandata reporta,
Iram, non fraudes esse in amore meo.
Me quoque consimili impositum torquerier igni
Jurabo, et bis sex integer esse dies.
Quòd mihi si tanto felix concordia bello
Exstiterit, per me, Lygdame, liber eris.

ELEGIA V.

Ergo sollicitae tu causa, pecunia, vitae es:
Per te immaturum mortis adimus iter.
Tu vitiis hominum crudelia pabula praebes:
Semina curarum de capite orta tuo.
Tu Paetum ad Pharios tendentem lintea portus
Obruis insano terque quaterque mari.
Nam dum te sequitur, primo miser excidit aevo,
Et nova longinquis piscibus esca natat.
Flens tamen extremis dedit haec mandata querelis,
Cùm moribunda niger clauderet ora liquor:
Dî maris, Aegei quos sunt penes aequora, Venti,
Et quaecunque meum degravat unda caput:
Quò rapitis miseros primae lanuginis an[illegible]os?
Attulimus l[illegible]eta vestra manus.
Ah miser A[illegible]pulis adfigar acu-[illegible]
In me c[illegible]a sumta Deo est.
At saltem [illegible]ous advehat aestus:
Hoc d[illegible]si modò matris erit.

Subtrahit haec fantem tortâ vertigine fluctus:
Ultima quae Paeto voxque diesque fuit.
Paete, quid aetatem numeras? quid cara natanti
Mater in ore tibi est? non habet unda Deos.
Nam tibi nocturnis ad saxà ligata procellis
Omnia detrito vincula fune cadunt.
Et mater non justa piae dare debita terrae,
Nec pote cognatos inter humare rogos.
Sed tua nunc volucres adstant super ossa marinae,
Nunc tibi pro tumulo Carpathium omne mare.
Infelix Aquilo, raptae timor Orithyiae,
Quae spolia ex illo tanta fuere tibi?
Aut quidnam fractâ gaudes, Neptune, carinâ?
Portabat sanctos alveus iste viros.
O centum aequoreae Nereo genitore puellae,
Et tu materno tacta dolore Thetis,
Vos decuit lasso supponere brachia mento.
Non poterat vestras ille gravare manus.
Reddite corpus humo, positâque in gurgite vitâ
Paetum sponte suâ vilis arena tegat;
Ut, quoties Paeti transibit nauta sepulcrum,
Dicat: Et audaci tu timor esse potes.

Ite, rates curvas, et leti texite causas.
Ista per humanas mors venit acta manus.
Terra parum fuerat: fatis adjecimus undas:
Naturae miseras auximus arte vias.
Anchora te teneat, quem non tenuere penates?
Quid meritum dicas, cui sua terra parum est?
Fortuna insidias pontum substravit avaris.
Ut tibi succedat, vix semel esse potest.
Ventorum est, quodcunque paras: haud ulla carina
Consenuit: fallit portus et ipse fidem.
Sunt Agamemnonias testantia litora curas,
Quae notat Argynni poena natantis aquâ.
Hoc juvene ámisso classem non solvit Atrides:
Pro quâ mactata est Iphigenia morâ.
Saxa triumphales fregere Capharea puppes,
Naufraga cùm vasto Graecia tracta salo est.
Paulatim sociûm jacturam flevit Ulixes,
In mare cui soliti non valuere doli.
Hunc parvo ferri vidit nox improba ligno:
Paetus ut occideret, tot coiere mala.
Non tulit huic pectus stridorem audire procellae,
Et duro teneras laedere fune manus:
Sed thyiae thalamo, aut Oriciae terebinthi
Effulto plumâ versicolore caput.

Huic fluctus vivos radicitus abstulit ungues,
Et niger invitam traxit hiatus aquam.
Quòd si contentus patrio bove verteret agros,
Verbaque duxisset pondus habere mea;
Viveret ante suos dulcis conviva penates
Pauper, at in terrâ, nil ubi flere potest.
At tu, saeve Aquilo, nunquam mea vela videbis.
Ante fores dominae condar oportet iners.

ELEGIA VI.

Dulcis ad extremas fuerat mihi rixa lucernas,
Vocis et insanae tot maledicta tuae;
Dum furibunda mero mensam propellis, et in me
Projicis insanâ cymbia plena manu.
Tu verò nostros audax invade capillos,
Et mea formosis unguibus ora nota.
Tu minitare oculos subjectâ exurere flammâ;
Fac mea rescisso pectora nuda sinu.
Nimirum veri dantur mihi signa caloris:
Nam sine amore gravi femina nulla dolet.
Quae mulier rabidâ jactat convicia linguâ,
Et Veneris magnae volvitur ante pedes:

Custodum gregibus seu cùm se stipat euntem,
Seu sequitur medias, Maenas ut icta, vias;
Seu timidam crebrò dementia somnia terrent,
Seu miseram in tabulâ picta puella movet.
His ego tormentis animi sum verus aruspex:
Has certas didici saepe in amore notas.
Non est certa fides, quam non injuria versat.
Hostibus eveniat lenta puella meis.
In morso aequales videant mea vulnera collo:
Me doceat livor mecum habuisse meam.
Aut in amore dolere volo, aut audire dolentem;
Sive meas lacrymas, sive videre tuas:
Tecta superciliis si quando verba remittis,
Aut tua cùm digitis scripta silenda notas.
Odi ego quos nunquam pungunt suspiria somnos.
Semper in iratâ pallidus esse velim.
Dulcior ignis erat Paridi, cùm Graja per arma
Tyndaridi poterat gaudia ferre suae.
Dum vincunt Danai, dum restat barbarus Hector,
Ille Helenae in gremio maxima bella gerit.

Aut tecum, aut pro te mihi cum rivalibus arma
  Semper erunt: in te pax mihi nulla placet.
Gaude, quòd nulla est aequè formosa. Doleres,
  Si qua foret: nunc sis jure superba, licet.
At tibi, qui nostro nexisti retia lecto,
  Sit socer aeternùm, nec sine matre domus.
Cui nunc si qua data est furandae copia noctis,
  Offensa illa mihi, non tibi amica dedit.

ELEGIA VII.

Maecenas, eques Etrusco de sanguine Regum,
  Intrà fortunam qui cupis esse tuam!
Quid me scribendi tam vastum mittis in aequor?
  Non sunt apta meae grandia vela rati.
Turpe est, quòd nequeas capiti committere pondus,
  Et pressum inflexo mox dare terga genu.
Omnia non pariter rerum sunt omnibus apta,
  Fama nec ex aequo ducitur una jugo.
Gloria Lysippo est animosa effingere signa:
  Exactis Calamis se mihi jactat equis.

In Veneris tabulâ summam sibi ponit Apelles:
Parrhasius partâ vindicat arte locum.
Argumenta magis sunt Mentoris addita formae:
At Myos exiguum flectit acanthus iter.
Phidiacus signo se Juppiter ornat eburno;
Praxitelem Parius vindicat urbe lapis.
Est, quibus Eleae concurrit palma quadrigae:
Est, quibus in celeres gloria nata pedes.
Hic satus ad pacem; hic castrensibus utilis armis.
Naturae sequitur semina quisque suae.
At tua, Maecenas, vitae praecepta recepi,
Cogor et exemplis te superare tuis.
Cùm tibi Romano dominas in honore secures,
Et liceat medio ponere jura foro;
Vel tibi Medorum pugnaces ire per hostes,
Atque onerare tuam fixa per arma domum;
Et tibi ad effectum vires det Caesar, et omni
Tempore tam faciles insinuentur opes:
Parcis, et in tenues humilem te colligis umbras,
Velorum plenos subtrahis ipse sinus.
Crede mihi, magnos aequabunt ista Camillos
Judicia, et venies tu quoque in ora virûm:

Caesaris et famae vestigia juncta tenebis:
Maecenatis erunt vera tropaea fides.
Non ego veliferâ tumidum mare findo carinâ:
Tuta sub exiguo flumine nostra mora est.
Non flebo in cineres arcem sidisse paternos
Cadmi, nec semper proelia clade pari:
Nec referam Scaeas, et Pergama Apollinis artes,
Et Danaûm undecimo vere redîsse rates,
Moenia cùm Grajo Neptunia pressit aratro
Victor Palladiae ligneus arcis equus.
Inter Callimachi sát erit placuisse libellos,
Et cecinisse modis, Coë poëta, tuis.
Haec pueri curent, curent haec scripta puellae,
Meque Deum clament, et mihi sacra ferant.
Te duce vel Jovis arma canam, coeloque minantem
Coeum, et Phlegraeis Oromedonta jugis;
Celsaque Romanis decerpta palatia tauris
Ordiar, et caeso moenia firma Remo;
Eductosque pares silvestri ex ubere reges.
Crescet et ingenium sub tua jussa meum.
Prosequar et currus utroque ab litore ovantes,
Parthorum astutae tela remissa fugae;
Claustraque Pelusi Romano subruta ferro,
Antonîque graves in sua fata manus.

Mollia tu coeptae fautor cape lora juventae,
Dexteraque immissis da mihi signa rotis.
Hoc mihi, Maecenas, laudis concedis: et a te est,
Quòd ferar in partes ipse fuisse tuas.

ELEGIA VIII.

Mirabar, quidnam misissent manè Camenae,
Ante meum stantes sole rubente torum.
Natalis nostrae signum misêre puellae,
Et manibus faustos ter crepuere sonos.
Transeat hîc sine nube dies, stent aëre venti,
Ponat et in sicco molliter unda minas.
Adspiciam nullos hodiernâ luce dolentes,
Et Niobae lacrymas supprimat ipse lapis.
Alcyonum positis requiescant ora querelis;
Increpet absumtum nec sua mater Ityn.
Tuque, o cara mihi, felicibus edita pennis,
Surge, et poscentes justa precare Deos.
Ac primùm purâ somnum tibi discute lymphâ,
Et nitidas presso pollice finge comas.

Dein quâ pridem oculos cepisti veste, Properti,
Indue, nec vacuum flore relinque caput.
Et pete, quâ polles, ut sit tibi forma perennis;
Inque meum semper stent tua regna caput.
Inde coronatas ubi ture piaveris aras,
Luxerit et totâ flamma secunda domo:
Sit mensae ratio, noxque inter pocula currat,
Et crocino nares murrheus ungat onyx.
Tibia nocturnis succumbat rauca choreis,
Et sint nequitiae libera verba tuae.
Dulciaque ingratos adimant convivia somnos.
Publica vicinae perstrepat aura viae.
Sit sors et nobis talorum interprete jactu,
Quem gravibus pennis verberet ille puer.
Cùm fuerit multis exacta trientibus hora,
Noctis et instituet sacra ministra Venus:
Annua solvamus thalamo sollemnia nostro,
Natalisque tui sic peragamus iter.

ELEGIA IX.

Quid mirare, meam si versat femina vitam,
Et trahit addictum sub sua jura virum?

Criminaque ignavi capitis mihi turpia fingis,
  Quòd nequeam fracto rumpere vincla jugo?
Venturam meliùs praesagit navita noctem:
  Vulneribus didicit miles habere metum.
Ista ego praeteritâ jactavi verba juventâ.
  Tu nunc exemplo disce timere meo.
Colchis flagrantes adamantina sub juga tauros
  Egit, et armigerâ proelia sevit humo;
Custodisque feros clausit serpentis hiatus,
  Iret ut Aesonias aurea lana domos.
Ausa ferox ab equo contrà oppugnare sagittis
  Maeotis Danaûm Penthesilea rates.
Aurea cui postquàm nudavit cassida frontem,
  Vicit victorem candida forma virum.
Omphale et in tantum formae processit honorem,
  Lydia Gygaeo tincta puella lacu,
Ut, qui pacato statuisset in orbe columnas,
  Tam durâ traheret mollia pensa manu.
Persarum statuit Babylona Semiramis urbem,
  Ut solidum cocto tolleret aggere opus;
Et duo in adversum immissi per moenia currus
  Ne possent tacto stringere ab axe latus.
Duxit et Euphraten medium, quâ condidit arces,
  Jussit et imperio surgere Bactra caput.

Nam quid ego heroas, quid raptem in crimina Divos?
Juppiter infamat seque suamque domum.
Quid modò quae nostris opprobria vexerat armis,
Et famulos inter femina trita suos,
Conjugii obscoeni pretium Romana poposcit
Moenia, et addictos in sua regna patres.
Noxia Alexandrea, dolis aptissima tellus,
Et toties nostro, Memphi, cruenta malo,
Tres ubi Pompejo detraxit arena triumphos.
Tollet nulla dies hanc tibi, Roma, notam.
Issent Phlegraeo meliùs tibi funera campo;
Vel tua si socero colla daturus eras.
Scilicet incesti meretrix regina Canopi,
Una Philippeo sanguine inusta nota,
Ausa Jovi nostro latrantem opponere Anubin,
Et Tiberim Nili cogere ferre minas;
Romanamque tubam crepitanti pellere sistro,
Baridos et contis rostra Liburna sequi;
Foedaque Tarpejo conopia tendere saxo,
Jura dare et statuas inter et arma Mari.
Quid nunc Tarquinii fractas juvat esse secures,
Nómine quem simili vita superba notat,

Si mulier patienda fuit? cape, Roma, triumphum,
Et longam Augusto salva precare diem.
Fugisti tamen in timidi vaga flumina Nili:
Accepere tuae Romula vincla manus.
Brachia spectavi sacris admorsa colubris,
Et trahere occultum membra soporis iter.
Non haec, Roma, fuit tanto tibi cive verenda,
Nec ducis adsiduo lingua sepulta mero.
Septem urbs alta jugis, toto quae praesidet orbi,
Femineas timuit territa Marte minas.
Nunc ubi Scipiadae classes? ubi signa Camilli?
Et modò Pompejâ Bospora capta manu?
Hannibalis spolia? et victi monumenta Syphacis?
Et Pyrrhi ad nostros gloria fracta pedes?
Curtius expletis statuit monumenta lacunis:
Admisso Decius proelia rupit equo.
Coclitis abscissos testatur semita pontes.
Est cui cognomen corvus habere dedit.
Haec Dî condiderunt, haec Dî quoque moenia servant:
Vix timeat, salvo Caesare, Roma Jovem.
Leucadius versas acies memorabit Apollo.
Tantum operis belli sustulit una dies.
At tu, sive petes portus, seu, navita, linques,
Caesaris in toto sis memor Ionio.

ELEGIA X.

Postume, plorantem potuisti linquere Gallam?
  Miles et Augusti fortia signa sequi?
Tantine ulla fuit spoliati gloria Parthi,
  Ne faceres Gallâ multa rogante tuâ?
Si fas est, omnes pariter pereatis avari;
  Et quisquis fido praetulit arma toro.
Tu tamen injectâ tectus, vesane, lacernâ
  Potabis galeâ fessus Araxis aquam.
Illa quidem interea famâ tabescet inani,
  Haec tua ne virtus fiat amara sibi:
Neve tuâ Medae laetentur caede sagittae,
  Ferreus armato neu cataphractus equo:
Neve aliquid de te flendum referatur in urnâ.
  Sic redeunt, illis qui cecidere locis.
Ter, quater in castâ felix, o Postume, Gallâ;
  Moribus his aliâ conjuge dignus eras.
Quid faciet nullo munita puella timore,
  Cùm sit luxuriae Roma magistra tuae?
Sed securus eas. Gallam non munera vincent,
  Duritiaeque tuae non erit illa memor.
Nam quocunque die salvum te fata remittent,
  Pendebit collo Galla pudica tuo.

Postumus alter erit mirandâ conjuge Ulixes.
Non illi longae tot nocuere morae.
Castra decem annorum, et Ciconum mons, Ismara, Calpe,
Exustaeque tuae mox, Polypheme, genae;
Et Circae fraudes, Lotosque herbaeque tenaces,
Scyllaque, et alternas scissa Charybdis aquas;
Lampeties Ithacis verubus mugîsse juvencos,
(Paverat hos Phoebo filia Lampetie)
Et thalamum Aeaeae flentis fugisse puellae,
Totque hiemis noctes, totque natâsse dies.
Nigrantesque domos animarum intrâsse silentum;
Sirenum surdo remige adîsse lacus,
Et veteres arcus leto renovâsse procorum,
Errorisque sui sic statuisse modum.
Nec frustra; quia casta domi persederat uxor.
Vincet Penelopes Aelia Galla fidem.

ELEGIA XI.

Quaeritis, unde avidis nox sit pretiosa puellis,
Et Venere exhaustae damna querantur opes?
Certa quidem tantis causa et manifesta ruinis:
Luxuriae nimium libera facta via est.
Inda cavis aurum mittit formica metallis,
Et venit e rubro concha Erycina salo:
Et Tyrus ostrinos praebet Cadmea colores,
Cinnamon et multi pastor odoris Arabs.
Haec etiam clausas expugnant arma pudicas,
Quaeque terunt fastus, Icarioti, tuos.
Matrona incedit census induta nepotum,
Et spolia opprobrii nostra per ora trahit.
Nulla est poscendi, nulla est reverentia dandi:
Aut, si qua est, pretio tollitur ista mora.
Felix Eois lex funeris una maritis,
Quos Aurora suis rubra colorat equis.
Namque ubi mortifero jacta est fax ultima lecto,
Uxorum fusis stat pia turba comis;
Et certamen habent leti, quae viva sequatur
Conjugium: pudor est, non licuisse mori.

Ardent victrices, et flammae pectora praebent,
Imponuntque suis ora perusta viris.
Hîc genus infidum nuptarum: hîc nulla puella:
Nec fida Evadne, nec pia Penelope.
Felix agrestum quondam pacata juventus,
Divitiae quorum messis et arbor erant.
Illis pompa fuit decussa Cydonia ramo,
Et dare puniceïs plena canistra rubis;
Nunc violas tondere manu, nunc mixta referre
Lilia vimineos lucida per calathos;
Et portare suis vestitas frondibus uvas,
Aut variam plumae versicoloris avem.
His tum blanditiis furtiva per antra puellae
Oscula silvicolis emta dedêre viris.
Hinnulei pellis totos operibat amantes,
Altaque nativo creverat herba toro;
Pinus et incumbens latas circumdabat umbras,
Nec fuerat nudas poena videre Deas.
Corniger Idaei vacuam pastoris in aulam
Dux aries saturas ipse reduxit oves.
Dîque Deaeque omnes, quibus est tutela per agros,
Praebebant versis verba secunda focis.
Et leporem, quicunque venis, venaberis, hospes,
Et si fortè meo tramite quaeris avem.
Et me Pana tibi comitem de rupe vocato:
Sive petas calamo praemia, sive cane.

At nunc desertis cessant sacraria lucis.
Aurum omnes victâ jam pietate colunt.
Auro pulsa fides, auro venalia jura:
Aurum lex sequitur, mox sine lege pudor.
Torrida sacrilegum testantur limina Brennum,
Dum petit intonsi Pythia regna Dei.
At mons laurigero concussus vertice diras
Gallica Parnasus sparsit in ora nives
Te scelus accepto Thracis Polymestoris auro
Nutrit in hospitio non, Polydore, pio.
Tu quoque, ut auratos gereres, Eriphyla, lacertos,
Dilapsis nusquam est Amphiaraus equis.
Proloquar, atque utinam patriae sim vanus aruspex:
Frangitur ipsa suis Roma superba bonis.
Certa loquor, sed nulla fides: neque enim Ilia quondam
Verax Pergameis Maenas habenda malis.
Sola Parin Phrygiae fatum componere, sola
Fallacem patriae serpere dixit equum.
Ille furor patriae fuit utilis, ille parenti.
Experta est veros irrita lingua Deos.

ELEGIA XII.

Multa tuae, Sparte, miramur jura palaestrae,
Sed mage virginei tot bona gymnasii:
Quòd non infames exercet corpore ludos
Inter luctantes nuda puella viros:
Cùm pila veloci fallit per brachia jactu,
Increpat et versi clavis adunca trochi:
Pulverulentaque ad extremas stat femina metas,
Et patitur duro vulnera pancratio.
Nunc ligat ad caestum gaudentia brachia loris,
Missile nunc disci pondus in orbe rotat.
Gyrum pulsat equis, niveum latus ense revincit,
Virgineumque cavo praetegit aere caput.
Et modò Taygeti, crines adspersa pruinâ,
Sectatur patrios per juga longa canes.
Qualis Amazonidum nudatis bellica mammis
Thermodontiacis turma lavatur aquis.
Qualis et Eurotae Pollux et Castor arenis,
Hic victor pugnis, ille futurus equis.
Inter quos Helene nudis capere arma papillis
Fertur, nec fratres erubuisse Deos.

Lex igitur Spartana vetat secedere amantes,
Et licet in triviis ad latus esse suae.
Nec timor, aut ulla est clausae tutela puellae,
Nec gravis austeri poena cavenda viri.
Nullo prae isso, de rebus tutè loquaris
Ipse tuis: longae nulla repulsa morae.
Non Tyriae vestes errantia lumina fallunt,
Est neque odoratae cura molesta comae.
At nostra ingenti vadit circumdata turbâ,
Nec digitum angustâ est inseruisse viâ.
Nec quae sint facies, nec quae sint verba rogandi,
Invenias: caecum versat amator iter.
Quòd si jura fores, pugnasque imitata Laconum,
Carior hoc esses tu mihi, Roma, bono.

ELEGIA XIII.

Sic ego non ullos jam nôrim in amore tumultus,
Nec veniat sine te nox vigilanda mihi;
Ut mihi praetextae pudor est velatus amictu,
Et data libertas noscere Amoris iter.
Illa rudes animos per noctes conscia primas
Imbuit, heu nullis capta Lycinna datis.

Tertius, haud multo minus est, cùm ducitur annus:
Vix memini nobis verba coîsse decem.
Cuncta tuus sepelivit amor: nec femina post te
Ulla dedit collo dulcia vincla meo.
Testis erit Dirce tam vero crimine saeva,
Nycteos Antiopen accubuisse Lyco.
Ah quoties pulchros ussit regina capillos,
Molliaque immites fixit in ora manus!
Ah quoties famulám pensis oneravit iniquis,
Et caput in durâ ponere jussit humo!
Saepe illam immundis passa est habitare tenebris,
Vilem jejunae saepe negavit aquam.
Juppiter! Antiopae nusquam succurris habenti
Tot mala? corrumpit dura catena manus.
Si Deus es, tibi turpe tuam servire puellam?
Invocet Antiope quem, nisi, vincta, Jovem?
Sola tamen, quaecunque aderant in corpore vires,
Regales manicas rupit utrâque manu.
Inde Cithaeronis timido pede currit in arces.
Nox erat, et sparso triste cubile gelu.
Saepe vago Asopi sonitu permota fluentis
Credebat dominae pone venire pedes;

Et durum Zethum, et lacrymis Amphiona mollem
  Experta est stabulis mater abacta suis.
Ac veluti magnos cùm ponunt aequora motus,
  Eurus in adversos desinit ire Notos,
Litore si tacito sonitus rarescit arenae;
  Sic cadit inflexo lapsa puella genu.
Sera tamen pietas, natis est cognitus error.
  Dignè Jovis natos qui tueare senex.
Tu reddis pueris matrem; puerique trahendam
  Vinxerunt Dircen sub trucis ora bovis.
Antiope, cognosce Jovem: tibi gloria Dirce
  Ducitur, in multis mortem habitura locis.
Prata cruentantur Zethi, victorque canebat
  Paeana Amphion rupe, Aracynthe, tuâ.
At tu non meritam parcas vexare Lycinnam.
  Nescit vestra ruens ira referre pedem.
Fabula nulla tuas de nobis concitet aures.
  Te solam et lignis funeris ustus amem.

ELEGIA XIV.

Nox media, et dominae mihi venit epistola nostrae:
Tibure me nullâ jussit adesse morâ.
Candida quâ geminas ostendunt culmina turres,
Et cadit in patulos Nympha Aniena lacus.
Quid faciam? obductis committam mene tenebris?
Ut timeam audaces in mea membra manus?
At, si haec distulero nostro mandata timore,
Nocturno fletus saevior hoste mihi.
Peccâram semel, et totum sum pulsus in annum:
In me mansuetas non habet illa manus.
Nec tamen est quisquam, sacros qui laedat amantes.
Scironis medias his licet ire vias.
Quisquis amator erit, Scythicis licet ambulet oris,
Nemo adeò, ut noceat, barbarus esse volet.
Luna ministrat equis; demonstrant astra salebras:
Ipse Amor accensas praecutit antè faces.

Saeva canum rabies morsus avertit hiantes.
  Huic generi quovis tempore tuta via est.
Sanguine tam parvo quis enim spargatur amantis
  Improbus? exclusis fit comes ipsa Venus.
Quòd si certa meos sequerentur funera casus;
  Talis mors pretio vel sit emenda mihi.
Adferet huc unguenta mihi, sertisque sepulcrum
  Ornabit custos ad mea busta sedens.
Dî faciant, mea ne terrâ locet ossa frequenti,
  Quâ facit adsiduo tramite vulgus iter.
Post mortem tumuli sic infamantur amantum.
  Me tegat arboreâ devia terra comâ.
Aut humet ignotae tumulus vallatus arenae.
  Non juvat in mediâ nomen habere viâ.

ELEGIA XV.

Nunc, o Bacche, tuis humiles advolvimur aris:
  Da mihi pacato vela secunda, pater.
Tu potes insanae Veneris compescere fastus,
  Curarumque tuo fit medicina mero.

Per te junguntur, per te solvuntur amantes.
Tu vitium ex animo dilue, Bacche, meo.
Te quoque enim non esse rudem testatur in astris
Lyncibus in coelum vecta Ariadna tuis.
Hoc mihi, quod veteres custodit in ossibus ignes,
Funera sanabunt, vel tua vina, malum.
Semper enim vacuos nox sobria torquet amantes,
Spesque timorque animum versat utroque meum.
Quòd si, Bacche, tuis per fervida tempora donis
Arcessitus erit somnus in ossa mea;
Ipse seram vites, pangamque ex ordine colles,
Quos carpant nullae, me vigilante, ferae:
Dummodo purpureo spument mihi dolia musto,
Et nova pressantes inquinet uva pedes.
Quod superest vitae, per te, et tua cornua, vivam,
Virtutisque tuae, Bacche, poëta ferar.
Dicam ego maternos Aetnaeo fulmine partus,
Indica Nysaeis arma fugata choris;
Vesanumque novâ nequidquam in vite Lycurgum,
Pentheos in triplices funera grata greges;

Curvaque Tyrrhenos delphinum corpora nautas
  In vada pampineâ desiluisse rate.
Et tibi per mediam bene olenti flumine Naxon,
  Unde tuum potant Naxia turba merum,
Candida laxatis onerato colla corymbis,
  Cinget Bassaricas Lydia mitra comas.
Laevis odorato cervix manabit olivo;
  Et feries nudos veste fluente pedes.
Mollia Dircaeae pulsabunt tympana Thebae:
  Capripedes calamo Panes hiante canent.
Vertice turrigero juxta Dea magna Cybebe
  Tundet ad Idaeos cymbala rauca choros.
Ante fores templi crater antistitis auro
  Libatum fundens in tua sacra merum.
Haec ego non humili referam memoranda cothurno,
  Qualis Pindarico spiritus ore tonat.
Tu modò servitio vacuum me siste superbo,
  Atque hoc sollicitum vince sopore caput.

ELEGIA XVI.

Clausus ab umbroso quâ ludit Pontus Averno,
  Fumida Bajarum stagna tepentis aquae,

Quâ jacet et Trojae tubicen Misenus arenâ,
Et sonat Herculeo structa labore via:
Hîc ubi, mortales dextrâ cùm quaereret urbes,
Cymbala Thebano concrepuere Deo:
At nunc invisae magno cum crimine Bajae,
Quis Deus in vestrâ constitit hostis aquâ?
His pressus Stygias vultum demersit in undas;
Errat et in vestro spiritus ille lacu.
Quid genus, aut virtus, aut optima profuit illi
Mater, et amplexo Caesaris esse focos?
Aut modò tam pleno fluitantia vela theatro,
Et per maternas omnia gesta manus?
Occidit, et misero steterat vigesimus annus.
Tot bona tam parvo clausit in orbe dies.
I nunc, tolle animos, et tecum finge triumphos,
Stantiaque in plausum tota theatra juvent.
Attalicas supera vestes, atque omnia magnis
Gemmea sint ludis: ignibus usta dabis.
Sed tamen huc omnes: huc primus et ultimus ordo.
Est mala, sed cunctis ista terenda via.
Exoranda canis tria sunt latrantia colla:
Scandenda est torvi publica cymba senis.

Ille licet ferro cautus se condat et aere;
Mors tamen inclusum protrahit inde caput.
Nirea non facies, non vis exemit Achillem,
Croesum aut, Pactoli quas parit humor, opes.
At tibi, nauta, pias hominum qui trajicis umbras,
Huc animae portent corpus inane tuae:
Quâ Siculae victor telluris Claudius, et quâ
Caesar ab humanâ cessit in astra viâ.

ELEGIA XVII.

Objicitur toties a te mihi nostra libido:
Crede mihi, vobis imperat illa magis.
Vos, ubi contemti rupistis frena pudoris,
Nescitis captae mentis habere modum.
Flamma per incensas citiùs sedetur aristas,
Fluminaque ad fontis sint reditura caput;
Et placidum Syrtes portum, et bona litora nautis
Praebeat hospitio saeva Malea suo:
Quàm possit vestros quisquam reprehendere cursus,
Et rabidae stimulos frangere nequitiae.
Testis, Cretaei fastus quae passa juvenci
Induit abiegnae cornua falsa bovis:

Testis Thessalico flagrans Salmonis Enipeo,
  Quae voluit liquido tota subire Deo.
Crimen et illa fuit, patriâ succensa senectâ,
  Arboris in frondes condita Myrrha novae.
Nam quid Medeae referam quo tempore matris
  Iram natorum caede piavit amor?
Quidve Clytemnestrae, propter quam tota Mycenis
  Infamis stupro stat Pelopea domus?
Tuque o Minoâ venumdata, Scylla, figurâ,
  Tondens purpureâ regna paterna comâ.
Hanc igitur dotem virgo desponderat hosti!
  Nise, tuas portas fraude reclusit Amor.
At vos, innuptae, feliciùs urite taedas:
  Pendet Cretaeâ tracta puella rate.
Non tamen immeritò Minos sedet arbiter Orci.
  Victor erat quàmvis, aequus in hoste fuit.

ELEGIA XVIII.

Credis eum jam posse tuae meminisse figurae,
  Vidisti a lecto quem dare vela tuo?

Durus, qui lucro potuit mutare puellam.
  Tantisne in lacrymis Africa tota fuit?
At tu, stulta, Deos, tu fingis inania verba.
  Forsitan ille alio pectus amore terit.
Est tibi forma potens, sunt castae Palladis artes,
  Splendidaque a docto fama refulget avo.
Fortunata domus, modò sit tibi fidus amicus.
  Fidus ero: in nostros curre, puella, sinus.

ELEGIA XIX.

Nox mihi prima venit; primae data tempora noctis:
  Longiùs in primo, Luna, morare toro.
Tu quoque, qui aestivos spatiosiùs exigis ignes,
  Phoebe, moraturae contrahe lucis iter.
Foedera sunt ponenda priùs, signandaque jura,
  Et scribenda mihi lex in amore novo:
Quàm multae antè meis cedant sermonibus horae,
  Dulcia quàm nobis concitet arma Venus.
Haec Amor ipse suo constringet pignora signo:
  Testes sidereae tota corona Deae.

Namque, ubi non certo vincitur foedere lectus;
Non habet ultores nox vigilanda Deos.
Et quibus imposuit, solvit mox vincla libido.
Contineant nobis omina prima fidem.
Ergo, qui tactas in foedera ruperit aras,
Pollueritque novo sacra marita toro;
Illi sint, quicunque solent, in amore dolores,
Et caput argutae praebeat historiae.
Nec flenti dominae patefiant nocte fenestrae.
Semper amet, fructu semper amoris egens.

ELEGIA XX.

Magnum iter ad doctas proficisci cogor Athenas;
Ut me longa gravi solvat amore via.
Crescit enim adsiduè spectando cura puellae.
Ipse alimenta sibi maxima praebet Amor.
Omnia sunt tentata mihi, quâcunque fugari
Possit: at ex omni me premit ille Deus.
Vix tamen aut semel admittit, cùm saepe negavit:
Seu venit, extremo dormit amicta toro.

Unum erit auxilium: mutatis, Cynthia, terris,
  Quantum oculis, animo tam procul ibit amor.
Nunc agite, o socii, propellite in aequora navem,
  Remorumque pares ducite sorte vices;
Jungiteque extremo felicia lintea malo:
  Jam liquidum nautis aura secundat iter.
Romanae turres, et vos valeatis amici,
  Qualiscunque mihi tuque puella vale.
Ergo ego nunc rudis Hadriaci vehar aequoris hospes,
  Cogar et undisonos nunc prece adire Deos.
Deinde per Ionium vectus cùm fessa Lechaeo
  Sedârit placidâ vela phaselus aquâ:
Quod superest, sufferte pedes, properate laborem,
  Isthmos quâ terris arcet utrumque mare.
Inde ubi Piraei capient me litora portus,
  Scandam ego Theseae brachia longa viae.
Illic vel stadiis animum emendare Platonis
  Incipiam, aut hortis, dux Epicure, tuis.
Persequar aut studium linguae, Demosthenis arma,
  Librorumque tuos, docte Menandre, sales.
Aut certè tabulae capient mea lumina pictae,
  Sive ebore exactae, seu magis aere manus:

Aut spatia annorum, aut longa intervalla profundi,
Lenibunt tacito vulnera nostra sinu.
Seu moriar fato, non turpi fractus amore,
Atque erit illa mihi mortis honesta dies.

ELEGIA XXI.

Frigida tam multos placuit tibi Cyzicus annos,
Tulle, Propontiacâ quâ fluit Isthmos aquâ,
Dindymus, et sacrae fabricata juvenca Cybebae,
Raptorisque tulit quâ via Ditis equos.
Si te fortè juvent Helles Athamantidos urbes,
Nec desiderio, Tulle, movere meo:
Tu licet adspicias coelum omne Atlanta gerentem,
Sectaque Perseâ Phorcidos ora manu,
Geryonae stabula, et luctantum in pulvere signa
Herculis Antaeique, Hesperidumque choros:
Tuque tuo Colchum propellas remige Phasim,
Peliacaeque trabis totum iter ipse legas,
Quâ rudis Argoâ natat inter saxa columbâ
In faciem prorae pinus adacta novae:

Et si qua Ortygii visenda est ora Caystri,
Natura hîc posuit, quidquid ubique fuit.
Armis apta magis tellus, quàm commoda noxae,
Famam, Roma, tuae non pudet historiae.
Nam, quantum ferro, tantum pietate potentes
Stamus: victrices temperat illa manus.
Hîc Anio Tiburne fluis, Clitumnus ab Umbro
Tramite, et aeternum Marcius humor opus.
Albanusque lacus socii Nemorensis ab undâ,
Potaque Pollucis nympha salubris equo.
At non squamoso labuntur ventre cerastae;
Itala portentis nec furit unda novis:
Non hîc Andromedae resonant pro matre catenae;
Nec tremis Ausonias, Phoebe fugate, dapes:
Nec cuiquam absentes arserunt in caput ignes,
Exitium nato matre movente suo:
Penthea non saevae venantur in arbore Bacchae;
Nec solvit Danaas subdita cerva rates:
Omnia Romanae cedent miracula terrae:
Et quà septenas temperat unda vias.

Cornua nec valuit curvare in pellice Juno,
  Aut faciem turpi dedecorare bove:
Arboreasque cruces Sinis, et non hospita Grajis
  Saxa, et curvatas in sua fata trabes.
Haec tibi, Tulle, parens, haec est pulcherrima sedes:
  Hîc tibi pro dignâ gente petendus honos.
Hîc tibi ad eloquium cives, hîc ampla nepotum
  Spes, et venturae conjugis aptus amor.

ELEGIA XXII.

Ergo tam doctae nobis periere tabellae,
  Scripta quibus pariter tot periere bona!
Has quondam nostris manibus detriverat usus,
  Qui non signatas jussit habere fidem.
Illae jam sine me nôrant placare puellam,
  Et quaedam sine me verba diserta loqui.
Non illas fixum caras effecerat aurum:
  Vulgari buxo sordida cera fuit.
Qualescunque mihi semper mansere fideles,
  Semper et effectus promeruére bonos.
Forsitan haec illis fuerant mandata tabellis:
  Irascor, quoniam es, lente, moratus heri.

An tibi nescio quae visa est formosior? an tu
Non bene de nobis crimina ficta jacis?
Aut dixit: Venias hodie, cessabimus unà:
Hospitium totâ nocte paravit Amor.
Et quaecunque volens reperit non stulta puella,
Garrula cùm blandis ducitur hora dolis.
Me miserum, his aliquis rationem scribit avarus,
Et ponit duras inter ephemeridas.
Quas si quis mihi retulerit, donabitur auro.
Quis pro divitiis ligna retenta velit?
I puer, et citus haec aliquâ propone columnâ;
Et dominum Esquiliis scribe habitare tuum.

ELEGIA XXIII.

Falsa est ista tuae, mulier, fiducia formae,
Olim oculis nimiùm facta superba meis.
Noster amor tales tribuit tibi, Cynthia, laudes:
Versibus insignem te pudet esse meis.
Mixtam te variâ laudavi saepe figurâ;
Ut, quod non esses, esse putaret amor.
Et color est toties roseo collatus Eoo;
Cùm tibi quaesitus candor in ore foret.

Quod mihi non patrii poterant avertere amici,
Eluere aut vasto Thessala saga mari.
Haec ego non ferro, non igne coactus, et ipsâ
Naufragus Aegaeâ vera fatebar aquâ.
Correptus saevo Veneris torrebar aheno;
Vinctus eram versas in mea terga manus.
Ecce coronatae portum tetigere carinae,
Trajectae Syrtes, ancora jacta mihi est.
Nunc demum vasto fessi resipiscimus aestu,
Vulneraque ad sanum nunc coiere mea.
Mens bona, si qua Dea es, tua me in sacraria condo.
Exciderint surdo tot mea vota Jovi.
Risus eram positis inter convivia mensis,
Et de me poterat quilibet esse loquax.
Quinque tibi potui servire fideliter annos:
Ungue meam morso saepe querêre fidem.
Nil moveor lacrymis: istâ sum captus ab arte.
Semper ab insidiis, Cynthia, flere soles.
Flebo ego discedens, sed fletum injuria vincit.
Tu bene conveniens non sinis ire jugum.
Limina jam nostris valeant lacrymantia verbis;
Nec tamen iratâ janua fracta manu.
At te celatis aetas gravis urgeat annis,
Et veniat formae ruga sinistra tuae.

Vellere tum cupies albos a stirpe capillos,
Et speculo rugas increpitante tibi.
Exclusa inque vicem fastus patiere superbos,
Et quae fecisti, facta querêris anus.
Has tibi fatales cecinit mea pagina diras.
Eventum formae disce timere tuae.

SEX. AUREL. PROPERTII

LIBER QUARTUS.

ELEGIA I.

Hoc, quodcunque vides, hospes, quâ maxima Roma est,
Ante Phrygem Aeneam collis et herba fuit.
Atque ubi Navali stant sacra palatia Phoebo,
Evandri profugae procubuere boves.
Fictilibus crevere Deis haec aurea templa;
Nec fuit opprobrio facta sine arte casa.
Tarpejusque pater nudâ de rupe tonabat,
Et Tiberis nostris advena bubus erat.
Quo gradibus domus ista Remi se sustulit olim,
Unus erat fratrum maxima regna focus.
Curia, praetexto quae nunc nitet alta Senatu,
Pellitos habuit, rustica corda, patres.

Buccina cogebat priscos ad verba Quirites;
Centum illi in prato saepe Senatus erant.
Nec sinuosa cavo pedebant vela theatro;
Pulpita solemnes non oluere crocos.
Nulli cura fuit externos quaerere Divos,
Cùm tremeret patrio pendula turba sacro.
Annuaque accenso celebrâre Palilia foeno,
Qualia nunc curto lustra novantur equo.
Vesta coronatis pauper gaudebat asellis;
Ducebant macrae vilia sacra boves.
Parva saginati lustrabant compita porci:
Pastor et ad calamos exta litabat ovis.
Verbera pellitus setosa movebat arator,
Unde licens Fabius sacra Lupercus habet.
Nec rudis infestis miles radiabat in armis;
Miscebant ustâ proelia nuda sude.
Prima galeritus posuit praetoria Lucmo:
Magnaque pars Tatio rerum erat inter oves.
Hinc Titiens Ramnesque viri, Luceresque coloni:
Quatuor hinc albos Romulus egit equos.
Quippe suburbanae parvâ minùs urbe Bovillae,
Et, qui nunc nulli, maxima turba Gabii;
Et stetit Alba potens, albae suis omine nata,
Hac, ubi Fidenas longè erat ire, viâ.
Nil patrium, nisi nomen, habet Romanus alumnus:
Sanguinis altricem nunc pudet esse lupam.

Huc meliùs profugos misisti, Troja, penates.
O quali ducta est Dardana puppis ave!
Jam bene spondebant tunc omina, quòd nihil illam
Laeserat abiegni venter apertus equi;
Cùm pater in gnati trepidus cervice pependit,
Et verita est humeros urere flamma pios.
Tunc animi venêre Decii, Brutique secures,
Vexit et ipsa sui Caesaris arma Venus:
Arma resurgentis portans victricia Trojae.
Felix terra tuos cepit, Iule, Deos:
Si modò Avernalis tremulae cortina Sibyllae
Dixit Aventino rura pianda Remo;
Aut si Pergameae serò rata carmina vatis
Longaevum ad Priami vera fuere caput.
Vertite equum, Danai: malè vincitis. Ilia tellus
Vivet; et huic cineri Juppiter arma dabit.
Optima nutricum nostris Lupa Martia rebus,
Qualia creverunt moenia lacte tuo!
Moenia namque pio conor describere versu:
Heu mihi, quòd nostro parvus in ore sonus.
Sed tamen exiguo quodcunque e pectore rivi
Fluxerit, hoc patriae serviat omne meae.

Ennius hirsutâ cingat sua dicta coronâ:
Mî folia ex hederâ porrige, Bacche, tuâ;
Ut nostris tumefacta superbiat Umbria libris,
Umbria Romani patria Callimachi.
Scandentes si quis cernet de vallibus arces,
Ingenio muros aestimet ille meo.
Roma, fave, tibi surgit opus: date candida cives
Omina, et inceptis dextera cantet avis.
Sacra, diesque canam, et cognomina prisca locorum:
Has meus ad metas sudet oportet equus.
Dicam, Troja, cades, et Troia Roma resurges:
Et maris et terrae longa pericla canam.
Quò ruis imprudens vaga dicere facta, Properti?
Non sunt ab dextrâ condita fila colo.
Aversis Charisin cantas: aversus Apollo
Poscitur invitâ verba pigenda lyrâ.
Certa feram certis auctoribus; aut ego vates
Nescius aeratâ signa movere pilâ.
Me creat Archytae soboles Babylonius Horos,
Horos, et a proavo ducta Conone domus.
Dî mihi sunt testes, non degenerâsse propinquos,
Inque meis libris nil priùs esse fide.

Nunc pretium fecere Deos, et fallitur auro
Juppiter, obliquae signa iterata rotae.
Dixi ego, cùm geminos produceret Arria natos,
(Illa dabat natis arma vetante Deo)
Non posse ad patrios sua pila referre penates.
Nempe meam firmant nunc duo busta fidem.
Quippe Lupercus, equi dum saucia protegit ora,
Heu sibi prolapso nòn bene cavit equo.
Gallus at in castris dum credita signa tuetur,
Concidit ante aquilae rostra cruenta suae.
Fatales pueri, duo funera matris avarae,
Vera, sed invito, contigit ista fides.
Idem ego, cùm Cinarae traheret Lucina dolores,
Et facerent uteri pondera lenta moram,
Junoni votum facitē impetrabile, dixi.
Illa parit: libris est data palma meis.
Hoc neque arenosum Libyae Jovis explicat antrum,
Aut sibi commissos fibra locuta Deos.
Aut si quis motas cornicis senserit alas:
Umbra neque haec magicis mortua prodit aquis.
Adspicienda via est coelì, versusque per astra
Trames, et ab Zonis quinque petenda fides,

Felicesque Jovis stellae, Martisque rapacis,
  Et grave Saturni sidus in omne caput.
Quid moveant Pisces, animosaque signa Leonis,
  Lotus et Hesperiâ quid Capricornus aquâ.
Exemplum grave erit Calchas: namque Aulide solvit
  Ille bene haerentes ad pia saxa rates.
Idem Agamemnoniae ferrum cervice puellae
  Tinxit, et Atrides vela cruenta dedit.
Nec rediere tamen Danai. Tu diruta fletum
  Supprime, et Euboicos respice, Troja, sinus.
Nauplius ultores sub noctem porrigit ignes,
  Et natat exuviis Graecia pressa tuis.
Victor Oilide, rape nunc, et dilige vatem,
  Quam vetat avelli veste Minerva suâ.
Hactenus historiae. Nunc ad tua devehor astra;
  Incipe tu lacrymis aequus adesse novis.
Umbria te notis antiqua penatibus edit.
  Mentior? an patriae tangitur ora tuae?
Quâ nebulosa cavo rorat Mevania campo,
  Et lacus aestivis intepet Umber aquis,
Scandentisque arcis consurgit vertice murus,
  Murus ab ingenio notior ille tuo.
Ossaque legisti, non illa aetate legenda,
  Patris, et in tenues cogeris ipse Lares.

Nam tua cùm multi versarent rura juvenci,
Abstulit excultas pertica tristis opes.
Mox ubi bulla rudi demissa-est aurea collo,
Matris et ante Deos libera sumta toga:
Tum tibi pauca suo de carmine dictat Apollo,
Et vetat insano verba tonare foro.
At tu finge elegos, fallax opus: haec tua castra:
Scribat ut exemplo cetera turba tuo.
Militiam Veneris blandis patiere sub armis,
Et Veneris pueris utilis hostis eris.
Nam tibi victrices, quascunque labore parâsti,
Eludet palmas una puella tuas.
Et bene cùm fixum mento decusseris uncum,
Nil erit hoc: rostro te premet ansa suo.
Illius arbitrio noctem, lucemque videbis,
Gutta quoque ex oculis non nisi jussa cadet.
Nec mille excubiae, nec te signata juvabunt
Limina: persuasae fallere rima sat est.
Nunc tua vel mediis puppis luctetur in undis,
Vel licet armatis hostis inermis eas,
Vel tremefacta cavo tellus diducat hiatu:
Octipedis Cancri terga sinistra time.

ELEGIA II.

Quid mirare meas tot in uno corpore formas?
Accipe Vertumni signa paterna Dei.
Tuscus ego, et Tuscis orior: nec poenitet inter
Proelia Volsanos deseruisse focos.
Haec me turba juvat; nec templo laetor eburno:
Romanum satis est posse videre forum.
Hàc quondam Tiberinus iter faciebat; et ajunt
Remorum auditos per vada pulsa sonos.
At postquam ille suis tantum concessit alumnis,
Vertumnus verso dicor ab amne Deus.
Seu, quia vertentis fructum praecepimus anni,
Vertumni rursus creditur esse sacrum.
Prima mihi variat liventibus uva racemis,
Et coma lactenti spicea fruge tumet.
Hîc dulces cerasos, hîc autumnalia pruna
Cernis, et aestivo mora rubere die.
Insitor hîc solvit pomosâ vota coronâ,
Cùm pirus invito stipite mala tulit.
Mendax fama noces: alius mihi nominis index:
De se narranti tu modò crede Deo.

Opportuna mea est cunctis natura figuris:
 In quamcunque voles, verte; decorus ero.
Indue me Cois; fiam non dura puella:
 Meque virum sumtâ quis neget esse togâ?
Da falcem, et torto frontem mihi comprime foeno:
 Jurabis nostrâ gramina secta manu.
Arma tuli quondam, et, memini, laudabar in illis:
 Corbis in imposito pondere messor eram.
Sobrius ad lites: at cùm est imposta corona,
 Clamabis capiti vina subîsse meo.
Cinge caput mitrâ, speciem furabor Iacchi:
 Furabor Phoebi, si modò plectra dabis.
Cassibus impositis venor: sed arundine sumtâ
 Faunus plumoso sum Deus aucupio.
Est etiam aurigae species Vertumnus, et ejus,
 Trajicit alterno qui leve pondus equo.
Suppetat hoc, pisces calamo praedabor; et ibo
 Mundus demissis institor in tunicis.
Pastorem ad baculum possum curvare, vel idem
 Sirpiculis medio pulvere ferre rosam.
Nàm quid ego adjiciam, de quo mihi maxima cura est,
 Hortorum in manibus dona probata meis?

Caeruleus cucumis, tumidoque cucurbita ventre
  Me notat, et junco brassica vincta levi.
Nec flos ullus hiat pratis, quin ille decenter
  Impositus fronti langueat antè meae.
At mihi, quòd formas unus vertebar in omnes,
  Nomen ab eventu patria lingua dedit.
Et tu, Roma, meis tribuisti praemia Tuscis;
  (Unde hodie vicus nomina Tuscus habet)
Tempore quo sociis venit Lucumonius armis,
  Atque Sabina feri contudit arma Tatî.
Vidi ego labentes acies, et tela caduca,
  Atque hostes turpi terga dedisse fugae.
Sed facias, Divûm sator, ut Romana per aevum
  Transeat ante meos turba togata pedes.
Sex superant versus. Te, qui ad vadimonia curris,
  Non moror: haec spatiis ultima meta meis.
STIPES ACERNUS ERAM, PROPERANTI FALCE DOLATUS,
  ANTE NUMAM GRATA PAUPER IN URBE DEUS.
AT TIBI, MAMURI, FORMAE CAELATOR AHENAE,
  TELLUS ARTIFICES NE TERAT OSCA MANUS,

QUI ME TAM DOCILES POTUISTI FUNDERE IN USUS.
UNUM OPUS EST, OPERI NON DATUR UNUS HONOS.

ELEGIA III.

Haec Arethusa suo mittit mandata Lycotae,
Cùm toties absis, si potes esse meus.
Si qua tamen tibi lecturo pars oblita derit,
Haec erit e lacrymis facta litura meis.
Aut si qua incerto fallet te litera tractu,
Signa meae dextrae jam morientis erunt.
Te modò viderunt iteratos Bactra per ortus;
Te modò munito Sericus hostis equo,
Hibernique Getae, pictoque Britannia curru,
Ustus et Eoo decolor Indus equo.
Haecne marita fides? hae pactae sunt mihi noctes?
Cùm rudis urgenti brachia victa dedi.
Quae mihi deductae fax omen praetulit, illa
Traxit ab everso lumina nigra rogo.
Et Stygio sum sparsa lacu, nec recta capillis
Vitta data est: nupsi non comitante Deo.

Omnibus heu portis pendent mea noxia vota:
  Texitur haec castris quarta lacerna tuis.
Occidat, immeritâ qui carpsit ab arbore vallum,
  Et struxit querulas rauca per ossa tubas:
Dignior obliquo funem qui torqueat Ocno;
  Aeternusque tuam pascat, aselle, famem.
Dic mihi, num teneros urit lorica lacertos?
  Num gravis imbelles atterit hasta manus?
Haec noceant potiùs, quàm dentibus ulla puella
  Det mihi plorandas per tua colla notas.
Diceris et macie vultum tenuâsse: sed opto,
  E desiderio sit color ille meo.
At mihi cùm noctes induxit vesper amaras,
  Si quae relicta jacent, osculor arma tua.
Tum queror, in toto non sidere pallia lecto,
  Lucis et auctores non dare carmen aves.
Noctibus hibernis castrensia pensa laboro,
  Et Tyria in radios vellera ducta suos.
Cogor et e tabulâ pictos ediscere mundos,
  Qualis et haec docti sit positura Dei.
Et disco, quâ parte fluat vincendus Araxes,
  Quot sine aquâ Parthus millia currat eques.

Quae tellus sit lenta gelu, quae putris ab aestu,
Ventus in Italiam qui bene vela ferat.
Adsidet una soror, curis et pallida nutrix
Dejerat hiberni temporis esse moras.
Felix Hippolyte! nudâ tulit arma papillâ,
Et texit galeâ barbara molle caput.
Romanis utinam patuissent castra puellis!
Essem militiae sarcina fida tuae.
Nec me tardarent Scythiae juga, cùm pater altas
Africus in glaciem frigore nectit aquas.
Omnis amor magnus, sed aperto in conjuge major.
Hanc Venus, ut vivas, ventilat ipsa facem.
Nam mihi quò, Poenis si purpura fulgeat ostris,
Crystallusque suas ornet aquosa manus?
Omnia surda tacent: raris adsueta Kalendis
Vix aperit clausos una puella lares.
Glaucidos et catulae vox est mihi grata querentis:
Illa tui partem vindicat una tori.
Flore sacella tego, verbenis compita velo,
Et crepat ad veteres herba Sabina focos.
Sive in finitimo gemuit stans noctua tigno,
Seu voluit tangi parca lucerna mero:
Illa dies hornis caedem denuntiat agnis,
Succinctique calent ad nova lucra popae.

Ne, precor, adscensis tanti sit gloria Bactris,
Raptave odorato carbasa lina duci,
Plumbea cùm tortae sparguntur pondera fundae,
Subdolus et versis increpat arcus equis.
Sed (tua sic domitis Parthae telluris alumnis
Pura triumphantes hasta sequatur equos!)
Incorrupta mei conserva foedera lecti.
Hac ego te solâ lege redîsse velim.
Armaque cùm tulero portae votiva Capenae,
Subscribam, SALVO GRATA PUELLA VIRO.

ELEGIA IV.

Tarpejum nemus, et Tarpejae turpe sepulcrum
Fabor, et antiqui limina capta Jovis.
Lucus erat felix, hederoso consitus antro,
Multaque nativis obstrepit arbor aquis;
Silvani ramosa domus, quò dulcis ab aestu
Fistula poturas ire jubebat oves.
Hunc Tatius fontem vallo praecingit acerno,
Fidaque suggestâ castra coronat humo.
Quid tum Roma fuit, tubicen vicina Curetis
Cùm quateret lento murmure saxa Jovis?

Atque ubi nunc terris dicuntur jura subactis,
Stabant Romano pila Sabina Foro?
Murus erant montes: ubi nunc est Curia septa,
Bellicus ex illo fonte bibebat equus.
Hinc Tarpeja Deae fontem libavit: at illi
Urgebat medium fictilis urna caput.
Et satis una malae potuit mors esse puellae,
Quae voluit flammas fallere, Vesta, tuas?
Vidit arenosis Tatium proludere campis,
Pictaque per flavas arma levare jubas.
Obstupuit regis facie, et regalibus armis,
Interque oblitas excidit urna manus.
Saepe illa immeritae causata est omina Lunae,
Et sibi tingendas dixit in amne comas.
Saepe tulit blandis argentea lilia Nymphis,
Romula ne faciem laederet hasta Tatî.
Dumque subit primo Capitolia nubila fumo,
Retulit hirsutis brachia secta rubis;
Et sua Tarpejâ residens ita flevit ab arce
Vulnera, vicino non patienda Jovi:
Ignes castrorum, et Tatiae praetoria turmae,
Et formosa oculis arma Sabina meis,
O utinam ad vestros sedeam captiva penates,
Dum captiva mei conspicer ora Tatî.

Romani montes, et montibus addita Roma,
Et valeat probro Vesta pudenda meo.
Ille equus, ille meos in castra reponet amores,
Cui Tatius dextras collocat ipse jubas.
Quid mirum in patrios Scyllam saevîsse capillos?
Candidaque in saevos inguina versa canes?
Prodita quid mirum fraterni cornua monstri,
Cùm patuit lecto stamine torta via?
Quantum ego sum Ausoniis crimen factura puellis,
Improba virgineo lecta ministra foco!
Pallados exstinctos si quis mirabitur ignes,
Ignoscat: lacrymis spargitur ara meis.
Cras, ut rumor ait, totà pugnabitur urbe:
Tu cave spinosi roscida terga jugi.
Lubrica tota via est, et perfida: quippe tacentes
Fallaci celat limite semper aquas.
O utinam magicae nôssem cantamina Musae!
Haec quoque formoso lingua tulisset opem.
Te toga picta decet: non quem sine matris honore
Nutrît inhumanae dura papilla lupae.
Sic hospes, pariamne tuâ regina sub aulâ,
Dos tibi non humilis prodita Roma venit.

Sin minùs; at, raptae ne sint impunè Sabinae,
Me rape, et alternâ lege repende vices.
Commissas acies egò possum solvere: nuptae,
Vos medium pallâ foedus inite meâ.
Adde Hymenaee modos: tubicen sera murmura conde:
Credite, vestra meus molliet arma torus.
Et jam quarta canit venturam buccina lucem;
Ipsaque in Oceanum sidera lapsa cadunt.
Experiar somnum: de te mihi somnia quaeram:
Fac venias oculis umbra benigna meis.
Dixit, et incerto permisit brachia somno,
Nescia se furiis accubuisse novis.
Nam Vesta, Iliacae felix tutela favillae,
Culpam alit, et plures condit in ossa faces.
Illa ruit, qualis celerem prope Thermodonta
Strymonis abscissos fertur aperta sinus.
Urbi festus erat: dixere Parilia patres.
Hic primus coepit moenibus esse dies.
Annua pastorum convivia, lusus in urbe,
Cùm pagana madent fercula deliciis;
Cùmque super raros foeni flammantis acervos
Trajicit immundos ebria turba pedes.

Romulus excubias decrevit in otia solvi,
Atque intermissâ castra silere tubâ.
Hoc, Tarpeja, suum tempus rata, convenit hostem.
Pacta ligat, pactis ipsa futura comes.
Mons erat adscensu dubius, festoque remissus.
Nec mora, vocales occupat ense canes.
Omnia praebebant somnos: sed Juppiter unus
Decrevit poenis invigilare suis.
Prodiderat portaeque fidem, patriamque jacentem:
Nubendique petit, quem velit ipsa, diem.
At Tatius, (neque enim sceleri dedit hostis honorem)
Nube, ait, et regni scande cubile mei.
Dixit, et ingestis comitum superobruit armis.
Haec, virgo, officiis dos erat apta tuis.
A duce Tarpejo mons est cognomen adeptus.
O vigil, injustae praemia sortis habes.

ELEGIA V.

Terra tuum spinis obducat, Lena, sepulcrum,
Et tua, quod non vis, sentiat umbra sitim:

Nec sedeant cineri manes, at Cerberus ultor
Turpia jejuno terreat ossa sono;
Docta vel Hippolytum Veneri mollire negantem,
Concordique toro pessima semper avis.
Penelopen quoque, neglecto rumore mariti,
Nubere lascivo cogeret Antinoo.
Illa velit, poterit magnes non ducere ferrum,
Et volucris nidis esse noverca suis.
Quippe et Collinas ad fossam moverit herbas,
Stantia currenti diluerentur aquâ.
Audax cantatae leges imponere Lunae,
Et sua nocturno fallere terga lupo.
Possit ut intentos astu caecare maritos,
Cornicum immeritas eruit ungue genas.
Consuluitque striges nostro de sanguine, et in me
Hippomanes foetae semina legit equae.
Exornabat opus verbis, ceu blanda perurat,
Saxosamque terat sedula culpa viam:
Si te Eoa, Doroxanium, juvat aurea ripa,
Et quae sub Tyriâ concha superbit aquâ:
Eurypylique placet Coae textura Minervae,
Sectaque ab Attalicis putria signa toris:
Seu quae palmiferae mittunt venalia Thebae,
Murreaque in Parthis pocula cocta focis:

Sperne fidem, provolve Deos, mendacia vincant,
Frange et damnosae jura pudicitiae.
Et simulare virum, pretium facit. Utere causis:
Major dilatâ nocte recurret amor.
Si tibi fortè comas vexaverit utilis ira,
Postmodo mercatâ pace premendus erit.
Denique ubi amplexu Venerem promiseris emto,
Fac simules puros Isidis esse dies.
Ingerat Apriles Iole tibi: tundat Amycle,
Natalem Majis Idibus esse tuum.
Supplex ille sedet: positâ tu scribe cathedrâ
Quidlibet: has artes si pavet ille, tenes.
Semper habe morsus circum tua colla recentes,
Litibus alternis quos putet esse datos.
Nec te Medeae delectent probra sequacis:
Nempe tulit fastus ausa rogare prior:
Sed potiùs mundi Thais pretiosa Menandri,
Cùm ferit astutos comica moecha Getas.
In mores te verte viri: si brachia jactat,
I comes, et voces ebria junge tuas.
Janitor ad dantes vigilet: si pulset inanis,
Surdus in obductam somniet usque seram.
Nec tibi displiceat miles non factus amori;
Nauta nec attritâ, si ferat aera, manu;

Aut quorum titulus per barbara colla pependit,
Cretati medio cùm saliere foro.
Aurum spectato, non quae manus adferat aurum.
Versibus auditis quid, nisi verba, feres?
Qui versus, Coae dederit nec munera vestis,
Istius tibi sit surda sine arte lyra.
Dum vernat sanguis, dum rugis integer annus,
Utere, ne quid cras libet ab ore dies.
Vidi ego odorati victura rosaria Paesti
Sub matutino cocta jacere Noto.
His animum nostrae dum versat Acanthis amicae,

* * *

Sed cape torquatae, Venus o regina, columbae
Ob meritum ante tuos guttura secta focos.
Vidi ego rugoso tussim concrescere collo,
Sputaque per dentes ire cruenta cavos:
Atque animam in tegetes putrem exspirare paternas.
Horruit algenti tegula curta foco.
Exsequiae fuerunt rari furtiva capilli
Vincula, et immundo pallida mitra situ,
Et canis in nostros nimis experrecta dolores,
Cùm fallenda meo pollice claustra forent.

Sit tumulus lenae curto vetus amphora collo:
Urgeat hanc supra vis, Caprifice, tua.
Quisquis amas, scabris hoc bustum caedite saxis,
Mixtaque cum saxis addite verba mala.

ELEGIA VI.

Sacra facit vates, sint ora faventia sacris,
Et cadat ante meos icta juvenca focos.
Serta Philetaeis certent Romana corymbis,
Et Cyrenaeas urna ministret aquas.
Costum molle date, et blandi mihi turis honores,
Terque focum circa laneus orbis eat.
Spargite me lymphis, carmenque recentibus aris
Tibia Mygdoniis libet eburna cadis.
Ite procul fraudes: alio sint aëre noxae:
Pura novum vati laurea mollit iter.
Musa, Palatini referamus Apollinis aedem:
Res est, Calliope, digna favore tuo.
Caesaris in nomen ducuntur carmina: Caesar
Dum canitur, quaeso, Juppiter, ipse vaces.
Est Phoebi fugiens Athamana ad litora portus,
(Quâ sinus Ioniae murmura condit aquae)

Actia Iulaeae pelagus monumenta carinae,
Nautarum votis non operosa via.
Huc mundi coiere manus: stetit aequore moles
Pinea, nec remis aequa favebat avis.
Altera classis erat tenero damnata Quirino,
Pilaque femineâ turpiter apta manu.
Hinc Augusta ratis plenis Jovis omine velis,
Signaque jam patriae vincere docta suae.
Tandem acies geminos Nereus lunârat in arcus:
Armorum radiis picta tremebat aqua.
Cùm Phoebus linquens stantem se vindice Delon,
(Nam tulit iratos mobilis antè Notos)
Adstitit Augusti puppem super, et nova flamma
Luxit in obliquam ter sinuata facem.
Non ille attulerat crines in colla solutos,
Aut testudineae carmen inerme lyrae:
Sed quali adspexit Pelopejum Agamemnona vultu,
Egessitque avidis Dorica castra rogis:
Aut qualis flexos solvit Pythona per orbes
Serpentem, imbelles quem timuere lyrae.
Mox ait, O longâ mundi servator ab Albâ,
Auguste, Hectoreis cognite major avis,
Vince mari: jam terra tua est: tibi militat arcus,
Et favet ex humeris hoc onus omne meis.

Solve metu patriam, quae nunc te vindice
freta
Imposuit prorae publica vota tuae.
Quam nisi defendes, murorum Romulus
augur
Ire Palatinas non bene vidit aves.
Et nimiùm remis audent, proh turpe, La-
tinis,
Principe te, fluctus regia vela pati.
Nec te, quòd classis centenis remigat alis,
Terreat; invito labitur illa mari:
Quòdque vehunt prorae Centauros saxa
minantes;
Tigna cava, et pictos experiere metus.
Frangit, et attollit vires in milite causa:
Quae nisi justa subest, excutit arma pu-
dor.
Tempus adest: committe rates: ego tem-
poris auctor
Ducam laurigerâ Julia rostra manu.
Dixerat, et pharetrae pondus consumit in
arcus:
Proxima post arcus Caesaris hasta furit.
Vincit Roma fide Phoebi, dat femina poe-
nas:
Sceptra per Ionias fracta vehuntur aquas.
At pater Idalio miratus Caesar ab astro,
Sum Deus; en nostri sanguinis ista fi-
des.
Prosequitur cantu Triton, omnesque mari-
nae
Plauserunt circa libera signa Deae.

Illa petit Nilum cymbâ malè nixa fugaci,
Hoc unum, jusso non moritura die.
Dî melius! quantus mulier foret una triumphus,
Ductus erat per quas antè Jugurtha vias.
Actius hinc traxit Phoebus monumenta, quòd ejus
Una decem vicit missa sagitta rates.
Bella satis cecini: citharam jam poscit Apollo
Victor, et ad placidos exuit arma choros.
Candida nunc molli subeant convivia luco,
Blanditaeque fluant per mea colla rosae:
Vinaque fundantur praelis elisa Falernis,
Terque lavet nostras spica Cilissa comas.
Ingenium potis irritat Musa poëtis.
Bacche, soles Phoebo fertilis esse tuo.
Ille paludosos memoret servire Sicambros:
Cepheam hic Meroën, fuscaque regna canat.
Hic referat sero confessum foedere Parthum:
Reddat signa Remi: mox dabit ipse sua.
Sive aliquid pharetris Augustus parcet Eois,
Differat in pueros ista tropaea suos.
Gaude, Crasse, nigras si quid sapis inter arenas;
Ire per Euphraten ad tua busta licet.
Sic noctem paterâ, sic ducam carmine, donec
Injiciat radios in mea vina dies.

ELEGIA VII.

Sunt aliquid manes; letum non omnia finit:
Luridaque evictos effugit umbra rogos.
Cynthia namque meo visa est incumbere fulcro,
Murmur ad extremae nuper humata viae:
Cùm mihi somnus ab exsequiis penderet amaris,
Et quererer lecti frigida regna mei.
Eosdem habuit secum, quibus est elata, capillos,
Eosdem oculos: lateri vestis adusta fuit.
Et solitam digito beryllon adederat ignis,
Summaque Lethaeus triverat ora liquor.
Spirantisque animos, et vocem misit: at illi
Pollicibus fragiles increpuere manus:
Perfide, nec cuiquam melior sperande puellae,
In te jam vires somnus habere potest?
Jamne tibi exciderunt vigilacis furta Suburae,
Et mea nocturnis trita fenestra dolis?
Per quam demisso quoties tibi funè pependi!
Alternâ veniens in tua colla manu.
Saepe Venus trivio commissa, et pectore mixto
Fecerunt tepidas pallia nostra vias.

Nec crepuit fissâ, me propter, arundine custos:
Laesit et objectum tegula curta caput.
Foederis heu taciti! cujus fallaciá verba
Non audituri diripuere Noti.
At mihi non oculos quisquam inclinavit hiantes:
Unum impetrâssem, te revocante, diem.
Denique quis nostro furvum te funere vidit?
Atram quis lacrymis incaluisse togam?
Si piguit portas ultra procedere: at illud
Jussisses, lectum lentiùs ire meum.
Cur ventos non ipse rogis, ingrate, petîsti?
Cur nardo flammae non oluere meae?
Hoc etiam grave erat, nullà mercede hiacynthos
Injicere, et fracto busta piare cado.
Quae modò per viles inspecta est publica noctes,
Haec nunc auratâ cyclade signat humum.
Et graviora rependit iniquis pensa quasillis,
Garrula de facie si qua locuta meâ est.
Nostraque quòd Petale tulit ad monumenta coronas,
Codicis immundi vincula sentit anus.
Caeditur et Lalage tortis suspensa capillis,
Per nomen quoniam est ausa rogare meum.

Lygdamus uratur: candescat lamina vernae.
(Sensi ego, cùm insidiis pallida vina bibi.)
Aut Nomas arcanas tollat versuta salivas:
Ducet damnatas ignea testa manus.
Te patiente meae conflavit imaginis aurum?
Ardeat e nostro dotem habitura rogo.
Non tamen insector, quàmvis mereare, Properti:
Longa mea in libris regna fuere tuis.
Juro ego Fatorum nulli revolubile stamen,
Tergeminusque canis sic mihi molle sonet,
Me servâsse fidem. Si fallo, vipera nostris
Sibilet in tumulis, et super ossa cubet.
Nam gemina est sedes turpem sortita per amnem,
Turbaque diversâ remigat omnis aquâ.
Una Clytaemnestrae stuprum vehit, unaque Cressae
Portat mentitae lignea monstra bovis.
Ecce coronato pars altera vecta phaselo,
Mulcet ubi Elysias aura beata rosas:
Quâ numerosa fides, quâque aera rotunda Cybebes,
Mitratisque sonant Lydia plectra choris.
Andromedeque, et Hypermnestre sine fraude maritae,
Narrant historiae pectora nota suae.

Haec sua maternis queritur livere catenis
  Brachia, nec meritas frigida saxa manus.
Narrat Hypermnestre magnum ausas esse sorores;
  In scelus hoc animum non valuisse suum.
Sic mortis lacrymis vitae sanamus amores.
  Celo ego perfidiae crimina multa tuae.
Sed tibi nunc mandata damus, si forte moveris,
  Si te non totum Doridos herba tenet.
Nutrix in tremulis ne quid desideret annis
  Parthenie, patuit, nec tibi avara fuit.
Deliciaeque meae Latris, cui nomen ab usu est,
  Ne speculum dominae porrigat illa novae.
Et quoscunque meo fecisti nomine versus,
  Ure mihi: laudes desine habere meas.
Pelle hederam tumulo, mihi quae pugnante corymbo
  Mollia contortis adligat ossa comis.
Pomosis Anio quâ spumifer incubat arvis,
  Et nunquam Herculeo numine pallet ebur,
Hoc carmen mediâ dignum me scribe columnâ,
  Sed breve, quod currens vector ab urbe legat:
Hîc Tiburtina jacet aurea Cynthia terra.
  Accessit ripae laus, Aniene, tuae.

Nec tu sperne piis venientia somnia portis.
Cùm pia venerunt somnia, pondus habent.
Nocte vagae ferimur: nox clausas liberat umbras,
Errat et abjectâ Cerberus ipse serâ.
Luce jubent leges Lethaea ad stagna reverti.
Nos vehimur: vectum nauta recenset onus.
Nunc te possideant aliae: mox sola tenebo.
Mecum eris, et mixtis ossibus ossa teram.
Haec postquam querulâ mecum sub lite peregit,
Inter complexus excidit umbra meos.

ELEGIA VIII.

Disce, quid Esquilias hac nocte fugârit aquosas,
Cùm vicina novis turba cucurrit agris.
Lanuvium annosi vetus est tutela Draconis,
Hîc ubi tam rarae non perit hora morae.
Quâ sacer abripitur caeco descensus hiatu,
Quá penetral, (virgo, tale iter omne cave)

Jejuni serpentis honos, cùm pabula poscit
  Annua, et ex imâ sibila torquet humo.
Talia demissae pallent ad sacra puellae:
  Cùm tenera anguino creditur ore manus.
Ille sibi admotas a virgine corripit escas:
  Virginis in palmis ipsa canistra tremunt.
Si fuerint castae, redeunt in colla parentum;
  Clamantque agricolae, Fertilis annus erit.
Huc mea detonsis avecta est Cynthia mannis:
  Causa fuit Juno, sed mage causa Venus.
Appia dic, quaeso, quantum te teste triumphum
  Egerit, effusis per tua saxa rotis,
Turpis in arcanâ sonuit cùm rixa tabernâ:
  Si sine me, famae non sine labe meae.
Spectaclum ipsa sedens primo temone pependit,
  Ausa per impuros frena movere locos.
Serica nam taceo volsi carpenta nepotis,
  Atque armillatos colla Molossa canes.
Qui dabit immundae venalia fata saginae,
  Vincet ubi erasas barba pudenda genas.
Cùm fieret nostro toties injuria lecto,
  Mutato volui castra movere toro.
Phyllis Aventinae quaedam est vicina Dianae,
  Sobria grata parum: cùm bibit, omne decet.
Altera Tarpejos est inter Teia lucos,
  Candida; sed potae non satis unus erit.

His ego constitui noctem lenire vocatis,
Et Venere ignotâ furta novare mea.
Unus erat tribus in secretâ lectulus herbâ.
Quaeris concubitus? inter utramquè fui.
Lygdamus ad cyathos, vitrique aestiva supellex,
Et Methymnaei Graja saliva meri.
Nilotes tibicen erat, crotalistria Phyllis,
Et facilis spargi munda sine àrte rosa.
Nanus et ipse suos breviter concretus in artus
Jactabat truncas ad cavà buxa manus.
Sed neque suppletis constabat flamma lucernis,
Recidit inque suos mensa supina pedes.
Me quoque per talos Venerem quaerente secundos,
Semper damnosi subsiluere canes.
Cantabant surdo, nudabant pectora caeco.
Lanuvii ad portas (heu mihi!) solus eram:
Cùm subitò rauci sonuerunt cardine postes,
Et levia ad primos murmura facta lares.
Nec mora, cùm totas resupinat Cynthia valvas,
Non operosa comas, sed furibunda decens.
Pocùla mî digitos inter cecidere remissos,
Palluerunt ipso labra soluta mero.
Fulminat illa oculis, et, quantum femina, saevit:
Spectaclum captâ nec minus urbe fuit.

Phyllidos iratos in vultum conjicit ignes:
  Territa vicinas Teia clamat aquas.
Lumina sopitos turbant elata Quirites,
  Omnis et insanâ semita nocte sonat.
Illas direptisque comis, tunicisque solutis,
  Excipit obscurae prima taberna viae.
Cynthia gaudet in exuviis, victrixque recurrit,
  Et mea perversâ sauciat ora manu;
Imponitque notam collo, morsuque cruentat;
  Praecipuèque oculos, qui meruere, ferit.
Atque ubi jam nostris lassavit brachia plagis,
  Lygdamus ad plutei fulcra sinistra latens
Exuitur, geniumque meum prostratus adorat.
  Lygdame, nil potui: tecum ego captus eram.
Supplicibus palmis tum demum ad foedera veni,
  Cùm vix tangendos praebuit illa pedes.
Atque ait, Admissae si vis me ignoscere culpae,
  Accipe, quae nostrae formula legis erit.
Tu neque Pompejâ spatiabere cultus in umbrâ,
  Nec cùm lascivum sternet arena forum.
Colla cave inflectas ad summum obliqua theatrum,
  Aut lectica tuae sidat operta morae.

Lygdamus in primis, omnis mihi causa querelae,
  Veneat, et pedibus vincula bina trahat.
Indixit leges. Respondi, Ego legibus utar.
  Riserat imperio facta superba dato.
Dein quemcunque locum externae tetigere puellae,
  Suffiit, et purâ limina tergit aquâ.
Imperat et totas iterum mutare lacernas,
  Terque meum tetigit sulfuris igne caput.
Atque ita mutato per singula pallia lecto,
  Et spondâ et toto movimus arma toro.

ELEGIA IX.

Amphitryoniades quâ tempestate juvencos
  Egerat a stabulis, o Erythea, tuis,
Venit ad invictos nemorosa Palatia montes,
  Et statuit fessos, fessus et ipse, boves,
Quâ Velabra suo stagnabant flumine, quâque
  Nauta per urbanas velificabat aquas.
Sed non infido manserunt hospite Caco
  Incolumes: furto polluit ille Jovem.
Incola Cacus erat, metuendo raptor ab antro,
  Per tria partitos qui dabat ora focos.

Hic, ne certa forent manifestae signa rapinae,
Aversos caudâ traxit in antra boves,
Nec sine teste Deo: furem sonuere juvenci:
Furis et implacidas diruit ira fores.
Maenalio jacuit pulsus tria tempora ramo
Cacus: et Alcides sic ait, Ite boves,
Herculis ite boves, nostrae labor ultime clavae,
Bis mihi quaesitae, bis mea praeda boves:
Arvaque mugitu sancite boaria longo.
Nobile erunt Romae pascua vestra forum.
Dixerat, et sicco torret sitis ora palato;
Terraque non ullas foeta ministrat aquas.
Sed procul inclusas audit ridere puellas.
Lucus ab umbroso fecerat orbe nemus,
Femineae loca clausa Deae, fontesque piandos,
Impunè et nullis sacra retectâ viris.
Devia puniceae velabant limina vittae,
Putris odorato luxerat igne casa.
Populus et longis ornabat frondibus aedem,
Multaque cantantes umbra tegebat aves.
Huc ruit in siccam congesto pulvere barbam,
Et jacit ante fores verba minora Deo:
Vos precor, o luci sacro quae luditis antro,
Pandite defessis hospita fana viris.

Fontis egens erro, circaque sonantia lymphis,
Et cava suscepto flumine palma sat est.
Audîstisne aliquem, tergo qui sustulit orbem?
Ille ego sum: Alciden terra receptâ vocat.
Quis facta Herculeae non audit fortia clavae?
Et nunquam ad notas irrita tela feras?
Atque uni Stygias hominum luxisse tenebras?

* * *

Quòd si Junoni sacrum faceretis amarae,
Non clausisset aquas ipsa noverca suas.
Sin aliquam vultusque meus, setaeque leonis
Terrent, et Libyco sole perusta coma:
Idem ego Sidoniâ feci servilia pallâ
Officia, et Lydâ pensa diurna colu.
Mollis et hirsutum cepit mihi fascia pectus,
Et manibus duris apta puella fui.
Talibus Alcides. At talibus alma Sacerdos,
Puniceo canas stamine vincta comas:
Parce oculis, hospes, lucoque abscede verendo:
Cede agedum, et tutâ limina linque fugâ.
Interdicta viris metuendâ lege piatur,
Quae se submotâ vindicat ara casâ.
Magno Tiresias adspexit Pallada vates,
Fortia dum, positâ Gorgone, membra lavat.

Dî tibi dent alios fontes : haec lympha puellis
 Avia secreti limitis una fluit.
Sic anus : ille humeris postes concussit opacos,
 Nec tulit iratam janua clausa sitim.
At postquam exhausto jam flumine vicerat aestum,
 Ponit vix siccis tristia jura labris.
Angulus hic mundi nunc me mea fata trahentem
 Accipit : haec fesso vix mihi terra patet.
Maxima quae gregibus devota est Ara repertis,
 Ara per has, inquit, Maxima facta manus,
Haec nullis unquam pateat veneranda puellis,
 Herculis eximii ne sit inulta sitis.
Sancte pater salve, cui jam favet aspera Juno :
 Sancte, velis libro dexter inesse meo.
Nunc quoniam manibus purgatum sanxerat orbem,
 Sic Sancum Tatii composuere Cures.

ELEGIA X.

Nunc Jovis incipiam causas aperire Feretrî,
Armaque de ducibus trina recepta tribus.
Magnum iter adscendo, sed dat mihi gloria vires.
Non juvat ex facili lecta corona jugo.
Imbuis exemplum primae tu, Romule, palmae
Hujus, et exuviis plenus ab hoste redis;
Tempore quo portas Caeninum Acrona petentem
Victor in eversum cuspide fundis equum.
Acron Herculeus Caeninâ ductor ab arce,
Roma, tuis quondam finibus horror erat.
Hic spolia ex humeris ausus sperare Quirinis,
Ipse dedit, sed non sanguine sicca suo.
Hunc videt ante cavas vibrantem spicula turres
Romulus, et votis occupat antè ratis.
Juppiter, haec hodie tibi victima corruet Acron.
Voverat: et spolium corruit ille Jovi.
Urbis, virtutisque parens sic vincere suevit,
Qui tulit aprico frigida castra lare.
Idem eques et frenis, idem fuit aptus aratris,
Et galea hirsutâ comta lupina jubâ.

Picta nec inducto fulgebat parma pyropo:
Praebebant caesi baltea lenta boves.
Necdum ultra Tiberim belli sonus: ultima praeda
Nomentum, et captae jugera pauca Corae.
Cossus at insequitur Vejentis caede Tolumnî,
Vincere cùm Vejos posse laboris erat.
Et Veji veteres et vos tum regna fuistis,
Et vestro posita est aurea sella foro.
Nunc intrà muros pastoris buccina lenti
Cantat, et in vestris ossibus arva metunt.
Fortè super portae dux Veius adstitit arcem,
Colloquiumque suâ fretus ab urbe dedit.
Dumque aries murum cornu pulsabat aheno,
Vineaque inductum longa tegebat opus,
Cossus ait, Forti melius concurrere campo.
Nec mora fit: plano sistit uterque gradum.
Dî Latias juvere manus: desecta Tolumnî
Cervix Romanos sanguine lavit equos.
Claudius Eridanum trajectos arcuit hostes,
Belgica cui vasti parma relata ducis
Virdumari. Genus hic Rheno jactabat ab ipso
Nobilis e tectis fundere gesa rotis.
Illi virgatis jaculantis ab agmine braccis
Torquis ab incisâ decidit unca gulâ.

Nunc spolia in templo tria condita: causa Feretrî
  Omine quòd certo dux ferit ense ducem.
Seu quia victa suis humeris huc arma ferebant,
  Hinc Feretrî dicta est ara superba Jovis.

ELEGIA XI.

Desine, Paulle, meum lacrymis urgere sepulcrum;
  Panditur ad nullas janua nigra preces.
Cùm semel infernas intrârunt funera leges,
  Non exorato stant adamante viae.
Te licet orantem fuscae Deus audiat aulae,
  Nempe tuas lacrymas litora surda bibent.
Vota movent Superos. Ubi portitor aera recepit,
  Obserat umbrosos lurida porta rogos.
Sic moestae cecinere tubae, cùm subdita nostrum
  Detraheret lecto fax inimica caput.
Quid mihi conjugium Paulli, quid currus avorum
  Profuit, aut famae pignora tanta meae?
Num minùs immites habui Cornelia Parcas?
  En sum, quod digitis quinque levatur, onus!

Damnatae noctes, et vos vada lenta paludes,
Et quaecunque meos implicat unda pedes,
Immatura licet, tamen huc non noxia veni.
Det pater hîc umbrae mollia jura meae.
Aut, si quis positâ judex sedet Aeacus urnà,
In mea sortitâ vindicet ossa pilâ.
Adsideant fratres; juxta Minoia sella, et
Eumenidum intento turba severa foro.
Sisyphe, mole vaces: taceant Ixionis orbes:
Fallax Tantaleo corripiare liquor.
Cerberus et nullas hodie petat improbus umbras,
Et jaceat tacitâ lapsa catena serâ.
Ipsa loquor pro me. Si fallo, poena sororum,
Infelix humeros urgeat urna meos.
Si cui fama fuit per avita tropaea decori,
Afra Numantinos regna loquuntur avos.
Altera maternos exaequat turba Libones,
Et domus est titulis utraque fulta suis.
Mox, ubi jam facibus cessit praetexta maritis,
Vinxit et adspersas altera vitta comas;
Jungor, Paulle, tuo, sic discessura, cubili.
In lapide hoc uni nupta fuisse legar.
Testor majorum cineres tibi, Roma, verendos,
Sub quorum titulis Africa tonsa jacet;

Et Persen, proavi simulantem pectus Achillis,
Quique tuas proavus fregit, Achille, domos:
Me neque censurae legem mollîsse, nec ullâ
Labe meâ vestros erubuisse focos.
Non fuit exuviis tantis Cornelia damnum:
Quin et erat magnae pars imitanda domus.
Nec mea mutata est aetas: sine crimine tota est.
Viximus insignes inter utramque facem.
Mî natura dedit leges a sanguine ductas,
Ne possim melior judicis esse metu.
Quàmlibet austeras de me ferat urna tabellas;
Turpior adsessu non erit ulla meo.
Vel tu, quae tardam movisti fune Cyben,
Claudia, turritae rara ministra Deae:
Vel cui, commissos cùm Vesta reposceret ignes,
Exhibuit vivos carbasus alba focos.
Nec te, dulce caput, mater Scribonia, laesi.
In me mutatum quid, nisi fata, velis?
Maternis laudor lacrymis, urbisque querelis,
Defensa et gemitu Caesaris ossa mea.
Ille, suâ natâ dignam, vixisse sororem
Increpat; et lacrymas vidimus ire Deo.

Et tamen emerui generosos vestis honores,
Nec mea de sterili facta rapina domo.
Tu, Lepide, et tu, Paulle, meum post fata levamen!
Condita sunt vestro lumina nostra sinu.
Vidimus et fratrem sellam geminâsse curulem,
Consule quo facto tempore rapta soror.
Filia, tu specimen Censurae nata paternae,
Fac teneas unum, nos imitata, virum.
Et serie fulcite genus. Mihi cymba volenti
Solvitur, aucturis tot mea fata malis.
Haec est feminei merces extrema triumphi,
Laudat ubi emeritum libera fama rogum.
Nunc tibi commendo, communia pignora, natos.
Haec cura et cineri spirat inusta meo.
Fungere maternis vicibus, pater. Illa meorum
Omnis erit collo turba ferenda tuo.
Oscula cùm dederis tua flentibus, adjice matris.
Tota domus coepit nunc onus esse tuum.
Et, si quid doliturus eris sine testibus illis,
Cùm venient, siccis oscula falle genis.
Sat ibi sint noctes, quas de me, Paulle, fatiges:
Somniaque in faciem credita saepe meam.

Atque, ubi secretò nostra ad simulacra loquêris,
Ut responsurae singula verba jace.
Seu tamen adversum mutârit janua lectum,
Sederit et nostro cauta noverca toro:
Conjugium, pueri, laudate et ferte paternum.
Capta dabit vestris moribus illa manus.
Nec matrem laudate nimis: collata priori
Vertet in offensas libera verba suas.
Seu memor ille meâ contentus manserit umbrâ,
Et tanti cineres duxerit esse meos:
Discite venturam jam nunc sentire senectam,
Coelibis ad curas nec vacet ulla via.
Quod mihi detractum est, vestros accedat ad annos:
Prole meâ Paullum sic juvet esse senem.
Et bene habet. Nunquam mater lugubria sumsi.
Venit in exsequias tota caterva meas.
Causa perorata est. Flentes me, surgite testes,
Dum pretium vitae grata rependit humus.
Moribus et coelum patuit: sim digna merendo,
Cujus honoratis ossa vehantur equis.

CN. COR

M A X

ELEC



CN. CORNELII GALLI
VEL POTIUS
MAXIMIANI
ELEGIARUM LIBELLUS.

ELEGIA I.

Aemula cur cessas finem properare senectus?
Cur in hoc fesso corpore tarda sedes?
Solve, precor, miseram tali de carcere vitam,
Mors est jam requies, vivere poena mihi.
Non sum, qui fueram: periit pars maxima nostri:
Hoc quoque, quod superest, languor et horror habet.
Lux gravis in luctu, rebus moestissima laetis:
Quodque omni est pejus funere, velle mori.

Dum juvenile decus, dum mens sensusque manebat,
Orator toto clarus in orbe fui.
Saepe poëtarum mendacia dulcia finxi,
Et veros titulos res mihi ficta dedit.
Saepe peroratâ praecepi lite coronam,
Et data sunt linguae praemia digna meae,
Quae cum defunctis jam sunt immortua membris:
Heu senibus vitae portio quanta manet!
Nec minor his aderat sublimis gratia formae;
Quae, vel si desint cetera multa, placet.
Quin etiam virtus fulvo pretiosior auro,
Per quam praeclarum plus micat ingenium.
Si placuit canibus densos circumdare saltus,
Occubuit telis praeda petita meis.
Si libuit celeres arcu tentare sagittas,
Prostravi multas non sine laude feras.
Dulce fuit madidam si fors versare palaestram,
Implicui validis lubrica membra toris.
Nunc agili cursu cunctos anteire solebam,
Nunc tragicos cantus exsuperare meo.
Augebat meritum dulcis mixtura bonorum:
Ut semper varium plus micat artis opus.
Nam quaecunque solent per se perpensa placere,
Alterno potiùs vincta decore placent.

Has inter virtutis opes, tolerantia rerum
Spernebat cunctas insuperata minas.
Vertice nudato ventos pluviasque ferebam:
Non mihi solstitium, nec grave frigus erat:
Innabam gelidas Tiberini fluminis undas;
Nec metui dubio credere membra freto.
Quàmvis exiguo poteram requiescere somno,
Et quàmvis modico membra fovere cibo.
At si me subitò vinosus reperit hospes,
Aut levis fecit sumere vina dies:
Cessit et ipse pater Bacchus stupuitque bibentem;
Et quicunque solet vincere victus abit.
Haud facile est animum tantis inflectere rebus,
Ut res oppositas mens ferat una duas.
Hoc quoque virtutum quondam certamine magnum
Socratem palmam promeruisse ferunt.
Hinc etiam rigidum memorant valuisse Catonem:
Non res in vitium, sed malè facta cadunt.
Intrepidus quaecunque forent, ad utrumque ferebat:
Cedebant animo tristia cuncta meo.
Pauperiem modico contentus semper amavi;
Et rerum dominus nil cupiendo fui.

Tu me sola tibi subdîs miseranda senectus,
Cui cedit quidquid vincere cuncta potest.
In te corruimus: tua sunt, quaecunque fatiscunt:
Ultima quaeque tuo conficis ipsa malo.
Ergo his ornatum meritis Hetruria nostris,
Optabat natis me sociare suis:
Sed mihi dulce magis resoluto vivere collo,
Nullaque conjugii vincula grata pati.
Ibam per mediam vernali corpore Romam,
Spectandus cunctis undique virginibus.
Quaeque peti poterat, fuerat vel fortè petita,
Erubuit vultus visa puella meos,
Et nunc subridens latebras fugitiva petebat,
Non tamen effugiens, tota latere volens.
Sed magis ex aliquâ cupiebat parte videri:
Laetior hoc multo, quòd malè tecta foret.
Sic cunctis formosus ego, gratusque videbar
Omnibus; et sponsus sic genialis eram.
Sed tantùm sponsus: nam me natura pudicum
Fecerat, et casto pectore durus eram:
Nam dum praecipuae cupio me jungere formae,
Permansi viduo frigidus usque toro.

Omnis foeda mihi atque omnis mihi rustica visa est,
Nullaque conjugio digna puella meo.
Horrebam tenues, horrebam corpore pingues;
Nec mihi grata brevis, nec mihi longa fuit.
Cum mediâ tantùm dilexi ludere formâ:
Major enim mediis gratia rebus inest.
Corporis has nostri mollis lascivia partes
Incolit, has sedes mater amoris habet.
Quaerebam gracilem, sed non quae macra fuisset:
Carnis ad officium carnea membra placent.
Sic quod in amplexu delectat stringere corpus,
Ne laedant pressum quaelibet ossa latus.
Candida contemsi, nisi quae suffusa rubore
Vernarent propriis ora serena rosis.
Hunc Venus ante alios sibi vindicat ipsa colorem,
Diligit et florem Cypris ubique suum.
Aurea caesaries, demissaque lactea cervix,
Vultibus ingenuis visa sedere magis.
Nigra supercilia, et frons libera, lumina nigra,
Urebant animum saepe notata meum.
Flammea dilexi, modicumque tumentia labra,
Quae mihi gustanti basia plena darent.

In tereti collo visum pretiosius aurum,
Gemmaque judicio plus radiare meo.
Singula turpe seni quondam quaesita referre;
Et quod tunc decuit, jam modò crimen habet.
Diversos diversa juvant: non omnibus annis
Omnia conveniunt: res priùs apta nocet.
Exsultat levitate puer, gravitate senectus:
Inter utrumque manens stat juvenile decus.
Hunc tacitum tristemque decet: sit clarior ille
Laetitiâ, et linguae garrulitate suae.
Cuncta trahit secum, vertitque volubile tempus:
Nec patitur certâ currere quemque viâ.
Nunc quia longa mihi gravis est et inutilis aetas;
Vivere cùm nequeam, sit mihi posse mori.
O quàm dura premit miseros conditio vitae:
Nec mors humano subjacet arbitrio.
Dulce mori miseris, sed mors optata recedit;
At cùm tristis erit, praecipitata venit.
Me verò heu tantis defunctum partibus olim,
Tartareas vivum constat inire vias.

Jam minor auditus, gustus minor, ipsa minora
Lumina, vix tactu noscere certa queo.
Nullus dulcis odor, nulla est jam grata voluptas,
Sensibus expertem quis superesse putet?
En Lethaea meam subeunt oblivia mentem,
Nec confusa sui jam meminisse potest.
Ad nullum consurgit opus, cum corpore languet,
Atque intenta suis obstupet ipsa malis.
Carmina nulla cano: cantandi summa voluptas
Heu fugit, et vocis gratia vera perit.
Non fora sollicito, nec blanda poëmata fingo:
Litibus heu rapidis commoda dura sequor.
Ipsàque me species quondam dilecta reliquit;
Et videor formae mortuus esse meae.
Pro niveo, rutiloque priùs, nunc inficit ora
Pallor, et exsanguis funereusque color.
Aret sicca cutis, rigidi stant undique nervi,
Et lacerant uncae tabida membra manus.
Quondam ridentes oculi, nunc fonte perenni
Deplangunt poenas nocte dieque suas.

Et quos grata priùs ciliorum serta tegebant,
Desuper incumbens hispida silva premit.
At velut inclusi caeco conduntur in antro:
Nescio quid torvum, vel furiale vident.
Jam pavor est vidisse senem, nec credere possis
Hunc hominem, humanâ qui ratione caret.
Si libros repeto, duplex se litera findit;
Largior occurrit pagina nota mihi.
Claram per nebulas videor mihi cernere lucem:
Nubila sunt oculis ipsa serena meis.
Eripitur sine nocte dies: caligine caecâ
Septum tartareo quis neget esse loco?
Talia quis demens homini persuaserit auctor,
Ut cupiat voto turpior esse suo?
Jam subeunt morbi, subeunt discrimina mille:
Jam dulces epulae, deliciaeque nocent.
Cogimur a gratis animum suspendere rebus,
Atque ut vivamus, vivere desinimus.
Et jam me, dudum cui nulla adversa nocebant,
Ipsa, quibus regimur, nunc alimenta gravant.

Esse libet saturum: saturum mox esse pigebit:
 Praestat ut abstineam, ast abstinuisse nocet.
Quae modò profuerat, contraria redditur esca:
 Fastidita jacet, quae modò dulcis erat.
Nec Veneris sunt grata mihi, nec munera Bacchi,
 Nec quidquid vitae fallere damna solet.
Sola jacens natura manet, quae sponte per horas
 Sòlvitur, et vitio carpitur ipsa suo.
Non potus, experta mihi medicamina, prosunt,
 Non aegris quidquid ferre solebat opem.
Sed cum materiâ pereunt, quaecunque parantur;
 Fit magis et damnis tristior urna meis.
Nunc secus instantem cupiens fulcire ruinam,
 Diversis contrà nititur obicibus:
Donec longa dies, omni compage solutâ,
 Ipsum cum rebus subruat auxilium.
Quid, quòd nulla levant animum spectacula rerum,
 Nec mala tot vitae dissimulare licet?
Turpe seni vultus nitidi, vestesque decorae,
 Atque etiam est ipsum vivere turpe senem.

Crimen amare jocos, crimen convivia, cantus;
O miseri, quorum gaudia crimen habent!
Quid mihi divitiae, quarum si demeris usum,
Quàmvis largus opum, semper egenus ero?
Immo etiam poena est partis incumbere rebus,
Quas cùm possideas, est violare nefas.
Non aliter sitiens vicinas Tantalus undas
Captat, et adpositis abstinet ora cibis.
Efficior custos rerum magis ipse mearum,
Conservans aliis, quae periere mihi:
Sicut in auricomis pendentia plurimus hortis
Pervigil observat non sua poma draco.
Hinc me sollicitum torquent super omnia curae,
Hinc requies animo non datur ulla meo.
Quaerere quae nequeo, semper retinere laboro,
Et retinens semper, nil tenuisse puto.
Stat dubius, tremulusque senex, semperque malorum
Credulus, et stultus quae facit ipse timet.
Laudat praeteritos, praesentes despicit annos:
Hoc tantùm rectum, quod sapit ipse, putat.

Se solum doctum, se judicat esse peritum:
Et quòd sit sapiens, desipit inde magis.
Multa licet nobis referens, eademque revolvens
Horret, et adloquium conspuit ipse suum.
Deficit auditor, non deficit ipse loquendo:
O solâ fortes garrulitate senes!
Omnia nequidquam clamosis vocibus implet:
Nil satis est, horret, quae placuere modò.
Arridet de se ridentibus: ac sibi plaudens
Incipit opprobrio laetior esse suo.
Hae sunt primitiae mortis, his partibus aetas
Defluit, et pigris gressibus ima perit.
Non habitus, non ipse color, non gressus euntis,
Non species eadem, quae fuit antè, manet.
Labitur ex humeris demisso corpore vestis,
Quaeque brevis fuerat, jam modò longa mihi est.
Contrahimur, miroque modo decrescimus ipsi,
Diminui nostri corporis ossa putes.
Nec coelum spectare licet; sed prona senectus
Terram, a quâ genita est et reditura, videt:

Fitque tripes, prorsus quadrupesque, ut parvulus infans,
Et per sordentem flebile serpit humum.
Ortus cuncta suos repetunt, matremque requirunt:
Et redit ad nihilum, quod fuit antè nihil.
Hinc est quòd baculo incumbens ruitura senectus,
Adsiduo pigram verbere pulsat humum.
Et numerosa movens certo vestigia passu,
Talia rugato creditus ore loqui:
Suscipe me genitrix, nati miserere laborum;
Membra velis gremio fessa fovere tuo:
Horrent me pueri, nequeo velut antè videri:
Horrendos partus cur sinis esse tuos?
Nil mihi cum superis: explevi munera vitae:
Redde, precor, patrio mortua membra solo.
Quid miseros variis prodest suspendere poenis?
Non est materni pectoris ista pati.
His dictis, trunco titubantes sustinet artus,
Neglecti repetens stramina dura tori,
Quo postquam jacuit, misero quid funere differt?
Heu tantùm attriti corporis ossa vides.
Cùmque magis jaceam semper vivamque jacendo;
Quis sub vitali me putet esse loco?

Jam poena est totum quod vivimus: urimur aestu,
Officiunt nebulae, frigus, et aura nocet:
Ros laedit, modicoque etiam corrumpitur imbre:
Veris et Autumni laedit amoena dies.
Hinc miserum scabies, hinc tussis anhela fatigat,
Continuos gemitus aegra senectus habet.
Hos superesse rear, quibus et spirabilis aër,
Et lux, quâ regimur, redditur ipsa gravis?
Ipsa etiam cunctis requies gratissima somnus
Avolat, et serâ vix mihi nocte redit.
Vel si lassatos unquam dignabitur artus,
Turbidus in quantis horret imaginibus?
Mollia fulcra tori duris sunt cotibus aequa:
Parva licet, magnum pallia pondus habent.
Cogor per mediam turbatus surgere noctem,
Multaque, ne patiar deteriora, pati.
Vincimur infirmi defectu corporis, et quâ
Noluero, infelix, hac ego parte trahor.
Omnia naturae solvuntur viscera nostrae,
Et tam praeclarum quod malè mutat opus.
His veniens onerata malis inopina senectus,
Cedere ponderibus se docet ipsa suis.

Ergo quis has cupiat per longum ducere poenas?
Paulatimque animâ deficiente mori?
Morte mori melius, quàm vitam ducere mortis,
Et sensus membris sic sepelire suis.
Non queror (heu!) longi quòd totum solvitis anni,
Improba naturae dicere jura nefas.
Deficiunt validi longaevo tempore tauri;
Et quondam pulcher, qui modò turpis, equus.
Fracta diu rabidi compescitur ira leonis;
Lentaque per senium Caspia tigris erit.
Ipsa etiam veniens consumet saxa vetustas:
Et nullum est, quod non tempore cedat, opus.
Sed mihi venturos melius praevertere casus,
Atque infelices anticipare dies.
Poena minor, certam subitò perferre ruinam,
Quod timeas gravius sustinuisse diu.
At quos fert alios quis possit dicere casus?
Hoc quoque difficile est commemorâsse seni.
Jurgia, contemtus, violentaque damna sequuntur,
Nec quisquam ex tantis praebet amicus opem.

Ipsi me pueri, atque ipsae sine lite puellae,
Turpe putant dominum jam vocitare suum.
Irrident gressus, irrident denique vultum,
Et tremulum, quondam quod timuere, caput.
Cùmque nihil videam, tamen hoc spectare licebit,
Ut gravior misero poena sit ista mihi.
Felix, qui meruit tranquillam ducere vitam,
Et laetos stabili claudere fine dies.
Dura satis miseris memoratio prisca bonorum,
Et graviùs summo culmine missa ruunt.

ELEGIA II.

En dilecta mihi nimiùm formosa Lycoris,
Cum quâ méns eadem, res fuit una mihi,
Post multos, quibus indivisi viximus, annos,
Respuit amplexus (heu!) stupefacta meos;
Jamque alios juvenes, aliosque requirit amores:
Me vocat imbellem, decrepitumque senem:

Nec meminisse volet transactae dulcia vitae,
Nec quòd me potiùs reddidit ipsa senem.
Immo etiam causas ingrata ac perfida fingit,
Ut spretus vitio judicer esse meo.
Haec me praeteriens cùm dudum fortè videret,
Exspuit, obductis vestibus ora tegens.
Hunc ego dilexi? meque hic complexus amavit?
Huic ego saepe, nefas, oscula blanda dedi?
Nauseat, et priscum vomitu ceu fundat amorem,
Imponit capiti plurima dira meo.
Heu quid longa dies nunc affert? ut sibi quisquam
Quondam dilectum prodere turpe putet?
Nonne fuit melius tali me tempore fungi,
Quo nulli meritò despiciendus eram;
Quàm postquam periit, quidquid fuit antè decoris,
Exstinctum meritis vivere criminibus?
Jam nihil est totum quod viximus: omnia secum
Tempus praeteriens, horaque summa trahit.
At mea jam nivei circumdant tempora cani,
Et jam caeruleus inficit ora color.

Praestat adhuc; nimiùmque sibi speciosa videtur,
Atque annos mecum despicit illa suos.
Et fateor, primae retinet monumenta figurae,
Atque inter cineres condita flamma manet.
Ut video, pulchris etiam vos parcitis, anni;
Nec veteris formae gratia tota perit.
Reliquiis veterum juvenes pascuntur amorum,
Sed si quid nunc est, quod fuit antè, placet.
Ante oculos statuunt primaevi temporis actus,
Atque in praeteritum luxuriantur opus.
Et quia nos totus membrorum deserit usus,
Nullos amplexus, quos remoretur, habet.
Sed miseris solus superest post omnia luctus:
Quot bona tunc habui, tot modò damna fleo.
Ergo velut pecudum praesentia sola manebunt?
Nil de transactis, quod memoretur, erit?
Cùm fugiant et bruta novos animalia campos,
At repetant celeres pascua nota greges:
Sub quâ decubuit requiescens, deligat umbram
Taurus, et amissum quaerat ovile pecus:

Dulciùs in solitis cantet philomela rubetis,
Sitque suum rapidis dulce cubile feris:
Tu tamen et bene nota tibi atque experta relinquis
Hospitia, et potiùs non manifesta petis.
Nonne placet meliùs certis confidere rebus?
Eventus varios res nova semper habet.
Sum grandaevus ego, nec tu minùs alba capillis:
Par aetas animos conciliare solet.
Si modò non possum, quondam potuisse memento:
Sit satis ut placeam, me placuisse priùs.
Permanet in validis reverentia prisca colonis:
Quod fuit in vetulo milite, miles amat.
Rusticus expertum deflet cessisse juvencum:
Cum quo consenuit miles honorat equum.
Nec me adeò primis spoliavit floribus aetas:
En facio versus, et mea dicta cano.
Sit gravitas, sitque ipsa tibi veneranda senectus:
Sit quod te nôsti vivere velle diu.
Quis suam in alterius condemnet crimine vitam?
Et quo praetendit claudere certet iter?
Dicere si fratrem, seu dedignaris amicum,
Dic patrem: adfectum nomen utrumque tenet.

Vincat honor luxum, pietas succedat amori.
Plus ratio, quàmvis caeca, valere solet.
His lacrymis longos, quantum fas, flevimus annos:
Est grave, quod doleat, commemorare diu.

ELEGIA III.

Nunc operae pretium est quaedam memorare juventae,
Atque senectutis pauca referre meae:
Quo lector mentem rerum vertigine fractam
Erigat, et moestum noscere curet opus.
Captus amore tuo demens, Aquilina, ferebar,
Pallidus et tristis, captus amore tuo.
Nondum quid sit amor, vel quid Venus ignea, nôram:
Torquebar potiùs rusticitate meâ.
Nec minùs illa meâ percussa a cuspide, flagrans
Errabat, totâ non capienda domo.
Carmina pulsa procul, nimiùm dilecta jacebant:
Solus amor cordi curaque semper erat.
Nec reperire viam, quâ caecum pasceret ignem,
Docta, nec alternis reddere verba notis,

Tantùm in conspectu studio perstabat inani,
 Anxia vel solo lumina corde fovens.
Paedagogus adit me, illam tristissima mater
 Servabat, tanti poena secunda mali.
Prensabantque oculos nutusque per omnia nostros,
 Quique solet mentis ducere signa color.
Dum licuit, votum tacitè compressimus ambo,
 Et variâ dulces teximus arte dolos.
At postquam teneram rupit verecundia frontem,
 Nec valuit penitus flamma recepta tegi,
Mox captare dolos et tempora coepimus ambo,
 Atque superciliis luminibusque loqui:
Fallere sollicitos, suspensos ponere gressus,
 Et totâ nullo currere nocte sono.
Nec longè, genitrix furtivum sensit amorem:
 Et medicare parans vulnera vulneribus,
Increpitat caeditque: ignes in pectore crescunt,
 Ut solet adjecto crescere flamma rogo.
Concipiunt geminum flagrantia corda timorem,
 Et sic permixto saevit amore dolor.
Tunc meâ visceribus perterrita quaerit anhelis,
 Emtum suppliciis quem putat esse suis.

Nec memorare pudet, turpesque revolvere versus,
Immo etiam gaudens imputat illa mihi.
Pro te susceptos juvat, inquit, ferre labores.
Tu pretium tanti dulce cruoris eris.
Sit modò certa fides, atque inconcussa voluptas,
Quae nihil imminuit passio, nulla fuit.
His egomet stimulis angebar semper, et ardens
Languebam, nec spes ulla salutis erat.
Prodere non ausus, carpebar vulnere caeco;
Sed stupor, et macies vocis habebat opus.
Hîc mihi magnarum scrutator maxime rerum,
Solus, Bobeti, fers miseratus opem.
Nam cùm me curis intentum saepe videres,
Nec posses causam noscere tristitiae:
Tandem prospiciens tali me peste teneri,
Mitibus adloquiis pandere clausa jubes.
Dicito et unde novo correptus carperis igne?
Dic, precor, et dicti sume doloris opem.
Non intellecti nulla est curatio morbi,
Ut magis inclusis ignibus antè fremunt.
Dum pudor est tam foeda loqui, vitiumque fateri,
Agnovit tanti conscia lingua mali.

Mox ait: Occultae satis est res prodita causae,
Pone metum, veniam vis tibi tanta dabit.
Prostratus pedibus verecunda silentia rupi,
Cum lacrymis referens ordine cuncta suo.
Fare, ait, ut placidae potiaris munere formae,
Respondet pietas, talia velle fugit.
Solvitur in risum, exclamans, proh mira voluptas,
Castus amor Veneris dicito quando fuit?
Parcere dilectae juvenis desiste puellae:
Impius huic fueris, si pius esse voles.
Unguibus et morsu teneri pascuntur amores:
Vulnera non refugit, res magis apta plagae.
Interea donis permulcet corda parentum,
Et pretio faciles in mea vota trahit.
Auri caecus amor nativum vincit amorem:
Coeperunt natae crimen amare suae.
Dant vitiis furtisque locum: dant jungere dextras,
Et totum ludo concelebrare diem.
Permissum sit vile nefas, et languidus ardor.
Vicerunt morbum languida corda suum.
Illa mihi quaesita videns procedere, causam
Odit, et illaeso corpore tristis abit.
-Projeci vanas sanato pectore curas,
Et subitò didici quàm miser antè fui.

Salve sancta, inquam, semperque intacta maneto,
Virginitas, per me plena pudoris eris.
Quae postquam perlata viro sunt omnia tuto,
Meque videt fluctus exsuperâsse meos:
Macte, inquit, juvenis, proprii dominator amoris,
Et de contemtu sume tropaea tuo.
Arma tibi Veneris cedantque Cupidinis arcus,
Cedat et armipotens ipsa Minerva tibi,
Si tibi peccandi studium permissa potestas
Abstulit, atque ipsum talia velle fugit.
Ingrati, tristes pariter discessimus ambo,
Dissidii ratio vita pudica fuit.

ELEGIA IV.

Restat adhuc alios turpesque revolvere casus,
Atque aliquo molli pascere corda joco.
Conveniunt etenim delirae ignava senectae,
Aptaque sunt operi carmina vana meo.
Sic vicibus variis alternis volvimur annis,
Et mutata magis tempora grata mihi.
Virgo fuit, species dedit aevi candida nomen,
Candida, diversis sat bene comta comis.

Huic ego per totum vidi splendentia corpus
Cymbala multiplices edere pulsa sonos:
Nunc niveis digitis, nunc pulsans pectine chordas,
Arguto quidquid murmure dulce loqui.
Hanc ego saltantem subitò correptus amavi,
Et coepi tacitus vulnera grata pati.
Sic me diversis tractum dè partibus, una
Carpebat variis pulchra puella modis.
Singula visa semel, semper memorare libebat,
Haerebatque animo nocte dieque meo.
Saepe velut visae laetabar imagine formae,
Et procul absenti voce manuque fui.
Saepe velut praesens fuerit. Mecum ipse loquebar,
Cantabam dulces, quos solet illa modos.
O quoties demens, quoties sine mente putabar,
Nec, puto, fallebar, nec bene sanus eram.
Certè difficile est abscondere pectoris aestus,
Panditur et clauso saepius ore furor.
Nam subitò inficiens vultum pallorque, ruborque,
Interdum certae vocis habebat opus.
Nec minùs ipsa meas prodebant somnia curas,
Somniá secreti non bene fida mei.

Nam cùm sopitos premerent oblivia sensus,
Confessa est facinus conscia lingua suum.
Candida, clamabam, propera: cur Candida cessas?
Nox abit, et furtis lux inimica venit.
Proximus ut genitor mecum comitatus amatae
Virginis, in gelidâ fortè jacebat humo,
Illius ad nomen turbatos excitat artus:
Exsilit, et natam credit adesse suam.
Omnia collustrans, toto me corde solutum
Prospicit adflantem, nec meminisse mei.
Vana putas? an vera sopor ludibria jactat?
Et te verus, ait, pectoris ardor habet?
Credo equidem adsuetas animo remeare figuras,
Et fallax studium ludit imago suum.
Stat tamen attonitus, perplexaque murmura captat,
Et tacitis precibus dicere plura rogat.
Sic ego, qui cunctis sanctae gravitatis habebar,
Proditus indicio sum miser ipse meo.
Et nunc infelix tota est sine crimine vita,
Et peccare senem non potuisse pudet.
Destruimur vitiis: fugit indignata voluptas:
Et quod non possum, non potuisse juvat.
Hoc etiam meminisse licet, quòd serior aetas
Intulit, et gemitus, quos mihi laetá dedit.

Has sed quis possit naturae adstringere partes?
Gnarus, et ut sapiens noxia saepe velit?
Interdum rapimur vitiis, trahimurque volentes:
Et quae non capiunt, pectora bruta volunt.

ELEGIA V.

Missus ad Eoas legati munere functus,
Tranquillum cunctis nectere pacis opus,
Dum studeo geminae componere foedera pacis,
Inveni cordis bella nefanda mei.
Hîc me suscipiens Hetruscae gentis alumnum,
Involvit patriis Graja puella dolis.
Nam cùm se nostro captam simularet amore,
Me potiùs vero fecit amore capi.
Pervigil ad nostras adstabat manè fenestras,
Nescio quid Graeco murmure dulce canens.
Nunc aderant lacrymae, gemitus, suspiria, pallorque,
Et quidquid nullum fingere posse putes.

Sed velut afflicto nimiùm miseratus amore,
 Efficior potiùs tunc miserandus ego.
Haec erat egregiâ formâ, vultusque sereni;
 Grata, micans oculis, nec minùs arte placens;
Docta loqui digitis, et carmina fingere docta,
 Et responsuram sollicitare lyram.
Illam Sireniis stupefactus cantibus aequans,
 Efficior demens alter Ulysses ego.
Et quia non poteram tantas evadere moles,
 Nescius in scopulos et vada caeca feror.
Quid referam gressus certâ se lege moventes?
 Suspensosque novis passibus ire pedes?
Grande erat, inflexos gradibus numerare capillos,
 Grande erat in niveo pulchra colore coma.
Urebant oculos durae stantesque papillae,
 Et quas adstringens clauderet una manus.
Ah quantum mentem stomachi fultura movebat,
 Atque sub exhausto pectore pingue femur!
Urebar teneros adstringere fortiter artus,
 Visa per amplexus ossa sonare meos.
Grandia, clamabam, nimiùm me brachia laedunt:
 Non tolerant pondus subdita membra tuum,

Dirigui, quantusque fuit calor ossa reliquit,
Et nata est veniae causa pudenda meae.
Non sic lac tenerum permixta coagula reddunt:
Nec liquidi mellis spuma liquoris erit.
Succubui, fateor, Grajae tum nescius artis:
Succubui Thuscâ simplicitate senex.
Quâ defensa suo superata est Hectore Troja,
Unum non poterat fraus superare senem?
Muneris invicti curam, studiumque reliqui,
Deditus imperiis, saeve Cupido, tuis.
Nec memorare pudet tali me vulnere victum,
Subditus his flammis Juppiter ipse fuit.
Sic mihi prima quidem nox adfuit, et sua solvit
Munera grandaevo vix subeunda viro.
Proxima destituit vires, vacuusque recessit
Ardor, et in Venerem segnis ut antè fui.
Illa, velut proprium repetens infesta tributum,
Instat, et increpitans, Debita reddis? ait.
Sed nihil hic clamor, nil sermo mitis agebat,
Quod natura negat reddere nemo potest.

Erubui, stupuique: omnes verecundia motus
  Abstulit, et blandum terror ademit opus.
Contrectare manu coepit frigentia membra,
  Meque etiam digitis sollicitare suis.
Nil mihi torpenti, nil tactus profuit illis,
  Restitit in medio frigus ut antè foco.
Quae te crudelis rapuit mihi femina? dixit:
  Cujus ab amplexu fessus ad arma redis?
Jurabam curis animum mordacibus uri;
  Nec posse ad luxum tristia corda trahi.
Illa dolum credens: Non falles, inquit, amorem,
  Plurima caecus amor lumina semper habet.
Quin potiùs placido noli unquam parcere ludo,
  Projice tristitias, et renovare jocis.
Obtundunt siquidem curarum pondera sensus:
  Intermissa minus sarcina pondus habet.
Tunc egomet toto nudatus corpore lecto
  Effusis lacrymis talia verba dedi:
Cogimur heu segnes crimen vitiumque fateri,
  Ne meus exstinctus fortè putetur amor.
Me miserum, cujus non est culpanda voluptas,
  Judicor infelix debilitatis ope.
En longo confecta situ tibi tradimus arma,
  Arma ministeriis quippe dicata tuis.

Fac quodcunque potes, nos cedimus: hoc tamen ipse
Grandior est hostis, quò minùs ardet amor.
Protinus Argivas admovit turpiter artes,
Meque cupit flammis vivificare suis.
Ast ubi dilecti persensit funera membri,
Nec velut expositum surgere vidit opus,
Erigitur, viduoque toro laniata recumbens,
Vocibus his luctus, et sua damna fovet:
Mentula festorum cultrix operosa dierum,
Quondam divitiae deliciaeque meae,
Quò te dejectam lacrymarum gurgite plangam?
Quae de tot meritis carmina digna feram?
Tu mihi flagranti succurrere saepe solebas,
Atque aestus animi ludificare mei.
Tu mihi per totam custos gratissima noctem,
Consors laetitiae tristitiaeque meae.
Conscia secreti semper fidissima nostri,
Adstans in nostris pervigil obsequiis,
Quò tibi fervor abit, per quem feritura placebas?
Quò tibi cristatum vulniferumque caput?
Nempe jaces nullo, ut quondam, suffusa rubore:
Pallida demisso vertice nempe jaces.

Nil tibi blanditiae, nil dulcia carmina prosunt,
Non quidquid mentem sollicitare solet.
Sic velut exposito meritam te funere plango:
Occidit, adsiduo quod caret officio.
Haec ego cum lacrymis deductâ voce canentem
Irridens, dictis talibus increpui:
Dum defles nostri languorem femina membri,
Ostendis morbo te graviore premi.
Vade, inquam, felix semper felicibus apta,
Utere cognatis, utere deliciis.
Illa furens credo, quod nescis, perfide, dixit:
Non fleo privatim, sed generale chaos.
Haec genus humanum, pecudum, volucrumque, ferarumque,
Et quidquid toto spirat in orbe, creat.
Hac sine diversi nulla est concordia sexus.
Hac sine conjugii gratia summa perit.
Haec geminas tanto constringit foedere mentes,
Unius ut faciat corporis esse duos.
Pulchra licet, pretium, si desit, femina perdit:
Haec si defuerit, vir quoque turpis erit.
Haec si gemma micans rutilum non conterat aurum,
Aeternum fallax, mortiferumque genus.

Tecum pura fides, secretaque certa loquuntur,
O verè pretium, fructiferumque bonum.
Cedunt cuncta tibi, quodque est sublimius, ultro
Cedunt imperiis maxima quaeque tuis.
Nec subtracta gemunt, sed se tibi subdere gaudent:
Vulnera sunt irae posteriora tuae.
Ipsa etiam totum moderans sapientia mundum,
Porrigit invitas ad tua jura manus.
Sternitur icta tuo votivo vulnere virgo,
Et percussa novo laeta cruore jacet.
Flet tantum ridetque suum laniata dolorem,
Et percussori plaudit amica suo.
Non tibi semper iners, non mollis convenit actus,
Mixtaque sunt ludis fortia facta tuis.
Nam nunc ingenio, magnis nunc viribus usa,
Nunc his quae juveni sunt inimica malis.
Nam tibi pervigiles impendunt saepe dolores,
Hymbres, insidiae, jurgia, damna, pudor.
Tum mihi saepe feri commendas corda tyranni:
Sanguineus per te Mars quoque mitis erit.

Tu post exstinctos debellatosque gigantes,
Excutis irato tela trisulca Jovi.
Tu cogis rapidas adfectus discere tigres;
Per te blandus amans redditur ipse leo.
Mira tibi virtus, mira est patientia: victos
Diligis, et vinci, vincere saepe volens.
Cùm superata jaces, vires animosque resumis,
Atque iterum vinci, vincere rursus amans.
Ira brevis, longa est pietas, recidiva voluptas;
Et cùm posse perit, mens tamen una manet.
Conticuit tandem longo satiata dolore,
Ac velut expletis desinit exsequiis.

ELEGIA VI.

Claude, precor, miseras, aetas verbosa, querelas,
Numquid adhuc vitium vis reserare tuum?
Sit satis indignum leviter tetigisse pudorem:
Contrectata diu crimina crimen habent.
Omnibus est eadem leti via, non tamen unus
Est vitae cunctis, exitiique modus.

Hac pueri, atque senes pariter, juvenesque feruntur;
Hac par divitibus pauper egenus erit.
Ergo quod adstrictum, quodque est vitabile nulli,
Festino gressu vincere praestat iter.
Infelix ceu jam defleto funere surgo,
Hac me defunctum vivere parte puto.

Sequens Lyricum, quia a plerisque C. GALLO attribuitur, hîc adjicere libuit.

Lydia, bella puella, candida,
Quae bene superas lac et lilium,
Albamque simul rosam rubidam,
Aut expolitum ebur Indicum,
Pande, puella, pande capillulos
Flavos, lucentes ut aurum nitidum.
Pande, puella, collum candidum,
Productum bene candidis humeris.
Pande, puella, stellatos oculos,
Flexaque super nigra cilia.
Pande, puella, genas roseas,
Perfusas rubro purpurae Tyriae.
Porrige labra, labra corallina,
Da columbatim mitia basia:
Sugis amentis partem animi:
Cor mihi penetrant haec tua basia.
Quid mihi sugis vivum sanguinem?
Conde papillas, conde gemipomas,

Compresso lacte quae modò pullulant.
Sinus expansa profert cinnama:
Undique surgunt ex te deliciae.
Conde papillas, quae me sauciant
Candore, et luxu nivei pectoris.
Saeva non cernis, quòd ego langueo?
Sic me destituis jam semimortuum?

ASINII CORNELII GALLI
ELEGIA
ET
EPIGRAMMATA TRIA.

ARGUMENTUM ELEGIAE.

Militabat Gallus adversus Parthos sub Ventidio, Imperatore clarissimo. Certior verò factus de valetudine Lycoridos, quam in urbe reliquerat, hanc in castris Elegiam scripsit, in quâ mirabiliter amantium adfectus exprimit. Creber est sententiis non vulgaribus, magnificè assurgit, nec otiosè digreditur. Oratione praeterea suavissimâ et verè Romanâ utitur; ita ut Quinctiliani judicium mirari subeat, qui Gallum paulo duriusculum poëtam interdum vocet.

Non fuit Arsacidum tanti expugnare Seleucen,
Italaque ultori signa referre Jovi;

Ut desiderio nostri curâque Lycoris,
Heu! jaceat menses penè sepulta novem.
Nec tantum morbus, quantum gravat ira parentis:
Sic premitur geminis una puella malis.
Aequa tamen matris causa est. Cupit illa, paternam
Impleat ut pulchrâ filia prole domum.
Quid, quòd lena meos avertere tentat amores,
Portat et occulto grandia dona sinu?
Et juvenem laudat, qui munera misit, ab altâ
Indole . . . .
Candida quòd nullâ lanugine vestiat ora,
Quòd fluat ex toto vertice flava coma,
Quòd citharae cantusque sciens: deinde horrida bella,
Atque ingrata notat tempora militiae.
Me quoque jam canis narrat splendere capillis,
Et quòd . . . vulnere tardus eam.
Multa quoque affingit, mentitur et omnia. Fluxâ
Quàm vereor ne sit nostra puella fide.
Femina naturâ varium et mutabile semper:
Diligat, ambiguum est, oderit anne magis.
Nil adeò medium . . . .
Et tantùm constans in levitate suâ est.

Filius Europae Minos, seu poneret arcum,
Sive comam premeret casside, pulcher erat.
Non priùs e muris pugnantem regia virgo
Viderat, ac dirus crimina suasit Amor.
Acer Amor Deus est: foetas domat ille leaenas.
Excuset facinus vindice Scylla Deo.
At, pius aeternam servet ni Juppiter Urbem,
Scilicet occiderat virginis illa dolo.
Sic pereat, patrias quicunque insanus in arces
Mente ruit, poenas ut scelerata dedit.
Obruta virgo jacet: servat quoque nomina turris
Illa, triumphator Juppiter unde tonat.
Quid loquor ah demens? roseae nec flore juventae,
Nec capitur missis lux mea muneribus.
Non patris imperium, matris non aspera jussa
Sollicitant: firmo pectore durat amor.
Non secus Aegaeo moles objecta fragori:
Illa manet, frustra ventus et aura furit.
Nec minùs, ut vires paulatim colligit ignis,
Purior accenso fomite flamma micat.
Illa meos reditus spe non praesumit inani,
Et fovet in tacito gaudia certa sinu.
Me vocat absentem, me me suspirat in unum,
Et de me noctes cogitat atque dies.

Quin etiam argento puroque intexitur auro
Altera jam castris parta lacerna meis.
Illic bellantum juvenum studiosa figuras,
Atque audita levi proelia pingit acu.
Pingit et Euphratis currentes molliùs undas,
Victricesque aquilas sub duce Ventidio:
Qui nunc Crassorum manes, direptaque signa
Vindicat, Augusti Caesaris auspiciis.
Parthe, tumens animis, et nostrâ clade superbe,
Hîc quoque, Romano stratus ab hoste, jaces.
At mea cum primis victrix apparet imago;
Exigit hoc pietas et bene fidus amor.
Ipsa quoque exprimitur dejecto pallida vultu;
Stat lacrymans, et me penè vocare putes.
Quàm bene, cùm ferrum nondum prodiret in auras,
Omnia pacis erant, et sua cuique satis.
Dives erat, si quis, parvi possessor agelli,
Severat ille priùs, deinde coquebat olus.
Non locus invidiae, quàmvis vicinus abunde
Et pecus, et messes, mustaque haberet ager.
Liber Amor, nulli mulier suspecta marito;
Casta satis, nôrat si qua negare palam.

Tunc Venus . . . . spirabat dulciter ignes,
Spiculaque in silvis tuta vibrabat Amor.
Cur mihi non illis nasci mea vita diebus
Contigit? invidit quis bona tanta Deus?
O niveas luces, o tempora dulcia! verè
Aurea Saturni secla fuere senis.
Nunc ferrum erupit, rabiesque asperrima ferri,
Nunc furor, et caedes . . . . . .

Forsan et hic noster tinget cruor hospitis arma,
Aut cadet unanimis frater ab ense meo.
Quid mihi cum bello? pugnent, quibus inclita regna,
Aut quibus . . . . Marte petuntur opes.
Nos alias pugnas, aliis pugnemus in armis:
Inflet Amor lituos, et fera signa canat.
Fortis ad occasum ni pugnem Solis ab ortu,
Detrahat ignavo protinus arma Venus.
Sin cadat ex votis, et res bene gèsta feratur,
Cesserit emerito cara puella mihi.
Quam . . . . sinu, cui basia jungam;
Dum lateri vires, nec sit amare pudor.
Tunc me vina juvent nardo confusa rosisque,
Sertaque, et unguentis sordida facta coma.

Nec dominae pudeat gremio captare soporem,
Surgere nec mediâ jam veniente die.
Si quis amore vacans irriserit, imprecor illi:
Ardeat, et, quid sit, discat, amare senex.
Servus et ut nostros incassum laudet amores,
Et sapit hic, dicat, saucius igne novo.
Heu malè (crede mihi) si quis sua gaudia differt;
Dum loquimur, nox est, mortis et umbra subit.

EPIGRAMMA

sine titulo.

Occurris cùm manè mihi, ni purior ipsâ
Luce novâ exoreris, lux mea, dispeream.
Quòd si nocte venis, jam vero ignoscite, Divi,
Talis ab occiduis Hesperus exit aquis.

DE DUABUS SORORIBUS

meretriculis ex Illyrico, Gentiâ et Chloë, quae Romana castra cum matre lenâ sequerentur.

* * matris amor, deliciumque meum.
Ne verò inter vos odio certate sorores,
Utrius alba magis, vel minùs atra cutis.
Hoc unum certate, suos magis urat amores,
Altera nonne oculis, altera nonne comis.
Anne coma ex auro flava est tibi, Gentia? an auri
Ex ipsâ magis est bractea flava comâ?
E Berenicaeo detonsum vertice crinem
Retulit esuriens Graecus in astra Conon:
Gentia, rapta tibi fiat coma protinus astrum,
Et regat Illyricas certior ursa rates.
Cùm quatit, et caudam Junonius explicat ales,
Mille oculos, gemmas mille decenter habet.
. . . . huc illuc flectat ocellos,
Hinc illinc videas currere mille faces.

IN IMAGINEM PUELLAE.

Subrides si virgo, faces jacularis ocellis,
Et tua nescio quo murmure labra sonant:
Cur non ora mihi jamdudum in verba resolvis?

Sequens Epigramma, de Virgilii morte ad Augustum, quia Galli a plerisque creditur, hic adjungere voluimus, quàmvis ab aliis omissum.

Temporibus laetis tristamur, maxime Caesar,
Hoc uno amisso, quem gemo Virgilium.
Sed vetuit relegi, si tu patiere, libellos,
In quibus Aeneam condidit ore sacro.
Roma rogat, precibus totus tibi supplicat orbis,
Ne pereant flammis tot monumenta ducum.

Atque iterum Trojam, sed major flamma, cremabit:
Fac laudes Italûm, fac tua fata legi.
Aeneamque suum fac major nuntius ornet.
Plus fatis possunt Caesaris ora Dei.

PERVIGILIUM,

VENERIS.

PERVIGILIUM VENERIS.

CRAS AMET, QUI NUNQUAM AMAVIT; QUIQUE AMAVIT, CRAS AMET.
Ver novum, ver jam canorum, ver renatus orbis est.
Vere concordant amores, vere nubunt alites,
Et nemus comam resolvit de maritis imbribus.
Cras amorum copulatrix inter umbras arborum
Implicat casas virentes de flagello myrteo.
Cras Dione jura dicit fulta sublimi throno.

CRAS AMET, QUI NUNQUAM AMAVIT; QUIQUE AMAVIT, CRAS AMET.
Tunc cruore de superno, spumeo Pontus globo,

Caerulas inter catervas, inter et bipedes equos,
Fecit undantem Dionen de maritis imbribus.

CRAS AMET, QUI NUNQUAM AMAVIT; QUIQUE AMAVIT, CRAS AMET.

Ipsa gemmis purpurantem pingit annum floribus.
Ipsa surgentes papillas de Favonî spiritu
Urget in notos penates. Ipsa roris lucidi,
Noctis aura quem relinquit, spargit humentes aquas.
Lacrymae micant trementes de caduco pondere:
Gutta praeceps orbe parvo sustinet casus suos:
Hinc pudorem florulentae prodiderunt purpurae.
Humor ille, quem serenis astra rorant noctibus,
Manè virgines papillas solvit humenti peplo.
Ipsa jussit, manè ut udae virgines nubant Rosae.
Facta Cypris de cruore, deque Amoris osculis,
Deque gemmis, deque flammis, deque solis purpuris,
Cras ruborem, qui latebat veste tectus igneâ,
Unico marita nodo non pudebit solvere.

CRAS AMET, QUI NUNQUAM AMAVIT; QUIQUE AMAVIT, CRAS AMET.

Ipsa nymphas Diva luco jussit ire myrteo.
It puer comes puellis. Nec tamen credi potest,
Esse Amorem feriatum, si sagittas vexerit.
Ite nymphae; posuit arma: feriatus est Amor.
Jussus est inermis ire, nudus ire jussus est;
Neu quid arcu, neu sagittâ, neu quid igne laederet.
Sed tamen nymphae cavete, quòd Cupido pulcher est:
Totus est in armis idem, quando nudus est Amor.

CRAS AMET, QUI NUNQUAM AMAVIT; QUIQUE AMAVIT, CRAS AMET.

Compari Venus pudore mittit ad te virgines:
Una res est, quam rogamus: Cede Virgo Delia;
Ut nemus sit incruentum de ferinis stragibus.
Ipsa vellet te rogare, si pudicam flecteret.
Ipsa vellet ut venires, si deceret virginem:
Jam tribus choros videres feriantes noctibus,
Congreges inter catervas, ire per saltus tuos;

Floreas inter coronas, myrteas inter casas.
Nec Ceres, nec Bacchus absunt; nec poëtarum Deus.
De tenente tota nox est pervigilanda canticis.
Regnet in silvis Dione: tu recede Delia.

CRAS AMET, QUI NUNQUAM AMAVIT; QUIQUE AMAVIT, CRAS AMET.
Jussit Hyblaeis tribunal stare Diva floribus.
Praeses ipsa jura dicet, adsidebunt Gratiae.
Hybla totos funde flores, quotquot annus attulit,
Hybla florum super ut exstet, quantus Ennae campus est.
Ruris hîc erunt puellae, vel puellae montium,
Quaeque silvas, quaeque lucos, quaeque fontes incolunt:
Jussit omnes adsidere pueri Mater alitis.
Jussit et nudo puellas nil Amori credere.

CRAS AMET, QUI NUNQUAM AMAVIT; QUIQUE AMAVIT, CRAS AMET.
Et recentibus virentes ducat umbras floribus.
Cras erit quo primus Aether copulavit nuptias.
Ut pater totis crearet vernus annum nubibus,
In sinum maritus imber fluxit almae conjugis;

Unde foetus mixtus omnes aleret magno corpore.
Ipsa venas atque mentem permeante spiritu
Intus occultis gubernat procreatrix viribus,
Perque coelum, perque terras, perque pontum subditum
Pervium sui tenorem seminali tramite
Imbuit, jussitque mundum nôsse nascendi vias.

CRAS AMET, QUI NUNQUAM AMAVIT; QUIQUE AMAVIT, CRAS AMET.

Ipsa Trojanos nepotès in Latinos transtulit,
Ipsa Laurentem puellam conjugem nato dedit;
Moxque Marti de sacello dat pudicam virginem;
Romuleas ipsa fecit cum Sabinis nuptias;
Unde Ramnes et Quirites, proque prole posterûm
Romuli, Patrem crearet et nepotem Caesarem.

CRAS AMET, QUI NUNQUAM AMAVIT; QUIQUE AMAVIT, CRAS AMET.

Rura foecundat voluptas, rura Venerem sentiunt.
Ipse Amor puer Dionae rure natus dicitur.

Hunc ager, cùm parturiret ipsa, suscepit sinu;
Ipsa florum delicatis educavit osculis.

CRAS AMET, QUI NUNQUAM AMAVIT; QUIQUE AMAVIT, CRAS AMET.

Ecce, jam super genistas explicant tauri latus!
Quisque tutus, quo tenetur, conjugali foedere.
Subter umbras cum maritis, ecce balantum greges.
Et canoras non tacere Diva jussit alites.
Jam loquaces ore rauco stagna cygni perstrepunt:
Adsonat Terei puella subter umbram populi;
Ut putes motus amoris ore dici musico,
Et neges queri sororem de marito barbaro.
Illa cantat: nos tacemus. Quando ver venit meum?
Quando faciam ut chelidon, ut tacere desinam?
Perdidi Musam tacendo; nec me Phoebus respicit.
Sic Amyclas, cùm tacerent, perdidit silentium.

CRAS AMET, QUI NUNQUAM AMAVIT; QUIQUE AMAVIT, CRAS AMET.

DEMOSTHENIS PHILIPPICÆ
QUATUOR.
GRÆCÈ.

DEMOSTHENIS PHILIPPICÆ
QUATUOR.
GRÆCÈ.

CATULLUS

TIBULLUS

PROPERTIUS

VINDOBONAE,
TYPIS IOS. VINC. DEGEN,
MDCCCIV.